गल्छी गाउँपालिका
आवधिक गाउँ विकास योजना

वस्तुस्थिति विवरण

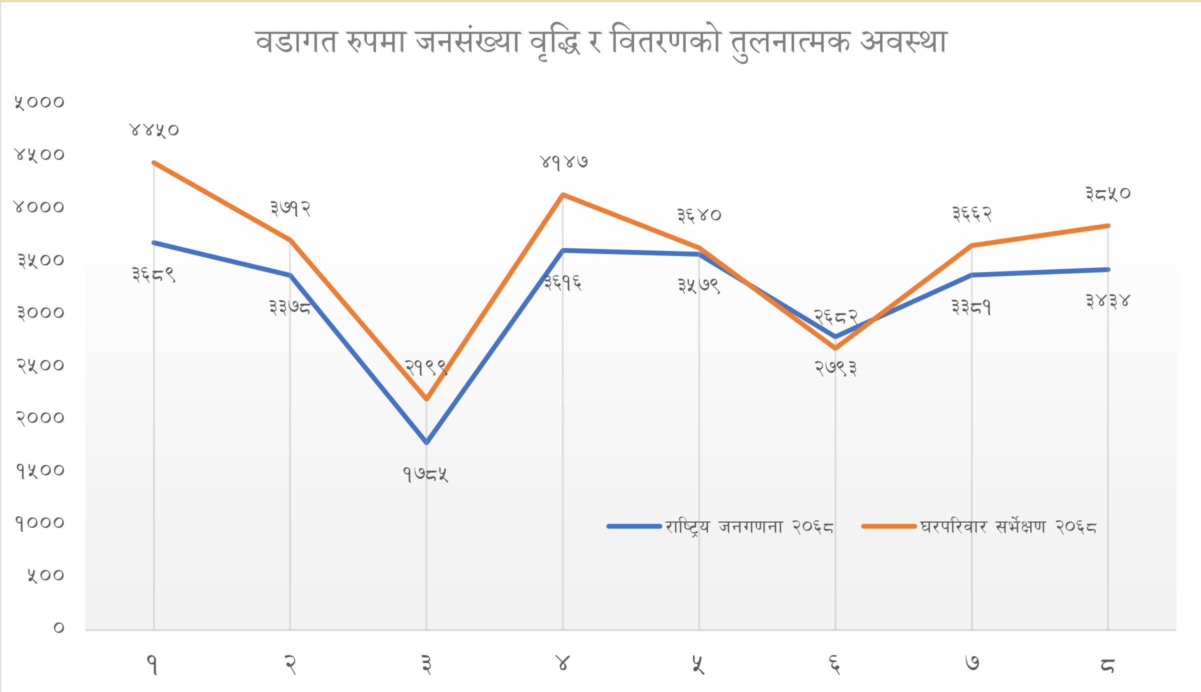

गल्छी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
बैरेनी, धादिङ,
प्रदेश नं. ३
२०७८

दस्तावेज	*गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण, २०७८*
प्रकाशक	*गल्छी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, बैरेनी, धादिङ्ग, बागमती प्रदेश, नेपाल* *https://www.galchhimun.gov.np/*
सर्वाधिकार	*प्रकाशकमा*
प्राविधिक सहयोग	*सपोर्ट फर डेभलपमेण्ट ईनिसियटिभ्स कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., काठमाडौं*
सहयोग	*पूर्णिमा : भूकम्प पश्चात्को पुनर्लाभमा बेलायती सहयोग नियोगको सहयोग*

अवस्थिति नक्सा
गल्छी गाउँपालिका, धादिङ

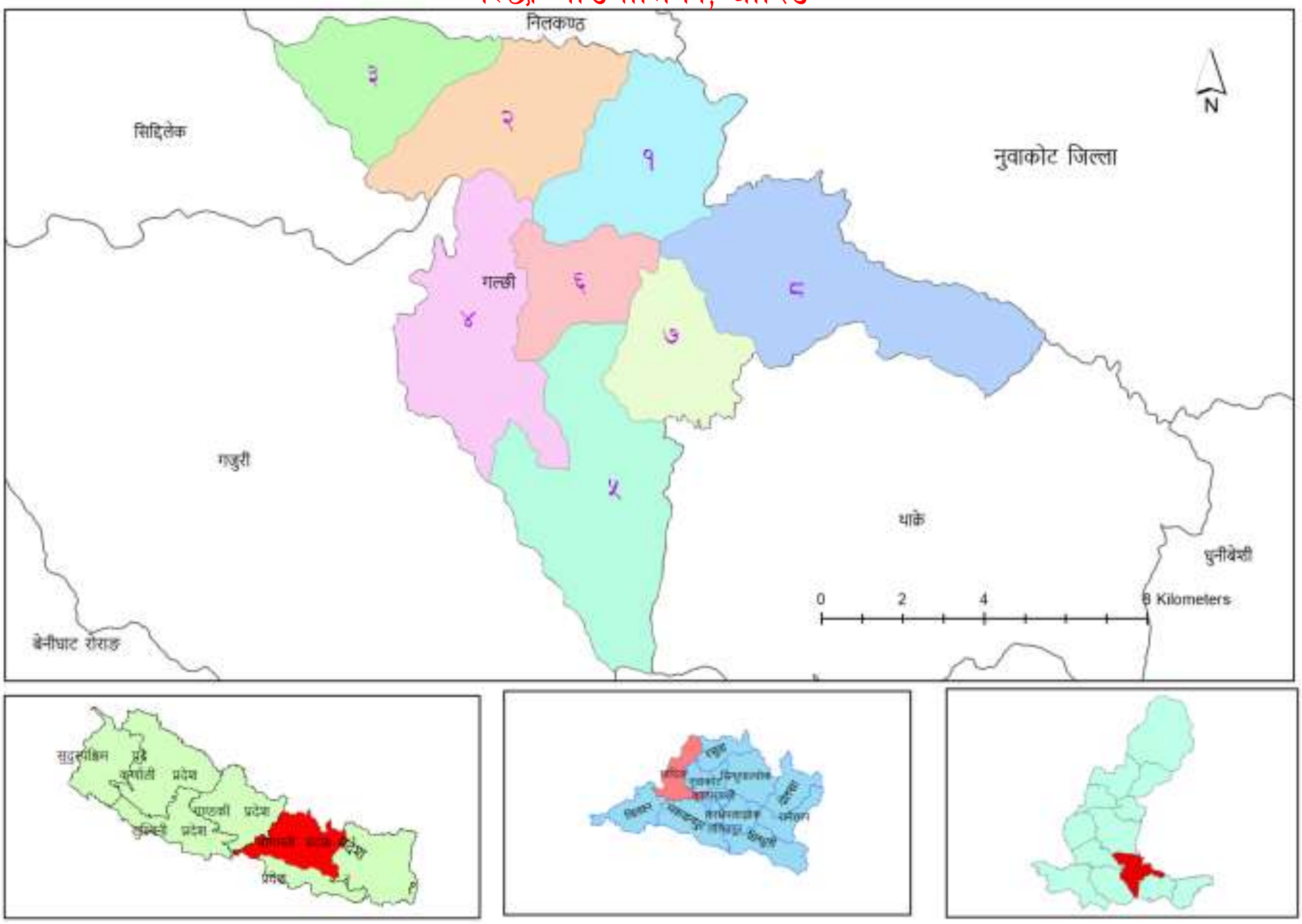

विषय सूची

परिच्छेद १ : परिचय १३
१.१ पृष्ठभूमि १३
१.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारीको आवश्यकता १३
१.३ वस्तुस्थिति विवरण तयारीको उद्देश्य १४
१.४ वस्तुस्थिति विवरण तयारी विधी तथा प्रक्रिया १४
१.४.१ वस्तुगत विवरणको स्तरीय ढाँचा, सूचना व्यवस्थापनका औजार र कार्यविधि स्वीकृती १४
१.४.२ तथ्याङ्क व्यवस्थापन औजार तथा सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको विकास १४
१.४.३ वस्तुस्थिति विवरण तयारी गोष्ठी तथा कार्ययोजना स्वीकृति १५
१.४.४ सर्भेक्षक तथा सुपरिवेक्षकको छनौट तथा प्रशिक्षण १५
१.४.५ तथ्याङ्क संकलन १६
१.४.६ तथ्याङ्क विश्लेषण तथा प्रस्तुतीकरण १६
१.४.७ वस्तुगत विवरण प्रतिवेदन तयारी, प्रमाणीकरण, प्रकाशन, अद्यावधिक र प्रसारण १७
१.५ सीमा १७

परिच्छेद २ : गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्था १८
२.१ परिचय १८
२.२ भौगोलिक अवस्थिति १८
२.३ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामकरण १८
२.४ राजनीतिक अवस्थिति १९
२.५ धरातलीय अवस्था १९
२.६ भू-उपयोग १९
२.७ संस्कृति र परम्परा २०
२.८ विकासका उपलब्धी र संभावना २०
२.९ गाउँपालिकाको संगठन संरचना तथा मानवीय संशाधन २१
२.१० गाउँपालिकाको गाउँसभाका पदाधिकारीको विवरण २२
२.११ गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारीहको विवरण २३

परिच्छेद ३ : प्रवृत्ती विश्लेषण २४
३.१ जनसंख्याको अवस्था २४
३.१.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था २४
३.१.२ जनघनत्वको अवस्था २५
३.१.३ उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्या विवरण २५
३.१.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण २५
३.१.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण २६
३.१.६ जातिगत आधारमा घरपरिवार २७

३.१.७ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण २८

३.१.८ बसोवासको अवस्थासम्बन्धी विवरण २८

३.१.९ वैदेशिक रोजगारमा गएका जनसंख्या विवरण २९

३.१.१० बसोवासको प्रकृति अनुसार घरपरिवार विवरण २९

३.२ प्रमुख आर्थिक विवरण ३०

३.२.१ मुख्य पेशासम्बन्धी विवरण ३०

३.२.२ प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संशाधनको विवरण ३०

३.२.३ उद्योग तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण ३१

३.२.४ उद्योग तथा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने घरपरिवार विवरण ३१

३.३ कृषि तथा पशु विकास ३२

३.३.१ कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण ३२
३.३.२ अन्न तथा दलहन बाली उत्पादन र बिक्री सम्बन्धी विवरण ३३
३.३.३ फलफूल, तरकारी, र नगदेवाली उत्पादनसम्बन्धी विवरण ३३
३.३.४ माछा, मह र रेशम उत्पादनसम्बन्धी विवरण ३३
३.३.५ पशुपालन तथा दूधजन्य उत्पादनको अवस्था ३४
३.३.६ मासुजन्य तथा अन्य पशुपालन तथा उत्पादनको अवस्था ३४
३.३.७ पशुपंछीजन्य उत्पादन बिक्री गर्ने घरपरिवारसम्बन्धी विवरण ३५
३.३.८ खाद्यान्न पर्याप्तताको अवस्था ३५
३.३.९ कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित मानव संशाधन ३६
३.३.१० कृषि उपजमा लाग्ने रोग किरा ३६
३.३.११ पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा कीरा ३७
३.३.१२ आधुनिक कृषि तथा पशुपालन (फर्म) सम्बन्धी विवरण ३७
३.३.१३ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता ३९
३.३.१४ कृषि तथा पशुपालन उद्यमशीलता विकासका समूहको विवरण (संख्या) ३९
३.४ पर्यटन विकास ४०

३.४.१ पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण ४०

३.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्टसम्बन्धी विवरण ४३
३.५ उद्यम, व्यवसाय प्रवर्द्धन र वित्तीय सेवा ४३

३.५.१ व्यावसायिक सीपमूलक तालिम ४३
३.५.२ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा खाता हुने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण ४४

३.५.३ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको प्रकार अनुसार खाता हुने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण ४४

३.५.४ वार्षिक आम्दानी अनुसार घरपरिवार विवरण ४५

३.५.५ वार्षिक खर्च अनुसार घरपरिवार विवरण ४५

३.५.६ परिवारको वार्षिक सरदर खर्च विवरण ४६

३.५.७ परिवारको वार्षिक सरदर आम्दानी विवरण ४६

३.५.८ गत एक वर्षमा ऋण लिने घरपरिवार विवरण ४७

३.५.९ बैंक, वित्तीय तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण ४७

३.५.१० घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रशोधन सम्बन्धी विवरण ४८
३.६ शैक्षिक अवस्था........ ४९
३.६.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण ४९
३.६.२ हालको साक्षरताको अवस्था........ ४९
३.६.३ शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण ५०
३.६.४ विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्र-छात्राको विवरण........ ५०
३.६.५ क्याम्पसस्तरमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण........ ५२
३.६.६ शिक्षक विवरण ५२
३.६.७ विद्यालयको भौतिक अवस्था ५३
३.६.८ भर्ना दर, निरन्तरता दर, सिकाइ उपलब्धी दरको अवस्था ५५
३.६.९ आधारभूत शिक्षा पूरा गर्ने विद्यार्थीको अवस्था........ ५६
३.६.१० शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धित व्यवस्था विवरण........ ५७
३.६.११ बालमैत्री शिक्षासम्बन्धी विवरण ५७
३.६.१२ छात्रवृत्ति तथा लक्षियत सुविधाको विवरण ५७
३.६.१३ बाल विकास केन्द्रको विवरण........ ५८
३.७ स्वास्थ्य तथा पोषण........ ५९
३.७.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण........ ५९
३.७.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण........ ५९
३.७.३ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण........ ६०
३.७.४ खोप सम्बन्धी विवरण ६०
३.७.५ सुरक्षित मातृत्वसम्बन्धी विवरण........ ६१
३.७.६ मातृ शिशु स्वास्थ्य र परिवार नियोजनको अवस्था ६१
३.७.७ गाउँपालिकाभित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरू र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण........ ६२
३.७.८ विरामी पर्दा सबैभन्दा पहिला जाने स्थानको आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरण ६२
३.७.९ मृत्यु हुने कारण सम्बन्धी विवरण........ ६२
३.८ खानेपानी तथा सरसफाइ........ ६४
३.८.१ खानेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार........ ६४
३.८.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था ६५
३.९ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन ६६
३.९.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थलसम्बन्धी विवरण........ ६६
३.९.२ व्यावसायिक खेलाडी सम्बन्धी विवरण........ ६६
३.९.३ स्थानीय चाडपर्व, जात्रा र मेला ६६
३.१० भौतिक विकासको अवस्था........ ६७
३.१०.१ सडक तथा यातायात........ ६७
३.१०.२ सडकमा पहुँचको अवस्था........ ६८
३.१०.३ नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समय........ ६८
३.१०.४ पैदल मार्ग........ ६९
३.१०.५ पुल तथा पुलेसा........ ६९
३.११ विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा ७०
३.११.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार ७०
३.११.२ बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार........ ७१
३.१२ सञ्चार तथा प्रविधि........ ७२
३.१२.१ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण ७२
३.१३ आवास तथा भवन ७२

३.१३.१ बसोबास गर्ने घरको स्वामित्व विवरण ७२
३.१३.२ घरको जगको आधारमा घरपरिवार ७३
३.१३.३ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी ७३
३.१४. भवन मापदण्ड तथा भूकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण ७४
३.१४.१ भूकम्पबाट घर क्षति भएको विवरण ७४
३.१४.२ भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारले अनुदान सम्बन्धी विवरण ७४
३.१४.३ भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारको अनुदानले घर निर्माण सम्बन्धी विवरण ७५
३.१४.४ भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारले प्राप्त अनुदानको विवरण ७६
३.१४.५ घर संख्याका आधारमा घरपरिवार विवरण ७६
३.१४.६ कोठा संख्याको आधारमा घरपरिवार विवरण ७६
३.१४.७ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन ७७
३.१४.८ सरकारी भवन ७८
३.१५ वन, जैविक विविधता तथा वातावरणीय अवस्था ७९
३.१५.१ वन क्षेत्रको अवस्था ७९
३.१५.२ जडिबुटीको विवरण ८१
३.१५.३ विपद् जोखिम तथा व्यवस्थापन ८१
३.१५.४ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय ८१
३.१५.५ जोखिमयुक्त (संवेदनशील) स्थानमा बसोबास गरेका परिवार विवरण ८२
३.१६ संस्थागत विकास र सुशासन ८४
३.१६.१ गाउँपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संशाधनको अवस्था ८४
३.१६.२ गाउँपालिकामा कार्यरत मानव संशाधनको विवरण ८५
३.१६.३ गाउँपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू ८६
३.१७ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली ८७
३.१८ गाउँपालिका क्षेत्रमा क्रियाशील गैसस तथा अगैसस ८९

परिच्छेद ४: विषय क्षेत्र वस्तुस्थिति विश्लेषण ९०
४.१ आर्थिक विकास ९०
४.१.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा ९०
४.१.२ सिंचाई ९१
४.१.३ पशुपंक्षी तथा मत्स्यपालन ९१
४.१.४ पर्यटन ९२
४.१.५ सम्पदा तथा संस्कृति ९३
४.१.६ उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय ९४
४.१.७ वित्तीय सेवा, सहकारी तथा रोजगारी ९४
४.२ सामाजिक विकास ९६
४.२.१ शिक्षा तथा मानव संशाधन ९६
४.२.२ स्वास्थ्य तथा पोषण ९७
४.२.३ खानेपानी तथा सरसफाई ९९
४.२.४ महिला, बालबालिका, लक्षियत वर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण १००
४.२.५ युवा तथा खेलकुद १०१
४.३ पूर्वाधार विकास १०२

४.३.१ सडक, यातायत र पुल १०२
४.३.२ आवास, वस्ती विकास, भवन र शहरी विकास १०५
४.३.३ विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा १०६
४.३.४ सूचना तथा संचार प्रविधि १०७
४.४ वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन १०७
४.४.१ वन तथा जैविक विविधता १०७
४.४.२ भूमि तथा जलाधार व्यवस्थापन १०९
४.४.३ वातावरण तथा स्वच्छता १०९
४.४.४ विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन ११०
५. संस्थागत विकास तथा सुशासन ११०
५.१ गाउँपालिका कानुन, नीति, नियम र सुशासन १११
५.२ संगठन तथा संस्थागत क्षमता विकास ११२
५.३ स्रोत परिचालन ११२
५.४ विकास व्यबस्थापन ११३
परिच्छेद - छ : लैंगिक तथा गरिबी विश्लेषण ११४
परिच्छेद - सात : वित्तीय विश्लेषण ११९
७.१ गाउँपालिकाको आय विवरण ११९
७.२ गाउँपालिकाको आगामी वर्षको बजेट प्रक्षेपण १२०
अनुसूचीहरू १२२
अनुसूची १: वस्तुस्थिति विववरण तथ्यांक संकलन फारमहरू १२२
अनुसूची १ (क): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्भेक्षण फाराम १२२
अनुसूची १ (ख): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्भेक्षण फाराम १४४
अनुसूची १ : गाउँपालिकाबाट तथ्यांक संकलनका लागि छानिएका सर्भेक्षकहरूको नामावली १४९
अनुसूची २: गाउँपालिकामा उपलब्ध सिंचाइको विवरण १५०
अनुसूची ४ : सडक मार्ग/सञ्जालको विद्यमान अवस्था १५२
अनुसूची १३ : सन्दर्भ सामग्री १५३

तालिका सूची

तालिका १: गाउँपालिकाको वडागत विवरण १८
तालिका २: भूउपयोग क्षेत्रको विवरण १९
तालिका ३: विकासको प्रमुख संभावनाहरू २०
तालिका ४: गाउँ सभाका पदाधिकारीको विवरण २२
तालिका ५: गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारीहको विवरण २३
तालिका ६: जनसंख्या वितरणको अवस्था २४
तालिका ७: जनघनत्वको अवस्था २५
तालिका ८: उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण २५
तालिका ९: मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण २६
तालिका १०: धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण २६
तालिका ११: जातिगत आधारमा घरपरिवार विवरण २७
तालिका १२: जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण २८
तालिका १३: बसोबासको अवस्था सम्बन्धी विवरण २९
तालिका १४: विदेशमा बसोबासको अवस्था सम्बन्धी विवरण २९
तालिका १५: बसोबासको प्रकृति अनुसार घरपरिवार विवरण २९
तालिका १६ : मुख्य पेशासम्बन्धी विवरण ३०
तालिका १७: प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संशाधनको विवरण ३०
तालिका १८: उद्योग तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण ३१
तालिका १९ : उद्योग तथा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने घरपरिवार विवरण ३१
तालिका २० : कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण ३२
तालिका २१: अन्न तथा दलहन बाली उत्पादन र बिक्री सम्बन्धी विवरण ३३
तालिका २२: फलफूल, तरकारी, नगदेबाली र मह उत्पादन सम्बन्धी विवरण ३३
तालिका २३ : माछा, मह र रेशम उत्पादनसम्बन्धी विवरण ३४
तालिका २४ : पशुपालन तथा दूधजन्य उत्पादनको अवस्था ३४
तालिका २५ : मासुजन्य तथा श्रमजन्य पशुपालनको अवस्था ३४
तालिका २६: पशुपंछीजन्य उत्पादन बिक्री गर्ने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण ३५
तालिका २७: खाद्यान्न प्रर्याप्तताको अवस्था ३५
तालिका २८ : कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित मानव संशाधन ३६
तालिका २९: कृषि उपजमा लाग्ने रोग तथा कीरा ३६
तालिका ३०: पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा कीरा ३७
तालिका ३१ : आधुनिक कृषि तथा पशुपालनसम्बन्धी विवरण ३७
तालिका ३२ : सिंचाई सुविधाको विवरण ३९
तालिका ३३: कृषि तथा पशु उद्यमशीलता विकासका समूहको विवरण (संख्या) ३९
तालिका ३४ : पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण ४१
तालिका ३५: होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्टसम्बन्धी विवरण ४३
तालिका ३६ : व्यवसायिक सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको विवरण ४४
तालिका ३७ : बैंङ्क तथा वित्तीय संस्थामा खाता हुने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण ४४
तालिका ३८ : बैंङ्क तथा वित्तीय संस्थाको प्रकार अनुसार खाता हुने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण ४५
तालिका ३८: वार्षिक आम्दानी अनुसार घरपरिवार विवरण ४५
तालिका ४० : वार्षिक खर्च अनुसार घरपरिवार विवरण ४५
तालिका ४१: परिवारको वार्षिक सरदर खर्च विवरण ४६
तालिका ४२ : परिवारको वार्षिक सरदर आम्दानी विवरण ४६
तालिका ४३ : वर्षमा ऋण लिने घरपरिवार विवरण ४७
तालिका ४४: घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण ४९
तालिका ४५ : शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण ४९
तालिका ४५ : हालको साक्षरताको अवस्था (प्रतिशत) ४९

तालिका ४७ : शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण ५०
तालिका ४८ : विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण ५०
तालिका ४९ : क्याम्पसमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण ५२
तालिका ५० : शिक्षक विवरण ५२
तालिका ५१ : विद्यालयको भौतिक विवरण ५३
तालिका ५२: भर्ना दर, निरन्तरता दर, सिकाई उपलब्धी दर ५५
तालिका ५३ : आधारभुत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी ५६
तालिका ५४ : विद्यालयअनुसार छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या ५८
तालिका ५५ : बाल विकास केन्द्रको विवरण ५८
तालिका ५६ : स्वास्थ्य संस्थाको विवरण ५९
तालिका ६३ : स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण ६०
तालिका ५८ : स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण ६०
तालिका ५९ : खोप तथा पोषणसम्बन्धी विवरण ६१
तालिका ६० : सुरक्षित मातृत्वसम्बन्धी विवरण ६१
तालिका ६१ : मातृशिशु स्वास्थ्य र परिवार नियोजनको अवस्था ६१
तालिका ६२ : गाउँपालिकाभित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरू र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण ६२
तालिका ६३ : गाउँपालिकामा विरामी परेमा सबैभन्दा पहिला जाने आधारमा घरपरिवार संख्या ६२
तालिका ६४: मृत्यु हुने कारणसम्बन्धी विवरण ६३
तालिका ६५ : परिवारका सदस्यहरूको स्वास्थ्य अवस्था ६३
तालिका ६६ : जीवन बिमा सम्बन्धी विवरण ६३
तालिका ६७ : नुनको प्रयोग सम्बन्धी परिवारिक विवरण ६४
तालिका ६८ : खानेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार ६४
तालिका ६९ : शौचालय प्रयोगको अवस्था ६५
तालिका ७० : खेलमैदान, पार्क, पिकनिक तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धी विवरण ६६
तालिका ७१ : व्यावसायिक खेलाडी सम्बन्धी विवरण ६६
तालिका ७२ : स्थानीय चाडपर्व, जात्रा र मेला ६६
तालिका ७३ : सडक मार्ग/सञ्जालको विद्यमान अवस्था ६८
तालिका ७४ : सडक पहुँच अनुसार घरपरिवार संख्या ६८
तालिका ७५ : घरबाट नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समयका आधारमा घरधुरी ६८
तालिका ७६ : पैदल मार्ग विवरण ६९
तालिका ७७ : पुल तथा पुलेसा ६९
तालिका ७८ : इन्धन उपयोग विवरण ७०
तालिका ७९ : बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार ७१
तालिका ८० : आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण ७२
तालिका ८१ : आवासको स्वामित्वका आधारमा घरपरिवार विवरण ७२
तालिका ८२ : घरको जगको आधारमा घरपरिवार ७३
तालिका ८३ : छानोको प्रकारका आधारमा घरपरिवार ७३
तालिका ८४ : भवन मापदण्ड तथा भूकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण ७४
तालिका ८५ : वि.सं. २०७२ को भूकम्पबाट घर क्षति भएको विवरण ७४
तालिका ८६ : वि.सं. २०७२ को भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारले अनुदान सम्बन्धी विवरण ७४
तालिका ८७ : अनुदानले घर निर्माण सम्बन्धी विवरण ७५
तालिका ८८ : भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारले प्राप्त अनुदानको विवरण ७६
तालिका ८९ : घर संख्याका आधारमा घरपरिवार विवरण ७६
तालिका ९० : कोठा संख्याका आधारमा घरपरिवार ७६
तालिका ९१ : सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन ७७
तालिका ९२ : सरकारी भवन ७८
तालिका ९३ : वडाअनुसार सामुदायिक वनको संख्या, ओगटेको क्षेत्रफल र आवद्ध घरपरिवार संख्या ७९

तालिका ९४ : विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय..८२
तालिका ९५ : जोखिमयुक्त (संवेदनशील) स्थानमा बसोबास गरेका परिवार विवरण..८२
तालिका ९६ : कोभिड-१९ को कारण रोजगारी गुमाएका घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण...८३
तालिका ९७ : कोभिड-१९ को कारण उद्योग व्यवसायमा परेको प्रभावको विवरण ८३
तालिका ९८ : कोभिड-१९ का कारण उत्पादन तथा बिक्री वितरणमा परेको प्रभावको विवरण..८४
तालिका ९९ : कोभिड-१९ प्रत्यक्ष असर र राहत तथा उचार सम्बन्धी विवरण ८४
तालिका १०० : गाउँपालिकामा कार्यरत मानव संशाधनको विवरण...८५
तालिका १०१ : गाउँपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू..८६
तालिका १०२ : कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण..८७
तालिका १०३ : स्वीकृत स्थानीय ऐन, नीति, नियम, कार्यविधि र निर्देशिका...८८
तालिका १०४ : गाउँपालिका क्षेत्रमा क्रियाशील गैसस तथा अगैसस...८९
तालिका १०५ : कृषि क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण...९०
तालिका १०६ : सिंचाई क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण...९१
तालिका १०७ : पशुपंक्षी सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण...९१
तालिका १०८ : पर्यटन सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण..९२
तालिका १०९ : सम्पदा तथा संस्कृति सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण ९३
तालिका ११० : उद्योग, व्यापार तथा व्यावसाय सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण ९४
तालिका १११ : वित्तीय सेवा, सहकारी र रोजगारी सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण...९५
तालिका ११२ : शिक्षा तथा मानव संशाधन विकास सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण ९६
तालिका ११३ : स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण ९८
तालिका ११४ : खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण...९९
तालिका ११५ : सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण..१००
तालिका ११६ : युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण..१०१
तालिका ११७ : सडक, यातायत र पुल सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण..१०२
तालिका ११८ : आवास, भवन तथा बजार सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण...१०५
तालिका ११९ : विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण १०६
तालिका १२० : सुचना र संचार प्रविधि सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण..१०७
तालिका १२१ : आथिक वन तथा जैविक विविधता सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण..१०८
तालिका १२२ : भूमि तथा जलाधार व्यवस्थापन सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण...१०९
तालिका १२३ : वातावरण तथा स्वच्छता सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण..११०
तालिका १२४ : विपद् व्यस्थापन तथा जलवायु परिवर्त सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण ११०
तालिका १२५ : कानुन, नीति, नियम र सुशासन सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण...१११
तालिका १२६ : संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण...११२
तालिका १२७ : स्रोत परिचालन सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण ११३
तालिका १२८ : विकास व्यवस्थापनक सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण...११३
तालिका १२९ : महिला घरमुली विवरण..११४
तालिका १३० : अपाङ्गता भएका व्यक्ति सम्बन्धी विवरण...११४
तालिका १३१ : अनौपचारिक क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्याको विवरण ११५
तालिका १३२ : वैवाहिक स्थिति विवरण...११५
तालिका १३३: १० वर्षमुनिका बालवालिकाहरूको जन्मदर्ताको अवस्था विवरण...११६
तालिका १३४ : बालविवाहको अवस्था..११६
तालिका १३५ : सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण..११६
तालिका १३६ : व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण...११७
तालिका १३७ : समाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण..११८
तालिका १३८ : गाउँपालिकाको तीन आर्थिक वर्षको आय विवरण ११९
तालिका १३९ : गाउँपालिकाको आगामी वर्षको आय बजेटको प्रक्षेपण विवरण १२०

चित्र सूची

चित्र नं. १ जनसंख्या वृद्धिको अवस्था २४
चित्र नं. २: मातृभाषाका आधारमा जनसंख्या (प्रतिशतमा)........ २६
चित्र नं. ३ जातिगत आधारमा घरपरिवार........ २८
चित्र नं. ४ कृषि कार्यका लागि जग्गा प्रयोग सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा) ३२
चित्र नं. ५: खाद्यान्न उपलब्धताको स्थिति........ ३६
चित्र नं. ६ : खानेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार (प्रतिशतमा) ६५
चित्र नं. ७ : शौचालयको प्रयोग अनुसार घरपरिवार संख्या (प्रतिशतमा)........ ६५
चित्र नं. ८ : खाना पकाउन इन्धनको प्रमुख स्रोत (प्रतिशतमा)........ ७१

परिच्छेद १ : परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहलाई आ-आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक र दीर्घकालिन योजनाहरू तर्जुमा गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। सो अनुसार स्थानीय तहको दीर्घकालीन, आवधिक तथा विषय क्षेत्रगत रणनीतिक/गुरुयोजना तथा वार्षिक योजना तर्जुमा र नतिजा अनुगमनको लागि क्षेत्रगत स्थितिसहित स्थानीय तहको वस्तुस्थिति विवरण तयारी आवश्यक रहेको छ। उक्त विवरणमा आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकास सम्बन्धी तथ्याङ्कको विश्लेषण र प्रस्तुती समावेश गर्न आवश्यक छ।

१.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारीको आवश्यकता

नेपालको संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने र राज्यशक्तिको प्रयोग तीनै तहले संविधान र कानून बमोजिम गर्ने व्यवस्था गरेको छ। संविधानले एकल अधिकारको रुपमा स्थानीय तथ्याङ्क व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई प्रदान गरेको छ। संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचीको क्रम संख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा बेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ।

स्थानीय तहको योजना तर्जुमा कार्यलाई सहयोग पुऱ्याउन नेपाल सरकार, राष्ट्रिय योजना आयोगबाट जारी स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८ ले स्थानीय तहले आवधिक योजना तथा विषय क्षेत्रगत रणनीतिक योजना र वार्षिक बजेट तथा तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, वातावरण एव्म जलवायु जोखिम तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुस्थिति विवरण (Profile) तयार वा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ र सो विवरणलाई सम्भव भएसम्म नक्सामा प्रस्तुत गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। नेपाल सरकारले गाउँपालिका/नगरपालिकाको समग्र वस्तुस्थिति झल्किने गरी सूचना प्रविधिमा आधारित वस्तुस्थिति विवरण (Profile) तयार तथा अद्यावधिक गर्न स्तरीय ढाँचा समेत कार्यविधि उपलब्ध गराएको छ। उक्त कार्यविधिमा आधारित भई तयार हुने वस्तुस्थिति विवरणले स्थानीय तहमा तर्जुमा हुने योजनाका लागि सूचनाको महत्वपूर्ण आधार तयार गर्नेछ। स्थानीय तहको सूचना तथा प्रविधिमा आधारित वस्तुस्थिति विवरणले नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, प्रक्रिया तथा नतिजा अनुगमन र प्रभाव लेखाजोखा गर्न महत्वपूर्ण आधार प्रदान गर्दछ।

उपलब्ध कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था अनुसार सरोकारवालासँगको परामर्शको आधारमा सहभागीतामूलक रुपमा तयार तथा अद्यावधिक गरिने वस्तुस्थिति विवरणले गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, आन्तरिक स्रोत परिचालन, योजनावद्ध विकास तथा विकास उपलब्धीको मापनमा टेवा पुऱ्याउने छ। संघीय शासन प्रणाली अनुसार स्थापित स्थानीय सरकार निर्वाचित पदाधिकारीहरूलाई जनतासँग व्यक्त गरेको प्रतिवद्धता पुरा गर्न तथा नतिजामूलक विकासका लागि सूचनामा आधारित योजना तर्जुमा तथा उपलब्धि मापन गर्न आवश्यक छ। स्थानीय तहको योजना तथा विकास प्रक्रियालाई योजनाबद्ध विकास (Planned Development) र नतिजामुलक व्यवस्थापन (Result-Based Management) को अवधारणा अनुसार सञ्चालन गर्नुपर्ने आवश्यकता समेत रहेको छ। यिनै आवश्यकता र चुनौतिहरूको परिपुर्ति गर्न सूचनामा आधारित नीति, निर्णय र योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र नतिजा मापन गरी समानुपातिक र सिघ्र लाभदायी विकास उपलब्धिका लागि वस्तुस्थिति विवरण आवश्यक छ।

उपरोक्त संवैधानिक व्यवस्था र अधिकारको व्याख्या अनुसार सूचना प्रविधिमा आधारित तथ्याङ्क संकलन, भण्डारण, प्रशोधन र विश्लेषण प्रणालीको आधारमा गल्छी गाउँपालिकाको विस्तृत र खण्डिकृत सूचनाको आधार सहितको वस्तुस्थिति विवरण तयार गरिएको छ। यसरी तयार गरिएको वस्तुगत विवरणले गाउँपालिकाको कार्य सम्पादन, सेवा प्रवाह, राजस्व व्यवस्थापन तथा योजना तर्जुमाका लागि सूचनाको आधार तयार गर्नुका साथै गाउँपालिकाको समग्र विकास गतिविधीलाई अझै बढी प्रभावकारी गराउन उपयोगी हुनेछ।

१.३ वस्तुस्थिति विवरण तयारीको उद्देश्य

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण तयारीको उद्देश्य देहायअनुसार रहेका छन्:

- सूचना प्रविधिमा आधारित तथ्याङ्क व्यवस्थापन (संकलन, प्रशोधन, भण्डारण तथा एकीकृत प्रतिवेदन)को विधि, प्रक्रिया तथा औजार अभ्यास गरी स्थानीय तहको स्तरीकृत तथ्याङ्कीय आधार तयार गर्ने,
- गाउँपालिका क्षेत्रको जनसांख्यिक, भू-जैविक, भौतिक, मानवीय, आर्थिक, सामाजिक, वातावरण र संस्थागत विकास क्षेत्रको वस्तुगत स्थिति चित्रण गर्ने,
- गाउँपालिकाको विकासका संभावना, अवसर, समस्या र चुनौतिको पहिचान गर्ने सूचनाको आधार तयार गर्ने,
- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, स्रोत परिचालन र विकास निर्माण कार्यका लागि आवश्यक वस्तुगत तथा विषय क्षेत्रगत सूचना उपलब्ध गराउने ,
- गाउँपालिकाको आवधिक, विषय क्षेत्रगत रणनीतिक तथा दीर्घकालिन योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक योजना र बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि विषयगत र खण्डीकृत सूचना विवरण उपलब्ध गराउने,

१.४ वस्तुस्थिति विवरण तयारी विधी तथा प्रक्रिया

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण देहायअनुसार चरणबद्ध, व्यवस्थित र सहभागीतामूलक रुपमा तयार गरिएको छ :

१.४.१ वस्तुगत विवरणको स्तरीय ढाँचा, सूचना व्यवस्थापनका औजार र कार्यविधि स्वीकृती

वस्तुस्थिति विवरण तयारीका लागि नेपाल सरकारबाट उपलब्ध स्तरीय ढाँचा, सूचना व्यवस्थापन प्रणाली र तयारी कार्यविधिको आधारमा स्थानीय परिवेश, विशिष्टता र आवश्यकता अनुसार गाउँ कार्यपालिकाबाट सर्भेक्षण औजार र सूचना व्यवस्थापन प्रणाली र तयारी विधि तय गरियो। सो अनुसार गाउँ कार्यपालिकाको नेतृत्व र सरोकारवालाको सहयोगमा विस्तृत तथा खण्डीकृत सूचनाको आधार सहितको वस्तुस्थिति विवरण तयारीका लागि स्रोत साधन जुटाउने, तथ्याङ्क संकलन कार्यका लागि सर्भेक्षक परिचालन गर्ने, तथ्याङ्क संकलन कार्यमा वडा समिति तथा कार्यालय, विषयगत शाखा र सरोकारवालाको सहभागीता र तथ्याङ्क संकलन कार्यको अनुगमन तथा गुणस्तर सुनिश्चिता गर्ने सम्बन्धमा गाउँ कार्यपालिकाबाट आवश्यक निर्णय गरियो।

१.४.२ तथ्याङ्क व्यवस्थापन औजार तथा सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको विकास

संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट उपलब्ध गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि र राष्ट्रिय योजना आयोगबाट जारी स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ बमोजिम तथ्याङ्क व्यवस्थापन प्रणालीका आधारमा तथ्याङ्क संकलन, विश्लेषण, प्रस्तुती र अद्यावधिक सम्बन्धी औजार तथा सूचना व्यवस्थापन प्रणाली तयार गरियो। उपरोक्त बमोजिम तयार तथ्याङ्क व्यवस्थापनका औजार तथा सूचना व्यवस्थापन प्रणाली देहायअनुसार रहेको छ :

क. तथ्याङ्क संकलन औजार

- पारिवारिक सर्भेक्षण फाराम तथा मोवाइल एप्लिकेसन,
- संस्थागत तथा सहभागीतामूलक सर्भेक्षण औजार तथा एप्लिकेसन,
- सार्वजनिक स्रोत साधन, पूर्वाधार र सेवा केन्द्र आदीको नक्साङ्कन,

ख. वस्तुस्थिति विवरण तयारी स्तरीय विधि तथा प्रक्रिया,

ग. स्थानीय सरकारको प्रोफाइल सूचना व्यवस्थापन प्रणाली

- तथ्याङ्क संकलन औजार/एप्लिकेसन,
- तथ्याङ्क प्रशोधन, प्रस्तुती र अद्यावधिक औजार
- वस्तुस्थिति विवरणको दस्तावेज तयारी

घरपरिवार सर्भेक्षण, संस्थागत सर्भेक्षण तथा अभिलेख संकलन फाराम र नक्साङ्कन सम्बन्धी विवरण यस दस्तावेजको **अनुसूची-१** मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.४.३ वस्तुस्थिति विवरण तयारी गोष्ठी तथा कार्ययोजना स्वीकृति

गाउँ कार्यपालिकाको आयोजनामा कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र स्थानीय सरोकारवालाबीच साझा बुझाई र धारणा बनाउन तथा वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्ययोजना तयारी गर्न २०७७ साल चैत्र २३ गते एक दिवसीय गाउँपालिका स्तरीय वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्याशाला आयोजना गरियो । आवधिक योजना तयारी कार्यशालासँग समायोजन गरी आयोजना गरिएको थियो । गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री कृष्णहरी श्रेष्ठको अध्यक्षतामा सञ्चालन भएको उक्त कार्यशालामा गाउँपालिका उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्ष तथा कार्यपालिकाका सदस्य, कार्यालयका शाखा प्रमुख, वडा सचिव तथा स्थानीय संघ/संस्थाका प्रतिनिधि समेत कुल ३८ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । उक्त कार्यशालामा देहायमा उल्लिखित विषयवस्तुबारे जानकारी, छलफल र अनुमोदन गरियो:

- वस्तुस्थिति विवरणको ढाँचा, सर्भेक्षण औजार तथा तयारी विधि,
- तथ्याङ्क संकलन, विश्लेषण र प्रस्तुती एवम् स्थानीय सरकार प्रोफाइल सूचना व्यवस्थापन प्रणाली,
- घरपरिवार सर्भेक्षण, संस्थागत सर्भेक्षण र अभिलेख संकलन तथा स्रोत नक्सा सम्बन्धी विवरण संकलन,
- सर्भेक्षक एवं सुपरिवेक्षकको योग्यता र अनुभव, संख्या, छनौट, तालिम, परिचालन र अनुगमन प्रक्रिया,
- वस्तुस्थिति विवरण तयारी सम्बन्धी संयन्त्र तथा सरोकारवालाको जिम्मेवारी, भूमिका तथा प्रतिवद्धता,
- वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्ययोजना सम्बन्धी प्रस्तुति, छलफल तथा स्वीकृति,
- वस्तुस्थिति विवरण तयारी सम्बन्धी प्राविधिक सहयोग तथा संरचना र कार्यविवरण ।

१.४.४ सर्भेक्षक तथा सुपरिवेक्षकको छनौट तथा प्रशिक्षण

अभिमुखीकरण कार्यक्रमको छलफल तथा कार्ययोजना अनुसार गाउँपालिकाबाट गाउँपालिकाले २०७५ सालमा छनौट भएका १४ सर्भेक्षकलाई नै छनौट गरी स्वीकृत प्रश्नावली वा मोबाईल एप्स्को प्रयोग र संकलन विधि र प्रक्रियाको २०७७ चैत्र २३ अभिमुखीकरण कार्यक्रम गरि २६ गते नपुग सर्भेक्षक थप गरि सर्भेक्षकलाई तालिम सञ्चालन गरियो । उक्त तालिम कार्यक्रममा गाउँ कार्यपालिका र वडा कार्यालय कर्मचारी समेत पारिवारिक विवरण, संस्थागत अभिलेख संकलन तथा सहभागीतामूलक सर्भेक्षक कार्यका लागि छनौट गरिएका २६ जना (१ जना संस्थागत सहित) सर्भेक्षकहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

१.४.५ तथ्याङ्क संकलन

गाउँपालिका क्षेत्रको वस्तुस्थिति झल्कने र स्थानीय नीति, योजना, अनुगमन तथा प्रगति मापनका आधार तयार गर्नको लागि आवश्यक पर्ने विषय क्षेत्रको तथ्याङ्क देहायअनुसारको ३ तरिकाबाट संकलन गरियो, जसको विवरण देहायअनुसार रहेको छः

१. **पारिवारिक सर्भेक्षणः** नेपाल सरकारबाट उपलब्ध स्थानीय तहको वस्तुस्थिति विवरण कार्यविधिमा आधारित भई स्थानीय आवश्यकता र विशेषता अनुसार सर्भेक्षण प्रश्नावली तथा फाराम परिमार्जन गरी गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरियो । स्वीकृत पारिवारिक सर्भेक्षण सम्बन्धी प्रश्नावलीलाई एप्स् (Apps) बनाई मोबाईल वा ट्यावलेटमा राखेर छनौट गरिएका गणकहरू मार्फत् पारिवारिक विवरण सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन गरियो ।

२. **संस्थागत सर्भेक्षणः** नेपाल सरकारबाट उपलब्ध वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधिमा आधारित भई स्थानीय आवश्यकता र विशेषता अनुसार तयार गरिएको संस्थागत सर्भेक्षण प्रश्नावली सहभागीतामूलक छलफल तथा अभिलेख अध्ययनबाट संस्थागत सूचना संकलन गरियो । यसका लागि विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, सेवा केन्द्र, विषयगत शाखा तथा एकाई, वडा कार्यालय, उद्योग वाणिज्य संघ र गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्था आदीको अभिलेख तथा सम्बन्धित पक्षसँग छलफल, समूहगत छलफल र जानकार व्यक्तिसँग अन्तरवार्ताको विधि प्रयोग गरिएको थियो ।

३. **स्रोत नक्साको लागि सूचना संकलन तथा नक्सा तयारीः** वस्तुस्थिति विवरण तयारी प्राविधिक सहयोग टोलीका भौगोलिक सूचना प्रणाली विज्ञहरूको सहयोगमा वडा समितिका पदाधिकारी र स्थानीय जानकार व्यक्ति तथा स्रोत व्यक्तिको सहभागीतामा बाटो, पुल, खोला, नदी, पोखरी, चरन क्षेत्र, कटान क्षेत्र, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, स्रोत केन्द्र, सेवा केन्द्र, संघ/संस्था अवस्थितिको विवरण संकलन गरी भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित विभिन्न स्रोत नक्सा तयार गरियो जसमध्ये सीमित नक्साहरू वस्तुस्थिति विवरणमा समावेश गरिएको छ भने अन्य नक्साहरू गाउँपालिका-नगरपालिका सूचना प्रणाली (http://npgp.softwel.com.np/) मा राखिएको छ ।

१.४.६ तथ्याङ्क विश्लेषण तथा प्रस्तुतीकरण

माथि उल्लेख गरिएअनुसार तीन तहको सर्भेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई देहायअनुसारको माध्यम तथा विधिबाट विश्लेषण गरियो ।

- पारिवारिक सर्भेक्षण, संस्थागत सूचना र स्रोत नक्साको सूचनाको आधारमा आवश्यकता अनुसार सूचना प्राप्त तथा अद्यावधिक गर्न सक्ने गरी स्थानीय तहको प्रोफाइल सूचना व्यवस्थापन प्रणाली तयार गरिएको छ ।
- स्थानीय तह प्रोफाइल सूचना व्यवस्थापन प्रणालीबाट संकलन गरिएको तथ्याङ्क विश्लेषण गरी स्थानगत र विषय क्षेत्र सूचनाको विवरण तयार गरिएको छ । उक्त विवरणलाई आवश्यकता अनुसार थप विश्लेषण गरी सूचना व्यवस्थापन प्रणाली तथा हार्डकपीमा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- गुगलअर्थबाट सहभागीतामूलक रुपमा संकलन गरिएको सूचनाको आधारमा स्रोत नक्सा तयार गरिएको छ ।
- स्थानीय तहको प्रोफाईल सूचना व्यवस्थापन प्रणालीबाट सवै सूचनाको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट उपलब्ध स्थानीय तहको सूचना व्यवस्थापन प्रणाली सञ्चालन निर्देशिका कार्यान्वयन पुस्तिकालाई आधार लिइएको छ ।

- यसलाई https://lgprofile.robustitconcepts.com मा Log In गरी गाउँपालिकाको सम्बन्धित आधिकारिक व्यक्तिले सञ्चालन गर्न तथा अद्यावधिक गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ। यसका साथै वस्तुगत विवरणको अन्तिम प्रतिवेदनमा गाउँपालिकाबासी, सरोकारवाला र सर्वसाधरणले मोवाइलको *प्लेस्टोर*बाट Local Govt Profile *एप्लिकेशन डाउनडोड* गरी हेर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

१.४.७ वस्तुगत विवरण प्रतिवेदन तयारी, प्रमाणीकरण, प्रकाशन, अद्यावधिक र प्रसारण

वस्तुस्थिति विवरण तयारीका लागि स्थानीय तहको प्रोफाईल सूचना व्यवस्थापन प्रणालीबाट सूचना प्राप्ती, प्रशोधन, प्रस्तुति, प्रकाशन र प्रसारण गरिएको छ र नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । तथ्यांक संकलनका लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट जारी गरिएको गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि, २०७४ मा दिइएको प्रश्नावली प्रयोग गरिएको थियो, जुन प्रश्नावलीलाई यस दस्तावेजको अनुसूची-१ मा प्रस्तुत गरिएको छ। सर्भेक्षणबाट प्राप्त सूचनालाई प्रोफाईल सूचना व्यवस्थापन प्रणालीमा अपलोड गरी मोबाइल फोनमा सबैले पहुँच गर्न सक्ने गरी राखिएको छ । संकलित तथा विश्लेषित सूचनालाई आवश्यकताअनुसार तालिका, ग्राफ, चार्ट र नक्सा सहित यस दस्तावेजमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वस्तुस्थिति विवरणमा प्रस्तुत सूचना विवरणलाई गाउँपालिकाको आयोजना र प्राविधिक सहयोग टोलीको सहजीकरणमा मिति २०७८ साल साउन २८ र २९ गते दीर्घकालीन सोच निर्धारण तथा आवधिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठीमा प्रस्तुत गरी सुझाव संकलन गरियो । गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री कृष्णहरी श्रेष्ठको अध्यक्षतामा संचालित गोष्ठीमा उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्ष समेत कार्यपालिकाका सदस्य, कार्यपालिकाको कार्यालय, विषयगत शाखाका प्रमुख, वडा सचिव तथा स्थानीय संघ संस्था र नागरिक समाजको उपस्थिति रहेको थियो । उक्त गोष्ठीमा गाउँ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा प्रस्तुत गरी वडा तथा विषयगत सूचना सम्बन्धमा गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवालाबाट प्रतिक्रिया र सुझाव समेत प्राप्त गरियो। प्राप्त सुझावलाई समावेश गरी प्रोफाइल सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई अद्यावधिक गरिएको छ भने सो अनुसार वस्तुस्थिति विवरणको दस्तावेजलाई अन्तिम रुप प्रदान गरी सूचना व्यवस्थापन प्रणालीमा अद्यावधिक तथा हार्डकपी दस्तावेज तयार गरिएको छ ।

यसका साथै प्राविधिक सहयोग टोलीले गाउँ कार्यपालिकाको आयोजनामा प्रोफाईल सूचना व्यवस्थापन प्रणाली संचालन, सूचना अद्यावधिक र प्रस्तुतीबारे गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारी र विषयगत शाखाका कर्मचारीको सीपको अभिवृद्धि सम्बन्धमा छलफल तथा अन्तरक्रिया समेत गरियो ।

१.५ सीमा

वस्तुस्थिति विवरणलाई नेपाल सरकारद्वारा जारी ढाँचा तथा स्थानीय तहको प्रोफाइल सूचना व्यवस्थापन प्रणाली तथा आवधिक योजनाको आधाररेखा सूचनाको रुपमा तयार गरिएको छ। विवरणमा यथाशक्य बढी सूचना समाविष्ट हुने गरी तयारी गर्ने प्रयास गरिएता पनि कोभिड-१९ को असर लगायत कानुनी, नीतिगत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवहारिक कठिनाइहरू आइपऱ्यो । उक्त कठिनाइहरूका बाबजुद सम्बन्धित सबैको प्रयासबाट वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्य सम्पन्न गरिएको छ। प्रस्तुत तथ्याङ्कलाई संभव भएसम्म वडागत र सामाजिक रुपमा खण्डीकृत र विषयगत रुपमा एकीकृत गर्ने प्रयास गरिएको छ । नेपालको संविधान र संघीय शासन प्रणाली बमोजिम स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापना भएपश्चात् प्रथम पटक गाउँपालिकामा निर्वाचित पदाधिकारीको मार्गनिर्देशनमा पहिलो प्रयासको सूचना प्रविधि प्रणालीमा आधारित भई गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण तयार गरिएको छ। यसमा रहेका कमीकमजोरीलाई आगामी दिनमा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।

परिच्छेद २ : गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्था

२.१ परिचय

गल्छी गाउँपालिका संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको प्रदेश नम्बर ३ स्थित धादिङ जिल्लाको दक्षिण-पूर्वमा पर्दछ। जिल्लाको १३ वटा स्थानीय तहमध्ये यस गाउँपालिका जिल्लाको सदरमुकामदेखि ३० कि.मि.को दुरीमा पर्दछ भने देशको राजधानीबाट ४३ कि.मि सडक दुरीमा पर्दछ। संघीय शासन प्रणाली अनुसार स्थानीय तह पुनसंरचना प्रक्रियामा धादिङ जिल्लाको साविक कल्लेरी, वैरेनी र गोगनपानी गा.वि.सका केही वडाहरू संमायोजन गरी २०७३ सालमा यो गाउँपालिका स्थापना भएको हो। यस गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल १२९.०८ वर्ग कि.मी. रहेको छ। यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति, ऐतिहासिक चिनारी र नामकरण, राजनीतिक अवस्थिति, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक उत्कृष्टता, विकासका संभावनाहरूलाई देहायबमोजिमका शीर्षकहरूमा व्याख्या गरिएको छ।

२.२ भौगोलिक अवस्थिति

गल्छी गाउँपालिका काठमाडौं उपत्यकाबाट पृथ्वी राजपथ हुँदै बाहिरिने क्रममा ४३ किलोमिटर पश्चिम दिशामा रहेको पहिलो प्रमुख नाका/बजार केन्द्र हो। बागमती प्रदेशमा पर्ने यो गाउँपालिका भौगोलिक हिसाबले ८४°५४'२७" पूर्वदेखि ८५°०५'५६" पूर्वी देशान्तरसम्म र २७°५९'५८" देखि २७°५१'०८" उत्तरी अक्षांशसम्म फैलिएको छ। अधिकांश भू-भाग त्रिशुली नदीको जलप्रवाह प्रणालीअन्तर्गत पर्ने यस गाउँपालिकामा नेपालको एक प्रमुख यो नदी पूर्वबाट पश्चिमतर्फ बहेको छ। नेपालको संविधान र संघीय शासन प्रणाली अनुसार स्थापित यस गल्छी गाउँपालिकाको वडागत विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १: गाउँपालिकाको वडागत विवरण

वडा नम्बर	समावेश साविक गाविस र वडा	वडाको क्षेत्रफल (वर्गकिमि)	वडाको केन्द्र रहेको स्थान
१	कल्लेरी (१-३)	१४.२	डुम्रीचौर
२	कल्लेरी (४-६)	१४.८४	मैदान
३	कल्लेरी (७-९)	१०.७१	आमडाँडा
४	बैरेनी (१,७,३)	१७.१४	मासटार
५	बैरेनी (२,४-६)	२१.७९	विर्ताडाडाँ
६	बैरेनी (९)	७.५४	वैरेनी
७	बैरेनी (८)	९.४६	भल्टार
८	गोगनपानी (१-४,९)	२३.३३	गोगनपानी
	जम्मा	**११९.०१**	

स्रोतः स्थलगत नक्सा, नापी विभाग

नोटः स्रोत अनुसार यहाँ प्रस्तुत क्षेत्रफलमा सामान्य फरक पर्न सक्नेछ।

२.३ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामकरण

यस गाउँपालिकाको नाम “गल्छी” कसरी रहन गयो भन्ने बारेमा ठोस प्रमाणिक एवं ऐतिहासिक तथ्य फेला परेको छैन। तसर्थ जनश्रुतिलाई नै आधार मान्नुपर्ने हुन्छ। जस अनुसार प्रथम राणा प्रधानमन्त्री श्री ३ जङ्गबहादुर राणाले महेश खोलाको वहाब परिवर्तन गरी त्रिशुलीमा मिसाउन सेना परिचालन गरी गल र छिनोको सहायताले कटान गरेर साविकको महेश खोला बगेको ठाउँमा बस्ती बसाएको र सोही कारणले यस ठाउँको नाम गल्छी रहन गएको हो भन्ने आम धारणा रहिआएको छ। हाल यो भाग मध्यपहाडी लोकमार्गले पनि छुने भएकाले नेपाल सरकारले विकास गर्न खोजेका मध्यपहाडी लोकमार्गका प्रमुख १० शहरहरूमध्ये प्रमुख एकमा परेको हुँदा संघीय सरकारकै उच्च प्राथमिकतामा समेत परेको छ।

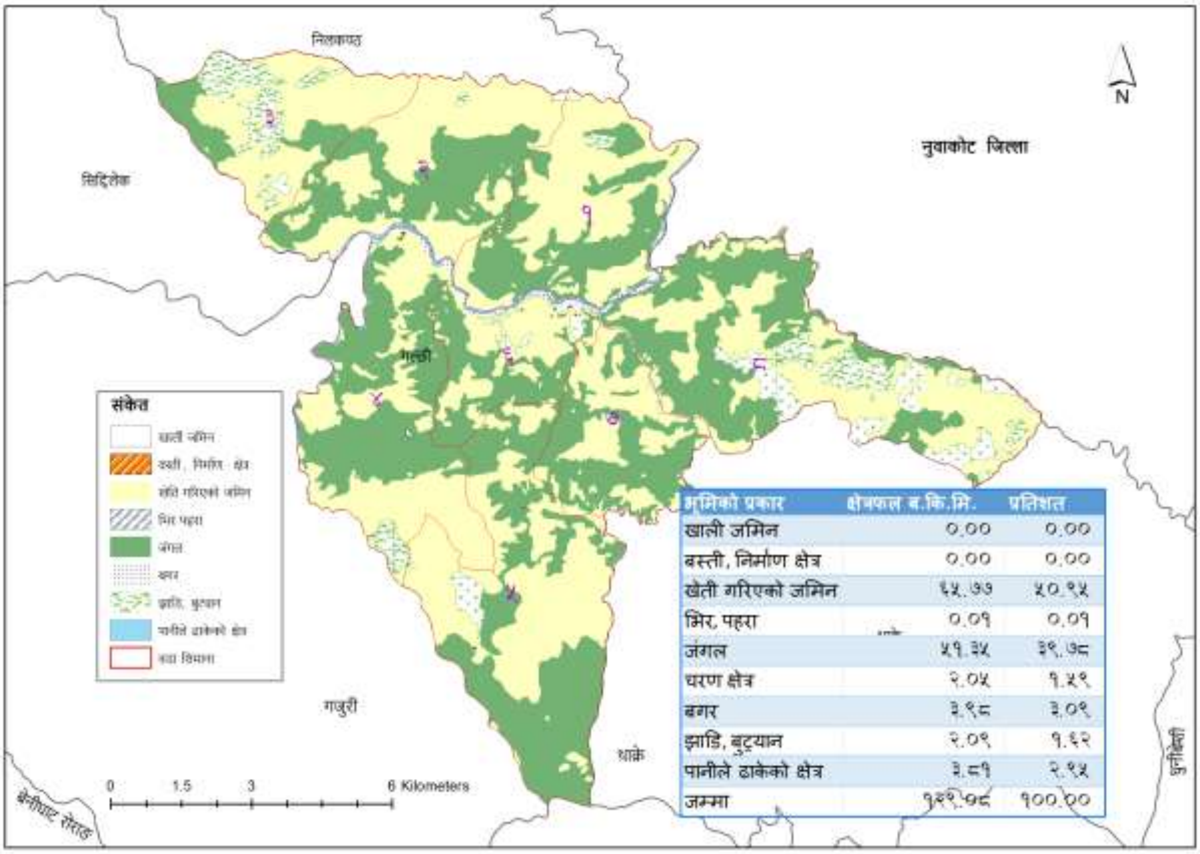

२.४ राजनीतिक अवस्थिति

गल्छी गाउँपालिका संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको बागमति प्रदेशस्थित धादिङ जिल्लाको दक्षिण पूर्व क्षेत्रमा अवस्थित रहेको छ। कुल ८ वटा वडा रहेको यस गाउंपालिका जिल्लामा कायम भएका २ नगरपालिका र ११ गाउँपालिका गरी १३ स्थानीय तह मध्ये एक गाउँपालिका हो। यो गाउँपालिका जिल्ला भित्रको संघीय प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. १ र प्रदेश सभा निर्वाचन प्रयोजनका लागि तय गरिएको प्रदेश “ख” मा पर्दछ।

२.५ धरातलीय अवस्था

कुल क्षेत्रफल १२९.०८ वर्ग.कि.मी. रहेको यस गाउँपालिकाको पूर्वमा थाक्रे गाउँपालिका र नुवाकोट जिल्ला, पश्चिममा गजुरी र सिद्दलेक गाउंपालिका, उत्तरमा निलकण्ठ नगरपालिका र नुवाकोट जिल्ला तथा दक्षिणमा गजुरी तथा थाक्रे गाउँपालिका र मकवानपुर जिल्ला रहेका छन्। यो गाउंपालिका समुद्री सतहबाट ३८० मिटर उचाईदेखि २२०० मिटर सम्मको उचाइमा विस्तार भएको छ। यस गाउँपालिकामा केही मात्रामा खेतियोग्य उर्वर बेसीहरू रहेका र अधिकांश भाग पहाडी भूगोलयुक्त रहेको छ। यस गाउँपालिकाको दक्षिण तथा पश्चिम भेगमा घना जंगल रहेको छ। यसबाहेक उत्तरी भेग, पूर्वी भाग र अन्य भूभागमा पनि पर्याप्त वनजंगल रहेको छ।

२.६ भू-उपयोग

गल्छी गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल १२९.८ वर्ग कि.मि. मा ६५.७७ वर्ग कि.मि. खेतीपातीको लागि उपयुक्त रहेको देखिन्छ। ५१.३५ वर्ग कि.मि. जमिन वनजंगलले ओगटेको छ भने ३.८१ वर्ग कि. मि. जलक्षेत्रले ओगटेको छ। बलौटे, रातो तथा पाँगोमाटो रहेको यो गाउंपालिका प्राकृतिक सम्पदाको हिसाबले तथा कृषिको लागि उपयुक्त उर्वर माटोको धनी हुनुको साथै राम्रो जलाधार भएको गाउँपालिका हो। गाउँपालिकाको भू-उपयोगको विवरण देहायअनुसार रहेको छ :

तालिका २: भूउपयोग क्षेत्रको विवरण

क्र.स.	भू-उपयोग	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
१	खेती गरिएको जमिन	६५.७७	५०.९५

क.स.	भू-उपयोग	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
२	वनजगंलले ढाकेको जमिन	५१.३५	३९.७८
३	भिर, पहरा	०.०३	०.०१
४	खर्क तथा चरन क्षेत्र	२.०५	१.५९
५	बगर,	३.९८	३.०९
६	झाडी, बुट्यान	२.०९	१.६३
७	नदी, खोला, ताल र पोखरी	३.८१	२.९५
	जम्मा	१२९.०८	१००

स्रोत : भूस्रोत नक्सांकन परियोजना, १९९६

२.७ संस्कृति र परम्परा

यस गाउँपालिकामा साँस्कृतिक हिसावले क्षेत्री ब्राम्ह्मण, गुरुङ्ग, मगर र दलित समुदायको मिश्रित बसोबास रहेको छ । धार्मिक रुपमा हिन्दु, वौद्ध र क्रिश्चियन धर्मालम्बीहरूको बाहुल्यता रहेको छ । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा मनाइने हिन्दु धर्मावलम्बीहरूको चाडपर्वहरूमा कृष्णाष्टमी, तीज, जनैपूर्णिमा, दशैं, तिहार, माघे सक्रान्ती, चैते दशैं आदि रहेका छन् भने तामाङ समुदाय र बौद्ध धर्मालम्बीले ल्होसार, बुद्ध जयन्ती र क्रिश्चियन धर्मावलम्बीको क्रिसमस रहेका छन् । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा चाडपर्वका समयमा गरिने विभिन्न क्रियाकलापहरूले यहाँको सामाजिक र साँस्कृतिक उत्कृष्टता झल्काउने गर्दछन् । भेषभूषाका रुपमा पुरुषहरूले मुख्य रुपमा दौरा सुरुवाल, पाइन्ट, सर्ट, टोपी तथा कोट र महिलाले गुन्यू, चोली, लुङ्गी र पटुकी लगाउने गर्दछन् ।

२.८ विकासका उपलब्धी र संभावना

गल्छी गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरू, आर्थिक अभ्यास र उपलब्ध मानवीय पूँजी तथा पूर्वाधार लगायतको अवस्थालाई हेर्ने हो भने यस गाउँपालिकामा विकासका प्रशस्त सम्भावनाहरूको आँकलन गर्न सकिन्छ । गाउँ विकासका संम्भावनाहरूलाई देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३: विकासको प्रमुख संभावनाहरू

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	सम्भावना
१	प्राकृतिक	• समशितोष्ण तुलनात्मक चिसो र वसोबासयोग्य हावापानी रहेको • धेरैजसो क्षेत्र पहाड र उच्च क्षेत्र रहेको • वन जंगल तथा जैविक विविधता क्षेत्र रहेको • वन, झाडी क्षेत्र र कृषि योग्य जमीनको संयोजन रहेको • त्रिशुली नदी, खोस्टे खोला, चिरौदी, वेल्खु, गदर्वा, आदम, कोल्फु, कोसी जस्ता खोला नाला रहेको
२	आर्थिक	• धान, मकै, गहुँ, खोदो, तेलहन, अमिलो जातको फलफूलको उत्पादन रहेको • गाईभैंसी, भेडा बाखा, कुखुरा हाँस जस्ता पशुपंक्षीजन्य उत्पादन क्षेत्र रहेको • नदी बेंसीका उर्वर भूमि र सिंचित क्षेत्र विस्तारित क्षेत्र रहेको • बैंक र सहकारीको सेवा उपलब्ध रहेको • अमलेश्वर, छाङ्गेश्वर, पाउद्धार धर्मद्धार गुफा, गुप्तश्वर गुफा, रानीमाला झर्ना, बाघ बच्छला चुली, भुमेचुली मन्दिर, इन्द्रायणी मन्दिर तथा होमस्टेहरू सञ्चालन रहेका छन् । • गल्छी, बैरेनी, मासटार, मछेडी, वेल्खु लगायतका ५ स्थानीय बजार रहेको,
३	सामाजिक	• माध्यामिक तथा ३ वटा स्नातक तह सम्मको शिक्षा उपलब्ध रहेको • १ अस्पताल, ५ वटा स्वास्थ्य स्वास्थ्य चौकी र वर्थिङ्ग सेन्टर र नीजि क्लिनिकबाट स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भैरहेको • पाइपद्वारा वितरण प्रणाली सहितको खानेपानीको सुविधा विस्तार भइरहेको

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	सम्भावना
		● विद्यालय तथा अन्य गरी १४ स्थानहरूमा खेल मैदान उपलब्ध रहेको ● स्थानीयस्तरमा युवा क्लव, वाल क्लब र संजालहरू स्थापन भई अभियान सञ्चालन भइरहेको ● हिन्दु, बौद्ध र क्रिस्चियन आधारित धार्मिक स्थल, चाडपर्व र कला र सस्कृतिको संयोजन रहेको
४	भौतिक पूर्वाधार	● गाउँपालिको केन्द्रसम्म कच्ची सडक संजालले जोडिएको र गाउँपालिका क्षेत्रमा २६५ कि.मि. कच्ची सडक निर्माण भएको ● २ वटा प्रमुख सडक (त्रिभुवन राजपथ र गल्छी–स्याफ्रुवेसी यसै गाउँपालिका हुँदै गएको, ● गाउँपालिकाको ८ वटै वडामध्ये राजमार्गसँग र बजारसँग जोडिएको ● गाउँपालिकामा बजार पूर्वाधारका पूर्वाधार विस्तार हुँदै रहेको ● व्यवस्थित, सुरक्षित र एकीकृत वस्ती विकासलागि स्थान उपलब्ध रहेको ● ९६.५ प्रतिशत घरधुरीमा विद्युत् सेवा पहुँच पुगेको ● सुधारिएको र वैकल्पिक ऊर्जाको रुपमा एलपि ग्याँस, विद्युत्, बायोग्याँस तथा सोलारको उपयोगमा वृद्धि भईरहेको ● मोवाइल, इन्टरनेट, गाउँपालिका र वडा तथा माध्यामिक तहको विद्यालयमा इन्टरनेट सुविधा उपलब्ध रहेको ● त्रिशुली, बेल्खु खोला लगायतका खोलानालाबाट ढुङ्गागिट्टी र वालुवा नदीजन्य सामग्री उपलब्ध रहेको
५	वन तथा वातावरण	● गाउँपालिका क्षेत्रमा गंगाजमुना जस्तो धार्मिक र पर्यटकीय क्षेत्र रहेको ● ७१ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहबाट ४४०४.९३ हेक्टर वन क्षेत्रको व्यवस्थापन भैरहेको ● त्रिशुली नदी, खोस्टे खोला, चिरौदी, वेल्खु, गदर्वा, आदम, कोल्फु, कोसी जस्ता खोला नाला रहेको
५.	सुशासन तथा संस्थागत	● संघीय संरचना बमोजिम संघीय सरकारबाट उपलब्ध संगठन संरचना र कर्मचारीको दरबन्दी तयार भएको, ● गाउँपालिकामा ५ वटा शाखा (१. प्रशासन, योजना तथा अनुगमन-४, २. पूर्वाधार विकास र वातावरण व्यवस्थापन-३, ३. सामाजिक विकास-३, ४. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद-१, ५. आर्थिक प्रशासन-१, ६. आन्तरिक लेखा परीक्षण इकाई र १० वटा उपशााखा तथा इकाई, ५ सेवा केन्द र ७ वटा वडा कार्यालयसञ्चालन रहेको

स्रोतः समूह छलफल, २०७८

२.९ गाउँपालिकाको संगठन संरचना तथा मानवीय संशाधन

संघीय शासन व्यवस्था अनुसार राज्यको पुनःसंरचना प्रक्रियाबाट स्थापित यस गाउँपालिकाको २०७४ वैशाख ३१ गते सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनबाट निर्वाचित गाउँ कार्यपालिका मार्फत गाउँपालिकाको कार्य सञ्चालन हुँदै आएको छ। यस गाउँपालिकाको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट प्रस्तावित संगठन संरचना देहायअनुसार रहेको छ।

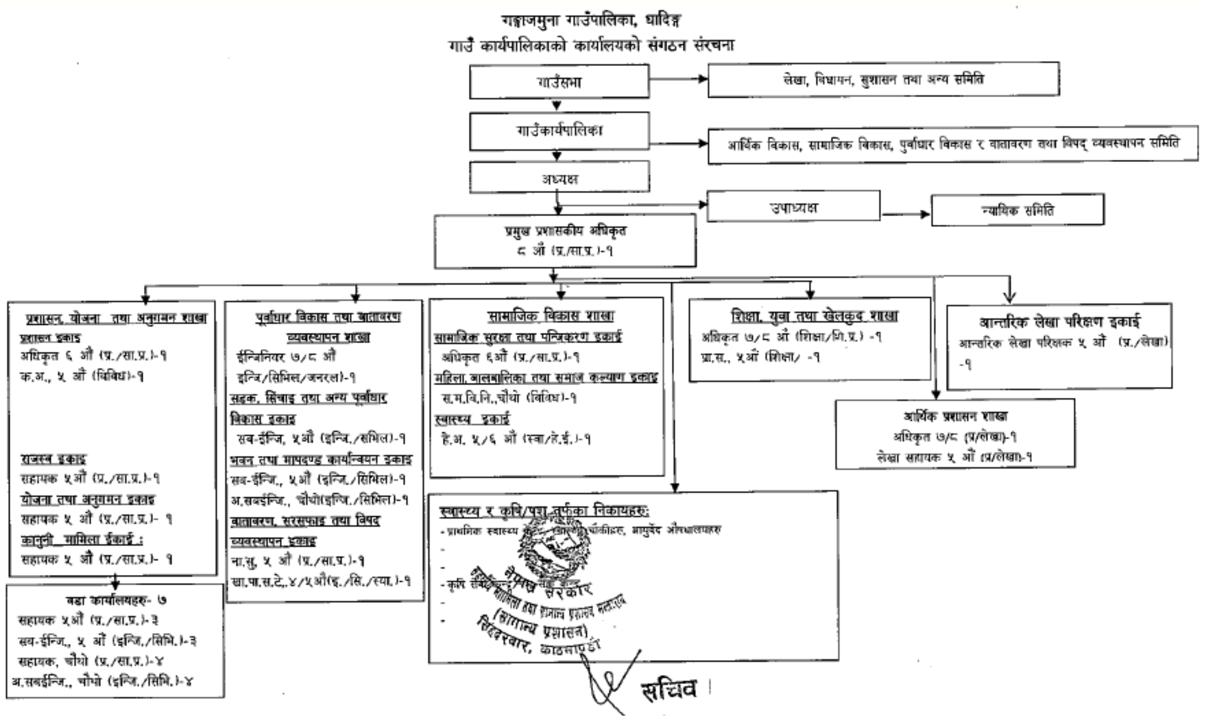

२.१० गाउँपालिकाको गाउँसभाका पदाधिकारीको विवरण

यस गल्छी गाउँपालिकाको गाउँसभामा ४३ जनाको सदस्यहरू रहेका छन्, जसमा अध्यक्ष एक जना, उपाध्यक्ष एकजना, वडा अध्यक्ष ८ जना, महिला सदस्य ८ जना, दलित महिला सदस्य ८ जना, १५ जना अन्य सदस्य, १/१ जना दलित तथा अल्पसंख्यक सदस्यहरू रहेका छन् । यससम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायबमोजिम तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका ४: गाउँ सभाका पदाधिकारीको विवरण

क्र.सं	नाम थर	पद	वडा नं.	सम्पर्क नम्बर
१	कृष्णहरी श्रेष्ठ	गाउँपालिका अध्यक्ष		
२	राधा तिमल्सिना(लामिछाने)	गाउँपालिका उपाध्यक्ष		
३	पूर्ण प्रसादा खतिवडा	वडा अध्यक्ष	१	
४	षडानन्द खनाल	वडा अध्यक्ष	२	
५	कपिल प्रसाद रेग्मी	वडा अध्यक्ष	३	
६	राजु अधिकारी	वडा अध्यक्ष	४	
७	प्रेम बहादुर तामाङ	वडा अध्यक्ष	५	
८	राजन श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	६	
९	हरि प्रसाद खतिवडा	वडा अध्यक्ष	७	
१०	भरत तामाङ	वडा अध्यक्ष	८	
११	सिता पुलामी	वडा सदस्य	१	
१२	गीता सुनुवार	वडा सदस्य	१	
१३	मदन कुमार खतिवडा	वडा सदस्य	१	
१४	फुलमाया राई	वडा सदस्य	२	
१५	देवि कुमारी मगर	वडा सदस्य	२	
१६	चमेली गैरे	वडा सदस्य	२	
१७	गोविन्द बज्राचार्य	वडा सदस्य	२	
१८	सुदिप मगर	वडा सदस्य	२	
१९	बविता खतिवडा	वडा सदस्य	३	
२०	बच्चुराम बि.क	वडा सदस्य	३	
२१	गणेश कुमार श्रेष्ठ	वडा सदस्य	३	
२२	प्रेम प्रसाद अधिकारी	वडा सदस्य	३	

क्र.सं	नाम थर	पद	वडा नं.	सम्पर्क नम्बर
२३	मिठु बिसुन्खे	वडा सदस्य	४	
२४	बटुली खड्का	वडा सदस्य	४	
२५	ठाकुर खड्का	वडा सदस्य	४	
२६	दिनेश कमर	वडा सदस्य	४	
२७	विध्या अधिकारी	वडा सदस्य	५	
२८	मनमाया सुनुवार	वडा सदस्य	५	
२९	गोविन्द तामाङ	वडा सदस्य	५	
३०	विजया लामा	वडा सदस्य	५	
३१	फुलमाया तामाङ	वडा सदस्य	६	
३२	रविना सुनार वि.क	वडा सदस्य	६	
३३	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	वडा सदस्य	६	
३४	मिहन सिं थिंग	वडा सदस्य	६	
३५	फुलमाया महर्जन	वडा सदस्य	७	
३६	मिठु कामी	वडा सदस्य	७	
३७	सुरेश तामाङ	वडा सदस्य	७	
३८	राजन खड्का	वडा सदस्य	७	
३९	कृष्ण बहादुर घर्ती	वडा सदस्य	८	
४०	पुष्प तामाङ	वडा सदस्य	८	
४१	कमला मिजार	वडा सदस्य	८	
४२	राजकुमार श्रेष्ठ	वडा सदस्य	८	
४३	रमेश तामाङ	वडा सदस्य	८	

स्रोतः गाउँपालिका कार्यालय, २०७८

२.११ गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारीहको विवरण

यस गल्छी गाउँपालिकाको गाउँसभामा १६ जनाको सदस्यहरू रहेकाका छन्, जसमध्ये अध्यक्ष एकजना, उपाध्यक्ष दुईजना, वडा अध्यक्ष ८ जना, महिला सदस्य २ जना, जनजाति महिला सदस्य २ जना, जनजाति, १/१ जना दलित तथा जनजाति पुरुष सदस्यहरू रहेका छन्, जसको विस्तृत विवरण देहायबमोजिम तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५: गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरूको विवरण

क्र.सं	नाम थर	पद	वडा नं.	सम्पर्क नं.
१	कृष्णहरी श्रेष्ठ	गाउँपालिका अध्यक्ष		
२	राधा तिमल्सिना(लामिछाने)	गाउँपालिका उपाध्यक्ष		
३	पूर्ण प्रसादा खतिवडा	वडा अध्यक्ष	१	
४	षडानन्द खनाल	वडा अध्यक्ष	२	
५	कपिल प्रसाद रेग्मी	वडा अध्यक्ष	३	
६	राजु अधिकारी	वडा अध्यक्ष	४	
७	प्रेम बहादुर तामाङ	वडा अध्यक्ष	५	
८	राजन श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	६	
९	हरि प्रसाद खतिवडा	वडा अध्यक्ष	७	
१०	भरत तामाङ	वडा अध्यक्ष	८	
११	सीता पुलामी	सदस्य (महिला जनजाति)	१	
१२	विद्या अधिकारी	सदस्य (महिला)	५	
१३	मिठ्ठु बिसन्खे	सदस्य (दलित महिला)	४	
१४	विविता खतिवडा	सदस्य (महिला)	३	
१५	फुलमाया राई	सदस्य (जनजाति दलित)	२	
१६	कृष्ण ब. घर्ती	सदस्य (जनजाति)	८	

स्रोतः गाउँपालिका कार्यालय, २०७८

परिच्छेद ३ : प्रवृत्ती विश्लेषण

३.१ जनसंख्याको अवस्था

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको जनसांख्यिक अवस्थासँग सम्बन्धित वस्ती, घरधुरीको विवरण, जनसंख्या बनौट, संरचना तथा वितरण जस्ता विषयहरू समाविष्ट रहेका छन् ।

३.१.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था

पारिवारिक सर्भेक्षण २०७८ अनुसार गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २८३४२ रहेको छ। वडा अनुसार सबैभन्दा उच्च जनसंख्या वडा नं. १ मा ४४५० जना रहेको छ भने सबैभन्दा न्यून वडा नं. ३ मा २१९९ रहेको छ। हालको औसत घरपरिवारको आकार ४.९७ र लैंगिक अनुपात १०५.४८ रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र गाउँपालिकाको पारिवारिक सर्भेक्षण २०७८ को जनसंख्याको अवस्थालाई वडागत रुपमा देहाय बमोजिम उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ६: जनसंख्या वृद्धि तथा वितरणको अवस्था

वडा नम्बर	जनगणना २०६८ अनुसार			जनगणना २०७८ अनुसार				
	घरपरिवार	जनसंख्या		घरपरिवार	जनसंख्या			
		जम्मा	परिवारको औषत आकार		पुरुष	महिला	जम्मा	परिवारको औषत आकार
१	८०५	३६८९	४.५८	८८३	२२४८	२२०२	४४५०	५.०४
२	७०६	३३७८	४.७८	७८५	१८७२	१८४०	३७१२	४.७३
३	४१०	१७८५	४.३५	३८७	११२१	१०७८	२१९९	५.६८
४	७५०	३६१६	४.८२	८४२	२१४४	२००३	४१४७	४.९३
५	६८६	३५७९	५.२२	७२८	१८६३	१७७७	३६४०	५.००
६	६७१	२७९३	४.१६	५५१	१३६१	१३२१	२६८२	४.८७
७	६८८	३३८१	४.९१	७४०	१८६७	१७९५	३६६२	४.९५
८	६९४	३४३४	४.९५	७८३	१९३३	१९१७	३८५०	४.९२
जम्मा	**५४१०**	**२५६५५**	४.७४	**५६९९**	**१४४०९**	**१३९३३**	**२८३४२**	४.९७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ तथा घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

गाउँपालिकाको वि.सं. २०६८ र वि.सं. २०७६ को जनसंख्याको अवस्था देहायअनुसार स्तम्भचित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ :

चित्र नं. १ : जनसंख्या वृद्धिको अवस्था

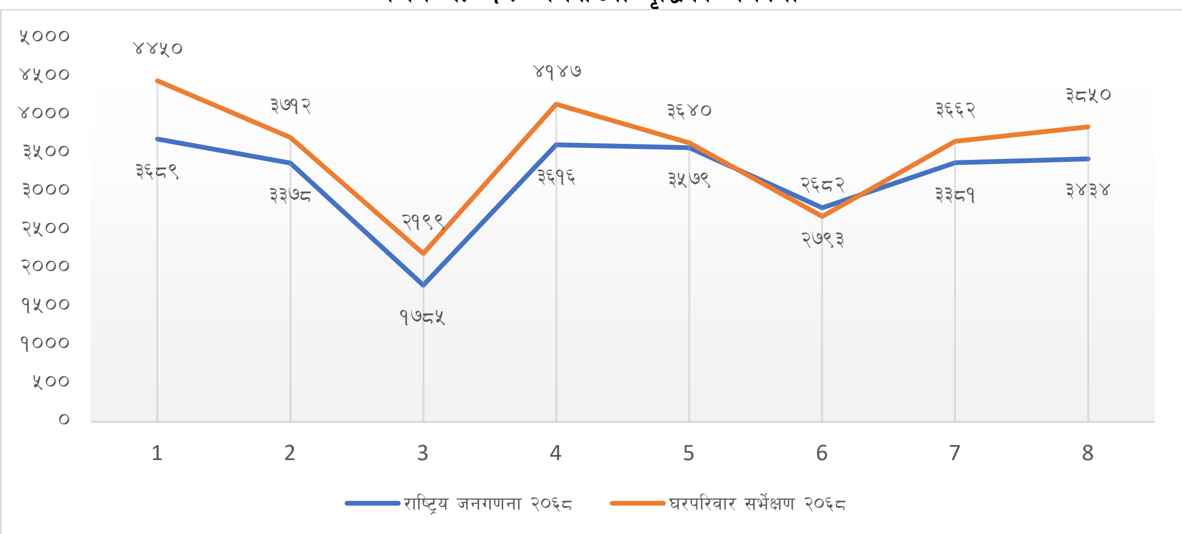

३.१.२ जनघनत्वको अवस्था

यस गाउँपालिकाको राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को जनसंख्या अनुसार जनघनत्व २१६ र २०७८ सर्भेक्षणको जनसंख्या अनुसार जनघनत्व २३८ जना प्रति वर्ग कि.मी. रहेको छ। वडागत रुपमा हालको जनघनत्व हेर्दा वडा नं. ८ मा सबै भन्दा कम (१६५ जना प्रति व.कि.मि) र वडा नं. ७ मा सवै भन्दा बढी (३८७ जना प्रति व.कि.मी.) रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७: जनघनत्वको अवस्था

वडा नम्बर	राष्ट्रिय जनगणना २०६८			गाउँपालिका सर्भेक्षण २०७८			क्षेत्रफल विवरण	
	परिवार सदस्य	प्रतिशत	जनघनत्व	परिवार सदस्य	प्रतिशत	जनघनत्व	क्षेत्रफल (व. कि.मी)	प्रतिशत
१	३६८९	१४.३८	२६०	४४५०	१५.७०	३१३	१४.२	११.९३
२	३३७८	१३.१७	२२८	३७१२	१३.१०	२५०	१४.८४	१२.४७
३	१७८५	६.९६	१६७	२१९९	७.७६	२०५	१०.७१	९.००
४	३६१६	१४.०९	२११	४१४७	१४.६३	२४२	१७.१४	१४.४०
५	३५७९	१३.९५	१६४	३६४०	१२.८४	१६७	२१.७९	१८.३१
६	२७९३	१०.८९	३७०	२६८२	९.४६	३५६	७.५४	६.३४
७	३३८१	१३.१८	३५७	३६६२	१२.९२	३८७	९.४६	७.९५
८	३४३४	१३.३९	१४७	३८५०	१३.५८	१६५	२३.३३	१९.६०
जम्मा	**२५६५५**	**१००**	**२१६**	**२८३४२**	**१००**	**२३८**	**११९.०१**	**१००**

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ तथा घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१.३ उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्या विवरण

उमेरका आधारमा जनसंख्याको स्थिति हेर्दा उमेर समूह अनुसार पाँच वर्षमुनिको २३८३ (८.४ प्रतिशत) र ७० वर्ष माथिको कुल १३५१ जना (४.८ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ। उमेर समूह अनुसार लैंगिक रुपमा खण्डीकृत वडागत वडागत जनसंख्या विवरण देहायबमोजिम रहेको छः

तालिका ८: उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	उमेर समूह अनुसार जनसंख्या															
	५ वर्ष मुनि		६-१८ वर्ष		१५-१८ वर्ष		१९-२४ वर्ष		२५-४९ वर्ष		५०-५९ वर्ष		६०-६९ वर्ष		७० वर्षभन्दा माथि	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१	२०९	१८८	३९७	३५२	३६०	१८०	१७७	२६४	३०३	८५४	७८७	१५३	१६६	१२६	१२८	११०
२	१४५	१४६	२९१	२५७	२५९	१५५	१८८	२५४	२४७	६८०	६४६	१५२	१५१	१३०	९२	९९
३	८२	८४	१६६	१७०	१५८	९६	८८	१२२	१३६	४५१	४११	६६	६७	७५	८३	५९
४	१८८	१५६	३४४	३२६	३३८	१८२	१७४	३००	२७५	७५५	७१०	१६५	१५१	१३३	११२	९५
५	१७२	१७३	३४५	३२८	२८७	१५९	१८१	२५१	२७८	६१५	५५५	१३८	१२४	११५	८३	८५
६	११२	१११	२२३	१८८	१७४	१०२	१०२	१७५	२१५	५३६	४८१	१०६	११२	९६	६७	४६
७	१५६	१६४	३२०	३१९	२८८	१४४	१५६	२५५	२३७	६९२	६५४	१२४	१३७	११०	८३	६७
	१४९	१४५	२९४	३३१	२८४	१६०	१७६	२५८	३०३	७१०	७०४	१५६	१४२	१०६	७९	६३
जम्मा	१२१३	११६७	२३८०	२२७१	२१४८	११७८	१२४२	१८७९	१९९४	५२९३	४९४८	१०६०	१०५०	८९१	७२७	६२४
प्रतिशत	४.३	४.१	८.४	८.०	७.६	४.२	४.४	६.६	७.०	१८.७	१७.५	३.७	३.७	३.१	२.६	२.२

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

यस गाउँपालिकामा प्रमुख गरेर नेपाली र तामाङ्ग भाषा बोल्ने गरेको देखिन्छ। उपरोक्त मातृभाषाहरूमध्ये सबभन्दा बढी नेपाली (८२.९७ प्रतिशत) र दोस्रोमा तामाङ भाषा बोल्नेको हिस्सा १६.५७ प्रतिशत रहेको छ। मातृभाषा

अनुसार वडागत जनसंख्या विवरण देहायको तालिकामा र मातृभाषाको आधारमा जनसंख्यालाई देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ९: मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	मातृभाषा अनुसार जनसंख्या				
	नेपाली	तामाङ्ग	उपलब्ध नभएको	अन्य	जम्मा
१	४४०४	०	४४	२	४४५०
२	३६९६	०	६	१०	३७१२
३	२१९७	०	०	२	२१९९
४	३९४९	१८७	०	११	४१४७
५	५४५	३०८५	०	१०	३६४०
६	२५८४	९२	०	६	२६८२
७	२७३३	९२०	०	९	३६६२
८	३४०७	४१२	१९	१२	३८५०
जम्मा	२३५१५	४६९६	६९	६२	२८३४२
प्रतिशत	८२.९७	१६.५७	०.२४	०.२२	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

चित्र नं. २ : मातृभाषाका आधारमा जनसंख्या

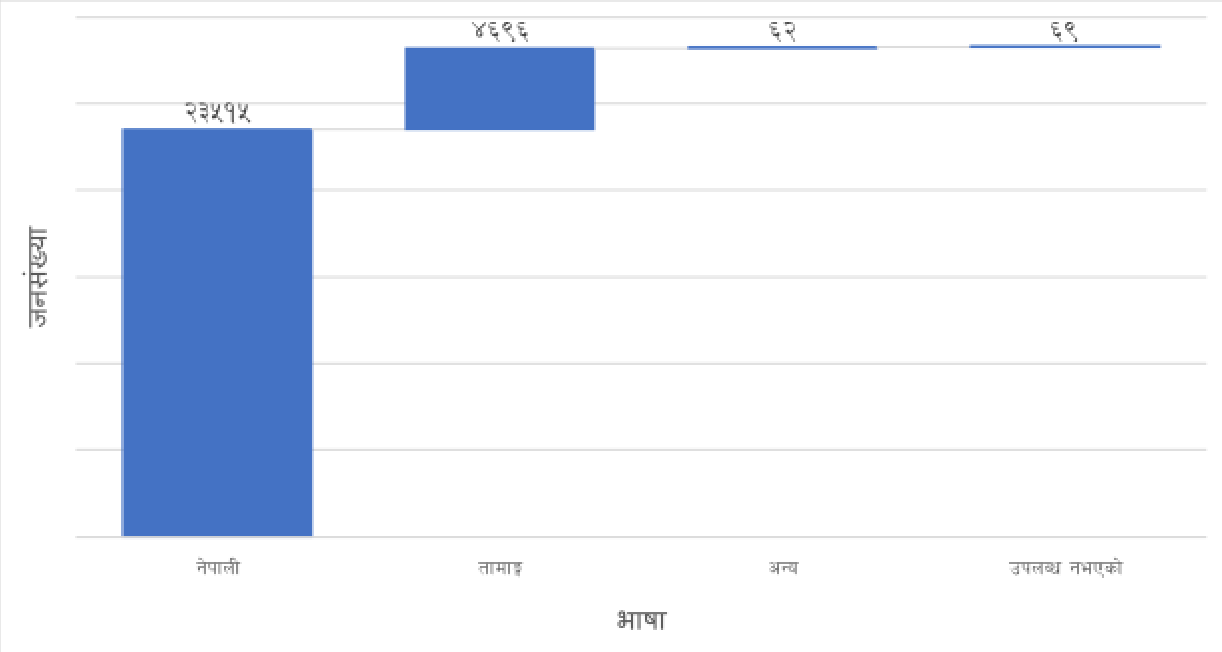

३.१.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

धर्म आधारमा जनसंख्याको स्थिति विश्लेषण गर्दा हेर्दा हिन्दुधर्मालम्बी, बौद्धधर्मालम्बी, इसाईधर्मालम्बी क्रमश ७९.०८, १७.९१ र १.८३ प्रतिशत रहेका छन् । वडा नं. ४ मा इसाई धर्मालम्बीहरू सबैभन्दा बढि रहेका छन् । यस सम्बन्धी वडागत जनसंख्या विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १०: धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	धर्म अनुसार जनसंख्या (घरपरिवार सर्भेक्षण २०७८)					
	हिन्दू	बौद्ध	ईस्लाम	इसाई	अन्य	जम्मा
१	४४०७	१	०	४२	०	४४५०
२	३५८२	६५	२	६०	३	३७१२
३	२१८१	६	०	११	१	२१९९
४	३८१२	१०९	१	२२५	०	४१४७
५	५७४	३०६०	१	०	५	३६४०
६	२२७०	३७९	११	२०	२	२६८२

वडा नम्बर	धर्म अनुसार जनसंख्या (घरपरिवार सर्भेक्षण २०७८)					
	हिन्दू	बौद्ध	ईस्लाम	इसाई	अन्य	जम्मा
७	२९६७	५३१	२३	१४०	१	३६६२
८	२६२०	१२०९	०	२०	१	३८५०
जम्मा	**२२४१३**	**५३६०**	**३८**	**५१८**	**१३**	**२८३४२**
प्रतिशत	७९.०८	१८.९१	०.१३	१.८३	०.०५	१००

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१.६ जातिगत आधारमा घरपरिवार

यस गाउँपालिकामा कुल ५६९९ घरपरिवारमध्ये ४६.६६ प्रतिशत पहाडी आदिवासी जनजाति, पहाडी ब्राह्मण क्षेत्री ३३.७४ प्रतिशत, १६.२५ प्रतिशत पहाडी दलित र बाँकी अन्य जातजाति रहेका छन् । जातजातिगत विवरण देहायबमोजिम तालिका र स्तम्भचित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११: जातिगत आधारमा घरपरिवार विवरण

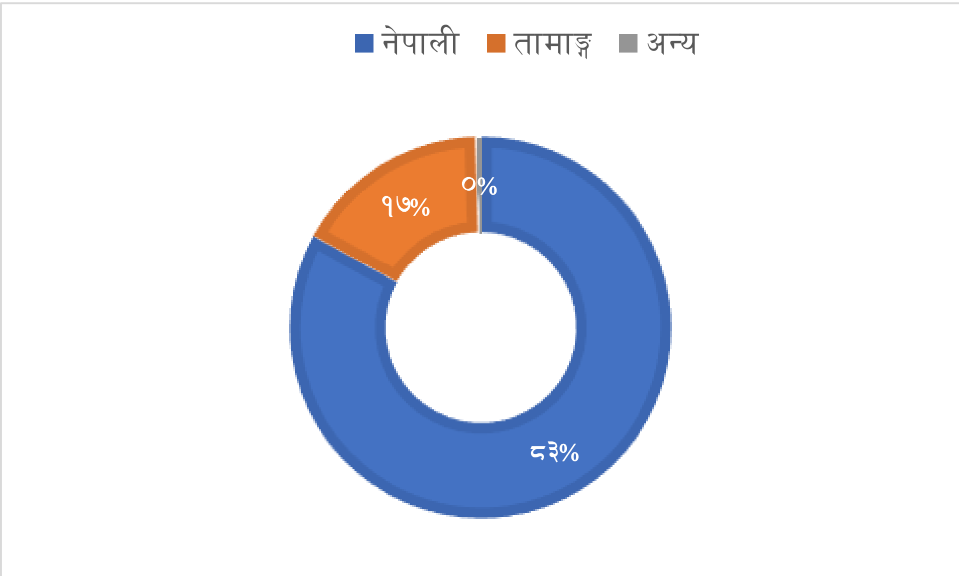

वडा नम्बर	जातजाति घरपरिवार विवरण								
	पहाडी ब्राह्मण क्षेत्री	तराई ब्राह्मण क्षेत्री	पहाडी आदिवासी जनजाति	तराई आदिबासी जनजाति	पहाडी दलित	पहाडी अन्य	तराई अन्य	मुस्लिम	जम्मा
१	३५२	३	२९१	४	२३३	०	०	०	८८३
२	१५६	३	४४७	६	१६९	३	१	०	७८५
३	१४७	०	१८३	०	५७	०	०	०	३८७
४	३९६	२	२५५	३	१८२	१	१	२	८४२
५	५६	१	६५१	३	१७	०	०	०	७२८
६	२८६	३	१७९	५	७४	१	०	३	५५१
७	३४८	२	१५१	१	१०३	१३०	०	५	७४०
८	१८२	४	५०२	४	९१	०	०	०	७८३
जम्मा	१९२३	१८	२६५९	२६	९२६	१३५	२	१०	५६९९
प्रतिशत	३३.७४	०.३२	४६.६६	०.४६	१६.२५	२.३७	०.०४	०.१८	१००

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

चित्र नं. ३ : जातिगत आधारमा घरपरिवार

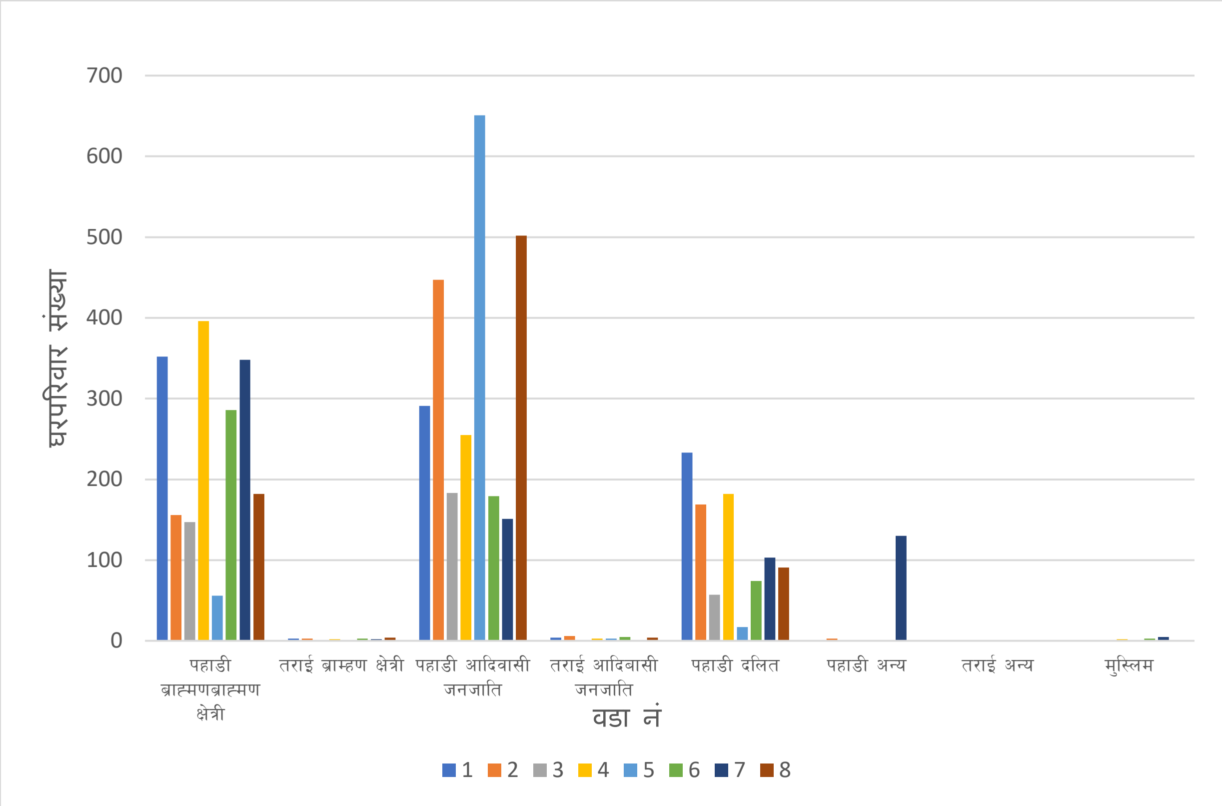

३.१.७ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

जातिगत आधारमा गाउँपालिकाको जनसंख्या बनौट हेर्दा पहाडी आदिवासी जनजातिको जनसंख्या ४६.७५ प्रतिशत, पहाडी ब्राह्मण क्षेत्री ३४.८१ प्रतिशत, र पहाडी दलितको जनसंख्या १५.५१ प्रतिशत रहेको छ । जातिगत जनसंख्याको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२: जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	जातजाति जनसंख्या विवरण								
	पहाडी ब्राह्मण क्षेत्री	तराई वाम्हण क्षेत्री	पहाडी आदिवासी जनजाति	तराई आदिवासी जनजाति	पहाडी दलित	पहाडी अन्य	तराई अन्य	मुस्लिम	जम्मा
१	१८८५	५	१४२८	११	१११९	०	२	०	४४५०
२	७६४	१०	२१६७	१९	७३८	१०	४	०	३७१२
३	८१७	०	१०६६	१	३१५	०	०	०	२१९९
४	१९६९	९	१२९७	११	८४६	५	७	३	४१४७
५	२९९	५	३२१२	१३	१०८	३	०	०	३६४०
६	१४६५	१८	८४३	९	३३४	१	१	११	२६८२
७	१७३३	१०	७६३	१	५२७	६०५	०	२३	३६६२
८	९३५	१५	२४७३	१८	४०९	०	०	०	३८५०
जम्मा	**९८६७**	**७२**	**१३२४९**	**८३**	**४३९६**	**६२४**	**१४**	**३७**	**२८३४२**
प्रतिशत	**३४.८१**	**०.२५**	**४६.७५**	**०.२९**	**१५.५१**	**२.२०**	**०.०५**	**०.१३**	**१००**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१.८ बसोवासको अवस्थासम्बन्धी विवरण

बसोबासको आधारमा कुल २८३४२ जनसंख्यामध्ये ८१.५३ प्रतिशत गणना गरेकै स्थानमा बसोबास गरेको देखिन्छ । त्यसैगरी स्वदेशमा अन्यत्र रहेको र विदेशमा बसोबास गर्ने जनसंख्याको अनुपात क्रमश: १५.७३ र २.७५ प्रतिशत रहेको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १३ : बसोबासको अवस्था सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बसोबासका आधारमा जनसंख्या विवरण			
	गणना गरेको स्थानमा बसोबास गरेको	स्वदेशमा अन्यत्र बसोवास गरेको	विदेशमा बसेको	जम्मा
१	३७६१	५६७	१२२	४४५०
२	२८२२	८२३	६७	३७१२
३	१११२	९९६	९१	२१९९
४	३४४२	६०३	१०२	४१४७
५	३२८३	२८६	७१	३६४०
६	२३३५	२६०	८७	२६८२
७	३४१०	१२८	१२४	३६६२
८	२९४२	७९४	११४	३८५०
जम्मा	**२३१०७**	**४४५७**	**७७८**	**२८३४२**
प्रतिशत	**८१.५३**	**१५.७३**	**२.७५**	**१००**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१.९ वैदेशिक रोजगारमा गएका जनसंख्या विवरण

गल्छी गाउँपालिका स्थायी घर भई विदेशमा रोजगारीको लागि विभिन्न देशहरूमा ७७५ जना गएका छन् यसरी हेर्दा सबैभन्दा धेरै ३६८ जना अर्थात ४७.५ प्रतिशत खाडी मुलकमा र सबैभन्दा कम दक्षिण कोरोयामा १४ अर्थात १.८१ प्रतिशत रोजगारीमा रहेका छन् । वडा नम्बर ७ का सबैभन्दा बढी १२४ जना र सबैभन्दा कम वडा नम्बर २ बाट जम्मा ६६ जना रोगजारीको लागि विदेश गएका छन् । लयस सम्बन्धी वडा अनुसार देहायबमोजिम विस्तृत रुपामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १४ : विदेशमा बसोबासको अवस्था सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बिदेशमा बसोबासका आधारमा जनसंख्या विवरण										
	मलेसिया	खाडी मुलुक	द. कोरिया	जापान	अमेरिका	यूरोप	अष्ट्रेलिया	भारत	अन्य	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	१२	६८	२	१८	०	९	३	४	४	२	१२२
२	४	३७	४	८	२	४	१	२	०	४	६६
३	१२	२८	१	८	४	२	२	६	२७	१	९१
४	७	४९	१	२३	३	०	४	१	१२	२	१०२
५	११	४३	०	४	०	५	०	२	३	३	७१
६	५	२४	३	१५	५	२	१२	५	१३	२	८६
७	१६	४०	२	१२	४	५	१७	१२	१६	०	१२४
८	१३	७९	१	९	१	१	२	१	४	२	११३
जम्मा	**८०**	**३६८**	**१४**	**९७**	**१९**	**२८**	**४१**	**३३**	**७९**	**१६**	**७७५**
प्रतिशत	**१०.३२**	**४७.५**	**१.८१**	**१२.५२**	**२.४५**	**३.६१**	**५.२९**	**४.३**	**१०.२**	**२.०६**	**१००**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१.१० बसोवासको प्रकृति अनुसार घरपरिवार विवरण

गल्छी गाउँपालिकामा बसोबासको प्रकृति अनुसार ५,६०९ घरपरिवारमा ९८.४२ प्रतिशत घरपरिवार स्थायी बसोबास गर्ने र १.४६ प्रतिशत चाहिँ अस्थायी बसोवास गर्ने परिवार रहेका छन् । वडागत रुपमा विवरणलाई देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १५: बसोबासको प्रकृति अनुसार घरपरिवार विवरण

वडा नम्बर	*बसोबासको प्रकृति अनुसार घरपरिवार विवरण*			कैफियत
	स्थायी बसोवास	अस्थायी बसोबास	उपलब्ध नभएको	
१	८७७	६	०	८८३
२	७७८	५	२	७८५
३	३८३	२	२	३८७
४	७९७	४३	२	८४२
५	७२७	१	०	७२८

वडा नम्बर	बसोबासको प्रकृति अनुसार घरपरिवार विवरण			कैफियत
	स्थायी बसोवास	अस्थायी बसोबास	उपलब्ध नभएको	
६	५३९	११	१	५५१
७	७२७	१३	०	७४०
८	७८१	२	०	७८३
जम्मा	५६०९	८३	७	५६९९
प्रतिशत	९८.४२	१.४६	०.१२	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.२ प्रमुख आर्थिक विवरण

३.२.१ मुख्य पेशासम्बन्धी विवरण

दश वर्षभन्दा माथिको जनसंख्याको पेशागत स्थिति विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी २५.३२ प्रतिशत कृषि तथा पशुपालन सबैभन्दा न्यून १०९ जना व्यवसायिक कार्य गर्ने गरेका छन् । यसैगरी १८.०३ प्रतिशत विद्यार्थी, ११.१६ गृहणी र ६.३५ प्रतिशत ज्याला मजदुर गर्ने रहेको छन भने ५०९ जना वेरागार रहेका छन् । प्रमुख पेशा अनुसार वडागत जनसंख्या विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १६ : मुख्य पेशासम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	कृषि तथा पशुपालन	नोकरी जागिर	उद्योग व्यापार	ज्याला/ मजदुरी	व्यवसायिक कार्य	वैदेशिक रोजगारी	विद्यार्थी	गृहणी	बेरोजगार	कम उमेर	अन्य
१	८८५	५३०	८८	२६८	१६	१२२	८६४	६४२	२५	७८७	२२३
२	९६३	४०३	५७	१३४	२९	६६	७३०	५३८	९२	५६२	१३८
३	४१५	३४१	६९	१०८	९	९१	३८९	३३४	२१	३२५	९७
४	६३१	३२५	१२६	५१२	१५	१०२	८४७	५७४	९८	६७१	२४६
५	१९६७	७७	१०	२१८	६	७१	४७२	४७	१२	६७९	८१
६	४५९	३७६	१८६	६५	११	८६	४८३	३९१	७६	४३४	११५
७	७१४	२१४	२४१	२५७	१०	१२४	६६६	४४१	७६	६३०	२८९
८	११४२	५०४	१०६	२३७	१३	११३	६५९	१९७	१०९	६२१	१४९
जम्मा	७१७६	२७७०	८८३	१७९९	१०९	७७५	५११०	३१६४	५०९	४७०९	१३३८
प्रतिशत	२५.३२	९.७७	३.१२	६.३५	०.३८	२.७३	१८.०३	११.१६	१.८०	१६.६१	४.७२

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.२.२ प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संशाधनको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उपलब्ध हुन सक्ने कृषि, इन्जिनियरिङ्ग, मेडिसिन, वकिल, पत्रकारजस्ता प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संशाधन कुल ९८ जना रहेको देखिन्छ । जसमध्ये सबैभन्दा उच्च संख्या वडा नं. २ र १ क्रमशः २८ जना २० जना रहेका छन् । यससम्बन्धी वडागत विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

तालिका १७: प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संशाधनको विवरण

वडा नम्बर	विशेष दक्षता भएका जनशक्ति										
	इन्जिनीयर	चिकित्सक	कानुनविद्	कृषि विशेषज्ञ	पशु चिकित्सक	लेखाविद्	सञ्चारकर्मी	वन विशेषज्ञ	विशेष सीप नभएका	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	३	३	३	२	०	५	३	१	४४१९	११	४४५०
२	७	१०	०	१	१	७	१	१	३६४४	४०	३७१२
३	२	३	१	०	०	३	४	०	२१७०	१६	२१९९
४	२	२	०	०	०	५	४	०	४१२५	९	४१४७
५	०	०	०	०	०	०	०	०	३६३७	३	३६४०
६	५	३	०	०	३	१	२	०	२६५८	१०	२६८२

वडा नम्बर	विशेष दक्षता भएका जनशक्ति										
	इन्जिनीयर	चिकित्सक	कानुनविद्	कृषि विशेषज्ञ	पशु चिकित्सक	लेखाविद्	सञ्चारकर्मी	वन विशेषज्ञ	विशेष सीप नभएका	उपलब्ध नभएको	जम्मा
७	२	०	०	०	०	२	१	०	३६५६	१	३६६२
८	०	१	१	०	०	३	०	०	३८४२	३	३८५०
जम्मा	२१	२२	५	३	४	२६	१५	२	२८१५१	९३	२८३४२
प्रतिशत	०.०७	०.०८	०.०२	०.०१	०.०१	०.०९	०.०५	०.०१	९९.३३	०.३३	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७८

३.२.३ उद्योग तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

नेपाल सरकार केन्द्रिय तथ्याङ्क विभागद्धारा संघीय संरचना स्थापना भएपश्चात् ७ वटै प्रदेश, ७७ जिल्ला र ७५३ स्थानीय तहमा गरिएको राष्ट्रिय आर्थिक सर्भेक्षण प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार धादिङ जिल्लामा कुल १२,०५२ वटा उद्योग व्यवसाय रहेको र सोमध्ये यस गाउँपालिकामा ९२२ (७.७%) रहेको देखिन्छ। उक्त उद्योग व्यवसायबाट कुल २९७५ जनाले प्रत्यक्ष रोजगारी प्राप्त गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १८: उद्योग तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

उद्योग व्यवसाय र रोजगारी विवरण	एकाइ	जिल्ला	गाउँपालिका	प्रतिशत
उद्योग व्यवसाय	संख्या	१२,०५२	९२२	७.७
संलग्न पुरुष	संख्या	१७,९५८	१५२९	८.५
संलग्न महिला	संख्या	१६,९३७	१४४६	८.५
जम्मा	संख्या	३४,८९५	२९७५	८.५

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना, २०७५

३.२.४ उद्योग तथा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने घरपरिवार विवरण

गाउँपालिकाका ५६९९ घर परिवारमध्ये २४० घरपरिवार उद्योग व्यापार सञ्चालन गर्ने गर्दछन् जसमध्ये ११७ परिवार अर्थात ४८.७५ प्रतिशतले घरपरिवारले गाउँपालिका, २० प्रतिशतले घरेलु तथा साना उद्योग, २.०८ प्रतिशतले उद्योग विभाग, ३.७५ प्रतिशले कम्पनी रजिष्टार र २४.५८ प्रतिशतले दर्ता विना उद्योग व्यवसाय सञ्चालन गरिरहेको छन्। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका १९ : उद्योग तथा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने घरपरिवार विवरण

वडा नम्बर	उद्योग व्यापार सञ्चालन गर्ने घरधुरी	दर्ता भएको विवरण						
		दर्ता नभएको	गाउँ, नगरपालिका	घरेलु तथा साना उद्योग	उद्योग विभाग	कम्पनी रजिष्टार	खानी विभाग	वाणिज्य विभाग
१	४२	१७	१५	५	४	१	०	०
२	१	१	०	०	०	०	०	०
३	६१	८	२२	२२	०	८	०	१
४	४०	११	२०	८	१	०	०	०
५	५	१	१	३	०	०	०	०
६	८	१	४	३	०	०	०	०
७	१६	२	८	५	०	०	०	१
८	६७	१८	४७	२	०	०	०	०
जम्मा	२४०	५९	११७	४८	५	९	०	२
प्रतिशत	१००	२४.५८	४८.७५	२०.००	२.०८	३.७५	०.००	०.८४

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७८

३.३ कृषि तथा पशु विकास

३.३.१ कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा कुल ३५९४७ रोपनी जग्गा कृषि कार्यका लागि उपयोग गरिएको देखिन्छ, जसमध्ये जग्गाको आधारमा आफ्नो परिवारको नाममा रहेको जग्गा उपयोग गर्ने घरपरिवार र अरुको नाममा रहेको जग्गा उपयोग गर्ने घरपरिवार संख्या क्रमश: ७८.३५ र ३ प्रतिशत रहेको छ। अन्य स्वामित्वको जग्गा प्रयोग गर्ने परिवार १ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। यससम्बन्धी वडागत विवरण र जमीनको स्वामित्व र उपयोग सम्बन्धी देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २० : कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	आफ्नो परिवारको नामको जग्गा उपभोग गर्ने		अरुको नाममा रहेको जग्गा उपयोग गर्ने		अन्य स्वामित्वको जग्गा उपयोग गर्ने		कृषि कार्य नगर्ने परिवार	कृषि कार्यका लागि उपयोग भएको कुल जमिन क्षेत्रफल (रोपनी)
	परिवार	क्षेत्रफल (रोपनी)	परिवार	क्षेत्रफल (रोपनी)	परिवार	क्षेत्रफल (रोपनी)		
१	७५०	४९१८	४९	२०४	६	३१	१३३	५१५३
२	६३४	४३५७	९०	२३४	२४	७५	१५१	४६६६
३	३०९	३२५१	४५	१७२	१	४	७८	३४२७
४	५९५	४८६०	२८	१३	६	१७	२४७	४८९०
५	६८०	७२०५	२१	३०	३	४	४८	७२३९
६	३२७	१९५०	३२	१२५	१५	६७	२२४	२१४२
७	५४३	३२६९	३४	९९	३८	२७५	१९७	३६४२
८	६२७	४४२५	६६	३२५	९	३९	१५६	४७८९
जम्मा	**४४६५**	**३४२३४**	**३६५**	**१२०२**	**१०२**	**५१२**	**१२३४**	**३५९४७**
प्रतिशत	**७८.३५**	**९५**	**६**	**३**	**२**	**१**	**२२**	**१००**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

चित्र नं. ४ कृषि कार्यका लागि जग्गा प्रयोग सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा)

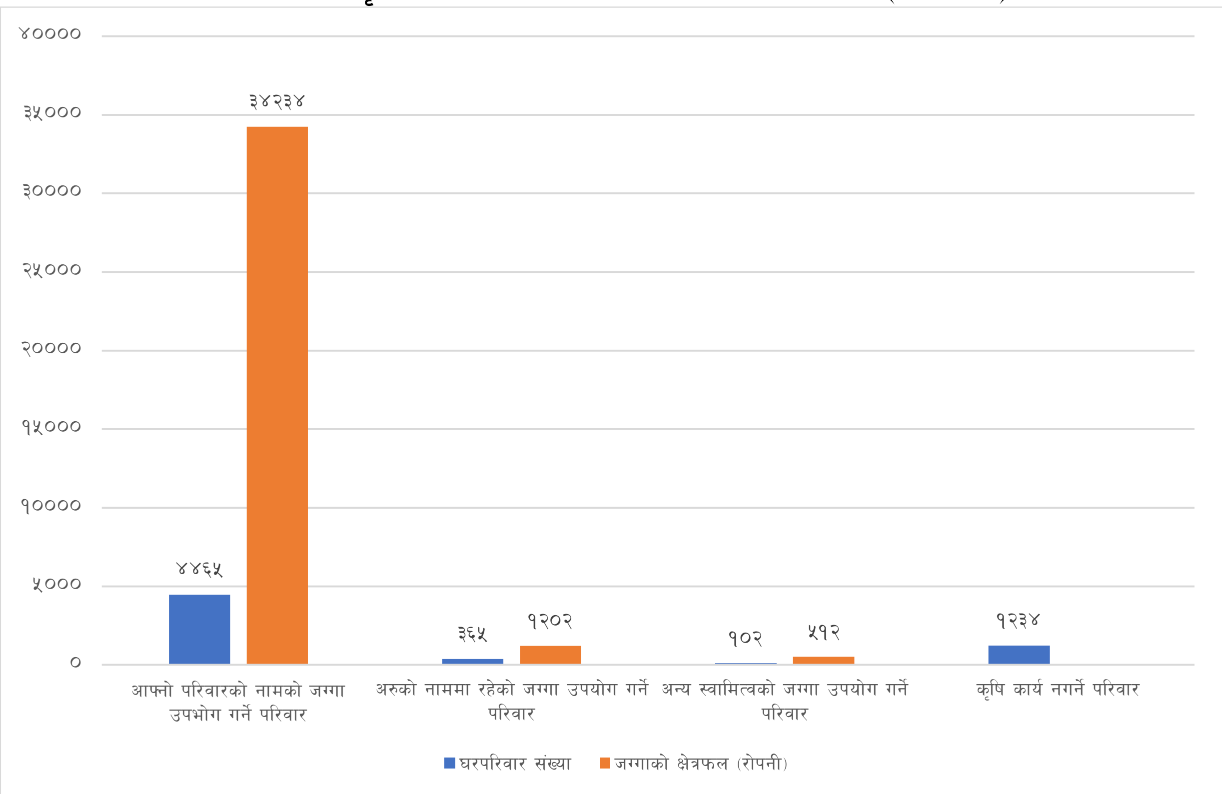

३.३.२ अन्न तथा दलहन बाली उत्पादन र बिक्री सम्बन्धी विवरण

बालीजन्य उपजहरूमध्ये अन्नबाली, दलहन र तेलहन बाली क्रमशः ३६२५५, ६३८, र ४८९ रोपनी जग्गामा उत्पादन गर्ने गरेको देखिन्छ। उपरोक्त जमिनहरूबाट अन्नबाली ७३९३४ क्विन्टल, दलहन बाली २८९३ क्विन्टल र तेलहन बाली १०६९ क्विन्टल उत्पादन हुने गरेको छ। उक्त उपजहरूको बिक्री परिमाण क्रमशः ५९१३, २०११ र ५०१ मे.टन रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका २१: अन्न तथा दलहन बाली उत्पादन र बिक्री सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	अन्नबाली			दलहन बाली			तेलहन बाली		
	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल)	बिक्री (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल)	बिक्री (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल)	बिक्री (क्विन्टल)
१	५८१८	९६४०	१३८५	५९	१२२	२२६	७३	४३४	३२२
२	४५३७	१०३६१	३११	१७३	१९२५	१२९७	४४	८१	४१
३	३२१६	६९३३	१७४	१९	२०	१६	१५	९	०
४	४०५५	१४५१८	१४७८	७५	२६०	१०८	९३	८३	१
५	७५१३	११२४२	३९२	२२८	५२८	३४४	१७२	३३७	१२१
६	१७४७	४७७९	२७	५	११	१८	२	५	८
७	४१२०	७३९१	६७०	८	३	१	३	१	०
	५२४९	९०७२	१४७६	७१	२४	१	८९	११९	९
जम्मा	३६२५५	७३९३४	५९१३	६३८	२८९३	२०११	४८९	१०६९	५०१

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.३.३ फलफूल, तरकारी, र नगदेवाली उत्पादनसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा उत्पादित तरकारी, फलफूल र नगदेबाली उत्पादनको अवस्था हेर्दा क्रमशः ५३९५, ४१९ र २३९६ रोपनी जमिनमा क्रमशः १८८०४, १६०७ र ५६९१ क्विन्टल उत्पादन हुने गरेको छ। उक्त उपजहरूको बिक्री परिमाण क्रमशः १३१२२.५, १६०७ र ३८३६ क्विन्टल रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका २२: फलफूल, तरकारी, नगदेबाली र मह उत्पादन सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	तरकारी			फलफूल			नगदे बाली		
	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल)	बिक्री (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल)	बिक्री (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल)	बिक्री (क्विन्टल)
१	११३४	३४९०.५	२५६०	२१.४	११८.४	२०२.४५	१३८.७९	४१८	३३७.६
२	१६११	६८५६.२	५२४०	३२.२	४१९.५	३२३.९	१००.३	३६५.५	२८२.६
३	१६६.६	४३९.४९	४०१.३	२.४	२.८	२.७	७३.७५	६८.९४	२५.७
४	४४१.८	३२३६.६	२३००.७	२३	१२१.५	११४.५	१४८.४	७७०.४	४९७.७
५	१००५	२२६१.९	१४६०.७	२९२.१	८९८.६	६०३.४	८८६.२	१८८०	८५९.५
६	१००	५१९.७	५०५.५	४	१८.१	६५.६	२९	११२.७	१२८.७
७	६०३.२	१२६६	९८२.६	७.२	८.२	१.८	१२९.९४	६१६	५३५.८
८	३३३.३	७३३.४	६७१.७	३७.१	१९.६	१३.३	८८९.८	१४६०	११६८
जम्मा	**५३९५**	**१८८०४**	**१४१२२.५**	**४१९**	**१६०७**	**१३२८**	**२३९६**	**५६९१**	**३८३६**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.३.४ माछा, मह र रेशम उत्पादनसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा १३ वटा माछा पोखरी र २४० वटा मौरी घार रहेका छन् भने रेशम खेती नभएको देखिन्छ। यसैगरी ८ रोपनी क्षेत्रफलमा माछापालन गरी ४४० क्विन्टल माछा उत्पादन भएको देखिन्छ। महको वार्षिक उत्पादन ८९० केजि रहेको छ। यससम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ।

तालिका २३ : माछा, मह र रेशम उत्पादनसम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	माछा			मह		रेशम	
	पोखरी संख्या	क्षेत्रफल(रोपनी)	उत्पादन(क्विन्टल)	घार संख्या	उत्पादन(के.जि.)	कोया संख्या	उत्पादन(के.जि.)
१	०	०	०	२६	८०	०	०
२	१	०	१०	३१	११०	०	०
३	०	०	०	२२	१११	०	०
४	६	६	१९५	१३३	४२१	०	०
५	५	१	२००	११	६९	०	०
६	०	०	०	१	१०	०	०
७	१	१	३५	२	४	०	०
	०	०	०	१४	८५		
जम्मा	१३	८	४४०	२४०	८९०	०	०

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.३.५ पशुपालन तथा दूधजन्य उत्पादनको अवस्था

पशुपन्छीपालन तथा दुधजन्य उत्पादनको अवस्था हेर्दा कुल ४३४९ घरपरिवार मध्ये ७६.३१ प्रतिशतले पशुपालन गरेको देखिन्छ। गाई र भैंसीबाट दैनिक कुल ४,१०३ लिटर दूध तथा घिउ उत्पादन गर्ने गरेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २४ : पशुपालन तथा दूधजन्य उत्पादनको अवस्था

वडा नम्बर	पशुपंक्षी पाल्ने परिवार		गाई/गोरु		भैसी/राँगा			गाईभैसी जम्मा
	पालन गर्ने	पालन नगर्ने	संख्या	दुध/घ्यू उत्पादन (लिटर)	संख्या	दुध/घ्यू उत्पादन (लिटर)	मासु (के.जि.)	दुध/घ्यू उत्पादन (लिटर)
१	७३८	१४५	२६४	१२७	६२०	५३८	२२३७	६६५
२	६३२	१५३	२२१	९७	४५७	३४६	४१४०	४४३
३	३०१	८६	१६१	१५७	२२९	१८६	३४०	३४३
४	५९८	२४४	१२५	१७०	४४५	२३६	११८४९	४०६
५	६४५	८३	७६	३३	७४५	३२७	५२२०	३६०
६	३०५	२४६	५४	९२	२२९	२४२	८१	३३४
७	५००	२४०	९१	३२२	५६०	९३२	५१५	१२५४
	६३०	१५३	१०२	७८	५१०	२२०	४१५१	२९८
जम्मा	४३४९	१३५०	१०९४	१०७६	३७९५	३०२७	२८५३३	४१०३

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

गाउँपालिकाका कुल ५६९९ घरपरिवारमध्ये पशुपंक्षी पालन गर्ने तथा नगर्ने परिवार सम्बन्धी विवरण देहायअनुसार ग्राफमा प्रस्तुत गरिएको छः

३.३.६ मासुजन्य तथा अन्य पशुपालन तथा उत्पादनको अवस्था

गाउँपालिकामा मासुजन्य पशुपन्छीपालनमा ३१०३१ खसीवोका तथा बाखा र ३४६ सुँगुर/बगुर ३८४७४ कुखुरा/हाँस रहेका छन्। खसीबोकाबाट पन्छीबाट १८२ मे.टन मासु उत्पादन हुने गरेको छ भने कुखरा तथा हाँसको मासु उत्पादन वार्षिक ४९७ मे.टन रहेको छ। पशुपंछी तथा सो जन्य उत्पादनको किसिम अनुसार वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका २५ : मासुजन्य तथा श्रमजन्य पशुपालनको अवस्था

वडा नम्बर	बाखा/खसीबोका		सुँगुर तथा वगुर		कुखुरा/हास संख्या	
	संख्या	मासु उत्पादन (केजि)	संख्या	मासु उत्पादन (के.जि)	संख्या	मासु उत्पादन (के.जि.)
१	४६०८	१८९६७	३९	१५३३	३६५७	१२७७५
२	४४८०	५३६९४	६७	४९८२	४४७७	१४९१९
३	२७७४	४६७९	३३	०	२२२०	१८५४०
४	३८४७	२९५७२	१९७	१००	२९६२	१४२६९
५	४७४७	२८५९५	०	०	११९१८	३८५२१७
६	१८२१	६०३१	५	६०	१६००	१०६५

वडा नम्बर	बाखा/खसीबोका		सुँगुर तथा बगुर		कुखुरा/हास संख्या	
	संख्या	मासु उत्पादन (केजि)	संख्या	मासु उत्पादन (के.जि)	संख्या	मासु उत्पादन (के.जि.)
७	२८३५	११८०४	५	२९०	५३१२	१२८५२
८	५९१९	२१९७७	०	०	६३२८	३८०६०
जम्मा	३१०३१	१७५३१९	३४६	६९६५	३८४७४	४९७६९७

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.३.७ पशुपंछीजन्य उत्पादन बिक्री गर्ने घरपरिवारसम्बन्धी विवरण

पशुपंछीजन्य उत्पादन बिक्रीका आधारमा घरपरिवारको स्थिति हेर्दा कुल घरपरिवारमध्ये ४३४९ अर्थात ७६.३१ प्रतिशत घरपरिवारले पशुपंछीजन्य उत्पादन बिक्री गर्ने गरेका छन् भने १३५० घरपरिवारले बिक्री गर्ने गरेका छैनन्। पशुपंक्षीजन्य उत्पादन बिक्रीबाट वार्षिक ८५ करोड, ६३ लाख आम्दानी हुने गरेको देखिन्छ। यस सम्बधी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका २६: पशुपंछीजन्य उत्पादन बिक्री गर्ने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पशुपंक्षीजन्य उत्पादन बिक्रीका आधारमा घरपरिवार संख्या			
	पशुपंक्षीजन्य उत्पादन बिक्री गर्ने	बिक्री नगर्ने	जम्मा	बिक्रीबाट प्राप्त वार्षिक आम्दानी (रु. हजारमा)
१	७३८	१४५	८८३	२९४८८
२	६३२	१५३	७८५	७४७२९४
३	३०१	८६	३८७	५०३९
४	५९८	२४४	८४२	३३०४
५	६४५	८३	७२८	५२६६८
६	३०५	२४६	५५१	१५२५५
७	५००	२४०	७४०	१८६३
८	६३०	१५३	७८३	१४२३
जम्मा	४३४९	१३५०	५६९९	८५६३३४

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.३.८ खाद्यान्न पर्याप्तताको अवस्था

कुल ५,६९९ घरपरिवारमध्ये बर्षैभरी खाना पुग्ने घरपरिवारलाई २४.३ प्रतिशत, ९ महिनादेखि १ वर्षसम्म खान पुग्ने परिवार १६.३ प्रतिशत र ३ महिना मात्र खान पुग्ने परिवार ६.०२ प्रतिशत रहेको छ। यससम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका २७: खाद्यान्न पर्याप्तताको अवस्था

वडा नम्बर	३ महिनासम्म खान पुग्ने	४ देखि ६ महिना सम्म खान पुग्ने	७ देखि ९ महिना सम्म खान पुग्ने	९ महिनादेखि वर्ष दिन खान पुग्ने	१ वर्ष भन्दा बढी	उपलब्ध नभएका	कृषि कार्यमा संलग्न नभएका	जम्मा
१	२८	८६	१६४	५०	४२१	१२	१२२	८८३
२	२७	९६	२०६	७५	२००	६	१७५	७८५
३	२३	९२	७०	४६	७३	०	८३	३८७
४	१२१	१४१	६२	११३	१२८	०	२७७	८४२
५	२	३३	४४	४६२	१०७	१	७९	७२८
६	५१	१०५	९८	४२	२४	१	२३०	५५१
७	३६	६३	१०४	१२९	१५२	०	२५६	७४०
८	५५	१८६	८२	१२	२८५	८	१५५	७८३
जम्मा	३४३	८०२	८३०	९२९	१३९०	२८	१३७७	५६९९
प्रतिशत	६.०२	१४.०७	१४.५६	१६.३०	२४.३९	०.४९	२४.१६	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

चित्र नं. ५: खाद्यान्न उपलब्धताको स्थिति

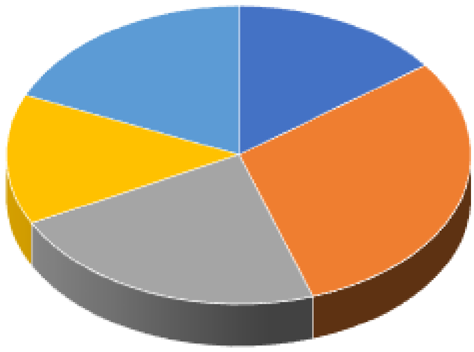

३.३.९ कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित मानव संशाधन

कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित मानव संशाधनको अवस्था हेर्दा गाउँपालिका क्षेत्रमा व्यवसायिक वा अगुवा कृषकको संख्या ५९ रहेको छ भने जेटिए ३ र पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता पनि २५ जना र १ जना व्यावसायिक नर्सरी सञ्चालन रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरणलाई वडागत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २८ : कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित मानव संशाधन

वडा नम्बर	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषी कार्यकर्ता (जेटीए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नर्सरी संचालक
१	५	१	२	
२	२०		१०	
३	१०			
४	५	२	२	१
५	०	०	२	
६	०	०	६	०
७	१२			
८	७	०	३	०
जम्मा	५९	३	२५	१

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.३.१० कृषि उपजमा लाग्ने रोग किरा

यस क्षेत्रमा तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, दलहन तथा नगदे बालीमा नेपालको मध्यपहाडी क्षेत्रमा देखापर्ने रोगको संक्रमण तथा कीराको प्रकोप हुने गरेको देखिन्छ। उक्त रोग तथा कीराको विवरण बाली अनुसार देहायबमोजिम रहेकोछ।

तालिका २९: कृषि उपजमा लाग्ने रोग तथा कीरा

		प्रमुख शत्रु जीव	प्रमुख रोग
तरकारी बालीमा लाग्ने कीरा वा रोगको नाम	गोलभोडा	टुटायप्सुलुटा, सेतो झिंगा, लाही, फलको गवारो, पतेरो आदि।	उडुवा, अगौटे, पछौटे, ओइलाउने, ममाजाईक आदि।
	काउली, बन्दा	डाईमण्ड ब्याक, मोथ, टोवाको, क्याटरपिलर, लाही, उफ्रने फडके आदि।	सफ्ट रट, ब्याक रट, अल्टरवेरिया, क्लन रुट डेम्पीङ अफ आदि।

	आलु	पि.टी. एम, लाही, पात दाने लाभ्रे आदि ।	डढुवा, मोजाइफ, खैरो पिप, चक्के आदि ।
	रायो	डाईमण्ड ब्याक मोथ, टोवाको, क्याटरपिलर, लाही, उफ्रने फडके आदि ।	सफ्ट रट, ब्याक रट, अल्टरवेरिया, क्लन रुट डेम्पीङ अफ आदि ।
फलफूल खेतीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम		पतेरो, लाही, फ्रुट ए्लाई, स्केल लिफ, भाईनर, लेमन डग आदि ।	क्याकर, फट रट, रुटरघ, स्वीटीमोल्ड आदि ।
खाद्यान्न बालीमा लाग्ने कीरा वा रोगको नाम	धान	गवारो, पतेरो, ढुंगे किरा, कटओर्भ आदि ।	वि.एल.वि, ब्याष्ट, ब्राउन लिफ, स्पट आदि
	गहूँ	गवारो, वायर वर्म, लाही आदि ।	सिन्दुरे, कालोपोके आदि ।
	मकै	गवारो, वायर वर्म, खुम्ले किरा आदि ।	घोगा कुहिने, पात डढ्ने, जरा कुहिने आदि ।
दलहन, नगदे बालीमा लाग्ने कीरा वा रोगको नाम लाग्ने		पतेरो गवारो, लाही, फ्रुट फ्लाई, स्केल लिफ, भाईनर, लेमन डग, क्याकर, खुम्रे, भुसिल कीरा, स्वीटीमोल्ड रुटरघ आदि ।	वगान डढने,पात कुहिने, जरा कुहिने, डढुवा आदि

स्रोतः कृषि सेवा केन्द्र तथा समूह छलफल, २०७८

३.३.११ पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा किरा

यस क्षेत्रमा पशुपन्छीमा मौसम अनुसार लाग्ने रोगव्याधीले प्रभावित गर्ने गरेको देखिन्छ । यहाँ देखा पर्ने रोगको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३०: पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा किरा

पशुपन्छी	रोगको नाम
पशु	भ्यागुते, चरचरे, खोरेत, एन्थ्रेक्स, पी.पी.आर, एन यूरिया, डर्माटाइटिस, डायरिया, पाइरेक्ससिया, एनोरेक्सिस, एल एफ, राउन्डओम, टेपओम, महोस्ट, टिक्स, लाइस, सर्भिसाइटिस, भेट्राइटिस, पायोमेट्रा, स्वइन फिबर, खोरेत,रेविज, नाम्ले, माटे, जुका, छेरौटे, साउने ज्वरो, जुम्रा, उपियाँ, किर्ना, लुतो, थुनेलो
पंक्षी	क्सीडिपेसिस, कोराइजा गम्बारो, सि आर डी, सल्मोनेलासिस, रानिखेत, फबल पक्स, हवाइडाइरिया, मेरेक्स, जुका, गम्वोरो, रानी खेत

स्रोतः पशुसेवा केन्द्र तथा समूह छलफल, २०७८

३.३.१२ आधुनिक कृषि तथा पशुपालन (फर्म) सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा आधुनिक कृषि तथा पशुपालन व्यवसायका रुपमा साना खालका ४६ वटा पशु तथा पन्छी फर्महरू सञ्चालनमा रहेका छन् जसबाट प्रत्येक्ष १३५ जना महिला र १६९ जना पुरुष रोजगारी प्रप्त गरेका छन् । । फर्मको ठेगाना र उत्पादनसम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३१ : आधुनिक कृषि तथा पशुपालनसम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
१	खतिवडा एकिकृत कृषि तथा पशु फार्म	सेती वडटार	कालिज	वटा	२०००	विष्णु प्र. खतिवडा	२	२
	सापकोटा कृषि तथा पशु फार्म	फुस्रोमाटा	खसी बोका	वटा	३०	रेवती रमण सापकोटा	३	४
	मनकामना कृषि तथा पशु फार्म	डुम्रेचौर	खसी बोका	वटा	३४	रामरहि ओभ्ता	७	९
	वाहारी कृषि तथा पशु फाम	घर्तीटार	खसी बोका	वटा	३०	देवकी खतिवडा	१	२
	सरस्वती फार्म	दलांग	खसी बोका	वटा	४१	गोथे थापा	४	५

वडा नम्बर	पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
	जलवीरे कृषि तथा पशु फाम	डुम्रेचौर	खसी बोका, वंगुर	वटा	१४/५	रामशरण खतिवडा	१	३
		धेरेनीटार	खसी बोका	वटा	२५	दिपक मगर	३	३
		गवते	खसी बोका	वटा	४५	अचुत खतिवडा	२	२
		झगारे	वंगुर	वटा	२८	कृष्ण श्रेष्ण	४	५
		कल्लेटार	वंगुर	वटा	१०	विक्रम खितिवडा	३	४
	राना कृषि तथा पशु फार्म	थुम्की	कखुरा	वटा	१०००	प्रमिला राना	१	४
		पारिला छाप	कखुरा	वटा		शुब्वा मगर	२	१
२	वनदेवी पशुपालन उद्योग	भुस्याहा	खसी बोका	के.जि..	४००	बालकृष्ण खतीवडा	१	२
	बज्राचार्य कृषि फर्म	कल्लेरी	खसी बोका	के.जि..	३०००	गोविन्द बज्राचार्य	१	१
	आयुष कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	मैदान	खसी बोका	के.जि..	३००	उषा शाक्य	१	२
	रक्तबच्छला कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	क्यौरेनी	खसी बोका	के.जि..	६००	अर्जुन श्रेष्ठ	२	२
	इन्द्र कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	बसेनी	खसी बोका	के.जि..	२००	इन्द्र ब. सार्की	२	१
५		कोइली खर्क	बाखा	वटा	४०	अर्जुन तामाङ	१	१
		कोइली खर्क	बाखा	वटा	४०	हर्क ब गोले	१	१
		कोइली खर्क	बाखा	वटा	३०	लोक ब. तामाङ	१	१
		सिरुबानी	बाखा	वटा	५०	राम प्र. अधिकारी	१	१
		रैले	बाखा	वटा	२०	सविना तामाङ	१	१
		सागिने	बाखा	वटा	२५	सुनमाया तामाङ	१	१
	बालकन्या कृषि तथा पशु फर्म		कुखुरा(वोइलर)	वटा	२०००	प्रेम तामाङ	१	१
	सयपत्री कृषि तथा पशु फार्म		बाखा	वटा	३०	राज तामाङ	१	१
	जलकन्या कृषि तथा पशु फार्म		बाखा	वटा	४०	धन ब. तामाङ	१	५
	लामा ट्राउट माछा तथा कृषि फर्म	कोइली खर्क	ट्राउट माछा	टन	१.५	कान्छा तामाङ	५	४
६		तोरी खर्क	बाखा	माउ	३६	प्रेम व तामाङ	१	१
		राहु डाडा	बाखा	माउ	२६	राम व भुजेल	१	१
		अम्वडे	भैसी	भैसी	५/६	रविन काराखेती	१	२
		राहुँडाँडा	कुखुरा(वोइलर)	कुखुरा	५००	कृष्ण ब मिजार	१	१
		छापटोल	कुखुरा(वोइलर)	कुखुरा	१०००	कुलदिप वाग्ले	१	२
		रयकार	लोकल कुखुरा	कुखुरा	१५०	इन्द्र प्र अधिकारी	१	१
		सिम्ले	कुखुरा(वोइलर)	कुखुरा	४००	राम प्र. अभिकारी	१	१
७	घाँस विकास स्रोत केन्द्र	भल्टार	घाँसको विरुवा	संख्या	५,०००००	गंगालाल अधिकारी	२	४
	सविन बाखा तथा पशुपंक्षी फर्म	मछेडी	बोका, खसी	के.जि..	१०००	सविन तमांङ्ग	१	२
	उपयश्री कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	सुवारा	बोका, खसी	के.जि.	२००	रामेश्वर पौडेल	१	१
			दुध	लिटर	५०००			
८		गैरीगाउँ	बाखा	बाखा	६२	विवेक तामान्ग	३	३
		गैरीगाउँ	बाखा	बाखा	२५	सुजन पुलामी मगर	१	१
		चुली	बाखा	बाखा	५५	चुणा व थापा	२	२
		गोगनपानी	बाखा	बाखा	४०	गौतम वुडाथोकी	२	१

वडा नम्बर	पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
		गोगनपानी	बाखा	बाखा	२५	रामचन्द्र रिजाल	२	२
		ठुल्डाडाँ	बाखा	बाखा	२५	सुनील तामान्ग	१	१
		जैसीखाल	भौसी	भैसी	५	शेर ब. नेपाल	१	१
		कटुवल पौवा	कुखुरा	कुखुरा	१०००	कमल थापा मगर	१	१
		कटुवल पौवा	कुखुरा	कुखुरा	१५००	भक्त थापा मगर	१	१
जम्मा							१३५	१६९

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.३.१३ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा ६७ वटा कुलोबाट ११५४२ रोपनी क्षेत्रफलमा सिंचाई सेवा उपलब्ध भैरहेको छ। उपरोक्त सिंचाई कुलोबाट ३३३९ घरपरिवार लाभन्वित भएका छन्। यस सम्बन्धी विवरण विस्तृत विवरण **अनुसूची २** मा राखिएको छ भने वडागत सारांश देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३२ : सिंचाई सुविधाको विवरण

वडा नम्बर	सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम संख्या	सिंचित क्षेत्र (रोपनी)	लाभान्वित घरधुरी
१	९	३९६५	५०८
२	७	२०३०	८१३
३	१६	२४५०	५३२
४	६	३४५	५२०
५	१४	९५१	३८७
६	५	४२५	९६
७	७	९५१	३८७
८	३	४२५	९६
जम्मा	**६७**	**११५४२**	**३३३९**

स्रोतः संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.३.१४ कृषि तथा पशुपालन उद्यमशीलता विकासका समूहको विवरण (संख्या)

यस गाउँपालिका कृषि तथा पशुपालन उद्यमशीलता विकास कार्यक्रमा मार्फत ५० वटा महिला समुह गठन भई सञ्चालनमा रहेका छन् जस समुहमा कूल १२४८ जना महिला सदस्यरहेका छन्। यस सम्बन्धी वडागत विवरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३३ : कृषि तथा पशु उद्यमशीलता विकासका समूहको विवरण (संख्या)

वार्ड नम्बर	समुहको नाम	ठेगाना	सदस्य सख्यां
१	श्री सरस्वती स्वावलम्बन महिला समुह	डुम्म्रीचौर	२१
	ज्वाल्पादेवी स्वावलम्वी महिला समुह	दलागं	२१
	कालिका स्वावलम्वी महिला समुह	चिउरीथुम्का	२१
	धैरेनीटार स्वावलम्वी महिला समुह	धैरेनीटार	२४
	मासटार स्वावलम्वी महिला समुह	महेशटार	२३
	दुधेश्वर स्वावलम्वी महिला समुह	कोशीखोला	२४
२	लालीगुराँस स्वावलम्वी महिला समुह	भिमसेनस्थान	२६
	सगरमाथा स्वावलम्वी महिला समुह	अर्चले	२६
	फुलबारी स्वावलम्वी महिला समुह	तोरीखर्क	३१
	प्रगतीशील स्वावलम्वी महिला समुह	गरउजाटोल	२०
	उन्नती स्वावलम्वी महिला समुह	गन्द्रमाटोल	२९
३	हरियाली स्वावलम्वी महिला समुह	सिमडाडाँ	१७
	छत्तीनटारी स्वावलम्वी महिला समुह	छत्तीनटारी	३२
	पञ्चकन्या स्वावलम्वी महिला समुह	आमडाडाँ	३०

वार्ड नम्बर	समुहको नाम	ठेगाना	सदस्य सख्यां
	पोखरीगाउँ स्वावलम्वी महिला समुह	पोखरीगाउँ	१९
	श्रृजनशील स्वावलम्वी महिला समुह	पोखरीगाउँ	२२
४	सिद्धेश्वरी स्वावलम्वी महिला समुह	भदउरे	२६
	अधारशीला स्वावलम्वी महिला समुह	सुवारा	२९
	मान्नाकाली स्वावलम्वी महिला समुह	वेल्टार	२९
	सयपत्री स्वावलम्वी महिला समुह	जुडीपाखा	२०
	सेतीदेवी स्वावलम्वी महिला समुह	ज्यामिरेचौर	२६
	कालिका स्वावलम्वी महिला समुह	दुम्सीकोट	३०
	लालीगुरासँ स्वावलम्वी महिला समुह	अदुवाबारी	३४
	शक्ती स्वावलम्वी महिला समुह	ज्यामीरे चौर	३५
५	श्री सन्कदेवी स्वावलम्वी महिला समुह	आपचौर	२३
	श्री चक्रमिलन स्वावलम्वी महिला समुह	गोठडाडाँ	२६
	श्री मिलसार स्वावलम्वी महिला समुह	लप्सीडाडाँ	२७
	श्री वरपिपल स्वावलम्वी महिला समुह	विवर्तांडाँडा	२०
	लालीगुरासँ स्वावलम्वी महिला समुह	सागिनी	२८
	श्री मिलिजुली स्वावलम्वी महिला समुह	पाल्चोक	३६
६	आधारशिला स्वावलम्वी महिला समुह	बाजागाउँ	२९
	बागेश्वरी स्वावलम्वी महिला समुह	छाप	२४
	भट्टाटार स्वावलम्वी महिला समुह	भट्टाटार	२२
	अमलेश्वर स्वावलम्वी महिला समुह	माभ्कीलेत्से	३७
	शक्तिबल्भ स्वावलम्वी महिला समुह	राहुलडाडाँ	२६
	बागभैरव स्वावलम्वी महिला समुह	राहुडाडाँ	२४
७	मन्नाकाली स्वावलम्वी महिला समुह	वान्द्रे	२५
	सेतीदेवी स्वावलम्वी महिला समुह	वान्द्रे	२५
	ठूलोचौर स्वावलम्वी महिला समुह	ठूलोचौर	१८
	डाफेँ स्वावलम्वी महिला समुह	पलागंखर्क	२६
	बागेश्वरी स्वावलम्वी महिला समुह	भल्टार	२१
	फोसटार स्वावलम्वी महिला समुह	फोसटार	२१
	रामसिता स्वावलम्वी महिला समुह	सुमारा	२६
८	उन्नती स्वावलम्वी महिला समुह	कट्टापाउरा	२८
	छन्ददेवी स्वावलम्वी महिला समुह	चरीपौवा	२८
	जलकन्या स्वावलम्वी महिला समुह	तीनघरे	१९
	श्रुजनशील स्वावलम्वी महिला समुह	खयरखारी	१८
	रानीमाला स्वावलम्वी महिला समुह	भिरपानी	१९
	दुप्चेश्वरी स्वावलम्वी महिला समुह	माथिल्लो डि	१९
	पञ्चकन्या स्वावलम्वी महिला समुह	तल्लो डि	१८
जम्मा			१२४८

स्रोतः संस्थागत विवरण, २०७८

३.४ पर्यटन विकास

३.४.१ पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र धार्मिक/साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय महत्वका ६३ स्थानहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा धार्मिक महत्व तथा पर्यटकीय क्षेत्रमा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक गरी वार्षिक सरदर ६२९८५० जनाले भ्रमण गर्ने गर्ने गरेको तथ्यांक रहेको छ । यस सम्बन्धी पर्यटकीय स्थल अनुसार वडागत विवरण देहायको तालिककामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३४ : पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

वडा नम्बर	स्थलको नाम	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व	विशेषता	वार्षिक पर्यटक आगमन संख्या
		सडकको पहुँच	होटल, लज,	नजिकको बजारको दुरी (किमी)			
१	पाउद्वार धर्मद्वार पर्यटकीय स्थल	पुगेका	छैन	१०	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	१५००
	सरस्वती मन्दिर	पुगेका	छैन	७	सामुदायिक	धार्मिक	४०००
	जाल्पा मन्दिर	पुगेका	छैन	४	सामुदायिक	धार्मिक	५००
	शिवालय मन्दिर	पुगेका	छैन	४	सामुदायिक	धार्मिक	१२००
	बाराही मिन्दिर	पुगेका	छैन	१	सामुदायिक	धार्मिक	६००
	मनकामना मन्दिर	पुगेका	छैन	६	सामुदायिक	धार्मिक	६००
२	रक्तबच्छला, क्योरेनीटार	पुगेको	छैन	१	सामुदायिक	धार्मिक	२०,००००
	भक्तबच्छला, वसेनी	पुगेको	छैन	३	सामुदायिक	धार्मिक	५,०००
	जलेश्वर महादेव, क्योरेनीटार	पुगेको	छैन	०.२	सामुदायिक	धार्मिक	१०,००००
	गोकुलेशवर महादेव, चुच्चे पहरा	पुगेको	छैन	०.३	सामुदायिक	धार्मिक	६,०००
	सन्तानेश्वर महादेव, वेलिनटार	पुगेको	छैन	१	सामुदायिक	धार्मिक	७,०००
	सुनदेवी, वेलिनटार	पुगेको	छैन	१.२	सामुदायिक	धार्मिक	३,०००
	बुद्धविहार, कल्लेरी	पुगेको	छैन	१.५	सामुदायिक	धार्मिक	४०००
	वनदेवी, सिउवाने	पुगेको	छैन	१.५	सामुदायिक	धार्मिक	३,०००
३	गुप्तेश्वर महादेव गुफा	पुगेको	छैन	१०	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	६५०००
	कालिका मन्दिर	पुगेको	छैन	७	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	७०००
	सुन्दरी देवी थान	पुगेको	छैन	१०	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	६०००
	भिमसेन थान, पोखरी हटिया	पुगेको	छैन	७	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	१००००
	मनकामना भुमेडाँडा	पुगेको	छैन	७.५	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	८०००
	महांकाल मन्दिर	पुगेको	छैन	६	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	७०००
	पंचकन्या, आमडाँडा	पुगेको	छैन	७	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	९००००
	चक्रेश्वर महादेव	पुगेको	छैन	७	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	८०००
	शिवालय, छागेटाड	पुगेको	छैन	६	सामुदायिक	धार्मिक /पर्यटकीय	७०००
४	रणकालिका मन्दिर	पुगेको	नभएको	६ किमि	सामुदायिक	धार्मिक	१०००
	बेलखु इन्द्रायणी देवी मन्दिर	पुगेको	नभएको	१०० मि	सामुदायिक	धार्मिक	२००
	रक्तकालिका मन्दिर	पुगेको	नभएको	३ किमि	सामुदायिक	धार्मिक	२००
	महांकाल मन्दिर	पुगेको	नभएको	२ किमि	सामुदायिक	धार्मिक	२००
	पञ्चकन्या मन्दिर	पुगेको	नभएको	३ किमि	सामुदायिक	धार्मिक	२००
५	ज्याङछुमर्छेनङ गुम्वा	पुगेका	छ	१०	सामुदायिक	धार्मिक	१०००
	पालहिउलथप्ताङधुङकय सतहुप्लीङ गुम्बा	पुगेका	छैन	९	सामुदायिक	धार्मिक	८००
	अमन्द देवी मन्दिर	पुगेका	छैन	९	सामुदायिक	धार्मिक	३००

वडा नम्बर	स्थलको नाम	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व	विशेषता	वार्षिक पर्यटक आगमन संख्या
		सडकको पहुँच	होटल, लज,	नजिकको बजारको दुरी (किमी)			
	सिँहदेवी मन्दिर	पुगेका	छैन	१४	सामुदायिक	धार्मिक	४००
	मनकामना मन्दिर	पुगेका	छैन	७.५	सामुदायिक	धार्मिक	५००
	वागेश्वरी मन्दिर	पुगेका	छैन	१०	सामुदायिक	धार्मिक	५००
	सिद्धेश्वर मन्दिर	पुगेका	छैन	१०	सामुदायिक	धार्मिक	५००
	वागवच्छला मन्दिर	पुगेका	छैन	८	सामुदायिक	धार्मिक	५००
	उत्पन्न मन्दिर	पुगेका	छैन	१२	सामुदायिक	धार्मिक	४००
	महाङकाल मन्दिर	पुगेका	छैन	९.५	सामुदायिक	धार्मिक	४००
	सुन्दरा मन्दिर	पुगेका	छैन	७	सामुदायिक	धार्मिक	४५०
	बालकुमारी मन्दिर	पुगेका	छैन	१५	सामुदायिक	धार्मिक	५००
६	अम्लेश्वर महादेव	पुगेको	होटल १	०	सामुदायिक	धार्मिक	६०००
	कृष्ण मन्दिर	पुगेको	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक	३०००
	पञ्चकन्या मन्दिर	पुगेको	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक	३०००
	बागेश्वरी मन्दिर	पुगेको	छैन	८	सामुदायिक	धार्मिक	२५००
	वाहुनपलाङ चर्च	पुगेको	छैन	८	सामुदायिक	धार्मिक	८००
७	रामजानकी मन्दिर, गल्छी	पक्की	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	२००००
	राम मन्दिर, सावय	कच्ची	छैन	१	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	१०००
	बागेश्वरी, पलाङखर्क	पक्की	छैन	६	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	२०००
	महांकाल देवी, भल्टार	पक्की	छैन	१	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	२०००
	महांकाल देवी, बान्द्रे	कच्ची	छैन	१	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	१५००
	कृष्ण मन्दिर, मछेडीखोला	पक्की	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	१२०००
	शिवमन्दिर, गल्छी बजार	पक्की	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	२०००
	भिमसेन मन्दिर, गल्छी	पक्की	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	२०००
	आषिस वप्पिस चर्च, छतिनटार	कच्ची	छैन	१	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	२००
	ओर्गेन छोपलिङ गुम्बा, गल्छी, ठाडेबजार	कच्ची	छैन	१	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	१५००
	पुर्नउत्थान एकलेसिया चर्च, फोस्टर गल्छी	पक्की	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	२००
	एसुरन चर्च, ठाडेबजार	पक्की	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	२००
	गल्छी जामे मश्जित, गल्छी	पक्की	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक, परम्परा	३००
८	रानीमाला पर्यटकीय स्थल(मन्दिर)	पुगेको	छैन	६	सामुदायिक	पर्यटकीय	४०००
	छागेश्वर मन्दिर	पुगेको	छैन	०	सामुदायिक	धार्मिक	६०००
	वागबच्छला मन्दिर	पुगेको	छैन	४	सामुदायिक	धार्मिक	४०००

वडा नम्बर	स्थलको नाम	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व	विशेषता	वार्षिक पर्यटक आगमन संख्या
		सडकको पहुँच	होटल, लज,	नजिकको बजारको दुरी (किमी)			
	कालिका मन्दिर	पुगेको	छैन	४	सामुदायिक	धार्मिक	१२००
	गोगनपानी राधाकृष्ण मन्दिर	पुगेको	छैन	९	सामुदायिक	धार्मिक	२०००
जम्मा							६२९,८५०

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्टसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूको लागि आवासीय सुविधा रहेका १६ वटा होटेल तथा रिसोर्ट, तथा १ वटा होमस्टे सञ्चालनमा रहेका छन् । यस खालका होटल र होमस्टे रहेको स्थान, कोठा संख्या, शय्या संख्या, प्रकार तथा स्तरसम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेका छ ।

तालिका ३५: होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्टसम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	नाम	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार	होटेलको स्तर (स्टार, ननस्टार)	वार्षिक पर्यटक (संख्या)	
			कोठा संख्या	शय्या संख्या			आन्तरिक	बाह्य (विदेशी)
३	वडरे भ्यु एण्ड गुलेली	वडहरे	०	०	रेष्टुरेण्ट	ननस्टार	५००	
४	ह्यामलेट	मासटार			रेष्टुरेन्ट	ननस्टार	१००००	१००००
	रिभरटप्स	मासटार			रेष्टुरेन्ट	ननस्टार	५०००	
	गाउँले भान्साघर	मासटार			रेष्टुरेन्ट	ननस्टार	३०००	
	लिटल हेभन	मासटार			रेष्टुरेन्ट	ननस्टार	५०००	
५	लामा होमस्टे		५	२०	होमस्टे	ननस्टार)	५००	
	बबिता होटल				होटल	ननस्टार)	२००	
	पुरुशोत्म होटल				होटल	ननस्टार)	२००	
६	फुडल्याड होटल	महेश दोभान	५	१०	होटल	ननस्टार)	१००	
	त्रिशुली विच रिसोर्ट	वैरेनी	४०	८०	रिसोर्ट	स्टार	१५०००	१०००
७	गल्छी प्यालेस होहल	गल्छी	१२	२०	होटेल, रेष्टुरेण्ट तथा लज	ननस्टार	२०००	
	हाईओए गार्डन होटेल, रेष्टुरेण्ट तथा लज	सिमबजार	१५	३०	होटेल, रेष्टुरेण्ट तथा लज	ननस्टार	२५००	
८	रोजना होटल	गल्छी	६	१२	होटल	ननस्टार)		
	लक्ष्मी होटल	गल्छी	६	१२	होटल	ननस्टार)		
	फुलमाया होटल	गल्छी	६	१२	होटल	ननस्टार)		
	नमोवुद्ध होटल	गल्छी	८	१२	होटल	ननस्टार)		
	सत्कार होटल	गल्छी	१४	२५	होटल	ननस्टार)		
	सान्दार होटल	गल्छी	१४	२५	होटल	ननस्टार)		

स्रोत: जानकार व्यक्ति अन्तर्वाता तथा संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.५ उद्यम, व्यवसाय प्रवर्द्धन र वित्तीय सेवा

३.५.१ व्यावसायिक सीपमूलक तालिम

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा बसोबास गर्ने कुल घरपरिवारमध्ये व्यवसायिक तथा सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको संख्या ३०५१ जना रहेको छन् । जसमध्ये धेरै प्रकारका तालिम लिने वडा नं. १ र २ मा रहेको छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३६ : व्यवसायिक सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको विवरण

वडा नम्बर	व्यावसायिक सीपको आधार तालिम लिएका घरपरिवारको संख्या					
	सिलाइ, बुनाइ, बुटिक, श्रृंगार र	सूचना प्रविधि, इलेक्ट्रिकल, इलेक्ट्रोनिक्स	निर्माण सम्बन्धी (म्यासन, कापेन्ट्री)	इञ्जिनियरिङ्ग अटोमोवाइल र मेकानिक्स्	कृषि सम्बन्धी	जनस्वास्थ्य सम्बन्धी
१	२६	१५	३१	८	८	९
२	१८	८	१७	५	७	६
३	१३	७	२२	३	२	४
४	१५	५	८	६	३	५
५	१३	२	२	१	०	१
६	२०	४	८	७	०	९
७	५	१	०	०	२	०
८	१८	१	४	१	०	१
जम्मा	**१२८**	**४३**	**९२**	**३१**	**२२**	**३५**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.५.२ बैंङ्क तथा वित्तीय संस्थामा खाता हुने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाको कुल घरपरिवारमध्ये ३५४६ अर्थात् ६२.२२ प्रतिशत घरपरिवारले बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा खाता खोलेर आर्थिक कारोबार गरेका छन् भने २१५३ घरपरिवारको भने कुनै पनि वित्तीय संस्थाहरूमा खाता नरहेको देखिन्छ। वैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता हुनेको विवरण हेर्दा सबैभन्दा वढी वडा नं ३ मा ८७.३४ प्रतिशत र सवैभन्दा कम वडा नं. ५ मा २०.०५ प्रतिशतको खाता रहेको छ। बैंक खाता सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३७: बैंङ्क तथा वित्तीय संस्थामा खाता हुने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बैंङ्क तथा वित्तीय संस्थामा खाता हुने घरपरिवार संख्या				
	खाता हुने घरपरिवार	खाता नहुने घरपरिवार	उपलब्ध नभएका	जम्मा	खाता हुनेको प्रतिशत
१	६७०	२०७	६	८८३	७५.८८
२	५३३	२४२	१०	७८५	६७.९०
३	३३८	३८	११	३८७	८७.३४
४	६४६	१८७	९	८४२	७६.७२
५	१४६	५७२	१०	७२८	२०.०५
६	४१३	१३१	७	५५१	७४.९५
७	३५९	३७९	२	७४०	४८.५१
८	४४१	३३९	३	७८३	५६.३२
जम्मा	**३५४६**	**२०९५**	**५८**	**५६९९**	
प्रतिशत	**६२.२२**	**३६.७६**	**१.०२**	**१००**	

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.५.३ बैंङ्क तथा वित्तीय संस्थाको प्रकार अनुसार खाता हुने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाका बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता हुने कुल ३५४६ घरपरिवारमध्ये सबैभन्दा बढि ६८.०२ प्रतिशको विकास बैंकमा र सबैभन्दा कम ६.१५ प्रतिशत घर परिवारको सहकारीमा खाता रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विस्तृत विवरण देहायबमोजिम रहेको छ :

तालिका ३८ : बैंङ्ग तथा वित्तीय संस्थाको प्रकार अनुसार खाता हुने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बैंङ्ग तथा वित्तीय संस्थामा खाता हुने घरपरिवार संख्या					
	वाणिज्य बैंक	विकास बैंक	वित्तीय संस्था	सहकारी	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	३२	२६२	३४१	३५	०	६७०
२	९१	२३९	५१	१४८	४	५३३
३	३१	२७८	१९	७	३	३३८
४	७१	५५९	८	१	७	६४६
५	५	१०२	२४	१२	३	१४६
६	४	३५८	४१	८	२	४१३
७	७३	२७४	३	१	८	३५९
८	६५	३४०	३०	६	०	४४१
जम्मा	**३७२**	**२४१२**	**५१७**	**२१८**	**२७**	**३५४६**
प्रतिशत	**१०.४९**	**६८.०२**	**१४.५८**	**६.१५**	**०.७६**	**१००**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.५.४ वार्षिक आम्दानी अनुसार घरपरिवार विवरण

घरपरिवारको वार्षिक आम्दानीको विश्लेषण गर्दा ५० हजारभन्दा कम आम्दानी हुने घरपरिवार २७७ अर्थात ४.८६ प्रतिशत र ५ लाखभन्दा माथि आम्दानी हुने घरपरिवार १८.५८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। सबैभन्दा बढी २५० हजार देखि ५ लाखसम्म आम्दानी हुने घरपरिवार ३१.२९ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। आम्दानी सम्बनधी वडागत घरपरिवार सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ३९: वार्षिक आम्दानी अनुसार घरपरिवार विवरण

वडा नम्बर	वार्षिक आम्दानी अनुसार घरपरिवार संख्या					
	५० हजार भन्दा कम	५०-१५० हजार	१५० - २५० हजार	२५०-५०० हजार	५०० हजारभन्दा माथि	जम्मा
१	३१	१८४	२३६	२७७	१५५	८८३
२	१२४	११४	११८	२३८	१९१	७८५
३	२	६०	९३	१२५	१०७	३८७
४	७	१४७	२२८	३०८	१५२	८४२
५	१३	३४५	२०९	१३७	२४	७२८
६	१९	९९	१२८	२०३	१०२	५५१
७	२५	६२	१५४	३२७	१७२	७४०
८	५६	२६३	१४०	१६८	१५६	७८३
जम्मा	**२७७**	**१२७४**	**१३०६**	**१७८३**	**१०५९**	**५६९९**
प्रतिशत	**४.८६**	**२२.३५**	**२२.९२**	**३१.२९**	**१८.५८**	**१००**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.५.५ वार्षिक खर्च अनुसार घरपरिवार विवरण

घरपरिवारको वार्षिक खर्च विश्लेषण गर्दा ५० हजारभन्दा कम खर्च हुने, ५० हजारदेखि १ लाख पचास हजारसम्म, १ लाख पचास हजार देखी २ लाख पचास हजारसम्म र ५ लाखभन्दा बढी खर्च गर्ने घरपरिवारको अनुपात क्रमश: ३.०२, ३१.९२, ३२.५०, २७.५८ र ४.९८ रहेका छन्। वार्षिक खर्चका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ४० : वार्षिक खर्च अनुसार घरपरिवार विवरण

वडा नम्बर	वार्षिक खर्च अनुसार घरपरिवार संख्या (रु. हजारमा)					
	५० हजार भन्दा कम	५० - १५० हजार	१५० - २५० हजार	२५०-५०० हजार	५०० हजार भन्दा बढी	जम्मा
१	६	१६२	४०६	२७८	३१	८८३

वडा नम्बर	वार्षिक खर्च अनुसार घरपरिवार संख्या (रु. हजारमा)					
	५० हजार भन्दा कम	५० - १५० हजार	१५० - २५० हजार	२५०-५०० हजार	५०० हजार भन्दा बढी	जम्मा
२	१११	१५२	१६३	२४६	११३	७८५
३	७	२०४	१३७	३५	४	३८७
४	५	१९६	३०६	३१०	२५	८४२
५	८	४११	२३१	७७	१	७२८
६	१	४१	१७४	२९९	३६	५५१
७	१२	२१२	३०१	१७०	४५	७४०
८	२२	४४१	१३४	१५७	२९	७८३
जम्मा	**१७२**	**१८१९**	**१८५२**	**१५७२**	**२८४**	**५६९९**
प्रतिशत	**३.०२**	**३१.९२**	**३२.५०**	**२७.५८**	**४.९८**	**१००**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.५.६ परिवारको वार्षिक सरदर खर्च विवरण

यस गाउँपालिकाको परिवारले वार्षिक सरदर खर्चलाई हेर्दा ३४.४९ प्रतिशत खानामा, ११.७७ प्रतिशत शिक्षामा, ११.३४ प्रतिशत स्वास्थ्यामा र १७.९१ प्रतिशत चार्डपर्व, ६.७१ कृषि कार्यमा आदिमा खर्च गर्दछन् । वार्षिक सरदर खर्च शिर्षक अनुसार वडागत रुपमा विवरण देहायहनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४१: परिवारको वार्षिक सरदर खर्च विवरण

वडा नम्बर	*परिवारको वार्षिक सरदर खर्च विवरण* (रु. हजारमा)							
	खाना	लत्ता कपडा	शिक्षा	स्वाथ्य	चाडपर्व	कृषि कार्य	अन्य	जम्मा
१	६७०२८	२२६३९	२९५४७	२२८८७	३८४४७	१३५९९	१८७४८	२१२८९५
२	८०४२८	२५४३३	२७२७५	३०७५४	३९८१८	२५६५८	१६७२८	२४६०९४
३	२०२१५	८०३३	६५२८	३५३१	१३२१४	५०८७	३७४८	६०३५६
४	९१३२५	२१३८५	२१४६४	२२८९४	३३६२०	६३८२	१०९९३	२०८०६३
५	२७७१६	१५४११	११४८०	१८७८८	२०७९६	११४९७	१३५९०	११९२७८
६	६४२५०	२०७६३	१७५५६	२४२७२	३५१४४	२३२८	४७६३	१६९०७६
७	६४४३४	२१७५५	२९०६६	१४७७७	२४७३०	१५०३२	९६०८	१७९४०२
८	४४९६८	१७६११	१४१४६	१३४०९	३३२७९	९९९९	६१६८	१३९५८०
जम्मा	**४६०३६४**	**१५३०३०**	**१५७०६२**	**१५१३१२**	**२३९०४८**	**८९५८२**	**८४३४६**	**१३३४७४४**
प्रतिशत	**३४.४९**	**११.४७**	**११.७७**	**११.३४**	**१७.९१**	**६.७१**	**६.३२**	**१००**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.५.७ परिवारको वार्षिक सरदर आम्दानी विवरण

यस गाउँपालिकाको परिवारले वार्षिक सरदर आम्दानी वैदेशिक रोजगारीवाट १२.८२ प्रतिशत, जागिरबाट २७.९१ प्रतिशत र कृषि, श्रमबाट ३७.५ प्रतिशत, व्यापारव्यवसाय आदिवाट १३.६४ प्रतिशत गर्दछन् । वार्षिक सरदर आम्दानी शिर्षक अनुसार वडागत रुपमा विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४२ : परिवारको वार्षिक सरदर आम्दानी विवरण

वडा नम्बर	*परिवारको वार्षिक सरदर आम्दानी विवरण* (रु. हजारमा)					
	कृषि, श्रम	व्यापार	बैदेशिक	जागिर	अन्य	जम्मा
१	९०७३०	३२४२३	३४९५४	११०६८४	२४१४२	२९२९३३
२	१४००२३	२४९९७	२६८२७	८५७६०	२३१०५	३००७१२
३	४४५४३	१२५४५	२२२००	५२३००	१६४२९	१४८०१७
४	१२५४७९	४२४१०	३४१९६	५९२५९	१६६४०	२७७९८४
५	९८८६९	७७८०	७७११	९१०१	१७६३०	१४१०९१

वडा नम्बर	परिवारको वार्षिक सरदर आम्दानी विवरण (रु. हजारमा)					
	कृषि, श्रम	व्यापार	बैदेशिक	जागिर	अन्य	जम्मा
६	२०८५९	४७०८१	२८५४६	७६३००	२०६६४	१९३४५०
७	११८२२१	६२७००	४७८५८	४६८६०	१८५०१	२९४१४०
८	६९७१३	२७७२२	३९८९०	८७०१५	१६४०६	२४०७४६
जम्मा	**१४१६८७४**	**२५७६५८**	**२४२१८२**	**५२७२७९**	**१५३५१७**	**१८८९०७३**
प्रतिशत	**३७.५०**	**१३.६४**	**१२.८२**	**२७.९१**	**८.१३**	**१००**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.५.८ गत एक वर्षमा ऋण लिने घरपरिवार विवरण

यस गल्छी गाउँपालिमा रहेका ६२.९६ प्रतिशत घर परिवारले गत १ वर्षमा ऋण लिएका छैन्न र २४.९२ प्रतिशतले ऋण लिएका छन् भने ८.०४ प्रतिशतलाई जानकारी नै नभएको देखिन्छ । विवरण देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४३ : वर्षमा ऋण लिने घरपरिवार विवरण

वडा नम्बर	ऋण लिएको आधारमा घरपरिवार संख्या				
	ऋण लिएको छ	ऋण लिएको छैन	थाहा नभएको	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	१५८	७२१	०	४	८८३
२	२३५	४२४	७२	५४	७८५
३	६६	२४९	५२	२०	३८७
४	२८९	४५६	५९	३८	८४२
५	७९	३९३	१९९	५७	७२८
६	४२	४९५	१	१३	५५१
७	२४०	४४७	४७	६	७४०
८	३११	४०३	२८	४१	७८३
जम्मा	**१४२०**	**३५८८**	**४५८**	**२३३**	**५६९९**
प्रतिशत	**२४.९२%**	**६२.९६%**	**८.०४%**	**४.०९%**	**१००.००%**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७६

३.५.९ बैंक, वित्तीय तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र ६ वाणिज्य बैंकका साखा कार्यालय, ४ वटा विकास बैकका साखा कार्यालय, २६ वटा बचत तथा ऋण सहकारी, र २ वटा लघुवित्त संस्थाहरू रहेका छन् । संस्थाको ठेगाना, वार्षिक कारोवार, लगानी रकम र लगानीको मुख्य क्षेत्र सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	महिला	पुरुष	शेयर पूँजी	लगानीको मुख्य क्षेत्र
१	**सहकारी संस्था**				
	सानाकिसान सहकारी, केउरीनीटार				
	परिश्रमिक महिला सहकारी, कल्लेरीटार	३०		३००००	
	श्री कल्लेरी कृषि तथा पशुपालन स.सं.लि	१६	१६	४१००	
	कृषि तथा पशुपालन सहकारी, पारिलाछाप				
२	**सहकारी संस्था**				
	श्री दिगोविकास कृषि स.सं.लि.	१२	१४	२६२००	
३	**सहकारी संस्था**				
	श्री सुलभ कृषि स.सं.लि.	३	६	६०९००	
	श्री सदाबहार कृषि तथा पशुपालन स.सं.लि.	१०	१५	२५०००	
४	**सहकारी संस्था**				
	श्री मासटार कृषि स.सं.लि.	२०	२७	४७३००	

वडा नम्बर	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	महिला	पुरुष	शेयर पूँजी	लगानीको मुख्य क्षेत्र
	श्री कार्कीडाँडा कृषि स.सं.लि.	४	२२	९७४००	
	श्री चिनियाखर्क कृषि तथा पशुपालन स.सं.लि.	६	१९	४७५००	
	स्वावलम्वन महिला सहकारी संस्था				
	श्री सुकर्म कृषि स.सं.लि.	०	२७	२७००	
५	**सहकारी संस्था**				
	श्री छहरा कृषि स.सं.लि.	३	२३	२६००	
६	**वाणिज्य वैंक**				
	गोलबल आइएम ई बैंक				
	सहकारी संस्था				
	जनकल्याण सहकारी, वैरेनी				
	हाइवेय सहकारी, वैरेनी				
	श्री अम्लेशवर सहकारी , वैरेनी	३०		३००००	
	सानाकिसान सहकारी, वैरनी				
	भिमेश्वर सहकारी संस्था, महेश दोभान	३	२३	१८२००	
	चक्रवती महिला सहकारी स.सं.लि	३०		३२०००	
७	**वाणिज्य वैंक**				
	एन. एम. बि. बैक, शाखा कार्यालय, गल्छी	७			
	नविल बैक, शाखा कार्यालय, गल्छी				
	बैक अफ काडमान्डु, शाखा कार्यालय, गल्छी				
	बंगलादेश बैक, शाखा कार्यालय, गल्छी				
	एन. आई. सी. एशिया बैक, शाखा कार्यालय, गल्छी				
	विकास वैंक				
	ज्योति बिकास बैक, शाखा कार्यालय, गल्छी				
	कामना विकास बैक, शाखा कार्यालय, गल्छी				
	सांग्रीला विकास बैक, शाखा कार्यालय, गल्छी				
	मुक्तिनाथ विकास बैक, शाखा कार्यालय, गल्छी				
	सहकारी संस्था				
	श्री गल्छी कृषि स.सं.लि.	११	१९	६००००	
	श्री स्वाभीमान बचत तथा ऋण स.सं.लि.	१	२४	२५००००	
	श्री कैलाश बचत तथा ऋण स.सं.लि.	१	२६	१५९९००	
	श्री बालकुमारी महिला कृषि स.सं.लि.	२७	०	२७०००	
	श्री छाँगेश्वर महिला कृषि स.सं.लि.	२८	०	५८०००	
	श्री साकार कृषि स.सं.लि.	१०	१७	१९७३००	
	श्री चक्रदेवी कृषि स.सं.लि.	२	२०	१४००००	
८	**सहकारी संस्था**				
	देउराली कृषि सहकारी				
	सस्कार महिला तथा कृषि सहकारी	२६	०	९८८००	

स्रोत : समुहगत छलफल तथा अन्तरवार्ता, २०७८

३.५.१० घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रशोधन सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा २ वटा पानी घट्ट, ५ वटा सुधारिएको पानी घट्ट, ११५ वटा कुटानी, पिसानी र पेलानी मिलहरू रहेका छन् । यस बाहेक गाउँपालिकामा क्षेत्रमा एक वटा उद्योग जडीबुटी संकलन तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापना तथा सञ्चालनमा रहेका छन् । यस सम्बन्धी विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछ ।

तालिका ४४ : घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रशोधन सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पानी घट्ट संख्या		चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) संख्या			संकलन तथा प्रशोधन केन्द्र			बिक्री केन्द्र वा कोसेली घर
	परम्परागत	सुधारिएको		पानी मिल	डिजेल मिल	विद्युत् मिल	कृषि	जडिबुटी	उद्योग	
१	०	०	०	०	०	४	०	०	०	०
२	०	०	०	०	०	५२	०	०	०	०
३	०	०	०	०	०	१४	०	०	०	०
४	०	०	०	०	०	४	०	०	०	०
५	०	५	०	०	०	६	०	०	०	०
६	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०
७	२	०	०	०	०	२६	०	०	१	०
८	०	०	०	०	०	८	०	०	०	०
जम्मा	**२**	**५**	**०**	**०**	**०**	**११५**	**०**	**०**	**१**	**०**

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.६ शैक्षिक अवस्था

गाउँपालिकाको शैक्षिक अवस्था सम्बन्धी विवरण देहायअनुसार उपशिर्षकमा प्रस्तुत गरिएको छ :

३.६.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा कुल ४१ वटा सामुदायिक शैक्षिक संस्था रहेका छन् जसमा २ वटा बालविकास केन्द्रलाई पनि गणना गरिएको छ, जसमध्ये आधारभूत तहका विद्यालय ३३ वटा जसमध्ये धेरै जसो विद्यालयमा १ देखि ५ कक्षा संचालन छन् । माध्यामिक तहका ६ वटा र २ वटा छुट्टै तथा ३३ वटा बालविकास केन्द्र विद्यालयमा नै सञ्चालनमा रहेका छन् । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ४५ : शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पूर्व प्राथमिक (बाल विकास केन्द्र)	आधारभुत बिधालय	माध्यमिक बिधालय	जम्मा
१	७	६	१	७
२	६	६		६
३	३	३		३
४	५	४	२	६
५	४	४	१	५
६	२	३	१	४
७	२	३		३
८	६	४	१	५
जम्मा	**३५**	**३३**	**६**	**३९**

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.६.२ हालको साक्षरताको अवस्था

गाउँपालिकाको साक्षरताको स्थिति हेर्दा ८४.०९ प्रतिशत जनसंख्या साक्षर रहेका छ, जसमध्ये ८८.०३ प्रतिशत पुरुष र ८०.०३ प्रतिशत महिला साक्षर रहेका छन् । गाउँपालिकामा १५.९१ प्रतिशत जनसंख्या अझै निरक्षर रहेका छन् । लैंगिकताका आधारमा साक्षरता सम्बन्धी वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४६ : हालको साक्षरताको अवस्था (प्रतिशत)

वडा नम्बर	साक्षरताको स्थिति (प्रतिशतमा)			निरक्षरताको स्थिति (प्रतिशतमा)		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	८५.८३	७३.३४	७९.६२	१४.१७	२६.६६	२०.३८
२	८१.१७	७२.६१	७६.९३	१८.८३	२७.३९	२३.०७
३	९४.३२	८६.३२	९०.४१	५.६८	१३.६८	९.५९
४	९२.७९	८७.०६	९०.०१	७.२१	१२.९४	९.९९
५	८०.९०	७६.८७	७८.९४	१९.१०	२३.१३	२१.०६
६	९३.२७	८४.०५	८८.७४	६.७३	१५.९५	११.२६

वडा नम्बर	साक्षरताको स्थिति (प्रतिशतमा)			निरक्षरताको स्थिति (प्रतिशतमा)		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
७	९१.५८	८५.१६	८८.४५	८.४२	१४.८४	११.५५
८	८७.९५	७९.१८	८३.५८	१२.०५	२०.८२	१६.४२
जम्मा	८८.०३	८०.०२	८४.०९	११.९७	१९.९८	१५.९१

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.६.३ शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रको शैक्षिक स्तर अवस्था विश्लेषण गर्दा आधारभूत तहको शैक्षिक उपलब्धी हासिल गरेकाहरूको संख्या १०३१७ जना रहेका छन् भने स्नातकोत्तर तहको उपाधी हासिल गर्नेहरूको संख्या ४४० जना अर्थात् १.५५ प्रतिशत रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ४७: शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या										
	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यामिक	स्नातक	स्नात-कोत्तर	एमफिल वा माथि	प्रविधिक	साधारण लेखपढ	निरक्षर	कम उमेर	जम्मा
१	७३	१७०७	१०५६	१७०	४२	०	१	३३७	८२७	२३७	४४५०
२	२५	१०४४	९०९	२७५	९५	८	१९	३७४	७९३	१७०	३७१२
३	३२	६०१	८३३	१९१	३३	२	०	२२२	१९५	९०	२१९९
४	५८	१३५२	१०६१	१५९	५०	१	२	८७३	३८०	२११	४१४७
५	५१	१८१७	२६६	६४	२	०	१५	५०३	७०३	२१९	३६४०
६	३७	१०४३	५१२	२८४	८१	७	५	२८५	२८२	१४६	२६८२
७	६५	१३७८	६६७	२४७	११३	०	२६	५९०	३८६	१९०	३६६२
८	३०	१३७५	६७०	८१	२४	०	२	९०६	५८४	१७८	३८५०
जम्मा	३७१	१०३१७	५९७४	१४७१	४४०	१८	७०	४०९०	४१५०	१४४१	२८३४२
प्रतशत	१.३१	३६.४०	२१.०८	५.१९	१.५५	०.०६	०.२५	१४.४३	१४.६४	५.०८	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.६.४ विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्र-छात्राको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका ३८ सामुदायिक, २ संस्थागत र १ गुरुकुल विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका कुल विद्यार्थी संख्या ७,०६६ र पूर्वप्रथमिक, आधारभूत र माध्यमिक तहमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीको संख्या क्रमश: २३४२, ४५८७ र १२४२ रहेको छ। अध्ययन गरिरहेको विद्यार्थीको लैंगिक अनुपात १.०२ रहेको छ। यस सम्बन्धी वडा अनुसार देहाय बमोजिम तालिकामा रहेको छ। यस सम्बन्धि वडागत पुरा विवरण अनुसूची-४ मा रहको छ।

तालिका ४८ : विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

वडा नम्बर	विद्यालयको नाम	किसिम	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१–८)			माध्यमिक (९–१२)			जम्मा		
			छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	जाल्पादेवी आ.वि.	सामुदायिक	५	१०	१५	३०	२६	५६				३५	३६	७१
	भैरबी आ.वि.		२	३	५	७	०	७				९	३	१२
	चिउरीभञ्या आ.वि		७७	११	८८	४२	२९	७१				११९	४०	१५९
	बाराही आ.वि.		१३	११	२४	३९	३८	७७				५२	४९	१०१
	सरस्वती मा.वि.		१३	७	२०	१०३	१४१	२४४	४२	३४	७६	१५८	१८२	३४०
	सुन्टार आ.वि.			०	०	६	१३	१९				६	१३	१९
	कालीदेवी आ.वि.		९	३	१२	६	९	१५				१५	१२	२७
२	रक्तवच्छला आ. वि.	सामुदायिक	१०	१५	२५	८५	५९	१४४				९५	७४	१६९
	वेलिनीटार आ. वि		३३	५	३८							३३	५	३८

वडा नम्बर	विद्यालयको नाम	किसिम	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१–८)			माध्यमिक (९–१२)			जम्मा		
			छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
	तिनकन्या आ.वि		३	५	८							३	५	८
	धर्मद्वार आ.वि.		१२	१०	२२	३४	४२	७६				४६	५२	९८
	भक्तवच्छला आ. वि.		८	७	१५	३२	३१	६३				४०	३८	७८
	कल्लेरी मा. वि.		३	३	६	७४	४१	११५	२४	२५	४९	१०१	६९	१७०
३	पञ्चकन्या आ.वि.,	सामुदायिक	६	५	११	३	१०	१३				९	१५	२४
	शिवालय आ.वि.		२	८	१०	११	१४	२५				१३	२२	३५
	धादिङ आ.वि.		९	५	१४	३५	३३	६८				४४	३८	८२
४	ठाँटीचौर आ..वि.	सामुदायिक	४	७	११	२८	२५	५३				३२	३२	६४
	वागेश्वरी आ..वि.				०	१७	१३	३०				१७	१३	३०
	किराञ्चोक.मा.वि		९	१३	२२	१३१	११८	२४९	८७	६०	१४७	२२७	१९१	४१८
	पञ्चकन्या आ..वि.				०	७	१२	१९				७	१२	१९
	जनकल्याण.मा.वि.		३७	३७	७४	१८६	१८९	३७५	१४९	८५	२३४	३७२	३११	६८३
	भैरवी आ.वि.		३	४	७	१४	१०	२४				१७	१४	३१
	जलकन्या आ. वि.		१३	१६	२९	८५	१००	१८५				९८	११६	२१४
५	अमन्तादेवी मा.वि.		१३	२२	३५	१३७	११५	२५२	५२	३२	८४	२०२	१६९	३७१
	बालज्योती आ..वि.		९	५	१४	२८	२६	५४				३७	३१	६८
	मनकामना आ..वि.		७	११	१८	४८	३१	७९				५५	४२	९७
	कालिका आ..वि.		४	७	११	३०	२९	५९				३४	३६	७०
	अमलेश्वर आ..वि.				०	९	५	१४				९	५	१४
६	वागेश्वरी आ.वि.	सामुदायिक	४	५	९	३८	३०	६८				४२	३५	७७
	वागेश्वरी.मा.वि.		४	९	१३	१४५	१२८	२७३	१५२	१६८	३२०	३०१	३०५	६०६
	सक्सेस एकेडेमी	संस्थागत	२३२	२२१	४५३	३०२	२७७	५७९	७२	७७	१४९	६०६	५७५	११८१
	राइजिङ भिलेज		६१	६०	१२१	२४०	२२३	४६३	५९	६८	१२७	३६०	३५१	७११
	अमलेश्वर गुरुकुल	धार्मिक			०		२२	२२				०	२२	२२
७	वालकुमारी आ..वि.	सामुदायिक	२	९	११	१०१	१०२	२०३				१०३	१११	२१४
	बान्द्रे आ..वि.		५	६	११	२४	२६	५०				२९	३२	६१
	वागेश्वरी आ..वि.					२४	२१	४५				२४	२१	४५
८	गोगनपानी मा.वि.	सामुदायिक	६	७	१३	९२	९७	१८९	३३	२३	५६	१३१	१२७	२५८
	गोगनपानी आ वि		८	५	१३	४५	५३	९८				५३	५८	१११
	जनसेवा आ. वि.		४	९	१३	७०	६२	१३२				७४	७१	१४५
	ज्वालादेवी आ.वि.		६	४	१०	२१	३१	५२				२७	३५	६२
	असारे आ. वि.		७	४	११	१३	१४	२७				२०	१८	३८
१	रिपछाप बा.वि.	सामुदायिक	६	८	१४							६	८	१४
८	चैनपुर बा.वि.		४	७	११							४	७	११
		जम्मा	**६५३**	**५८४**	**१२३७**	**२३४२**	**२२४५**	**४५८७**	**६७०**	**५७२**	**१२४२**	**३६६५**	**३४०१**	**७०६६**

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.६.५ क्याम्पसस्तरमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

यस गाउँपालिकामा तीनवटा क्याम्पस सञ्चालनमा रहेका छन् । यहाँ रहेका क्यापसहरूमा व्यवस्थापन र शिक्षाशास्त्र संकायमा पढाई भइरहेको छ जस अन्तर्गत शैक्षिक वर्षमा १७४ जना छात्रा, १७३ जना छात्रा गरी कुल ३४७ जना अध्ययन गरिरहेका छन् ।

तालिका ४९ : क्याम्पसमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

वडा नम्बर	कलेज/क्याम्पसको नाम	संकाय	पढाइ हुने तह	पढाइ हुने प्रमुख विषयहरू	विद्यार्थी संख्या		
					छात्रा	छात्र	जम्मा
	क. अप्राविधिक						
७	१. नमूना वागेश्वरी क्याम्पस	शिक्षा र व्यवस्थापन	स्नातक	नेपाली,अङ्ग्रेजी,स्वास्थ्य, लेखा,अर्थशास्त्र	५७	४९	१०६
४	२. धादिङ बहुमुखी क्याम्पस	व्यवस्थापन	स्नातक	लेखा,अर्थशास्त्र	४२	४४	८६
६	३ सफल कलेज	व्यवस्थापन	स्नातक	लेखा,अर्थशास्त्र	७५	८०	१५५
	जम्मा				१७४	१७३	३४७

३.६.६ शिक्षक विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका कुल ३८ वटा विद्यालयहरूमा स्वीकृत शिक्षक दरबन्दी १६७ रहेको छ भने हाल १६८ शिक्षकहरू कार्यरत रहेका छन् । कार्यरत शिक्षकमध्ये महिला शिक्षकको अनुपात ३५.१२ प्रतिशत रहेको छ । वडा र तहगत रुपमा शिक्षकहरूको स्वीकृत दरबन्दी, कार्यरत शिक्षक, महिला शिक्षक तथा विषयगत शिक्षक संख्या सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ५० : शिक्षक विवरण

वडा नम्बर	विद्यालयको नाम	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
			शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
१	जाल्पादेवी आ.वि.	४	३	१	१				
	भैरबी आ.वि.	०							
	चिउरीभञ्या आ.वि	४	१	३	३				
	बाराही आ.वि.	४	२	२	२				
	सरस्वती मा.वि.	११	९	२	२		१		१
	सुन्टार आ.वि.	१		१	१				
	कालीदेवी आ.वि.	१		१	१				
२	रक्तवच्छला आ. वि.	८	७	१	१				
	वेलिनीटार आ. वि	०							
	तिनकन्या आ.वि	०							
	धर्मद्वार आ.वि.	४	२	२	२				
	भक्तवच्छला आ. वि.	४	२	२	२				
	कल्लेरी मा. वि.	८	७	१	१		१		
३	पञ्चकन्या आ.वि.,	२	१	१	१				
	शिवालय आ.वि.	२	२						
	धादिङ आ.वि.	७	५	१	१				
४	ठाँटीचौर आ..वि.	३	२	१	१				
	वागेश्वरी आ..वि.	३	२	१	१				
	किराञ्चोक.मा.वि	११	८	३	३			१	१
	पञ्चकन्या आ..वि.	१	१						
	जनकल्याण.मा.वि.	१२	९	३	३		१		

वडा नम्बर	विद्यालयको नाम	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
			शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
	भैरवी आ.वि.	१		१	१				
५	जलकन्या आ. वि.	५	३	२	२				
	अमन्तादेवी मा.वि.	७	२	५	५				
	बालज्योती आ..वि.	३	२	१	१				
	मनकामना आ..वि.	३		३	३				
	कालिका आ..वि.	३	२	१	१				
६	अमलेश्वर आ..वि.	१	१						
	वागेश्वरी आ.वि.	४	२	२	२				
	वागेश्वरी.मा.वि.	१५	१२	३	२	१	१		२
७	वालकुमारी आ..वि.	९	४	५	५				
	बान्द्रे आ..वि.	३	१	२	२				
	वागेश्वरी आ..वि.	३	२	१	१				
८	गोगनपानी मा.वि.	९	७	२	२			१	
	गोगनपानी आ वि	४	३	१	१				
	जनसेवा आ. वि.	२	३	१	१				
	ज्वालादेवी आ.वि.	३	१	२	२				
	असारे आ. वि.	२	१	१	१				
१	रिपछाप बा.वि.	०							
८	चैनपुर बा.वि.	०							
	जम्मा	१६७	१०९	५९	५८	१	४	२	४

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.६.७ विद्यालयको भौतिक अवस्था

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधारको अवस्था हेर्दा कुल १०५ भवनका ब्लक रहेको र सोमध्येमध्ये ६०.९५ प्रतिशत पक्की र ३९.५ प्रतिशत कच्ची भवन रहेको देखिन्छ। कुल ३८ सामुदायिक २ वटा संस्थागत विद्यालयमा ३९७ वटा कक्षा कोठ रहेको र सो मध्ये ३६.५२ प्रतिशत कोठा कच्ची रहेका छन्। सार्वजनिक विद्यालयहरू मध्ये २० वटामा पुस्तकालय, ९ वटामा कम्प्युटर समेत प्रयोगशाला, सबै विद्यालयहरूमा खानेपानीको सुविधा तथा ९ वटा विद्यालयमा तारबार र पर्खालको घेरावार रहेको देखिन्छ। विद्यालयका प्रकार अनुसार भवन संख्या र कोठा संख्याको अवस्था सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ५१ : विद्यालयको भौतिक विवरण

वडा नम्बर	बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय (छ/छैन)	प्रयोगशाला कम्प्युटर समेत	डेस्क/बेन्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड	चर्पीको सुविधा (छ/छैन)	स्वच्छ खानेपानी (छ/छैन)
		पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची							
१	जाल्पादेवी आ.वि.	१	२	४	४	छ	छैन	९०		छैन	छ	छ
	भैरबी आ.वि.		१		४	छैन	छैन	२५		छैन	छ	छ
	चिउरीभञ्ज्या आ.वि	२	१	५	२	छैन	छैन	१००		छैन	छ	छ
	बाराही आ.वि.	१	१	४	२	छ	छैन	१५०		छैन	छ	छ
	सरस्वती मा.वि.	४	१	१६	४	छैन	छ	३५०		छ	छ	छ
	सुन्टार आ.विद्यालय,		१		२	छैन	छैन	३०		छैन	छ	छ
	कालीदेवी आ.वि.	१		२		छैन	छैन	५०		छैन	छ	छ

वडा नम्बर	बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय (छ/छैन)	प्रयोगशाला कम्प्युटर समेत	डेस्क/बेञ्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड	चर्पीको सुविधा (छ/छैन)	स्वच्छ खानेपानी (छ/छैन)
		पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची							
२	रक्तवच्छला आ. वि.	२	१	८	४	छ	छैन	२००		छैन	छ	छ
	वेलिनीटार आ. वि		१		४	छैन	छैन	२५		छैन	छ	छ
	तिनकन्या आ.वि	१		४		छैन	छैन	२०		छैन	छ	छ
	धर्मद्वार आ.वि.	१	१	४	२	छैन	छैन	१२०		छैन	छ	छ
	भक्तवच्छला आ. वि.	१	१	४	३	छैन	छैन	१००		छैन	छ	छ
	कल्लेरी मा. वि.	१		१२		छ	छ	२००		छ	छ	छ
३	पञ्चकन्या आ.वि.,		३		७	छैन	छैन	४०		छैन	छ	छ
	शिवालय आ.वि.	१	२	४	४	छ	छैन	५०		छैन	छ	छ
	धादिङ आ.वि.	१	२	२	८	छ	छैन	१००		छैन	छ	छ
४	ठाँटीचौर आ..वि.		३		५	छैन	छैन	९०		छैन	छ	छ
	वागेश्वरी आ..वि.	३		६		छैन	छैन	५०		छैन	छ	छ
	किराञ्चोक.मा.वि	६		१२	८	छ	छ	४५०		छ	छ	छ
	पञ्चकन्या आ..वि.	१			६	छैन	छैन	३०		छैन	छ	छ
	जनकल्याण.मा.वि.	२	१	१६	११	छ	छ	७००		छ	छ	छ
	भैरवी आ.वि.		३		५	छैन	छैन	५०		छैन	छ	छ
५	जलकन्या आ. वि.	२	१	१०	४	छ	छैन	२५०		छैन	छ	छ
	अमन्तादेवी मा.वि.	३	२	९	८	छ	छ	४००		छ	छ	छ
	बालज्योती आ..वि.	२		७		छैन	छैन	८०		छैन	छ	छ
	मनकामना आ..वि.		२		६	छैन	छैन	१२०		छैन	छ	छ
	कालिका आ..वि.	१	१	३	२	छैन	छैन	८०		छैन	छ	छ
६	अमलेश्वर आ..वि.	१	१	२	२	छैन	छैन	३०		छैन	छ	छ
	वागेश्वरी आ.वि.	२	१	४	३	छ	छैन	१००		छैन	छ	छ
	वागेश्वरी.मा.वि.	३		२०		छ	छ	७००		छ	छ	छ
	सक्सेस एकेडेमी	१		२०		छ	छ	१२००		छ	छ	छ
	राइजिङ भिलेज	२	१	१०	८	छ	छ	८००		छ	छ	छ
	अमलेश्वर गुरुकुल		१		६	छैन	छैन	४०		छैन	छ	छ
७	वालकुमारी आ..वि.	३	१	१०	३	छ	छैन	२५०		छैन	छ	छ
	बान्द्रे आ..वि.	३		७	१	छ	छैन	९०		छैन	छ	छ
	वागेश्वरी आ..वि.	१	१	२	६	छ	छैन	६०		छैन	छ	छ
८	गोगनपानी मा.वि.	४		१६		छ	छ	३००		छ	छ	छ
	गोगनपानी आ वि	२		१२		छ	छैन	१५०		छैन	छ	छ
	जनसेवा आ. वि.	२	१	६	५	छ	छैन	१६०		छैन	छ	छ
	ज्वालादेवी आ.वि.	१	१	३	२	छैन	छैन	७०		छैन	छ	छ
	असारे आ. वि.	२		८		छैन	छैन	५०		छैन	छ	छ
१	रिपछाप बा.वि.		१		२	छैन	छैन	२०		छैन	छ	छ
८	चैनपुर बा.वि.		१		२	छैन	छैन	२०		छैन	छ	छ
	जम्मा	६४	४१	२५२	१४५		९।३४	७९९०	०	९।३४	४३	४३

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.६.८ भर्ना दर, निरन्तरता दर, सिकाइ उपलब्धी दरको अवस्था

गाउँपालिकामा रहेका विद्यालयहरूको खुद भर्ना दर, निरन्तरता दर, सिकाइ उपलब्धी दर तथा उत्तीर्ण दर विद्यालय अनुसार निम्नअनुसार रहेको छ :

तालिका ५२: भर्ना दर, निरन्तरता दर, सिकाइ उपलब्धी दर

वडा नम्बर	विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा र गुम्बा)	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उत्तीर्ण दर		
		पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
१	जाल्पादेवी आ.वि.	९१	८३		९९	९०							
१	भैरबी आ.वि.	८०			९७								
१	चिउरीभञ्ज्या आ.वि	९४	८६		९९	८९							
१	बाराही आ.वि.	९२	८४		९८	८७							
१	सरस्वती मा.वि.	९५	८७	६७	९६	९०	९७	६८	५७		९९	६२	
१	सुन्टार आ.वि.	८७	८०		९३	८५							
१	कालीदेवी आ.वि.	८८	८२										
२	रक्तवच्छला आ. वि.	९१	८८		९७	८९		७१			९७		
२	वेलिनीटार आ. वि	८०			९०								
२	तिनकन्या आ.वि	७८			८९								
२	धर्मद्वार आ.वि.	८९	८०		९२	८७							
२	भक्तवच्छला आ. वि.	९०	८२		९३	८७							
२	कल्लेरी मा. वि.	९२	८६	६३	९५	९०	९६	६६	५६		९८	६१	
३	पञ्चकन्या आ.वि.,	९०	८१		८९	८५							
३	शिवालय आ.वि.	८७	७८		९०	८६							
३	धादिङ आ.वि.	९०	८१		९५	९०		६४			९९		
४	ठाँटीचौर आ..वि.	८९	८२		९२	८४							
४	वागेश्वरी आ..वि.	८६	८०		९१	८६							
४	किराञ्चोक.मा.वि	९४	८३	६९	९७	९०	९६	६९	५८	४६	९८	६३	५५
४	पञ्चकन्या आ..वि.	८५	७६		८५	८०	१००	७१	६०	४७	९९	६७	५८
४	जनकल्याण.मा.वि.	९४	८८	७०	९८	९१	१००	७१	६०	४७	९९	६७	५८
४	भैरवी आ.वि.	८९	८२		९१	८७							
५	जलकन्या आ. वि.	९२	८५		९६	८९		६७			९७		
५	अमन्तादेवी मा.वि.	९१	८२		९५	९०	९६	६२	५३		९८	५८	
५	बालज्योती आ..वि.	९२	८६		९७	९१							
५	मनकामना आ..वि.	९०	८१		९५	८८							
५	कालिका आ..वि.	९१	८३		९७	९०							
६	अमलेश्वर आ..वि.	८७	७९		९२	८२							
६	वागेश्वरी आ.वि.	९३	८४		९७	९५							
६	वागेश्वरी.मा.वि.	९२	८६	६९	९७	९६	९९	६६	५८	५०	९८	६५	५८
६	सक्सेस एकेडेमी	९०	८२	७१	९८	९१	८५	७९	७१	६२	९९	८७	८६
६	राइजिङ भिलेज	९१	८३	७२	९६	९०	८५	७९	७१	६२	९९	८७	७६
६	अमलेश्वर गुरुकुल		७८८		८८	८६							
७	वालकुमारी आ..वि.	९३	८६		९७	९३		६७			९८		
७	बान्द्रे आ..वि.	९२	८३		९३	८९							

वडा नम्बर	विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा र गुम्बा)	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उत्तीर्ण दर		
		पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
७	वागेश्वरी आ..वि.	८९	८१		९१	८७							
८	गोगनपानी मा.वि.	९२	८४	६८	९४	९०		६७	५६		९६		
८	गोगनपानी आ वि	९३	८५		९६	९०		६७			९७		
८	जनसेवा आ. वि.	९०	८१		९५	९१		६५			९५		
८	ज्वालादेवी आ.वि.	९१	८३		९३	८८							
८	असारे आ. वि.	८८	७९		९०	८२							
१	रिपछाप बा.वि.	८०			८६								
८	चैनपुर बा.वि.	८२			८७								

स्रोतः संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.६.९ आधारभूत शिक्षा पूरा गर्ने विद्यार्थीको अवस्था

गत शैक्षिक वर्ष विद्यालयहरूमा आधारभूत शिक्षा पूरा गर्ने विद्यार्थीहरूको जम्मा संख्या ६६५७ जना रहेको छ। यससम्बन्धी विद्यालयको प्रकार अनुसारको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५३ : आधारभूत शिक्षा पूरा गर्ने विद्यार्थी

वडा नम्बर	विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पूरा गर्ने विद्यार्थी		छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी		कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी		विज्ञान विषयमा कक्षा ११ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
१	जाल्पादेवी आ.वि.	३१	४०	२६	३०	१७	३२	३१	४०				
१	भैरबी आ.वि.	२	१०	०	७		२	२	१०				
१	चिउरीभञ्ज्या आ.वि	३६	५३	२९	४२	७	२४	३६	५३				
१	बाराही आ.वि.	५०	५१	३८	३९	११	३८	५०	५१				
१	सरस्वती मा.वि.	१५१	११९	१४१	१०३	५९	१११	७६	६२				
१	सुन्टार आ.वि.	१३	६	१३	६	४	८	१३	६				
१	कालीदेवी आ.वि.	१८	९	९	६	६	१२	१८	९				
२	रक्तवच्छला आ. वि.	६९	१००	५९	८५	६	६३	४३	४४				
२	वेलिनीटार आ. वि	३	५					३	५				
२	तिनकन्या आ.वि	३	३					३	३				
२	धर्मद्वार आ.वि.	५४	४४	४२	३४	१४	३३	५४	४४				
२	भक्तवच्छला आ. वि.	३९	३९	३९	३१	३२	३२	३९	३९				
२	कल्लेरी मा. वि.	८०	८२	४१	७४	१९	१९	१९	२६				
३	पञ्चकन्या आ.वि.,	१६	८	१०	३	१	१	१६	८				
३	शिवालय आ.वि.	१६	१९	१४	११	४	४	१६	१९				
३	धादिङ आ.वि.	४२	४०	३३	३५	१३	१३	४२	४०				
४	ठाँटीचौर आ..वि.	२९	३५	३५	२५	५	५	२९	३५				
४	वागेश्वरी आ..वि.	१७	१३	१७	१७	९	१७	१३	१७				
४	किराञ्चोक.मा.वि	१८७	२३१	११८	१३१	३२	१३०	६२	६५				
४	पञ्चकन्या आ..वि.	१२	७	१२	७	२	७	१२	७				
४	जनकल्याण.मा.वि.	२२५	२६३	१५२	१४९	५६	१७८	१२१	११५				
४	भैरवी आ.वि.	१३१	८	१०	१४		१२	१२	१८				

वडा नम्बर	विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पूरा गर्ने विद्यार्थी		छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी		कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी		विज्ञान विषयमा कक्षा ११ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
५	जलकन्या आ. वि.	११३	१०१	१०१	१००		७३	६३	६१				
५	अमन्तादेवी मा.वि.	१६०	२११	२११	१११५		११२	६७	७३				
५	बालज्योती आ..वि.	३५	३३	३३	२६		२८	३५	३३				
५	मनकामना आ..वि.	३८	५९	५९	३१	४८	४०	३८	५९				
५	कालिका आ..वि.	३३	३७	३७	२९	३०	३०	३३	३७				
६	अमलेश्वर आ..वि.	५	९	९	५	९	३	५	९				
६	वागेश्वरी आ.वि.	३४	४३	४३	३०	३८	३८	३४	४३				
६	वागेश्वरी.मा.वि.	३००	३०६	११२८	११२८	१४५	१४५	५२	५८	१५	७		
६	अमलेश्वर गुरुकुल	२२		२२				५					
७	वालकुमारी आ..वि.	१०४	११०	१०२	१०१	४३	१०१	५८	६८				
७	बान्द्रे आ..वि.	३२	२९	२९	२६		२४	३२	२९				
७	वागेश्वरी आ..वि.	२१	२४	२४	२१	५	२४	२१	२४				
८	गोगनपानी मा.वि.	१२६	१३२	१३२	९७	४३	९२	५५	५८				
८	गोगनपानी आ वि	६१	५०	५०	५३	३	४६	२५	३४				
८	जनसेवा आ. वि.	६६	७९	७९	६२	६	६७	३३	४५				
८	ज्वालादेवी आ.वि.	३७	२५	२५	३१	१	२१	३७	२५				
८	असारे आ. वि.	२१	१७	१७	१४		१४	२१	१७				
१	रिपछाप बा.वि.	६	८					६	८				
८	चैनपुर बा.वि.	४	७					४	७				
	जम्मा	२४४२	२४६५	२९३९	३७१८	६६८	१५९९	१३३४	१४०४	१५	७	०	०

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.६.१० शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धित व्यवस्था विवरण

गाउँपालिकाका कुनै पनि विद्यालयमा अपांग विद्यार्थी स्रोत कक्षा रहेका छैनन् । Classroom Based Early Grade Reading Assisment (CBEGRA) को कायार्यान्वयन भएको छैन । संघीय तहबाट प्राप्त भएअनुसार एकीकृत पाठ्यक्रम कक्षा १, २, ३ र ६ मा लागू गर्न सुरु गरिएको छ । इन्टरनेट सुविधा माध्यमिक विद्यालयहरू सबैमा र एकवटा आधारभूत विद्यालयमा (बालकुमारी आ.वि.) रहेको छ । कुनै पनि विद्यालयमा छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी रहेको छैन ।

३.६.११ बालमैत्री शिक्षासम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाका कुनै पनि विद्यालयमा विद्यालय शान्ति क्षेत्रको अवधारणा कार्यान्वयन भएको छैन, विद्यालय सुधार योजना पनि तयार/अद्यावधिक भएको छैन । केही विद्यालयहरूमा हालै बाल क्लब गठन आरम्भ गरिएको छ । बालमैत्री वातावरण तथा शिक्षण विधिका लागि जनकल्याण आ.वि.ले बालमैत्री कुर्सी बेञ्च निर्माण गर्ने जस्ता काम गरेको छ भने अन्य विद्यालयमा यस सम्बन्धी कुनै काम भएको देखिँदैछ ।

३.६.१२ छात्रवृत्ति तथा लक्ष्यित सुविधाको विवरण

छात्रवृत्तिको अवस्था हेर्दा दलित, अपाङ्ग, छात्रा, विपन्न र जेहेन्दार र अन्य छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या जम्मा ९११ जना रहेको छ । यस सम्बन्धी तहगत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत छ भने तहगत र विद्यालयगत विवरण अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ५४ : विद्यालयअनुसार छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या

वडा नम्बर	विद्यालयको नाम र ठेगाना (किसिम र तह)	छात्रवृत्तिको किसिम अनुसार										
		विपन्न		अपाङ्ग		छात्रा	दलित		जेहेन्दार		अन्य सुविधा	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
१	जाल्पादेवी आ.वि.						१७	२७				
	चिउरीभञ्ज्या आ.वि			१			७	४				
	बाराही आ.वि.						११	४				
	सरस्वती मा.वि.			२	१		५९	७९				
	सुन्टार आ.वि.						४	२				
	कालीदेवी आ.वि.						६	३				
२	रक्तवच्छला आ. वि.						६	४				
	धर्मद्वार आ.वि.			१			१४	१८				
	भक्तवच्छला आ. वि.			१	१		१९	१६				
	कल्लेरी मा. वि.						१९	१६				
३	पञ्चकन्या आ.वि.,						१					
	शिवालय आ.वि.						४	२				
	धादिङ आ.वि.			१	१		१२	१८				
४	ठाँटीचौर आ..वि.						५	४				
	वागेश्वरी आ..वि.						८	१२				
	किराञ्चोक.मा.वि			१			३२	३९				
	पञ्चकन्या आ..वि.						२	१				
	जनकल्याण.मा.वि.			२			५६	५८				
५	जलकन्या आ. वि.						८	३				
	कालिका आ..वि.						२	८				
६	अमलेश्वर आ..वि.						२	३				
	वागेश्वरी आ.वि.						१२	१६				
	वागेश्वरी.मा.वि.						३२	३५				
७	बालकुमारी आ..वि.						४३	३९				
	वागेश्वरी आ..वि.						५	४				
८	गोगनपानी मा.वि.						४३	३६				
	गोगनपानी आ वि						३	५				
	जनसेवा आ. वि.						६	४				
	ज्वालादेवी आ.वि.						१					
		०	०	९	३	०	४३९	४६०	०	०	०	०

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.६.१३ बाल विकास केन्द्रको विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुल ३७ बाल विकास केन्द्रहरू सञ्चालनमा रहेको देखिन्छ। बाल विकास केन्द्रहरू समादायिक विद्यालयमा नै ३३ वटा सञ्चालनमा रहेका साथै वडा नम्बर १ मा र ८ मा भने छुट्टै सञ्चालनमा रहेको छ तथा दुईवटा संस्थागत विद्यायलमा सञ्चालनमा रहेका छन् । यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका ५५ : बाल विकास केन्द्रको विवरण

वडा नम्बर	बाल विकासको केन्द्रको प्रकार	
	सामुदायिक	संस्थागत
१	७	

वडा नम्बर	बाल विकासको केन्द्रको प्रकार	
	सामुदायिक	संस्थागत
२	६	
३	३	
४	५	
५	४	
६	२	२
७	२	
८	६	
जम्मा	**३५**	२

स्रोतः संस्थागत सर्वेक्षण, २०७८

३.७ स्वास्थ्य तथा पोषण

यस शिर्षकमा गाउँपालिकाको स्वास्थ्य अवस्था र विवरणको बारेमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.७.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा कुल ८ वटा स्वास्थ्य संस्था रहेका छन् जसमा एक अस्पताल, २ स्वास्थ्य चौकी र ५ वटा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र रहेको छ। १५ जना स्वास्थ्यकर्मीको स्वीकृत दरबन्दी रहेकोमा ८ वटा स्वास्थ्य संस्थामा ३६ स्वास्थ्यकर्मी कार्यरत रहेको देखिन्छ। स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्ति र सेवा सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ५६ : स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	संस्थाको प्रकार*	स्वास्थ्यकर्मी		शैया संख्या	उपलब्ध सेवा तथा सुविधा (उपलब्ध छ/छैन)						
			स्विकृत दरबन्दी	कार्यरत		प्रसुती सेवा	ल्याव	क्लिनिक	एक्सरे	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एससिटि एससीटि
डुम्रीचौर आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	१	१४	०	३	०	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
कल्लेरी स्वास्थ्य चौकी	२	३	५	५	०	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
आमडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	३	१४	०	२	०	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
कार्कीडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	४	१४	०	३	०	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
बिर्ताडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	५	१४	०	३	०	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
बैरेनी अस्पताल	६	१	५	१२	१५	छ	छ	छ	छ	छ	छ	
भोटे पलाङ आ.स्वा.से.के	७	१४	०	२	०	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
गोगनपानी स्वास्थ्य चौकी	८	३	५	६	०	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	

स्रोतः संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.७.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपलब्ध हुने स्वास्थ्य सेवाहरूको अवस्था हेर्दा सुरक्षित मातृत्व, पोषण तथा परामर्श सेवा ८ वटै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपलब्ध रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी संस्थागत सेवा विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ५७ : स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	संस्थाको प्रकार	अन्य स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध (छ/छैन)							
			सुरक्षित मातृत्व	पोषण सेवा	रक्त संचार	फार्मेसी	आँखा उपचार सेवा	स्वास्थ्य शिक्षण सेवा	परामर्श सेवा	अन्य
डुम्रीचौर आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	१	१४	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
कल्लेरी स्वास्थ्य चौकी	२	३	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
आमडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	३	१४	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
कार्कीडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	४	१४	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
बिर्ताडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	५	१४	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
बैरेनी अस्पताल	६	१	छ	छ	छैन	छैन	छ	छ	छ	
भोटे पलाङ आ.स्वा.से.के	७	१४	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	
गोगनपानी स्वास्थ्य चौकी	८	३	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.७.३ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति गरी जम्मा ३८ जना रहेका छन् । स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्ति र सेवासम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ५८ : स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	प्रकार	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या								
			विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमी	ल्याब टेक्निसियन	अन्य	अन्य
डुम्रीचौर आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	१	१४	०	०	१	०	०	१	०	१	
कल्लेरी स्वास्थ्य चौकी	२	३	०	०	१	०	२	३	०	१	
आमडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	३	१४	०	०	१	०	०	१	०	१	
कार्कीडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	४	१४	०	०	०	०	१	१	०	१	
बिर्ताडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	५	१४	०	०	०	०	१	१	०	१	
बैरेनी अस्पताल	६	१	०	१	०	०	३	३	१	३	
भोटे पलाङ आ.स्वा.से.के	७	१४	०	०	१	०	०	०	०	१	
गोगनपानी स्वास्थ्य चौकी	८	३	०	०	१	०	१	३	०	१	

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७६

३.७.४ खोप सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पाँच वर्ष मुनिका बालबालिका संख्या जना रहेको छ । यहाँका स्वास्थ्य केन्द्रबाट ५ वर्षमुनिका खोप लिने बालबालिका संख्या २५७८ जना रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५९ : खोप तथा पोषणसम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बालबालिका संख्या			खोप लिने बालबालिका संख्या					५ वर्ष मुनिका बालबालिका	
	१ वर्ष मुनिका	२ वर्ष मुनिका	५ वर्ष मुनि	विसिजि	पेण्टाभ्यालेण्ट★	पोलियो तेस्रो	दादुरा /रुबेला	जापानिज इन्सफलाइटिस	वृद्धि अनुगमन गरिएका	वृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुषोषित
१	८२	१६३	४२०	०	०	०	०	०	०	०
२	७५	१२०	२८५	१०६	१२५	१२५	११२	११५	९७	०
३	३९	८०	१८८	०	०	०	०	०	४७	३
४	८५	१४४	३५९	०	०	०	०	०	३३	१
५	७९	१५३	३९०	०	०	०	०	०	१२६	०
६	७९	१२९	२७९	१५६	२१७	२१७	१९०	२२०	३२७	०
७	७९	१३७	३३०	०	०	०	०	०	१६	०
८	७८	१३६	३२७	२७	४७	४७	४१	३८	७१	०
जम्मा	**५९६**	**१०६२**	**२५७८**	**२८९**	**३८९**	**३८९**	**३४३**	**३७३**	**७१७**	**४**

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.७.५ सुरक्षित मातृत्वसम्बन्धी विवरण

सुरक्षित मातृत्वको लागि आवश्यक खोप सेवा, गर्भावस्थाको जाँच र सुरक्षित प्रसुति जस्ता सूचकलाई आधार मान्दा यस गाउँपालिका अन्तरगत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा गत वर्ष १९० जनाले प्रसूति सेवा लिएको र १३ जनाले स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा नै सुत्केरी भएको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६० : सुरक्षित मातृत्वसम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	गत वर्षको गर्भवती/प्रसुती भएका महिला संख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवती		गर्भावस्थमा ४ पटक जाँच गराउने गर्भवती संख्या	प्रसुती भएको आधारमा गर्भवतीको संख्या		
		टी.टी. १	टी.टी. २		स्वास्थ्य संस्थामा	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा घरमा	स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा
१	०	-		-	-	-	-
२	१३	५	१	१२	१३	०	०
३	१	-	-		०	०	०
४	२	-	-		०	०	०
५	२	-	-		२	०	०
६	१५२	२४	२६		१४६	०	०
७	०	-	-		०	०	०
८	२०	१	३		१६	०	०
जम्मा	**१९०**	**१**	**३**		**१७७**		

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७६

३.७.६ मातृ शिशु स्वास्थ्य र परिवार नियोजनको अवस्था

मातृशिशु स्वास्थ्यको अवस्था हेर्दा जीवित नवजात शिशुको संख्या गतवर्षको आँकडा अनुसार जम्मा १७४ र जन्मेको २८ दिनभित्र मृत भएका नवजात शिशुको रहेको देखिएको छैन । यस क्षेत्रमा कुल २३ महिला स्वास्थ्य स्वयंमसेविका रहेका छन् । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६१ : मातृशिशु स्वास्थ्य र परिवार नियोजनको अवस्था

वडा नम्बर	गर्भावस्था/प्रसुती अवस्था/सुत्केरी पछिको ६ हप्ताभित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु संख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-४८ वर्षका महिलाको संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने				महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या
						महिला		पुरुष		
						स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	
१	०	०	०		११७३	०	७५६	०	६	-
२		१३	०	०	१०५२	०	३१११	०	३१	९
३		०			५३३	०	३४२	०	७	-

वडा नम्बर	गर्भावस्था/प्रसुती अवस्था/सुत्केरी पछिको ६ हप्ताभित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु संख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-४८ वर्षका महिलाको संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने				महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या
						महिला		पुरुष		
						स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	
४		०			११०२	०	५४१	०	१८	–
५		०			१०२९	०	९४७	०	२४	–
६		१४६	०	०	९७६	०	७९९६	०	४८	९
७		०			१०२४	०	११४	०	९	–
८		१५	०	०	१०९८	०	२६५७	०	२९	५
	जम्मा	१७४			७९८७		१६४६४		१७२	

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.७.७ गाउँपालिकाभित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरू र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाका स्वास्थ्य संस्थामा गत आ.व. २०७७/७८ मा कुल ३१४३ जना स्वास्थ्य जाँचका लागि आएका थिए । उक्त बिरामीहरूमध्येमा सबैभन्दा धेरै ग्यास्टिक तथा अल्सर सम्बन्धी बिरामीहरू ५८.६ प्रतिशत र त्यसपश्चात् झाडापखाला र दमका बिरामीहरू (क्रमशः १२.५ र ११.५ प्रतिशत) रहेका छन् । थप विवरण देहायअनुसार रहेको छ :

तालिका ६२ : गाउँपालिकाभित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरू र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

रोगको नाम	निमोनिया	झाडा पखाला	रक्तचाप	ग्यास्टीक/ अल्सर	मधुमेह (चिनी रोग)	दम (स्वास-प्रश्वास)	जम्मा
विरामी संख्या	१७६	३९२	३३०	१८४३	३९	३६३	३१४३
प्रतिशत	५.६	१२.५	१०.५	५८.६	१.२	११.५	१००.०

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.७.८ विरामी पर्दा सबैभन्दा पहिला जाने स्थानको आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेका परिवार सदस्यहरू विरामी परेमा सबैभन्दा पहिला स्वास्थ्या चौकीमा जाने परिवार संख्या ६१.९६ प्रतिशत, औषधी पसलमा जाने ११.८८ प्रतिशत, वैद्यमा जाने २५.२९ प्रतिशत र ०.७५ प्रतिशत धामीझाँक्रीमा जाने गर्दछन् । वडागत रुपमा यसलाई देहायबमोजिम अनुसार देखाईको छ ।

तालिका ६३ : गाउँपालिकामा विरामी परेमा सबैभन्दा पहिला जाने आधारमा घरपरिवार संख्या

वडा नम्बर	घरमा विरामी सबैभन्दा पहिला जाने आधारमा घरपरिवार संख्या					
	धामी झात्री	औषधी पसल	स्वास्थ्य चौकी	वैद्य	अन्य	जम्मा
१	१	४०९	४४८	२५	०	८८३
२	१	२३	४७६	२८३	०	७८५
३	०	१	३७५	११	०	३८७
४	१	२०३	५२१	११५	१	८४२
५	८	४	७०७	७	१	७२८
६	२१	२९	१४३	३५८	०	५५१
७	०	१	५०१	२३८	०	७४०
८	११	७	३६०	४०४	१	७८३
जम्मा	**४३**	**६७७**	**३५३१**	**१४४१**	**३**	**५६९९**
प्रतिशत	**०.७५**	**११.८८**	**६१.९६**	**२५.२९**	**०.०५**	**१००**

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.७.९ मृत्यु हुने कारण सम्बन्धी विवरण

गत वर्ष गाउँपालिका क्षेत्रभित्र १२७ जना विभिन्न रोग तथा दुर्घटनाको कारण मृत्यु भएको देखिन्छ । मृत्यु हुनेहरूमध्ये सबैभन्दा बढी ४१ जना नसर्ने रोग विशेष गरी रक्तचाप, दम, मधुमेय र क्यान्सरका कारण भएको देखिन्छ । विभिन्न कारणका आधारमा मृत्यु हुनेहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६४: मृत्यु हुने कारणसम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	महामारी/सर्ने रोग		सर्ने रोग		नसर्ने रोग		दुर्घटना		जम्मा		
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	जम्मा
१	०	०	०	०	३	०	२	०	१८	०	१८
२	०	०	२	०	९	३	२	२	९	०	९
३	१	०	०	०	५	२	१	०	५	१	६
४	०	०	२	१	०	२	०	१	७	०	७
५	०	०	१	०	४	१	१	०	२	०	२
६	०	०	०	०	१	१	०	०	७	०	७
७	१	०	०	०	२	२	२	०	११	१	१२
८	०	०	०	०	३	३	५	१	६६	०	६६
जम्मा	**२**	**०**	**५**	**१**	**२७**	**१४**	**१३**	**४**	**१२७**	**२**	**१२७**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.७.१० परिवारका सदस्यहरूको स्वास्थ्य अवस्था

परिवारका सदस्यहरूको स्वास्थ्य अवस्थालाई हेर्दा गाउँपालिकाभित्रको कुल जनसंख्यामध्ये २०८ दीर्घरोगी, ३५७ सामान्य रोगी र २७७७७ जना ९८.८ प्रतशित स्वस्थ रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६५ : परिवारका सदस्यहरूको स्वास्थ्य अवस्था

वडा नम्बर	स्वास्थ्य अवस्था अनुसार जनसंख्या			
	स्वस्थ	सामान्य रोगी	दीर्घ रोगी	जम्मा
१	४४०१	२६	२३	४४५०
२	३६४७	३८	२७	३७१२
३	२११६	६२	२१	२१९९
४	४००८	६६	७३	४१४७
५	३६१०	२६	४	३६४०
६	२६५०	९	२३	२६८२
७	३६१०	४१	११	३६६२
८	३७३५	८९	२६	३८५०
जम्मा	**२७७७७**	**३५७**	**२०८**	**२८३४२**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.७.११ जीवन बिमा सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रभित्र बिमा गरेका घरपरिवार ८७१ रहेका छन्, जसमध्ये जीवन बिमा गर्ने ६४२ र स्वास्थ्य बिमा गर्ने २२६ र अन्य बिमा गर्ने १३ घरपरिवार र नगर्ने घरपरिवार ४८१८ अर्थात् ८४.५४ प्रतिशत रहेकोछ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६६ : जीवन बिमा सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बिमा सम्बन्धी पारिवारिक विवरण				
	जीवन बिमा	स्वास्थ्य बिमा	अन्य बिमा	बिमा नगरेको	जम्मा
१	१२८	४९	१	७०५	८८३
२	८५	३२	१	६६७	७८५
३	४०	२०	०	३२७	३८७
४	१०५	४५	१	६९१	८४२
५	२०	५	१	७०२	७२८
६	७६	५०	२	४२३	५५१
७	९७	२२	१	६२०	७४०
	९१	३	६	६८३	७८३
जम्मा	**६४२**	**२२६**	**१३**	**४८१८**	**५६९९**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.७.१२ नुनको प्रयोग सम्बन्धी पारिवारिक विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेका ५६९९ परिवारमा ९९.१ प्रतिशतले आयोडिन युक्त नुनको प्रयोग गर्दछन् भने ०.३ प्रतिशत अर्थात ३५ परिवारले ढिको अर्थात खुल्ला नुनको प्रयोग गर्दछन्। वडागत रुपमा नुनको प्रयोगलाई देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएकोछ।

तालिका ६७: नुनको प्रयोग सम्बन्धी पारिवारिक विवरण

वडा नम्वर	आयोडिन नून प्रयोग गर्ने	ढिको नुन प्रयोग गर्ने	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	८७६	१	६	८८३
२	७७६	२	७	७८५
३	३८७	०	०	३८७
४	८३५	०	७	८४२
५	७२०	३	५	७२८
६	५४६	०	५	५५१
७	७३४	२	४	७४०
८	७७५	७	१	७८३
जम्मा	५६४९	१५	३५	५६९९
प्रतिशत	९९.१	०.३	०.६	१००

स्रोत: पारिवारिक सर्भेक्षण २०७८

३.८ खानेपानी तथा सरसफाइ

खानेपानी तथा सरसफाईको अवस्था विवरण उपशिर्षकगत रुपमा देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

३.८.१ खानेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार

यस गाउँपालिकाको कुल ५७१८ घरपरिवार मध्ये सबैभन्दा बढी २७१९ अर्थात ४७.७१ प्रतिशत घरपरिवारले सार्वजनिक धाराको खानेपानी उपयोग गर्दछन। घर कम्पाउण्डमा धारा हुने घरपरिवार ४४.५९ प्रतिशत रहेको छ। ३४५ परिवारले अझ पनि खोलाको पानी पिउने गरेको देखिन्छ। स्रोत अनुसार खानेपानी उपयोग गर्ने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ६८: खानेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार

वडा नम्बर	खानेपानीको स्रोत अनुसार घरपरिवार संख्या					
	पाइपधारा घरको कम्पाउण्डमा	सार्वजनिक धारा	नदी खोला	अन्य	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	३३३	५०२	०	४७	१	८८३
२	६०२	१७०	९	१	३	७८५
३	२३९	१४८	०	०	०	३८७
४	१३३	३८१	३१९	१	८	८४२
५	६४४	५६	१७	७	४	७२८
६	१६२	३७५	०	६	८	५५१
७	३७९	३५३	०	८	०	७४०
८	४९	७३४	०	०	०	७८३
जम्मा	२५४१	२७१९	३४५	७०	२४	५६९९
प्रतिशत	४४.५९%	४७.७१%	६.०५%	१.२३%	०.४२%	१००%

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

चित्र नं. ६ : खानेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार (प्रतिशतमा)

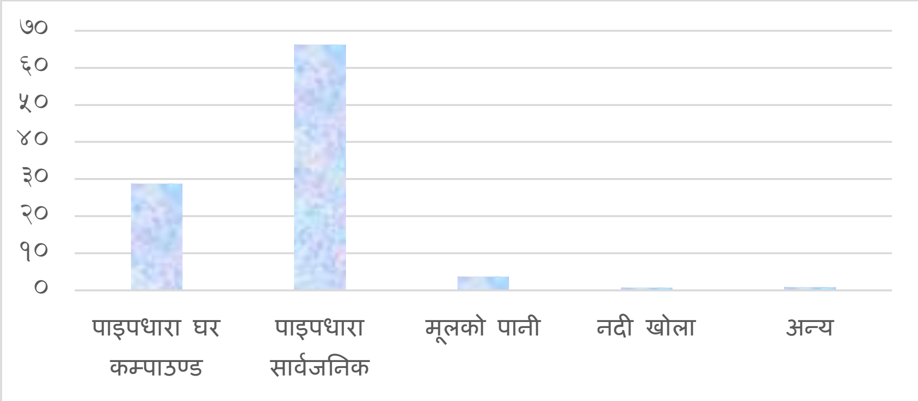

३.८.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था

शौचालयको प्रयोगको अवस्थालाई हेर्दा ८२.२८ प्रतिशत घरपरिवारमा साधरण वाटरसिल भएको शौचालय र १४.४८ प्रतिशत घरपरिवारमा सामान्य खालको शौचालय रहेको देखिन्छ । अझ पनि १.९१ प्रतिशत अर्थात् १०९ घरपरिवारमा शौचालय रहेको देखिँदैन । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६९ : शौचालय प्रयोगको अवस्था

वडा नम्बर	शौचालयको अवस्था अनुसार घरपरिवार संख्या				जम्मा
	फ्लस भएको	सामान्य	शौचालय नभएको	उपलब्ध नभएको	
१	२१	८६०	१	१	८८३
२	२६७	४७१	२५	२२	७८५
३	११८	२६८	०	१	३८७
४	१५	७८२	२४	२१	८४२
५	८	६७३	३५	१२	७२८
६	२३२	२९८	१३	८	५५१
७	१६०	५७१	४	५	७४०
	४	७६६	७	६	७८३
जम्मा	८२५	४६८९	१०९	७६	५६९९
प्रतिशत	१४.४८	८२.२८	१.९१	१.३३	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

चित्र नं. ७ : शौचालयको प्रयोग अनुसार घरपरिवार संख्या (प्रतिशतमा)

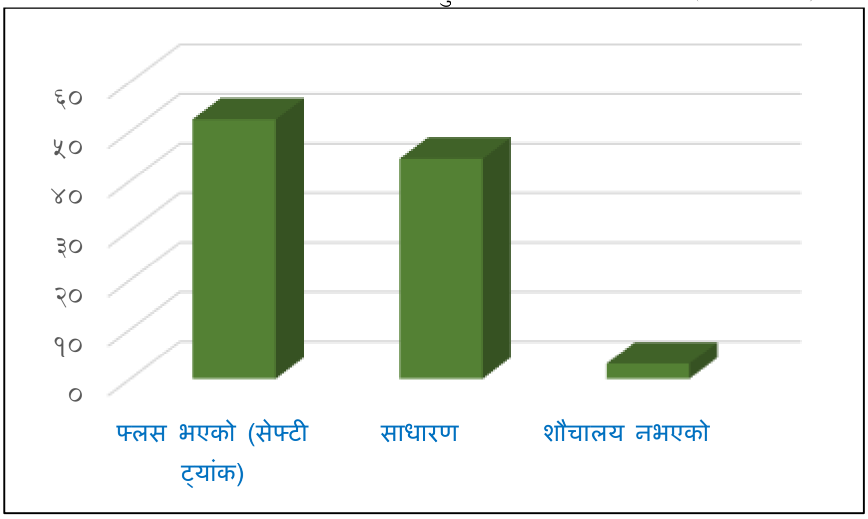

३.९ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

गाउँपालिकाको युवा, खेलकुल र मनोरञ्जनको अवस्था देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

३.९.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थलसम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विद्यालय वाहिर कुल ६ वटा खेलकुद मैदान रहेको देखिन्छ भने १, २, ४ र ७ नम्बर वडाहरूमा खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जन स्थल रहेको पाइँदैन । खेल मैदानको क्षेत्रफल, वार्षिक आम्दानी तथा सेवाग्राहीसम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ७० : खेलमैदान, पार्क, पिकनिक तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	स्थलको नाम	उपयोग(१.खेलकुद, २. प्रर्दशनी, ३. मनोरञ्जन, ४. पिकनिक)	क्षेत्रफल / आकार (वर्ग मि.)	स्वामित्व (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य)	आम्दानी (वार्षिक रु)	सेवाग्राही / आगन्तुक संख्या (वार्षिक)
३	चपाकोट	खेलकुद	१२५००	सामुदयिक		
५	खागर्चा खेल मैखान	खेलकुद	८०००	सामुदायिक		२०००
६	राहुडाँडा खेलमैदान	खेलकुद	१२००	सामुदायिक		२५००
८	गोगनपानी खेलमैदान	खेलकुद	२१००	सामुदायिक		
	चकमके खेलमैदान	खेलकुद	१५००	सामुदायिक		
	जैसीखाल खेलमैदान	खेलकुद	६०००	सामुदायिक		

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.९.२ व्यावसायिक खेलाडी सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र एक मात्र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलाडी रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ७१ : व्यावसायिक खेलाडी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	खेलाडीको नाम	लिङ्ग	उमेर	खेलको नाम	खेलाडीको स्तर (राष्ट्रिय, क्षेत्रीय, जिल्लास्तर)	पाएको सम्मान वा पुरस्कार
१	लक्ष्मण मल्ल	पु			राष्ट्रिय	

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.९.३ स्थानीय चाडपर्व, जात्रा र मेला

मुख्य चाडपर्वको रुपमा दशै, तिहार, कृष्ण जन्माष्टमी, तिज, क्रिसमस आदी पर्व मनाइने गरिन्छ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र लाग्ने पर्व, जात्रा र मेला, स्थान, मनाउने समय र मुख्य विशेषता सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत छ ।

तालिका ७२ : स्थानीय चाडपर्व, जात्रा र मेला

मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	मनाउने समय	मुख्य विशेषता	कैफियत
नयाँ वर्ष	वैशाख	मनोरञ्जन	
जनैपूर्णिमा, नागपञ्चमी			
हरितालिका तिज	भाद्र महिना	धार्मिक मनोरञ्जन	
दसै तिहार	असोज, कार्तिक		
होली,	फाल्गुन	धार्मिक, मनोरञ्जन	
क्रिसमस	मंसिर	धर्मिक, मनोरन्जन	

गाउँपालिकाका विशेष स्थान विशेष जात्रा मेला मेला लाग्ने गर्दछ जसलाई वडागत रुपमा यहाँ प्रस्तुत गरिएको छः

वडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)
१	सरस्वती मन्दिर	दलागं	श्रीपञ्चमी, होली, व्रतसान्गय पुर्णिमा	
	रक्तबच्छला, क्योरेनीटार	क्योरेनीटार	मार्ग कृष्ण पंचमी	धार्मिक, जात्रा, मेला

वडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)
२	भक्त बच्छला, वसेनी	वसेनी	मार्ग, बैकुण्ठ चतुर्दशी	धार्मिक, जात्रा, मेला
	जलेश्वर महादेव, क्योरेनीटार	क्योरेनीटार	शिवरात्री, वालाचर्तुदशी	धार्मिक, जात्रा, मेला
	गोकुलेशवर महादेव, चुच्चे पहरा	चुच्चे पहरा	शिवरात्री, वालाचर्तुदशी	धार्मिक, जात्रा, मेला
	सन्तानेश्वर महादेव, वेलिनटार	वेलिनटार	शिवरात्री, वालाचर्तुदशी	धार्मिक, जात्रा, मेला
	सुनदेवी, वेलिनटार	वेलिनटार		
	बुद्ध विहार	कल्लेरी	बैशाख पूणिमा	धार्मिक, जात्रा, मेला
	वनदेवी	सिउवाने	बैशाख पूणिमा	धार्मिक, जात्रा, मेला
३	गुप्तेश्वर महादेव गुफा	आमडाँडा	शिवरात्री	धार्मिक
	कालिका मन्दिर		नवरात्री, दशै, अष्टमी	धार्मिक
	सुन्दरी देवी थान		बाला चर्तुदशी	धार्मिक
	भिमसेन थान	पोखरी हटिया	पञ्चमी	धार्मिक
	मनकामना	भुमेडाँडा	धान्नेपूर्णिमा	धार्मिक
	महांकाल मन्दिर	महांकाल	एकादशी	धार्मिक
	पंचकन्या	आमडाँडा	शिवरात्री	धार्मिक
	चक्रेश्वर महादेव		शिवरात्री	धार्मिक
	शिवालय	छागेटार	शिवरात्री	धार्मिक
४	दियाली	मासटार कार्कीडाँडा	मंसीर	धार्मिक
	रणकालिका मन्दिर जात्रा	कार्किडाडा	मंसी	धार्मिक
५	बागेश्वरी मेला	बागेश्वरी मन्दिर	मंसिर पूर्णिमा	धार्मिक
६	एकादशी जात्रा, माघी	अम्लेश्वर	माघ, एकादशी	धार्मिक
७	रामजानकी मन्दिर, गल्छी	गल्छी	रामनवमी	धार्मिक
	राम मन्दिर, सावय	सावय	रामनवमी	धार्मिक
	बागेश्वरी, पलाङखर्क	पलाङखर्क	दशै नौरथा	धार्मिक
	महांकाल देवी, भल्टार	भल्टार	दशै नौरथा	धार्मिक
	महांकाल देवी, बान्द्रे	बान्द्रे	दशै नौरथा	धार्मिक
	कृष्ण मन्दिर, मछेडीखोला	मछेडीखोला	कृष्ण अष्टमी	धार्मिक
८	एकादशी,	छाञ्गेशर मन्दिर	माघ, एकादशी	धार्मिक

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.१० भौतिक विकासको अवस्था

भौतिक पूर्वाधारको अवस्था अन्तर्गत सडक, विद्युत्, भवन, वस्ती, ऊर्जा, सूचना संचार र आवास र भवन जस्ता विषयहरू समावेश गरिएको छ।

३.१०.१ सडक तथा यातायात

यस गाउँपालिकामा कुल सडक सञ्जालको लम्बाइ ३८१ किलोमिटर रहेको छ। गाउँपालिकाकोल २, ४, ५, र ६ वटा पृथ्वी राजमार्गमा नै रहेको छ भने केन्द्रबाट अलि टाढा १, ३, ५ र ८ मा मौसिमी रुपमा बस, जीप, ट्र्याक्टर लगायतका सवारीका साधनहरू सञ्चालनमा आएका छन्। कुल सडक लम्बाइमध्ये ७० प्रतिशत सडकमा मात्र मौसमी रुपमा लामो तथा छोटो दुरीका सार्वजनिक यातायात हुने गरेको छ। यस गाउँपालिकाको क्षेत्र भएर पृथ्वी राजमार्ग १० कि.मि, पासाङल्हामु लोकमार्ग ३ कि.मि र गल्छी भिमढुंगा सितापाइला मार्ग १ कि.मि र अन्य सडकको ढलानसहित जम्मा १६ कि.मि सडक पक्की रहेको छ। सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्थाको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ।

तालिका ७३ : सडक मार्ग/सञ्जालको विद्यमान अवस्था

सडकको प्रकार	एकाइ	लाभान्वित जनसंख्या
पक्की सडक	कि.मि	१६
ग्राभेल सडक	कि.मि	७८
धुले/माटे मुख्य सडक	कि.मि	१८७
अन्य भित्री सडक (धुले)	कि.मि.	१०० ३८१

स्रोत: कार्यशाला गोष्ठी छलफल, २०७८

उपर्युक्त सडक सम्बन्धी थप विवरण अनुसूची-४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.१०.२ सडकमा पहुँचको अवस्था

यस गाउँपालिकामा कुल घर परिवारको ६८.१९ प्रतिशत घरपरिवार कच्ची सडकले छोएको, १२.८८ प्रतिशत घरहरू गोरेटो वाटोको पहुँचमा रहेका र ०.७ प्रतिशत घरपरिवारको बाटोमा पहुँच रहेको छैन । वडागतरुपमा यसको विवरणलाई देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७४ : सडक पहुँच अनुसार घरपरिवार संख्या

वडा नम्बर	सडकमा पहुँच अनुसार घरपरिवार संख्या					
	गोरेटो बाटो	कच्ची बाटो	ग्राभेल बाटो	बाटो नभएको	पक्की बाटो	उपलब्ध नभएको
१	१८१	६४७	५१	२	०	२
२	१०	७३८	३३	०	१	३
३	६२	३०३	२२	०	०	०
४	१४	६०२	३	३	२०४	१६
५	९४	६१३	१८	०	०	३
६	७२	२००	८४	०	१८५	१०
७	४०	३२३	११०	४	२६०	३
८	२६१	४६०	२५	०	३४	३
जम्मा	**७३४**	**३८८६**	**३४६**	**९**	**६८४**	**४०**
प्रतिशत	**१२.८८**	**६८.१९**	**६.०७**	**०.१६**	**१२.००**	**०.७०**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१०.३ नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समय

यस गल्छी गाउँपालिकामा रहेको स्थानिय बजारमा पुग्नका लागि लाग्ने समयका आधारमा ५३.१५ प्रतिशत घरपरिवारलाई एक घण्टाभन्दा बढी तथा २३.४१ प्रतिशतलाई १५ मिनेट र २३.४४ प्रतिशतलाई ३० मिनेट समय लाग्दछ । वडागत रुपमा नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समयलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७५ : घरबाट नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समयका आधारमा घरधुरी

वडा नम्बर	घरबाट नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समय (घरधुरी संख्या)			
	१५ मिनेटभन्दा कम	३० मिनेटसम्म	१ घण्टा वा बढि	जम्मा
१	१३७	३६८	३७८	८८३
२	१४८	२४७	३९०	७८५
३	८	१०	३६९	३८७
४	२७३	२१७	३५२	८४२
५	०	३८	६९०	७२८
६	३३८	१०३	११०	५५१
७	३५१	२२१	१६८	७४०
८	७९	१३२	५७२	७८३
जम्मा	१३३४	१३३६	३०२९	५६९९
प्रतिशत	२३.४१	२३.४४	५३.१५	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१०.४ पैदल मार्ग

यस गाउँपालिकमा १९ वटाभन्दा बढी पैदलमार्ग रहेका छन् । उक्त पैदलमार्गमध्ये कतिपय पैदलमार्ग सडक नपुगेको ठाउँमा तथा सडकको विकल्पमा प्रयोग भैरहेका छन् । गाउँपालिका क्षेत्रका पैदल मागको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७६ : पैदल मार्ग विवरण

वडा नम्बर	पैदलमार्गको नाम	जोडिने वस्तीहरू		लम्बाई (कि.मि.)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म		
१	दलागं रिछाप	दलागं	रिछाप	३	
	जघारे भदैरे	जघारे	भदैरे	४	
	गहते सुन्टार	गहते	सुन्टार	५	
२	क्योरेनीटार बरभञ्ज्याङ्ग	क्योरेनीटार	बरभञ्ज्याङ्ग	३.५	२०००
	भुत्यहा खरीढुंगा बरभञ्ज्याङ्ग	भुत्यहा	बरभञ्ज्याङ्ग	३	१५००
	वेलिनटार, वसेरी, कल्लेरी	वेलिनटार	कल्लेरी	३.५	२०००
	कल्लेरी कोसिखोला	कल्लेरी	कोसिखोला	३	२०००
३	छतीनटार आमडाँडा, पोखरीगाउँ	छतीनटार	पोखीगाउँ	८	४०००
	सेरा, छोटेटार, मुलावारी, भिमढुङ्गा	सेरा	भिमढुङ्गा	६	१५००
	आमडाँडा टारी	आमडाँडा	टारी	२	३००
५					
	चोकल भञ्ज्याङ	वृर्ताडाडाँ	भुम्बा डाडाँ	२	
६	बाफ्रगाउँ	बाफ्रगाउँ	बहुनपलान्ग, वैरनी	८	
	तोरी खर्क	महेश दोभान	तोरी खर्क	८	
७	मछेडीखोला, सवारा, घिमिरेखर्क, पलडखर्क	मछेडीखोला	पलडखर्क	४	६००
	मछेडीखोला, सोलेमाटे, बान्द्रे	मछेडीखोला	बान्द्रे	५	५००
	सिमबजार, वागेश्वरीडाँडा, भालुखोप	सिमबजार	भालुखोप		५५०
८	गोगनपानी एक्ले	गोगनपानी	एक्ले	३	
	चुली खयरघारी	चुली	गल्छी	४	
	चुली गल्छी	चुली	खयरघारी	३	

स्रोतः संस्थागत सूचना, २०७८

३.१०.५ पुल तथा पुलेसा

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका विभिन्न खोलानालाहरूमा रहेका ११ वटा पक्की पुल तथा १८ वठा झोलुङ्गे पुलले गाउँपालिका तथा अन्य गाउँपालिकाका क्षेत्रका विभिन्न स्थानहरूलाई जोडेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका ७७ : पुल तथा पुलेसा

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरू		झोलुङ्गे/काठे / ट्रष्ट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था	निर्मित साल
			देखि	सम्म				
१	केउरीनी फोसटार	त्रिशुली	फोसटार	नुवाकोट	पक्की पुल	१५०	राम्रो	२०७८
	केउरीनी फोसटार	त्रिशुली	फोसटार	नुवाकोट	झोलुङ्गे	१५०	राम्रो	
	कोल्पुटार कल्लेरीघाट	त्रिशुली	कल्लेरी	नुवाकोट	झोलुङ्गे	१५०	राम्रो	
	गल्छी कल्लेरीटार	त्रिशुली	गल्छी	कल्लेरीटार	झोलुङ्गे	१५०	राम्रो	
	जिन्टेटार स्यालटार	त्रिशुली	जिन्टेटार	स्यालटार	झोलुङ्गे	१५०	राम्रो	
	महेशदोभान	त्रिशुली	मसटार	महेशदोभान	झोलुङ्गे	१५०	राम्रो	

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरू		झोलुङ्गे/काठे / ट्रष्ट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था	निर्मित साल
			देखि	सम्म				
२	क्योरेनीटोल	त्रिशुली	मासटार	क्योरेनीटार	पक्की	१६०	निर्माणाधिन	२०७७
	क्योरेनीटोल	त्रिशुली	मासटार	क्योरेनीटार	झोलुङ्गे	१६५	राम्रो	२०६०
	बेल्खु	त्रिशुली	भुत्यहा	पाँचसयटार	झोलुङ्गे	२१०	राम्रो	२०६५
४	ढुंगानाटार	चिरौदीखोला	चिरौदी	सिनाखर्च	पक्की	१५	राम्रो	
५	टुकटिङ्ग खोला	टुकटिङ्ग खोला	टुकटिङ्ग	गैरी गाउँ	झोलुङ्गे	१५०	राम्रो	२०७१
	टुकटिङ्ग खोला	टुकटिङ्ग खोला	वाडगाउँ पुच्छारघरे	टायल घर	झोलुङ्गे	१५०	राम्रो	२०७२
६	पक्की पुल	महेश खोला	महेश दोभान	महेश दोभान	पक्की पुल	३०	राम्रो	
	पक्की पुल	गर्दो खोला	गर्दो खोला	गर्दो खोला	पक्की पुल	३०	राम्रो	
	झोलुङ्गे	त्रिशुली	वडा १, स्याल टार	मासटार	झोलुङ्गे	२००	राम्रो,	
	झोलुङ्गे	त्रिशुली	महेशखोभान	मासटार	झोलुङ्गे	२००	राम्रो,	
७	गल्छी नवाकोट	महेशखोला	गल्छी	नवाकोट	पक्की	३०	राम्रो	२०५२
	मछेडीखोला पुल	महेशखोला	मछेडीखोला	मछेडीखोला	पक्की	३०	राम्रो	
	भल्टार, विरुवाटार	महेशखोला	भल्टार	विरुवाटार	झोलुङ्गे	१००	राम्रो	२०६५
	छतिनटार आँपखोला	महेशखोला	छतिनटार	आँपखोला	झोलुङ्गे	११०	राम्रो	
८	महेश खोला पुल	महेश खोला	नेवावेटे ८	गल्छी ७	पक्की पुल	३०	राम्रो	२०६२
	महेश खोला पुल	महेश खोला	नेवावेटे ८	गल्छी ७	पक्की पुल	३०	राम्रो	२०७८
	कोल्पु खोला पुल	कोल्पु खोला	स्याउली बजार	कोल्पुटारर (वेलकोटगढी)	पक्की पुल	३०	राम्रो	२०६२
	कोल्पु खोला पुल	कोल्पु खोला	स्याउली बजार	कोल्पुटारर (वेलकोटगढी)	पक्की पुल	३०	राम्रो	२०७८
	महेश खोला पुल	महेश खोला	जैसीखाल	खयरघारी	झोलुङ्गे	५०	राम्रो	
	महेश खोला पुल	महेश खोला	अपखोला	ठाडे ७	झोलुङ्गे	४०	राम्रो	२०७७
	कोल्पु खोला	कोल्पु खोला	विरुवा	वेलकोटगढी	झोलुङ्गे	६०	राम्रो	२०५८
	कोल्पु खोला	कोल्पु खोला	क्यामुने	वेलकोटगढी	झोलुङ्गे	५०	राम्रो	
	पिल्ले झो पु	कोल्पु खोला	रामाटे डाडाँ	पिल्ले (वेलकोट गढी)	झोलुङ्गे	४०	राम्रो	२०६१

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.११ विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा

यस शीर्षक अन्तर्गत विद्युत, वैकल्पिक ऊर्जा तथा अन्य ऊर्जाको उत्पादन र उपयोग सम्बन्धी विवरण समावेश गरिएको छ ।

३.११.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

प्रायः घरपरिवारमा दाउरालाई खाना पकाउने मुख्य इन्धनको रुपमा दाउराको उपयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । कुल ५,६९९ घरपरिवारमध्ये ६७.६ प्रतिशत अर्थात् ३८५१ घरपरिवारमा दाउराको उपयोग हुने गरेका छन् भने एलपी ग्याँसबाट २९ प्रतिशत घरपरिवारले खाना पकाउने गरेका छन् । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ७८ : इन्धन उपयोग विवरण

वडा नम्बर	खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको प्रमुख स्रोत						जम्मा
	दाउरा	एलपी ग्याँस	बायोग्याँस	मट्टितेल	अन्य	उपलब्ध नभएको	
१	७९२	८०	६	०	०	५	८८३
२	५१५	२१५	१२	०	०	४३	७८५

वडा नम्बर	खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको प्रमुख स्रोत						जम्मा
	दाउरा	एलपी ग्याँस	बायोग्याँस	मट्टितेल	अन्य	उपलब्ध नभएको	
३	१८०	२०६	१	०	०	०	३८७
४	५७०	२५५	२	१	०	१४	८४२
५	६९३	१०	२	४	०	१९	७२८
६	२०८	२८६	३८	०	७	१२	५५१
७	३९९	३३९	२	०	०	०	७४०
८	४९४	२७९	६	०	०	४	७८३
जम्मा	३८५१	१६७०	६९	५	७	९७	५६९९
प्रतिशत	६७.६	२९.३	१.२	०.१	०.१	१.७	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

चित्र नं. ८ : खाना पकाउन इन्धनको प्रमुख स्रोत (प्रतिशतमा)

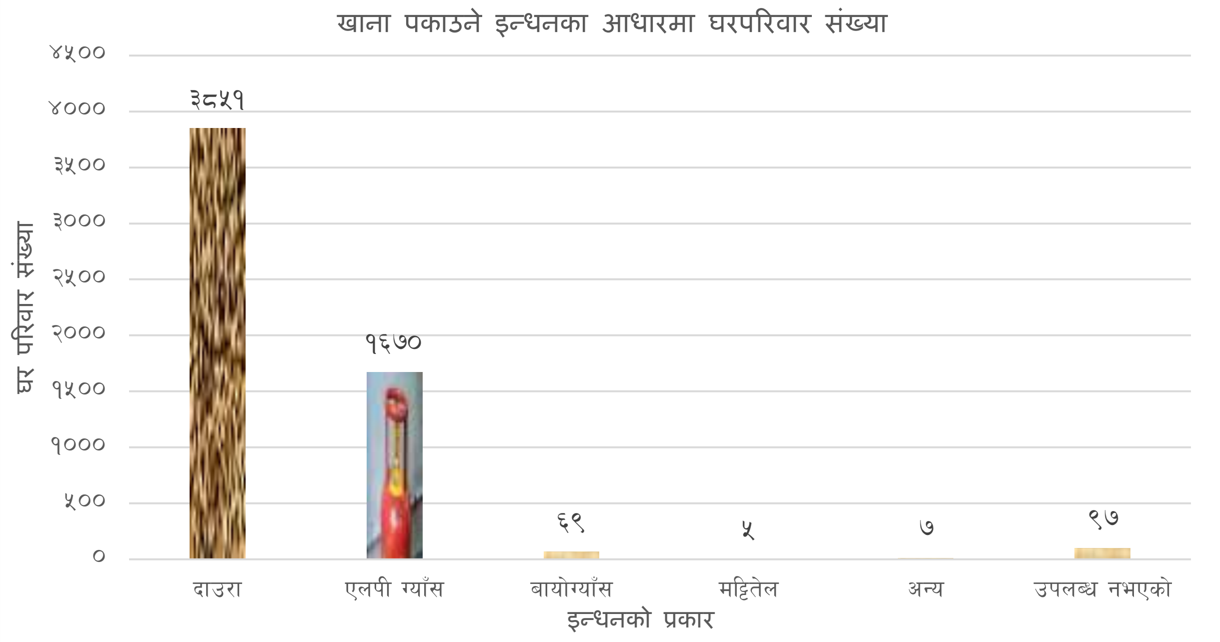

३.११.२ बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

यस गाउँपालिकामा वत्तीको लागि उपयोग गरिने इन्धनको रुपमा विद्युत, मट्टितेल, सोलार रहेका छन्, जसमध्ये सवैभन्दा बढी ९६.५ प्रतिशतले घरपरिवारले विद्युत्को उपयोग गर्ने गरेका छन् । यससम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७९ : बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

वडा नम्बर	बत्तीको प्रमुख स्रोत अनुसार घरपरिवार संख्या					
	विद्युत्	सोलार	बायोग्यास	मट्टितेल	अन्य	जम्मा
१	८७८	०	०	३	२	८८३
२	७३४	९	१	३	३८	७८५
३	३८३	०	०	०	४	३८७
४	८०८	०	०	२	३२	८४२
५	६९७	२	०	१	२८	७२८
६	५३०	०	१	१	१९	५५१
७	७२०	१	०	१	१८	७४०

वडा नम्बर	बत्तीको प्रमुख स्रोत अनुसार घरपरिवार संख्या					
	विद्युत्	सोलार	बायोग्यास	मट्टितेल	अन्य	जम्मा
८	७५२	१	१	१	२८	७८३
जम्मा	५५०२	१३	३	१२	१६९	५६९९
प्रतिशत	९६.५	०.२	०.१	०.२	३.०	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१२ सञ्चार तथा प्रविधि

यस शीर्षक अन्तर्गत संचार तथा अन्य आधुनिक सुविधामा पहुँचका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरणलाई समावेश गरिएको छ ।

३.१२.१ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा उपलब्ध संचार तथा अन्य आधुनिक सुविधाको उपलब्धतामा ३३.७ प्रतिशतसँग रेडियो, ३४.६ प्रतिशत घरपरिवारमा टेलिभिजन, ८४.१ प्रतिशतसँग मोवाइल टेलिफोन, १.२ सँग मोटरसाइकल, १.३ र १ प्रतिशत भन्दा कम परिवारसँग मोटरसाइकल, कार र गाडी रहेको देखिन्छ । गाउँपालिकामा १०.४ प्रतिशत घरपरिवारसँग उपरोक्त कुनै सुविधा नभएको देखिन्छ । यस सम्बन्धी आधुनिक सामग्री प्रयोग अनुसार वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ८० : आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	रेडियो	टेलिभिजन	मोबाइल टेलिफोन	कम्प्युटर	इन्टरनेट	मोटरसाइकल	मोटर/कार	रेफ्रिजरेटर	बस/टक	कुनै नभएको
१	१८२	६२१	८३९	२८	५२	१०९	१०	२६	७	२३
२	२९६	४६९	६०१	५३	३५	१३८	२२	४९	१३	९३
३	१४६	२७९	३७१	१९	१८	११५	७	२८	४	३
४	३७८	६१०	७३७	४९	१२४	१६६	२६	१८०	२६	२३
५	६८७	५१७	५७३	२२	४	९८	३	२	९	१०
६	२६	३७१	५२५	२५	३४०	१७९	४२	२६३	८	१०
७	२४८	५८२	७१४	३६	१२६	१८४	२२	१३२	१४	१०
८	२३२	५०१	७४८	१५	११	१२०	८	१३	१३	१५
जम्मा	१९२२	१९७३	४७९४	१२३	२४	६७	८	४८	११	५९२
प्रतिशत	३३.७	३४.६	८४.१	२.२	०.४	१.२	०.१	०.८	०.२	१०.४

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१३ आवास तथा भवन

यस शीर्षक अर्न्तगत बसोवास गरेको घरको बनावट सम्बन्धी विवरणलाई समावेश गरिएको छ ।

३.१३.१ बसोबास गर्ने घरको स्वामित्व विवरण

कुल ५,६९९ घरपरिवारमध्ये ९५.९ प्रतिशत घरपरिवार आफ्नै घरमा बसोबास गरेको देखिन्छ । त्यसैगरी भाडामा बस्ने घरपरिवार अनुपात २ प्रतिशत रहेको छ भने सुकुम्बासीको रुपमा बसोबास गर्ने ०.२ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

तालिका ८१ : आवासको स्वामित्वका आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नम्बर	बसोबास गर्ने घरको स्वामित्वका आधारमा घरपरिवार विवरण					
	निजी/आफ्नै	भाडा	संस्थागत आवास	सुकम्बासी	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	८५६	११	०	४	१२	८८३
२	७५९	४	०	१	२१	७८५
३	३६८	०	०	१	१८	३८७
४	७७२	४२	०	२	२६	८४२

वडा नम्बर	बसोबास गर्ने घरको स्वामित्वका आधारमा घरपरिवार विवरण					
	निजी/आफ्नै	भाडा	संस्थागत आवास	सुकम्बासी	उपलब्ध नभएको	जम्मा
५	७१०	२	०	०	१६	७२८
६	५१०	२८	०	६	७	५५१
७	७१६	२१	०	०	३	७४०
८	७७४	४	०	०	५	७८३
जम्मा	**५४६५**	**११२**	**०**	**१४**	**१०८**	**५६९९**
प्रतिशत	**९५.९**	**२.०**	**०.०**	**०.२**	**१.९**	**१००**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१३.२ घरको जगको आधारमा घरपरिवार

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका घरहरूको जगको प्रकार अनुसार मुख्य रुपमा माटो, ढुङ्गा, सिमेन्ट ढुङ्गाको जग भएको घरमा बस्ने गरेको देखिन्छ, जस अनुसार ४३.४३ प्रतिशत घरपविार सिमेन्ट ढुङ्गाको जगको घरमा बसोबास गर्ने गरेका छन् भने फ्रेम स्ट्रक्चरको जग भएको घरमा बस्ने घरपरिवार जम्मा ८.९ प्रतिशत बस्ने गरेको देखिन्छ। घरको जगको किसिम अनुसार यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ८२ : घरको जगको आधारमा घरपरिवार

वडा नम्बर	घरको जगको आधारमा घरपरिवार					
	माटो ढुङ्गा	सिमेण्ट ढुङ्गा	फ्रेम स्ट्रक्चर	लोड वियरिङ्ग	अन्य	जम्मा
१	६१४	२१०	३७	८	१४	८८३
२	४२६	२४४	७३	३	३९	७८५
३	३०	१६९	१२	१५६	२०	३८७
४	२४४	५१७	१	४५	३५	८४२
५	१७१	१८६	१८	२९८	४५	७२८
६	८३	५६	२६८	१०८	३६	५५१
७	५८	४८१	३	१७९	१९	७४०
८	७०	६१२	९५	०	६	७८३
जम्मा	**१६९६**	**२४७५**	**५०७**	**७९७**	**२१४**	**५६९९**
प्रतिशत	**२९.७६**	**४३.४३**	**८.९०**	**१३.९८**	**३.७६**	**१००**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१३.३ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका घरहरूको छानाको प्रकार अनुसार बसोबास विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा उच्च संख्यामा जस्ता वा च्यादरको छानो भएको घरमा बसोबास गर्ने ७०.३३ प्रतिशत रहेका छन्। यसैगरी आरसिसि ढलान घर २४.४४ प्रतिशत रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ८३ : छानोको प्रकारका आधारमा घरपरिवार

वडा नम्बर	घरको छानाको प्रकारको आधारमा घरपरिवार संख्या					
	फुस वा खरको छाना	जस्ता/च्यादरको छाना	ढुङ्गाको छाना	आरसिसि ढलान	अन्य	जम्मा
१	४	६७८	१२	१७१	१८	८८३
२	२	६०२	८	१४०	३३	७८५
३	०	३१७	२	३९	२९	३८७
४	१	५३८	३८	२३७	२८	८४२
५	२	६२०	७	५३	४६	७२८
६	१	२५८	९	२७२	११	५५१
७	०	४१४	७	३१३	६	७४०
८	१	५८१	२८	१६८	५	७८३
जम्मा	**११**	**४००८**	**१११**	**१३९३**	**१७६**	**५६९९**
प्रतिशत	**०.१९**	**७०.३३**	**१.९५**	**२४.४४**	**३.०९**	**१००**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१४. भवन मापदण्ड तथा भूकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण

गाउँपालिकाका कुल ५,६९९ घरपरिवारमध्ये शत प्रतिशत भवन मापदण्ड अनुसार नभएका छन् भने भूकम्प प्रतिरोधी घरमा बसोवार गर्ने घरपरिवार संख्या ९०.७ प्रतिशत रहेको छ । यस सम्बन्धी थप विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

तालिका ८४ : भवन मापदण्ड तथा भूकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण

वडा नम्बर	भूकम्प प्रतिरोधी वा भवन मापदण्ड अनुसार बनेका घरमा बस्ने घरपरिवार संख्या					
	मापदण्ड अनुसार बनेको	मापदण्ड अनुसार नबनेको	जम्मा	भूकम्प प्रतिरोधी भएको	भूकम्प प्रतिरोधी नभएको	जम्मा
१	०	८८३	८८३	८३८	४५	८८३
२	०	७८५	७८५	७५४	३१	७८५
३	०	३८७	३८७	३६९	१८	३८७
४	०	८४२	८४२	६७१	१७१	८४२
५	०	७२८	७२८	६४२	८६	७२८
६	०	५५१	५५१	४९४	५७	५५१
७	०	७४०	७४०	६८०	६०	७४०
	०	७८३	७८३	७२१	६२	७८३
जम्मा	०	५६९९	५६९९	५१६९	५३०	५६९९
प्रतिशत	०.०	१००	१००	९०.७	९.३	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१४.१ भूकम्पबाट घर क्षति भएको विवरण

यस गाउँपालिकामा २०७२ सालको विनाशकारी भूकम्पबाट ३१ घर अर्थात् ९३.८९ प्रतिशत क्षति भएको र ३०४ अर्थात् .३३ प्रतिशत घर क्षति नभएको सर्भेक्षणबाट देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण वडागत रुपमा देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८५ : वि.सं. २०७२ को भूकम्पबाट घर क्षति भएको विवरण

वडा नम्बर	२०७२ को भूकम्पबाट घर क्षति भएको विवरण			जम्मा
	क्षति भएको	क्षति नभएको	उपलब्ध नभएको	
१	८६३	१७	३	८८३
२	७५२	२९	४	७८५
३	३६९	०	१८	३८७
४	७९२	४३	७	८४२
५	६८७	३२	९	७२८
६	४७०	८०	१	५५१
७	६३७	१०२	१	७४०
८	७८१	१	१	७८३
जम्मा	**५३५१**	**३०४**	**४४**	**५६९९**
प्रतिशत	**९३.८९**	**५.३३**	**०.७७**	**१००**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१४.२ भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारले अनुदान सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा २०७२ सालको विनाशकारी भूकम्पबाट क्षति भएका ,६७७ घरपरिवारमध्ये ३१ घर अर्थात् ८७.४ प्रतिशतले अनुदान पाएका र बाँकी ६११ जना अर्थात ११.४२ प्रतिशतले अनुदान पाएका छैनन् । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायानुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८६ : वि.सं. २०७२ को भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारले अनुदान सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	घर पुनःनिर्माण अनुदान प्राप्त गर्ने घरपरिवार संख्या			
	अनुदान पाएको	अनुदान नपाएको	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	७९१	७२	०	८६३

वडा नम्बर	घर पुनःनिर्माण अनुदान प्राप्त गर्ने घरपरिवार संख्या			
	अनुदान पाएको	अनुदान नपाएको	उपलब्ध नभएको	जम्मा
२	७३३	१०	९	७५२
३	३६६	३	०	३६९
४	५७३	२१२	७	७९२
५	६४९	२९	९	६८७
६	३३९	१०६	२५	४७०
७	५६१	७१	५	६३७
८	६७२	१०८	१	७८१
जम्मा	**४६८४**	**६११**	**५६**	**५३५१**
प्रतिशत	**८७.५४**	**११.४२**	**१.०५**	**१००**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१४.३ भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारको अनुदानले घर निर्माण सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा २०७२ सालको विनाशकारी भूकम्पबाट क्षति भएका घरहरूले अनुदान प्राप्त गरी ९६.९३ प्रतिशतले घर बनाएका छन भने १.८ प्रतिशतले घर बनाउन सकेका छैनन्। यससम्बन्धी विवरणलाई वडागत रुपमा देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएका छ।

तालिका ८७ : अनुदानले घर निर्माण सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	अनुदानले घर बनाएका	अनुदानले घर नबनाएका	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	७८१	९	१	७९१
२	६७७	४	५२	७३३
३	३६४	१	१	३६६
४	५५३	१७	३	५७३
५	६४०	३	६	६४९
६	३२८	१०	१	३३९
७	५४३	१५	३	५६१
८	६५४	१५	३	६७२
जम्मा	**४५४०**	**७४**	**७०**	**४६८४**
प्रतिशत	**९६.९३**	**१.५८**	**१.४९**	**१००**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

गाउँपालिकाका कुल घरपरिवारमध्ये भूकम्पबबाट क्षती भएका घर, अनुदान प्राप्त गर्ने घरपरिवार र घर पुनःनिर्माण गर्ने घरपरिवारको तुलनात्मक विवरण देहायअनुसार रेखाचित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ :

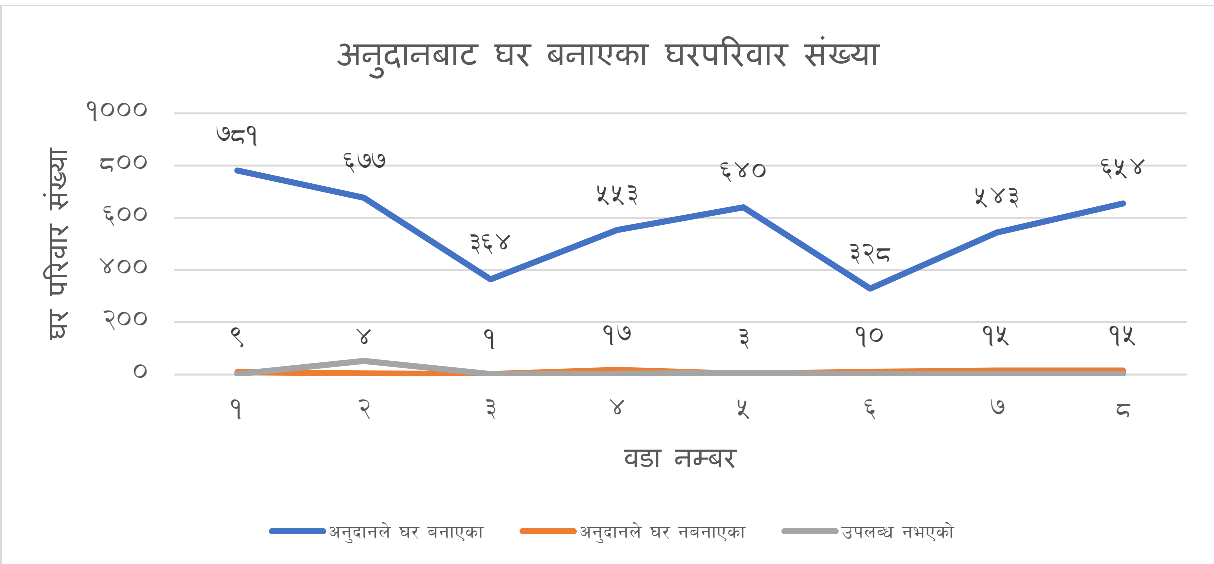

३.१४.४ भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारले प्राप्त अनुदानको विवरण

यस गाउँपालिकामा भूकम्पबाट क्षति भएका घर पुनर्निर्माण अनुदानमा ९०.४८ प्रतिशतले तेस्रो किस्ता, ४.६३ प्रतिशतले दोस्रो किस्ता, २.९९ प्रतिशतले पहिलो किस्ताको रकम प्राप्त गरेको छन् । जसलाई वडागत रुपमा देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८८ : भूकम्पबाट घर क्षति भएका घरपरिवारले प्राप्त अनुदानको विवरण

वडा नम्बर	पहिलो किस्ता	दास्रो किस्ता	तेस्रो किस्ता	जम्मा
१	१३	१९	७५७	२
२	३	७	६६७	५६
३	०	१	३६१	४
४	४२	६३	४६४	४
५	१५	३०	५९७	७
६	३२	३८	२६५	४
७	१५	१७	५२१	८
८	२०	४२	६०६	४
जम्मा	**१४०**	**२१७**	**४२३८**	**८९**
प्रतिशत	**२.९९**	**४.६३**	**९०.४८**	**१.९०**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१४.५ घर संख्याका आधारमा घरपरिवार विवरण

गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका कुल ६९९ घरपरिवारमध्ये एउटा मात्र घर हुने घरपरिवार संख्या ९२.८ प्रतिशत रहेको छ, २ वटा घरहुने .७ प्रतिशत छन् भने तीनभन्दा बढी घर भएका घरपरिवार ०.२ प्रतिशत रहेको छ । यससम्बन्धी विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

तालिका ८९ : घर संख्याका आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नम्बर	घर संख्याका आधारमा घरपरिवार					
	एउटा मात्र घर हुने	२ वटा घर हुने	३ वटा घर हुने	३ वटाभन्दा बढी घर हुने	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	८४३	३०	४	१	५	८८३
२	७३९	३८	२	०	६	७८५
३	३२१	४६	२	१	१७	३८७
४	७९४	३६	२	२	८	८४२
५	७०९	११	१	२	५	७२८
६	५२२	२३	१	१	४	५५१
७	६२६	९९	८	४	३	७४०
८	७३३	४२	३	३	२	७८३
जम्मा	**५२८७**	**३२५**	**२३**	**१४**	**५०**	**५६९९**
प्रतिशत	**९२.८**	**५.७**	**०.४**	**०.२**	**०.९**	**१००.०**

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१४.६ कोठा संख्याको आधारमा घरपरिवार विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेका कुल ६९९ घर परिवारमा जम्मा १४६९८ वटा कोठा रहेका छन् । कुल घर परिवार मध्ये एक कोठा हुने परिवार १६. प्रतिशत, दुईकोठा हुने परिवार संख्या ०.४ प्रतिशत, तीन र चार कोठा हुने परिवार क्रमश. ८.६ प्रतिशत र ११.९ तथा ६ कोठा भन्दा बढी हुने परिवार संख्या ९ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

तालिका ९० : कोठा संख्याका आधारमा घरपरिवार

वडा नम्बर	कोठा संख्याका आधारमा घरपरिवार (वटा)							
	१ कोठा हुने	२ कोठा हुने	३ कोठा हुने	४ केठा हुने	कोठा हुने	६ वा वढी	उपलब्ध नभएको	जम्मा
१	१४०	४४०	९५	११४	२६	६२	६	८८३
२	१९३	४२२	३९	८७	६	२९	९	७८५

वडा नम्बर	कोठा संख्याका आधारमा घरपरिवार (वटा)							
	१ कोठा हुने	२ कोठा हुने	३ कोठा हुने	४ केठा हुने	कोठा हुने	६ वा वढी	उपलब्ध नभएको	जम्मा
३	३५	१७५	८४	४८	१२	१६	१७	३८७
४	१६३	३८९	७४	९२	२७	८८	९	८४२
५	१०२	५६९	६	२७	३	८	१३	७२८
६	६०	१९९	४१	९७	२६	१२०	८	५५१
७	१२२	२४७	७५	१०५	३१	१५६	४	७४०
८	१२७	४३२	७४	१०६	७	३५	२	७८३
जम्मा कोठा	९४२	२८७३	४८८	६७६	१३८	५१४	६८	५६९९
प्रतिशत	१६.५	५०.४	८.६	११.९	२.४	९.०	१.२	१००

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.१४.७ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

यस गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन, आश्रय स्थल पनि उपलब्ध रहेका छन् । गाउँपालिकाभित्र विभिन्न समुह तथा संस्थाले २८ वटा समुदायिक भवनहरू निमार्ण भएका र जसबाट १६०० सय घरधुरी लाभान्वित भएका छन् । यी भवनहरू रहेको स्थान, प्रयोग, क्षेत्रफल, अवस्था र लाभान्वित घरपरिवार जस्ता विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ९१ : सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेकोछ?	क्षेत्रफल (रोपनी)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		
१	महिला सामुदायिक भवन,	चिउरभञ्ज्यागं	बैठक, भेला	०.५	१	राम्रो	५०
	दलागं सामुदायिक भवन	दलागं	बैठक, भेला	०.२५	१	राम्रो	६०
	वतासे सामुदयिक भवन	वतासे	बैठक, भेला	०.२५	१	राम्रो	१५०
	महिला सामुदायिक भवन	कल्लेरीघाट	बैठक, भेला	०.२५	१	राम्रो	१५०
	पाइलाछाप सामुदायिक भवन		बैठक, भेला	०.२५	१	राम्रो	३०
२	भिमसेनस्थान सा. भ.	भिमसेनस्थान	बैठक, सभा	०.२५	१	राम्रो	२००
	आरुखर्क सां भ.	आरुखर्क	बैठक, सभा	०.२५	१	राम्रो	४०
	भुत्यहा सां भ	भुत्यहा	बैठक, सभा	०.२५	१	राम्रो	३०
३	पोखरीगाउँ सामुदायिक भवन	पोखरीगाउँ	बैठक, भेला	१	१	राम्रो	१००
	घर्तीगाउँ सामुदायिक भवन	घर्तीगाउँ	बैठक, भेला	०.२५	१	राम्रो	१८
	माझगाउँ सामुदायिक भवन	मुलपानी	बैठक, भेला	०.३	१	राम्रो	६०
	छोटेटार सामुदायिक भवन	छोटेटार	बैठक, भेला	०.३	१	राम्रो	६५
	शिवालय सामुदायिक भवन	छागेटार	बैठक, भेला	१	१	राम्रो	३०
	छतिनटार सामुदायिक भवन	छतिनटार	बैठक, भेला	८	१	राम्रो	४५
४	सामुदायिक भवन	मासटार	सहकारी	२	२	राम्रो	३५
	सामुदायिक भवन	ज्यामिरेचौर	समुह बैठक	१	१	ठिकै	२५
	सामुदायिक भवन	अदुवाबारी	समुह बैठक	१	१	ठिकै	४५
	सामुदायिक भवन	भदौरे	समुह बैठक	१	१	ठिकै	२५
	सामुदायिक भवन	कार्कीडाडा	समुह बैठक	१	१	ठिकै	३५
	सामुदायिक भवन	बेलटार	समुह बैठक	१	१	ठिकै	२०

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेकोछ?	क्षेत्रफल (रोपनी)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		
५	दागर्चा भवन	दाङ्चो	बैठक, भेला	१	१	राम्रो	३७
	गरीगाउँ भवन	गैरीगाउँ	बैठक, भेला	०.६	१	ठिकै	५०
	मैत्रीमै आमा समुह भवन	माथिल्लो सागिने	बैठक, भेला	०.५	१	ठिकै	३५
	आपचौर भवन	आपचौर	बैठक, भेला	०.५	१	ठिकै	५०
६	सानाकिसान सहकारी	जिन्टेटार	बैठक, भेला	१	१	राम्रो	५०
८	चैनपुर सामुदायिक भवन	चैनपुर	बैठक, भेला	०.२५	१	राम्रो	८०
	चुली महिला सामुदायिक भवन	चुली	बैठक, भेला	०.२५	१	ठिकै	४५
	असारे सामुखायिक भवन	आलडाडाँ	बैठक, भेला	०.२५	१	राम्रो	४०
जम्मा							१६००

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.१४.८ सरकारी भवन

यस गाउँपालिका क्षेत्र अन्तर्गत रहेका गाउँ कार्यपालिका कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, वडा कार्यालयभवनहरू रहेका छन् । सरकारी भवन रहेका स्थान, क्षेत्रफल र अवस्था सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका ९२: सरकारी भवन

वडा नम्बर	भवन/कार्यालयको नाम	भवन भएको स्थान	कार्य क्षेत्र	विवरण		अवस्था
				जग्गा (रोपनी)	भवन संख्या	
१	वडा कार्यालय	डुम्रीचौर	गाउँपालिका	भाडामा		ठिकै
	स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	डुम्रीचौर				
२	वडा कार्यलय	मैदान	वडा कार्यलय	१.५	१	राम्रो
	स्वास्थ्य चौकी	भिमसेनस्थान	स्वास्थ्य चौकी	२	१	राम्रो
३	वडा कार्यलय	आमडाँडा	वडा कार्यलय	४	१	राम्रो
	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	आमडाँडा	स्वस्थ्य चौकी	२	१	राम्रो
४	वडा कार्यालय	मासटार	वडा कार्यलय		१	राम्रो
	उप स्वास्थ्य चौकी	कार्की डाडाँ	उप स्वास्थ्य चौकी		१	राम्रो
५	वडा कार्यालय	थालचौर	वडा कार्यालय	६	१	राम्रो
	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	थालचौर	स्वास्थ्य चौकी	०.७५	१	राम्रो
	आयुर्वेदिक अस्पताल	पालचोक	आयुर्वेदिक अस्पताल	२	१	राम्रो
६	शहरी विकास	महेश दोभान र जिन्टेटार	शहरी विकास कार्यालय		२	राम्रो
	वन कार्यालय	महेश दोभान	जिल्ला वन साखा कार्यालय		१	राम्रो
	वैरेनी अस्पताल	वैरेनी	वैरेनी		३	राम्रो
	प्रहरी	वैरेनी र जिन्टेटार	इलाका प्रहरी कार्यालय		२	राम्रो
	सैनीक	जिन्टेटार	छ वाहीनी सैनिक		७	राम्रो
	वडा कार्यलय	वैरेनी	वडा कार्यालय		१	राम्रो

वडा नम्बर	भवन/कार्यालयको नाम	भवन भएको स्थान	कार्य क्षेत्र	विवरण		अवस्था
				जग्गा (रोपनी)	भवन संख्या	
७	भोटेपलाङ आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	भोटेपलाङ	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	४	३	राम्रो
	पलाङखर्क खोप केन्द्र	पलाङखर्क	खोप केन्द्र	०	३	राम्रो
	वडा कार्यालय	भल्टार	वडा कार्यालय	२	४	राम्रो
८	वडा कार्यालय	गोगनपानी	वडा कार्यालय	१	१	राम्रो
	स्वस्थ्य स्वस्थ्य चौकी	गोगनपानी	स्वास्थ्य चौकी	१	१	राम्रो

स्रोत: संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.१५ वन, जैविक विविधता तथा वातावरणीय अवस्था

यस परिच्छेदमा वन तथा वातावरण, जैविक विविधता, जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन जस्ता विषय र क्षेत्र समावेश गरिएको छ ।

३.१५.१ वन क्षेत्रको अवस्था

गाउँपालिकामा रहेका कुल ७१ वटा सामुदायिक वनमध्ये सबैभन्दा बढी वडा नम्बर कम २१ वटा छन् भने सबैभन्दा कम वडा नम्बर २ मा २ वटा मात्र समुदायिक वन रहेका छन् । गाउँपालिकाभित्र रहेका सामुदायिक वनले ढाकेको कुल क्षेत्रफल ४४०४.९३ हेक्टर रहेको छ यी सामुदायिक वनअन्तर्गत कुल ६१६९ घरधुरी घरपरिवार आवद्ध भएका छन् । एकभन्दा बढी वन समुहको उपभोक्ता हुने प्रचलनका कारण गाउँपालिकाको कुल घरपरिवार संख्याभन्दा सामुदायिक वन समूहमा आवद्ध घरपरिवार संख्या धेरै रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी थप विवरण वडागत रुपमा देहायअनुसार रहेको छ :

तालिका ९३ : वडाअनुसार सामुदायिक वनको संख्या, ओगटेको क्षेत्रफल र आवद्ध घरपरिवार संख्या

वडा	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	कुल सा.व.को क्षेत्रफलमध्ये ओगटेको हिस्सा (%)	समेटेको घरधुरी	सा.व.मा आवद्ध घरधुरीमध्येको प्रतिशत
१	कालिकास्थान सा.वन	४१९.५	९.५	२६७	४.३
	वारही सा.वन	१८१.८	४.१	१८२	३.०
	सरस्वती सा.वन	११८	२.७	२३८	३.९
२	धर्मटार सा.वन	११७.७	२.७	१९३	३.१
	घाङग्रे सा.वन	६१.१	१.४	१३८	२.२
२,३	अँधेरी खोला सा.वन	७३.०२	१.७	७७	१.२
३	छाँगेटार सा.वन	३.५	०.१	४४	०.७
	गर्दुम गैरी सा.वन	४५.५	१.०	१५८	२.६
	पञ्चकन्या सा.वन	५१.३	१.२	१५९	२.६
	गुराँसे पाखा सा.वन	१.०३	०.०	२२	०.४
	पखेरा घारी सा.वन	३.२३	०.१	७९	१.३
	कप्रेटार महिला सा.वन	२०.४२	०.५	९१	१.५
	मालभीर डुम्री खोला सा.वन	१०३.३	२.३	३८०	६.२
	कालिका देवी सा.वन	७.३८	०.२	११७	१.९

वडा	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	कुल सा.व.को क्षेत्रफलमध्ये ओगटेको हिस्सा (%)	समेटेको घरधुरी	सा.व.मा आवद्ध घरधुरीमध्येको प्रतिशत
	महादेववेसी सा.वन	१.६८	०.०	४४	०.७
	पाताल सा.वन	२८.०९	०.६	८०	१.३
	वनदेवी सा.वन	२२.२४	०.५	९६	१.६
	लहरे विसौनी सा.वन	५.५९	०.१	६४	१.०
	सुन देवी सा.वन	१००	२.३	२९९	४.८
४	कालिका सा.वन	१६७.९	३.८	१५५	२.५
	चिरौदी नुनढिके सा.वन	१४.२५	०.३	७५	१.२
	इन्द्रायणी सा.वन	१०३.६	२.४	६८	१.१
	मेघलडे सा.वन	१५२.५	३.५	११७	१.९
	जनहित सा.वन	१५	०.३	५०	०.८
	भोलौबोट सा.वन	४०.०४	०.९	५०	०.८
	राधाकृष्ण सा.वन	७५.२४	१.७	८५	१.४
	कार्की डाडाँ सा.वन	६१.७८	१.४	१०३	१.७
	अधेरी खोला सा.वन	४९.१९	१.१	६७	१.१
५	तपस्याडाडाँ सा.वन	२२.१५	०.५	४०	०.६
	लालीगुराँस सा.वन	६२	१.४	८०	१.३
	भूमीचुली सा.वन	६२.१२	१.४	६०	१.०
	सयपत्री सा.वन	१३.१२	०.३	४७	०.८
	तिरतिरे सा.वन	१६.५	०.४	६०	१.०
	बाघबज्र सा.वन	१०.५३	०.२	४५	०.७
	लक्ष्मी सा.वन	३४.१	०.८	६३	१.०
	जलकन्या सा.वन	११.८४	०.३	४५	०.७
	शंखदेवि सा.वन	५३.९२	१.२	६४	१.०
	सुन्दरा देवि सा.वन	२४.१८	०.५	३८	०.६
	च्यान्डाडाँ सा.वन	११.१६	०.३	८४	१.४
	सुन्दर च्यानडाडाँ सा.वन	५४	१.२	८४	१.४
	कलमलेश्वरी सा.वन	१५.२१	०.३	६४	१.०
	मनकामना सा.वन	३.९	०.१	३८	०.६
	कालीखोला डि पाखा सा.वन	४	०.१	२७	०.४
	अम्लेश्वरी सा.वन	२२.५	०.५	२४	०.४
	जोगीथुम्मा सा.वन	५.५	०.१	२७	०.४
	बासकी सल्लाघारी सा.वन	५	०.१	२०	०.३
	चेपाङ डाडाँ सा.वन	३४	०.८	७९	१.३
	दागर्चा बागेश्वरी सा.वन	३४	०.८	२१	०.३
	रक्तकाली सा.वन	४२.२४	१.०	४६	०.७

वडा	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	कुल सा.व.को क्षेत्रफलमध्ये ओगटेको हिस्सा (%)	समेटेको घरधुरी	सा.व.मा आवद्ध घरधुरीमध्येको प्रतिशत
६	जयवागगेश्वरी सा.वन	२१.१८	०.५	२२	०.४
	सुत्केरी ढुगां सा.वन	९८.४३	२.२	१६१	२.६
	जन कल्याण सा.वन	१३.८	०.३	७३	१.२
७	ठुलो डाडाँ सा.वन	१६.०६	०.४	६३	१.०
	सेती कुमारीमाई सा.वन	५४.८८	१.२	४३	०.७
	वागेश्वरी सा.वन	४७	१.१	९५	१.५
	बालकुमारी सा.वन	२७.७५	०.६	१४४	२.३
	पञ्चकन्या सा.वन	२८.४५	०.६	५५	०.९
	खाल्टेखोला सा.वन	७७.०८	१.७	७१	१.२
	मछेडी कालिका सा.वन	८६.६	२.०	८४	१.४
	ठुलो चौतारा सा.वन रक्तकाली	४७	१.१	२१	०.३
	धुलेचौर सा.वन	१२.३४	०.३	५०	०.८
८	रानीमाला सा.वन	१२३.२२	२.८	८१	१.३
	अधेरी सा.वन	३०१.९	६.९	१४६	२.४
	असारे सा.वन	११९	२.७	१४१	२.३
	मेलेवर सा.वन	९०.१६	२.०	५९	१.०
	चैनपुर कोल्पुपाखा सा.वन	१३१.६	३.०	५७	०.९
	साउने पानी सा.वन	१३१.६	३.०	२२	०.४
	खामेचौर सा.वन	७७.६४	१.८	४३	०.७
	माझ गाउँ सा.वन	१९९.५	४.५	८१	१.३
	सीमपानी कालिका सा.वन	९२.१७	२.१	७६	१.२
	बाझगाउँ सा.वन	२१.७२	०.५	२७	०.४
	जम्मा	४४०४.९	१००.०	६१६९	१००.०

स्रोत : संस्थागत सर्भेक्षण,२०७८

३.१५.२ जडिबुटीको विवरण

यस गाउँपालिकको वन क्षेत्रमा पाइने जडिबुटीहरूमा बोझो, सिउडी, घिउकुमारी, तुलसी, जिम्बु, बावरी, भृङ्गराज, रिठ्ठा, टिमुर, गुराँस, हर्रो, बर्रो, चिराइतो, चुत्रो, अमला, दिले, तितेपाती, घोडताप्रे आदि पाइन्छ ।

३.१५.३ विपद् जोखिम तथा व्यवस्थापन

यस गाउँपालिकामा विपद् जोखिमको अवस्था विपद्को किसिम तथा जोखिमको समय र संवेदनशील स्थानको अवस्थिति अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ, जुन देहायअनुसार रहेको छ :

३.१५.४ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय

विपद् अनुसार जोखिमको समय पहिचान गर्दा जंगली जनावरबाट हुने क्षति कम भएको पाइन्छ । त्यसैगरी बाढी डुवान, पहिरो तथा सर्पदंसको जोखिम विशेषगरी वर्षायाम (असार, साउन, भदौ) मा र आगलागी तथा महामारीको जोखिम सुख्खायाम (चैत्र, वैशाख) मा रहेको पाइन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ९४ : विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)					
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	रोग माहामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती
१	चैत -जेष्ठ	असार-भदौं	असार-भदौ	चैत -जेष्ठ	वैशाख, जेष्ठ	बैसाख, जेष्ठ, भाद्र,
२	चैत -जेष्ठ	असार-भदौं	असार-भदौ	चैत -जेष्ठ	वैशाख, जेष्ठ	बैसाख, जेष्ठ, भाद्र,
३	चैत -जेष्ठ	असार-भदौं	असार-भदौ	चैत -जेष्ठ	वैशाख, जेष्ठ	बैसाख, जेष्ठ, भाद्र,
४	चैत -जेष्ठ	असार-भदौं	असार-भदौ	चैत -जेष्ठ	वैशाख, जेष्ठ	बैसाख, जेष्ठ, भाद्र,
	चैत -जेष्ठ	असार-भदौं	असार-भदौ	चैत -जेष्ठ	वैशाख, जेष्ठ	बैसाख, जेष्ठ, भाद्र,
६	चैत -जेष्ठ	असार-भदौं	असार-भदौ	चैत -जेष्ठ	वैशाख, जेष्ठ	बैसाख, जेष्ठ, भाद्र,
७	चैत -जेष्ठ	असार-भदौं	असार-भदौ	चैत -जेष्ठ	वैशाख, जेष्ठ	बैसाख, जेष्ठ, भाद्र,
८	चैत -जेष्ठ	असार-भदौं	असार-भदौ	चैत -जेष्ठ	वैशाख, जेष्ठ	बैसाख, जेष्ठ, भाद्र,

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.१५.५ जोखिमयुक्त (संवेदनशील) स्थानमा बसोबास गरेका परिवार विवरण

जोखिमयुक्त संवेदनशील स्थानमा बसोबास गर्ने अधिकतम घरधुरी वडा नं. २, ४, , ६, मा रहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ९५ : जोखिमयुक्त (संवेदनशील) स्थानमा बसोबास गरेका परिवार विवरण

वडा नम्बर	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी संख्या					
		पहिरो	नदि कटान	बाढी	अति भिरोलो	अन्य	जम्मा
२	वसेरी, पातल	१०					१०
	क्योरेनीटार माझटोल	५					५
	वेलीनटार		३				३
	छाप	३					३
४	वेल्खु		११५				११५
५	सागिने	४					४
	दागर्चा	१					१
	ढुङ्गे	१					१
६	बाझ गाउँ	१					१
	तोरी खर्क	३					३
	राहुडाँडा	२					२
	भट्टार	८					८
	चिरौंदी	५					५
	डुडेगैरा	५					५

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७८

३.१५.६ कोभिड-१९ बाट प्रभावित घरपरिवार तथा जनसंख्या

गाउँपालिकाको कुल ६९९ घरपरिवारमध्ये १६१ घरपरिवार अर्थात् २.८३ प्रतिशतले रोजगारी गुमाएका छन् । त्यस्तै गरी स्वदेश तथा विदेशमा रोजगारी गुमाउने जनसंख्या २०४ जना अर्थात् ०.७२ प्रतिशत रहेका छन् । वडा आनुसार कोभिड-१९ को कारण रोजगारी गुमाएका घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका १६: कोभिड-१९ को कारण रोजगारी गुमाएका घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	रोजगारीबाट प्रभावित घरपरिवार			रोजगारी गुमाउने जनसंख्या		
	कुल	रोजगारी गुमाउने	रोजगारी नगुमाउने	वैदेशिक रोजगारी	स्वदेशी रोजगारी	जम्मा
१	८८३	३	८८०	५	२	७
२	७८५	५	७८०	२	५	७
३	३८७	७३	३१४	१९	८५	१०४
४	८४२	७५	७६७	१०	७१	८१
५	७२८	२	७२६	०	२	२
६	५५१	०	५५१	०	०	०
७	७४०	३	७३७	१	२	३
८	७८३	०	७८३	०	०	०
जम्मा	**५६९९**	**१६१**	**५५३८**	**३७**	**१६७**	**२०४**
प्रतिशत	१००	२.८३	९७.१७	०.१३	०.५९	०.७२

स्रोत : घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१५.७ कोभिड-१९ को कारण उद्योग व्यवसायमा परेको प्रभाव

यस गाउँपालिकाको उद्योग व्यवसाय सञ्चालन गर्ने २४० घरपरिवारमध्ये कोभिड-१९ को कारण १२४ घरपरिवार (अर्थात १.६७ प्रतिशत) ले व्यवसाय बन्द गर्नु परेको देखिन्छ। कोभिडकै कारण करिब २७ करोडभन्दा बढी नोक्सानी भएको छ। वडा अनुसार विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १७ : कोभिड-१९ को कारण उद्योग व्यवसायमा परेको प्रभावको विवरण

वडा नम्बर	उद्योग व्यापार सञ्चालन गर्ने घरधुरी	प्रभाव नपरेको परिवार	बन्द गर्ने घरपरिवार	उत्पादन तथा कारोबार घटाउने परिवार	कामदार घटाउने परिवार	जम्मा नोक्सानी (रु. हजारमा)
१	४२	३	३६	३	०	१७४४५.७
२	१	१	०	०	०	०
३	६१	१६	२६	१७	१	७०५०
४	४०	०	१९	१८	५	२१५४६०
५	५	०	२	१	०	७००
६	८	१	२	५	०	२४३५०
७	१६	४	१०	२	०	२१२०
८	६७	१७	२९	२२	०	७२००
जम्मा	**२४०**	**४२**	**१२४**	**६८**	**६**	**२७४३२६**
प्रतिशत	**१००**	**१७.५०**	**५१.६७**	**२८.३३**	**२.५०**	

स्रोत : घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१५.८ कोभिड-१९ का कारण उत्पादन तथा बिक्री वितरणमा परेको प्रभावको अवस्था

गाउँपालिकाको कुल ६९९ घरपरिवारमध्ये १४७ परिवार कृषि उत्पादन, बिक्री तथा व्यवसायमा संलग्न रहेको देखिन्छ। कुल १४७ मध्ये कोभिड १९ को कारण ६.०२ प्रतिशत घरपरिवारमा कुनै प्रभाव नपरेको, १६.१४ प्रतिशतले उत्पादन तथा बिक्री घटाएका, १६.८८ प्रतिशतले कम मूल्यमा बिक्री गर्नु परेको र १.९७ प्रतिशत घरपरिवारको उत्पादन बिक्री नभएर खेर गएको देखिन्छ भने यसबाट रु. १९ करोडभन्दा बढीको नोक्सानी भएको सर्भेक्षणबाट देखिन्छ। वडा अनुसार उत्पादन तथा बिक्री वितरणमा परेको प्रभाव देहायको तालिकामा प्रतुत गरिएको छ।

तालिका १८ : कोभिड-१९ का कारण उत्पादन तथा बिक्री वितरणमा परेको प्रभावको विवरण

वडा नम्बर	कृषि उत्पादन, बिक्री र व्यवसाय असर गर्ने घरवरिवार संख्या र नोक्सानी रकम (हजारमा)					
	उत्पादन तथा बिक्रीमा संलग्न घरपरिवार संख्या	प्रभाव नपर्ने घरपरिवार	उत्पादन तथा बिक्री घटाउने घरपरिवार	कम मूल्यमा उपज बिक्री गरेका घर परिवार	बिक्री नभएर उपज खेर फाल्ने घरपरिवार	कृषि उत्पादन, बिक्री र व्यवसायमा परेको वार्षिक नोक्सानी
१	३४४	१४६	८६	१११	१	६७५४.९
२	६७	५३	१०	४	०	३२६५.९
३	२५२	१२१	१२९	१	१	११४०
४	४२	२	५	१४	२१	३२०२
५	१	०	०	१	०	८०
६	०	०	०	०	०	०
७	१७३	१७०	३	०	०	३००
८	५९६	४६७	५	११८	६	४५३५
जम्मा	**१४७५**	**९५९**	**२३८**	**२४९**	**२९**	**१९२७७.८**
प्रतिशत	**१००**	**६५.०२**	**१६.१४**	**१६.८८**	**१.९७**	

स्रोत : घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१५.९ कोभिड-१९ को असर, रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार सम्बन्धी विवरण

कोभिड-१९ को प्रत्यक्ष असरबाट २०७८ साल असोजसम्म प्रभावित जनसंख्यामध्ये संक्रमित ६७ जना, पिसिआर १६२ जना र १०१९ जनाले एण्टिजेन परिक्षण जना तथा खोप लगाउनेको संख्या ६८४ जना रहेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाअनुसार तालिकामा प्रस्तुत छ :

तालिका १९ : कोभिड-१९ प्रत्यक्ष असर र राहत तथा उचार सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	कोभिड-१९ बाट प्रभावितहरूको विवरण							
	संक्रमितको संख्या	परीक्षण गराउने		कोभिड भ्याक्सिन लाउनेको संख्या	राहत/उपचार सहयोग पाउनेको संख्या	मृत्यु हुनेको संख्या	उपचारत विरामीको संख्या	उपचार गराउने स्वास्थ्य केन्द्रको
		पिसिआर	एण्टिजेन					
१	१२३	३३०	२२५	५४७		१		
२	६८	१५४	११८	३५९				
३	२६	६७	११३	४७२				
४	८१	८५	१५७	७४३				
५	२६	४४	५९	४९५				
६	२०६	६३८	१६७	८४७				१
७	१०८	१९५	१५४	६८४				१
८	१९	११२	२६	५७१				
जम्मा	६५७	१६२५	१०१९	४७१८		१		२

स्रोत : घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

३.१६ संस्थागत विकास र सुशासन

यस अन्तर्गत गाउँपालिकाको संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको विद्यमान अवस्था, सेवा सुविधा सञ्चालन र नागरिक संगठन सम्बन्धी विश्लेषण तथा प्रस्तुती गरिएको छ ।

३.१६.१ गाउँपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संशाधनको अवस्था

गाउँपालिकाको संगठनात्मक अवस्था हेर्दा गाउँपालिका सभा, सभाका समितिहरू, गाउँपालिका कार्यपालिका, विषयगत समिति तथा शाखा, वडा कार्यालय रहेका छन् । गाउँपालिका एक जना प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, सूचना प्रविधि

लेखा अधिकृत, ईञ्जिनियर, विषयगत संयोजक तथ शाखा प्रमुख, कम्प्युटर अपरेटर सहित ७३ जनाको दरबन्दी रहेको छ भने हाल १०१ जना कर्मचारीहरू रहेका छन् । यस सम्बन्धी अन्य विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

३.१६.२ गाउँपालिकामा कार्यरत मानव संशाधनको विवरण

यस गाउँपालिकामा जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका १०० : गाउँपालिकामा कार्यरत मानव संशाधनको विवरण

क्र.स	नाम	पद/तह/श्रेणी	शाखा
१	मोहन कुमार श्रेष्ठ	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन
२	बुद्धि प्रसाद भट्ट	शिक्षा अधिकृत	शिक्षा
३	राजेन्द्र श्रेष्ठ	अधिकृत छैटौ	कर्मचारी प्रशासन
४	राम प्रसाद ज्ञावाली	स्वास्थ्य संयोजक	स्वास्थ्य
५	गगां दवी देवकोटा	सी.अ.न.मी निरिक्षक	
६	प्रभात बराल	इन्जिनियर	प्राविधिक
७	सञ्जीव श्रेष्ठ	सूचना तथा संञ्चार प्रविधि अधिकृत	सूचना प्रविधि साखा
८	रश्मी राना मगर	रोजगार संयोजक	
९	पशुपति आचार्य	साहायक स्तर पाँचौ	
१०	ऋषिराम कोइराला	साहायक स्तर पाँचौ	
११	कमला पौडेल	साहायक स्तर पाँचौ	
१२	सविना दाहल	साहायक स्तर पाँचौ	
१३	राधाकृष्ण पण्डित	साहायक स्तर पाँचौ	
१४	निरज कुमार ठाकुर	लेखा पाल	
१५	इश्वरी चन्द्र अधिकारी	आन्तरिक लेखा परिक्षक	
१६	शिव प्रसाद पौडेल	साहायक स्तर पाँचौ	
१७	उद्धव प्रसाद भट्टराई	खा.पा.स.टे सहायक स्तर पाँचौं	
१८	रवि गुप्ता	कम्प्युटर अपरेटर	
१९	प्रदिप पराजुली	साहायक स्तर पाँचौ	
२०	सविता शाही	सव इन्जिनियर	प्रविधिक
२१	रविन धिताल	सव इन्जिनियर	प्रविधिक
२२	सन्तोष अधिकारी	सव इन्जिनियर	प्रविधिक
१३	दैनिक बस्नेत	सव इन्जिनियर	प्रविधिक
२४	विशाल तामाङ	सव इन्जिनियर	प्रविधिक
२५	टिकाराम खतिवडा	ना.प्रा.स कृषि	
२६	टिकाराम पन्थी	नापी सर्भेक्षण	
२७	सानुमाया लामा	एम.आई.एस अपरेटर	
२८	श्रीराम खतिवडा	कानुनि सहजकर्ता	
२९	निता शर्मा	साहायक स्तर चौथो	
३०	तुलसी चपागाई	साहायक स्तर चौथो	
३१	टिकाराम पौडेल	साहायक स्तर चौथो	प्रशासन
३२	बद्रि प्रसाद नेपाल	साहायक स्तर चौथो	प्रशासन
३३	राधा पाण्डे	साहायक स्तर चौथो	प्रशासन
३४	बाबुराम मगर	साहायक स्तर चौथो	प्रशासन
३५	सानुमाया भण्डारी	सहायक महिला विकास निरीक्षक	महिला विकास
३६	रुप बहादुर विष्ट	अ. सव इन्जिनियर	प्रविधिक
३७	श्रीमाया थामी	अ. सव इन्जिनियर	प्रविधिक
३८	सुवास दवडी	अ. सव इन्जिनियर	प्रविधिक
३९	कृष्ण प्रसाद गोले	अ. सव इन्जिनियर	प्रविधिक

क्र.स	नाम	पद/तह/श्रेणी	शाखा
४०	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	साहायक स्तर चौथो	
४१	विपिन मल्ल	फिल्ड सहायक	
४२	मिना अधिकारी(कार्की)		
४३	गीता आचार्य		
४४	सिता स्यांग्तागं	सा.प	
४५	रुपा ढुगांना	सा.प	
४६	भक्त बहादुर थापा	का.स	
४७	एकराज खतिवडा	हलुका सवारी चालक	
४८	हरी प्रसाद अधिकारी	हलुका सवारी चालक	
४९	मनोज श्रेष्ठ	हेभी सवारी चालक	
५०	रामहरी तिमिल्सिना	का.स	
५१	कृष्ण अधिकारी	का.स	
५२	कृष्ण प्रसाद खतिवडा	का.स	
५३	नवराज खतिवडा	का.स	
५४	अप्सरा राना मगर	का.स	
५५	सुजिता तामाङ	का.स	
५६	बिना तामाङ	का.स	
५७	रोशनी खतिवडा	का.स	
५८	खेम बहादुर तामाङ	का.स	

स्रोत: गाउँपालिका कार्यपालिका, २०७८

३.१६.३ गाउँपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू

यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकी, कृषि, पशु सेवा केन्द्र, प्रहरी चौकी, अतिरिक्त हुलाक, सव डिभिजन वन कार्यालय जस्ता सरकारी कार्यालयहरूले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको छ ।

तालिका १०१ : गाउँपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वडा नम्बर	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१	गाउँ कार्यापालिका	कार्यालय	वैरेनी	६		गा.पा
	वडा कार्यालय	वडा कार्यालय	डुम्रीचौर	१	३	वडा भरी
		वडा कार्यालय	मैदान	२	३	वडा भरी
		वडा कार्यालय	आमडाँडा	३	३	वडा भरी
		वडा कार्यालय	मासटार	४	३	वडा भरी
		वडा कार्यालय	विर्ताडाडाँ	५	३	वडा भरी
		वडा कार्यालय	वैरेनी	६	३	वडा भरी
		वडा कार्यालय	भल्टार	७	३	वडा भरी
		वडा कार्यालय	गोगनपानी	८	३	वडा भरी
२	**स्वास्थ्य संस्थाहरू**					
	स्वास्थ्य चौकी/स्वस्थ्य इकाई	डुम्रीचौर आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	डुम्रीचौर	१	३	पाएकता अनुसार
		कल्लेरी स्वास्थ्य चौकी	कल्लेरी	२	५	पाएकता अनुसार
		आमडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	आमडाँडा	३	२	पाएकता अनुसार
		कार्कीडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	कार्कीडाँडा	४	३	पाएकता अनुसार
		बिर्ताडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	विर्ताडाँडा	५	३	पाएकता अनुसार

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वडा नम्बर	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
		आयुर्वेदिक अस्पताल	पालचोक			पाएकता अनुसार
		बैरेनी अस्पताल	वैरेनी	६	१२	पाएकता अनुसार
		भोटे पलाङ आ.स्वा.से.के	भोटेपालाङ	७	२	पाएकता अनुसार
		गोगनपानी स्वास्थ्य चौकी	गोगनपानी	८	६	पाएकता अनुसार
३	शहरी विकास	शहरी विकास कार्यालय	महेश दोभान र जिन्टेटार	६		
४	वन कार्यालय	जिल्ला वन साखा कार्यालय	महेश दोभान	६		
५	प्रहरी कार्यालय	इलाका प्रहरी कार्यालय	वैरेनी	६		
६	सैनीक कार्यालय	छ नं. वाहीनी सैनिक	जिन्टेटार	६		
७	करदाता कार्यालय	करदाता सेवा कार्यालय	गल्छी, वैरेनी	६		

स्रोतः संस्थागत सर्भेक्षण, २०७८

३.१६.४ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेका कृषक तथा उद्यमी तथा समुहको अवस्था विश्लेषण गर्दा कुल १० वटा रहेको पाइयो । जसलाई वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १०२ : कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

वडा नम्बर	कृषक, उद्यमी संस्था नाम र ठेगाना	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण			अध्यक्षको नाम	उद्देश्य वा क्षेत्र
		सदस्य संख्या				
		महिला	पुरुष	जम्मा		
१	ज्वसीजेना सामुदायिक कृ.स	१४	३	१७	अष्टमायाँ तामाङ	तरकारी
२	बहुउद्देश्यीय भार्ले चिलाउने कृ.स	७	१७	२४	भरत मल्ल	अलैचीँ
२	घर मासि खाद्यान्न कृ.स	१८	१	१९	कविता गिरि	तरकारी
३	गोदावरी कृ.स	७	९	१६	डिल्ला ब. थापा	तरकारी
३	फलफूल कृ.स	११	१०	२१	विर ब. तामाङ	तरकारी
४	कालिका देवी कृ.स	३०	०	३०	अलैची अधिकारी	तरकारी
४	गोसाइकुण्ड कृ.स	२९	०	२९	जेठीमीइ तामाङ	तरकारी
४	गोसाइकुण्ड महिला सामुहिक विकास कृ.स	०	२९	२९	जेठी तामाङ	तरकारी
११	अधिकारीटार कृ.स	४	१७	२१	पशुपति न्यौपाने	तरकारी
११	न्यौपानिटार तथा फलफुल उत्पादक कृ.स	१०	१५	२५	केदार प्रसाद न्यौपाने	केराखेती
जम्मा सदस्य		१३०	१०१	२३१		

स्रोतः गाउँपालिका पार्श्वचित्र, २०७

३.१७ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली

यस गाउँपालिकाले सेवा प्रवाह र कार्यपद्धतिलाई प्रभावकारी र मर्यादित बनाउनका लागि देहाय बमोजिमका नीति, नियम र कार्यविधि गाउँपालिका सभाबाट पारित गरेको छ ।

तालिका १०३ : स्वीकृत स्थानीय ऐन, नीति, नियम, कार्यविधि र निर्देशिका

क.सं.	प्रकाशित जारी ऐन, नीति, नियम, कार्यविधि र निर्देशिका	प्रकाशित/जारी मिति	प्रवोधीकरणको माध्यम
क.	**ऐन**		
१	आर्थिक ऐन, २०७७	२०७७	वेब साईट
२	विनियोजन ऐन, २०७७	२०७७	” ”
३	सहकारी ऐन, २०७	२०७	” ”
४	विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन गर्न बनेको ऐन, २०७	२०७	” ”
	न्यायिक समितिको कारबाही किनार गर्दा अपनाउनु पर्ने कार्यविधिका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७	२०७	” ”
६	गल्छी गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७	२०७	” ”
ख.	**नियमावली**		” ”
७	गाउँपालिका (कार्यसम्पादन) नियमावली		” ”
८	गाउँपालिका(कार्यविभाजन) नियमावली		
ग.	**कार्यविधि, निर्देशिका**		” ”
९	बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७	२०७	” ”
१०	लैगिंक हिसामा परेका महिलाहरूका लागि राहत कोष सञ्चालन निर्देशिका, २०७	२०७	” ”
११	गल्छी गाउपालिका साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७	२०७७	” ”
१२	शिक्षक दरबन्दी मिलान कार्यविधि, २०७७	२०७७	” ”
१३	उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन कार्यान्वयन कार्यविधि २०७७	२०७	” ”
१४	गल्छी गाउँपालिका आर्थिक सहायतासम्बन्धी कार्यविधि		” ”
१५	गल्छी गाउँपालिका घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि		” ”
१६	स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यधि		
१७	एम्बुलेन्स सञ्चालन कार्यविधि		
१८	शिक्षा कार्यविधि		” ”
	नक्सापास कार्यविधि गल्छी गाउँपालिकाको २०७	२०७	
१९	गल्छी गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि(नियमित गर्ने) २०७	२०७	
२०	गल्छी गाउँ सभा सञ्चालन कार्यविधि २०७	२०७	
२१	एफ.एम रेडियो व्यव्सथापन तथा सञ्चान कार्यविधि २०७	२०७	
२२	एस्काभेटर सञ्चालन कार्यविधि		
२३	एकिकृत सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधि २०७	२०७	” ”
२४	अपाङगता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र वितरण कार्यविधि		
२५	गल्छी गाउँ कार्यपालिकाको बैठक सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि		
२६	करारमा प्रविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि २०७४	२०७४	
२७	गल्छी गाउँपालिका योजना सञ्चालनका लागि उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन, अनुगमन, परपारक गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६	२०७६	
२८	गल्छी गाउँपालिका जलस्रोत उपयोग कार्यविधि		
२९	संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परक्षण कार्यविधि, २०७७	२०७७	

स्रोत: गाउँपालिका कार्यपालिका, प्रशासन शाखाको अभिलेख

३.१८ गाउँपालिका क्षेत्रमा क्रियाशील गैसस तथा अगैसस

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा सामुदायिक विकास, सचेतना, शिक्षा, विपद् जोखिम व्यवस्थापन लगायतका क्षेत्रमा काम गर्ने करिब एक दर्जन गैरसरकारी संस्थाहरू रहेका छन्, जुन निम्नअनुसार रहेका छन् :

तालिका १०४ : गाउँपालिका क्षेत्रमा क्रियाशील गैसस तथा अगैसस

क.सं.	गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	विषयगत क्षेत्र	सहयोगी विकास साझेदारको नाम
१	नारा नेपाल	गापा भरी	सामुदायिक विकास	
२	शान्ति नेपाल	गापा भरी	सामुदायिक विकास	
३	यूएमएन	गापा भरी	सामुदायिक विकास	
४	रिम्स नेपाल	गापा भरी	जीविकोपार्जन	युकेएड
५	नाफा नेपाल	गापा भरी	सचेतना	
६	हासयान नेपाल	गापा भरी	सामुदायिक विकास	
७	ईपियस	गापा भरी	पूर्वाधार	
८	केयर नेपाल	गापा भरी	विपद व्यवस्थापन	युकेएड
९	सहास नेपाल	गापा भरी	सचेतना	
१०	फोकस नेपाल	गापा भरी	शिक्षा	
	जम्मा			

परिच्छेद ४ : विषय क्षेत्र वस्तुस्थिति विश्लेषण

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वातावरण र संस्थागत विकास क्षेत्र र सो अन्तर्गतका उपक्षेत्रहरूको वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१ आर्थिक विकास

गाउँपालिकाको आर्थिक विकास क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरणमा कृषि, सिंचाई, पशु विकास, पर्यटन तथा संस्कृती, उद्योग र व्यापार तथा वित्तीय सेवा र रोजगारी जस्ता उपक्षेत्रको विद्यमान स्थिति तथा संभावना, समस्या र चुनौती र संभावना उपयोगको रणनीति समावेश गरिएका छन् । उक्त विवरण गाउँपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवालासँगको परामर्श, सहभागितामूलक कार्यशाला गोष्ठी, पारिवारिक सर्भेक्षण तथा संस्थागत सूचनाको आधारमा तयार गरिएको छ । सो विवरण देहायअनुसार रहेको छ ।

४.१.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा

यस गाउँपालिकाको कृषि क्षेत्रको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरू देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १०५ : कृषि क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था तथा संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• गाउँपालिकामा कुल खेतीयोग्य जमिन ३८९९ हेक्टर रहेको • खेती भएको जग्गामध्ये तरकारी २०००, खाद्यान्न १००, फलफूल ३९९ हेक्टरमा रहेको • गाउँपालिकामा तरकारी प्रशस्त उत्पादन हुनसक्ने सम्भावना रहेको • गाउँपालिकामा खाद्यान्नको औसत उत्पादकत्व प्रतिहेक्टर ४ टन रहेको • गाउँपालिकामा तरकारी एक रोपनीको वार्षिक औसत आम्दानी रु. ,००० रहेको • गाउँपालिकामा अगुवा कृषक ९० जना रहेका • सक्रिय कृषि प्राविधिक ३ जना रहेका • व्यवसायिक नर्सरी सञ्चालक ४ जना रहेको • कृषि उपज संकलन केन्द्र १ वटा सञ्चालनमा रहेको • कृषि उपज बजार ४ स्थानमा सञ्चालन रहेको (आदमघाट, केउरेनी, बैरेनी, गल्छी) • व्यावसायिक रुपमा तरकारी उत्पादन गर्ने कृषक समूह १० वटा र २२ वटाभन्दा बढी कृषि सहकारी रहेको • कृषि उपज मुख्य बजार काठमाडौं, पोखरा, वुटवल र त्रिशुली रहेको ।	• किसानले उत्पादनको उचित मूल्य पाउन नसक्नु (बिचौलिया) • सिंचाइ सुविधाको नियमितता, व्यापकता र पर्याप्ततामा कमी हुनु • आधुनिक तथा व्यावसायिक खेतीको अभ्यासमा कमी हुनु • गुणस्तरीय बीउ विजनमा आवश्यकताअनुसार पहुँच नहुनु • रैथाने जातका बालीहरूको संरक्षण हुन नसक्नु • प्राविधिक जनशक्तिको कमी हुनु • कृषि उपज संकलन केन्द्रहरू व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन नहुनु • बजारको माग अनुरुप उत्पादन हुनु नसक्नु • दर्ता भएका समूह तथा सहकारी एवम् फर्महरू ज्यादा अनुदानमुखी हुनु • कृषि उपजहरूको लागि चिस्यान केन्द्रहरू उपलब्ध नहुनु • समूहको सुदृढीकरण तथा संस्थागत विकासको कमी हुनु स्थानीयस्तरमा भएका मिठाई, दुग्धजन्य उत्पादन तथा अन्य साना तथा लघु उद्यमीहरूको उत्पादित वस्तुको गुणस्तरको	• तरकारी तथा फलफूल पकेट क्षेत्रको विकास गर्ने । • उच्च भूभागमा अमिलो जातका वालीहरू जस्तै कागती खेती तथा तल्लो भागमा आँप, लिची र कटहर उत्पादनमा जोड दिने • उन्नत वीउविजनको सहज उपलब्धता गराउने • कृषक तथा सहकारीहरूको उत्पादन क्षमता वृद्धि गर्ने • रैथाने जातको बाली संरक्षणका लागि प्रोत्साहान गर्ने • एक वडा एक कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने • बजारमुखी उत्पादनका लागि आवश्यक प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • व्यवसायिक कृषि तथा फलफूल नर्सरीहरूको स्थापना प्रत्येक वडामा गर्ने • फलफूल तथा तरकारीहरूको छोटो समय भण्डारणका लागि उपयुक्त स्थानहरूमा कम लागतका चिस्यान केन्द्रहरूको स्थापना गर्ने अमिलो जातका वालीहरूका लागि सेलार स्टोर र तरकारीका लागि सब्जी कोठीजस्ता) स्थानीयस्तरमा मिठाई, दुग्धजन्य उत्पादन तथा अन्य साना खाद्य उद्यमहरूको बाह्य विज्ञबाट

विद्यमान अवस्था तथा संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्म ४६ भन्दा बढी दर्ता भई सञ्चालनमा रहेको	सुनिश्चितता नहुनु तथा दर्तामा अन्यौल र समस्याहरू हुनु ।	अनुगमन गराई गुणस्तर यकिन गरी अनुमति दिने ।

४.१.२ सिंचाई

यस गाउँपालिका भित्र रहेका सिंचाई क्षेत्रको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरू देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १०६ : सिंचाई क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था तथा संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• गाउँपालिकाभरी वर्षैभरी सञ्चालनमा रहने २ वटा सिंचाइ आयोजनाबाट २००० रोपनीमा र मौसमी १० वटा ८००० रोपनी सिंचाइ सुविधा पुगेको • कुल खेतीयोग्य जमीनमध्ये आंशिक क्षेत्रमा मात्र सिंचाइ सुविधा पुगेको • अत्यावश्यक स्थानहरूमा प्लाष्टिक पोखरीहरूको निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याइएको	• सिंचाइ कुलो सञ्चालनका लागि भौगोलिक कठिनाई हुनाले लागत महंगो हुनु • पानीका स्रोतहरू पर्याप्त नहुनु • भएका स्रोतहरूको सही ढंगले उपयोग हुन नसक्नु • वैकल्पिक सिंचाइ सुविधाको अभ्यासमा कमी हुनु ।	• कम लागतमा उच्च प्रतिफल दिने प्रविधिको अवलम्वन गर्ने • लिफ्ट सिंचाइको प्रविधिलाई प्रयोगमा ल्याउने • वैकल्पिक सिंचाइ प्रविधिको पहिचान गरी विकास र प्रयोग गर्ने • परम्परागत कुलोलाई संरक्षण र संवर्द्धन गर्ने ।

४.१.३ पशुपंक्षी तथा मत्स्यपालन

यस गाउँपालिकाको पशुपंक्षी सम्बन्धी विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरू देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १०७ : पशुपंक्षी सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था तथा संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• गाउँपालिकाभरी गाई-गोरुको संख्या १२, भैंसी ८७१ वटा, बाखा १०६, उन्नत कुखुरा १ लाख ९३ हजार ९०० र व्यवसायिक भैंसी फार्म २ वटा, ० भन्दा बढी पालन गर्ने बाखा फर्म, ७ वटा, कुखुरा फर्म (सय भन्दा बडी पालन गर्ने) स्थानीय गाई फारम १ वटा रहेको । • उन्नत नश्ल सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत गाई, भैंसी र बाखामा कार्य सुरु भैरहेको • मासु पसल ८ वटा सञ्चालनमा रहेको • दुग्ध चिस्यान केन्द्र १, वडा नं. ६ बैरेनीमा सञ्चालनमा रहेको	• उचित बजार नहुनु, पशु उपजले उचित मूल्य नपाउनु • प्राविधिक सेवा टेवाको कमी । • उन्नत नश्लका पशुको संख्यामा वृद्धि गर्न नसक्नु • पशुपालन समूहहरू संगठित नहुनु र उनीहरूको संस्थागत विकासका लागि लगानी कम हुनु • पशुपालन किसानहरूका लागि उचित खोर तथा गोठको कमी हुनु। यससम्बन्धी ज्ञान, सीपको कमी हुनु । • दुग्ध चिस्यान केन्द्र तथा प्रशोधन केन्द्र पर्याप्त नहुनु • स्वच्छ मासु पसलको अभाव हुनु • उन्नत घाँस खेतीको अभाव हुनु • दूध तथा मासुजन्य उपजको सहज बजार व्यवस्थापन हुन नसक्नु • स्थानीय स्तरमा दाना उद्योगको अभाव • आवश्यक दक्ष जनशक्तिको अभाव	• दुग्ध संकलन, चिस्यान केन्द्र तथा प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गर्ने • मुख्य बजारमा पर्ने गरी १ वटा पशु बधशालाको स्थापना गर्ने एवम् फ्रेस हाउस कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • प्रत्येक वडामा घाँस स्रोत केन्द्रको विकास गर्ने • प्रत्येक वडामा संकलन केन्द्र स्थापना गर्ने । • लगानी विस्तारका लागि वित्तीय संस्थासँग प्रभावकारी समन्वय गर्ने • विमाका लागि आवश्यक प्रभावकारी समन्वय गर्ने • बजार संजालको विकास गरी बजारीकरणमा टेवा पुयाउने • स्थानीयस्तरको कच्चा पदार्थवाट दाना उद्योगको स्थापना गर्ने • नविनतम प्रविधिको उपयोगका लागि किसानहरूको क्षमताका साथै प्रविधि हस्तान्तरणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

विद्यमान अवस्था तथा संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• दुग्धजन्य उत्पादन बिक्री गर्ने ७ वटा डेरी पसल सञ्चालनमा रहेको • पशुपालन समूह १० वटा क्रियाशील रहेको • सक्रिय पशु प्राविधिक (कृषि प्राविधिक समेत) १ जना रहेको • वडा नं. मा १ वटा माछापालन (ट्राउट माछा) पोखरी सञ्चालनमा रहेको	• ल्याव सुविधा तथा अस्पताल सेवा पर्याप्त नहुनु • पशुधन विमामा किसानको पहुँच अत्यन्त कम हुनु • नश्ल सुधारका लागि दक्ष जनशक्ति नहुनु • अन्यत्रबाट पशुवस्तु ल्याउँदा रोगको जोखिम हुनु । बाखामा हाडनाता प्रजनन्को समस्या कायम रहनु। यस सम्बन्धमा किसानहरूमा पर्याप्त सचेतना नहुनु ।	• सबै पशुहरूमा महामारी नियन्त्रणका कार्यक्रम ल्याउने । • उत्कृष्ट किसानहरूलाई प्रोत्साहन एवम् पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने । • वैदेशिक रोजगारबाट आएका मानिसहरूका लागि घुम्ती कोष खडा गरी ऋण लगानी गर्ने । • कुखुरापालनको लागि स्थानीयस्तरमा ह्याचरीको व्यवस्था गर्ने । हरेक वडा कार्यालयहरूमा एकजना पशु प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने ।

४.१.४ पर्यटन

यस गाउँपालिका पर्यटन क्षेत्रको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरू सम्बनधी विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १०८ : पर्यटन सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था तथा संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• आतिथ्यताको संस्कृति • त्रिशुली नदी र र्‍याफ्टिङ • साहसिक पर्यटनको विस्तारका लागि उपयुक्त भूगोल • काठमाडौं उपत्यकासँग नजिकको अवस्थितिका कारण आन्तरिक पर्यटन विस्तारको सम्भावना • परंपरागत तामाङ्ग जातिको संस्कृति • वडा नं. १ को सरस्वती, कालिका मन्दिर तथा पाउदर धर्मद्वार गुफा, वडा नं २ मा रहेको रक्तवच्छला मन्दिर, हरेक वर्ष मंसिरको पञ्चमीमा लाग्ने मेला, वडा नं. २ कै सुनदेवी मन्दिरको प्रवर्द्धन गरी आन्तरिक पर्यटक आकर्षित गर्न सकिने • वडा नं. ३ मा रहेको गुप्तेश्वर गुफामा लाग्ने शिवरात्रीको मेला, छाँगेटार झरना, वागेश्वर तथा पञ्चकन्या मन्दिर जहाँ पूर्णिमा तथा पञ्चमीको दिन मेला • वडा नं. ४ को रणकालिका मन्दिर, वडा नं. को कोइली खर्क होमस्टे, वडा नं. ६ को अम्लेश्वर महादेव मन्दिर, वडा नं. ७ को राम मन्दिर, वडा नं. ८ को रानीमाला मन्दिर, वागवछला मन्दिर तथा छाँगेश्वर मन्दिर	• गाउँपालिकाभित्र पर्ने पर्यटकीय स्थल, सम्पदा र उपजको पहिचान, नक्साङ्कन, संरक्षण र व्यवस्थापन हुन नसकेको । • यथेष्ट मात्रामा भौतिक पूर्वाधारको विकास तथा विस्तार नभएको । • सहज यातायातको कमी • भएका पर्यटकीय सम्पदा, संस्कृति, सेवा सुविधा आदिको वारेमा सूचनाको आदान प्रदानको कमी • मौलिक कला संस्कृतिको संरक्षणमा ध्यान पुग्न नसकेको । • पर्यटन, कला तथा संस्कृतिको विकासका लागि गाउँपालिकामा संस्थागत संरचना नभएको । • पर्यटन विकासका लागि नीति, कार्यक्रम तथा वजेटको व्यवस्था हुन नसकेको ।	• गाउँपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरी सो अनुसार सालवसाली वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने । प्राथमिकताको आधारमा वार्षिक योजनामा पर्यटन सम्वन्धित नीतिलाई सम्वोधन गर्ने गरी योजना, वजेट तर्जुमा गर्ने । पर्यटन क्षेत्रको पूर्वाधार विकास, सेवा सुविधाको अभिवृद्धि लगायतका कार्यहरू चरणवद्ध रुपमा कार्यान्वयन गर्ने । • प्रमुख पर्यटकीय स्थलको पहिचान, डकुमेन्ट्री तयार, लिखित दस्तावेज तयार गर्ने कार्यहरू गरी पर्यटकीय विकास तथा प्रवर्द्धनको कार्यलाई अगाडि वढाउने । • नीजि क्षेत्र र समुदायसंगको साझेदारीमा पर्यटन विकास कार्यहरू सञ्चालन गर्ने । • स्थानीय संस्कृति एवं रितिरिवाजको प्रवर्द्धन सहित होम स्टे कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • कृषि तथा पशुपालन पकेट क्षेत्र जस्ता एकिकृत कृषि फर्म सहित कृषि पर्यटनको विकास र विस्तार गर्ने । • स्थानीय कला, संस्कृतिको जगेर्ना, कला तथा संस्कृतिको संवर्द्धन केन्द्रको स्थापना स्थानीयस्तरमा गर्ने । • पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने ।

विद्यमान अवस्था तथा संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
माउण्टेन वाइकिङ्ग, भीर तथा पर्वत आरोहण, ट्रेकिङ्ग, हाईकिङ्ग, चराहरूको अवलोकन, उडान, पाराग्लाईडिङ्ग	स्थानीयस्तरमा होटेल, स्वस्थ खानेपानीको उपलव्धता हुन नसकेको ।	• पर्यटन सम्वन्धित भाषिक, साहित्यिक कार्यक्रम सञ्चालन तथा पुस्तक प्रकाशन गर्ने । सांस्कृतिक महोत्सवहरू नियमित रुपमा आयोजना गर्ने ।

४.१.५ सम्पदा तथा संस्कृति

यस गाउँपालिकाको साँस्कृतिक सम्पदा र कला सम्बन्धी विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरू देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १०९ : सम्पदा तथा संस्कृति सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था तथा संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• आतिथ्यताको संस्कृति • त्रिशुली नदी र ऱ्याफ्टिङ • साहसिक पर्यटनको विस्तारका लागि उपयुक्त भूगोल • काठमाडौं उपत्यकासँग नजिकको अवस्थितिका कारण आन्तरिक पर्यटन विस्तारको सम्भावना • परंपरागत तामाङ्ग जातिको संस्कृति • वडा नं. १ को सरस्वती, कालिका मन्दिर तथा पाउदर धर्मद्वार गुफा, वडा नं २ मा रहेको रक्तवच्छला मन्दिर, हरेक वर्ष मंसिरको पञ्चमीमा लाग्ने मेला, वडा नं. २ कै सुनदेवी मन्दिरको प्रवर्द्धन गरी आन्तरिक पर्यटक आकर्षित गर्न सकिने • वडा नं. ३ मा रहेको गुप्तेश्वर गुफामा लाग्ने शिवरात्रीको मेला, छाँगेटार झरना, वागेश्वर तथा पञ्चकन्या मन्दिर जहाँ पूर्णिमा तथा पञ्चमीको दिन मेला • वडा नं. ४ को रणकालिका मन्दिर, वडा नं. को कोइली खर्क होमस्टे, वडा नं. ६ को अम्लेश्वर महादेव मन्दिर, वडा नं. ७ को राम मन्दिर, वडा नं. ८ को रानीमाला मन्दिर, वागवछला मन्दिर तथा छाँगेश्वर मन्दिर माउण्टेन वाइकिङ्ग, भीर तथा पर्वत आरोहण, ट्रेकिङ्ग, हाईकिङ्ग, चराहरूको अवलोकन, उडान, पाराग्लाईडिङ्ग	• गाउँपालिकाभित्र पर्ने पर्यटकीय स्थल, सम्पदा र उपजको पहिचान, नक्साङ्कन, संरक्षण र व्यवस्थापन हुन नसकेको । • यथेष्ट मात्रामा भौतिक पूर्वाधारको विकास तथा विस्तार नभएको । • सहज यातायातको कमी • भएका पर्यटकीय सम्पदा, संस्कृति, सेवा सुविधा आदिको वारेमा सूचनाको आदान प्रदानको कमी • मौलिक कला संस्कृतिको संरक्षणमा ध्यान पुग्न नसकेको । • पर्यटन, कला तथा संस्कृतिको विकासका लागि गाउँपालिकामा संस्थागत संरचना नभएको । • पर्यटन विकासका लागि नीति, कार्यक्रम तथा वजेटको व्यवस्था हुन नसकेको । स्थानीयस्तरमा होटेल, स्वस्थ खानेपानीको उपलव्धता हुन नसकेको ।	• गाउँपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरी सो अनुसार सालवसाली वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने । प्राथमिकताको आधारमा वार्षिक योजनामा पर्यटन सम्वन्धित नीतिलाई सम्वोधन गर्ने गरी योजना, वजेट तर्जुमा गर्ने । पर्यटन क्षेत्रको पूर्वाधार विकास, सेवा सुविधाको अभिवृद्धि लगायतका कार्यहरू चरणवद्ध रुपमा कार्यान्वयन गर्ने । • प्रमुख पर्यटकीय स्थलको पहिचान, डकुमेन्ट्री तयार, लिखित दस्तावेज तयार गर्ने कार्यहरू गरी पर्यटकीय विकास तथा प्रवर्द्धनको कार्यलाई अगाडि वढाउने । • नीजि क्षेत्र र समुदायसंगको साझेदारीमा पर्यटन विकास कार्यहरू सञ्चालन गर्ने । • स्थानीय संस्कृति एवं रितिरिवाजको प्रवर्द्धन सहित होम स्टे कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • कृषि तथा पशुपालन पकेट क्षेत्र जस्ता एकिकृत कृषि फर्म सहित कृषि पर्यटनको विकास र विस्तार गर्ने । • स्थानीय कला, संस्कृतिको जगेर्ना, कला तथा संस्कृतिको संवर्द्धन केन्द्रको स्थापना स्थानीयस्तरमा गर्ने । • पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने । • पर्यटन सम्वन्धित भाषिक, साहित्यिक कार्यक्रम सञ्चालन तथा पुस्तक प्रकाशन गर्ने । सांस्कृतिक महोत्सवहरू नियमित रुपमा आयोजना गर्ने।

४.१.६ उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय

यस गाउँपालिकाको उद्योग व्यापार तथा व्यवसाय क्षेत्रको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरू सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११० : उद्योग, व्यापार तथा व्यावसाय सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था तथा संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• गाउँपालिकाभर ७७२ वटा व्यापार व्यवसाय सञ्चालनमा रहेको । • खासगरी राजमार्ग आसपास ६ वटा प्रमुख बजारहरू रहेको • कुटानी पिसानी मिल पर्याप्त रहेको । • क्रसर उद्योगहरू लगभग २७ वटा सञ्चालनमा रहेको • उद्योग, व्यापार तथा व्यवसायका लागि सहज सडक पूर्वाधार र बजारसम्मको पहुँच रहेको	• व्यवसायिक सोच र संस्कारको अभाव • पुर्वाधारको अभाव (व्यवसायिक सडक, कृषि सडक) • तालिम तथा प्रशिक्षण दिनु पर्छ भन्ने सोच तथा सो सम्वन्धि तालिम केन्द्रको अभाव • व्यवसायिक प्रविधिको अभाव, व्यवसायिक सेवा प्रदायक संस्थाको अभाव • बैंक तथा वित्तिय सस्थाहरूवाट प्रवाह हुने ऋणमा सवै व्यवसायीहरूको पहुँचको कमी रहेको । टाँठावाँठाको पहुच वढी भएको । • उद्योग, व्यवसाय सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने दीर्घकालीन नीति, रणनीति, कार्यक्रम तथा वजेट विनियोजनको अभाव । • उत्पादनमुखी बजारको व्यवस्थापन नहुनु, • व्यवसायिक सुचना केन्द्रको कमि जस्ता पक्षपनि उद्योग व्यवसाय विकासको प्रमुख समस्याको रुपमा रहेको ऋण लिनका लागि व्यवसाय दर्ता गर्ने प्रचलन हावी भएको ।	• लक्ष्यित समूहहरूको पहिचान, प्राथमिकिकरण गरी उनीहरूको आवह्यकता पहिचान गर्ने । गाउँभरिका लक्षित समूहको खण्डीकृत तथ्याङ्क संकलन गर्ने । • गाउँपालिका क्षेत्रमा स्थानीय स्रोत साधनहरूमा आधारित १०० वटा लघु उद्यमहरूलाई न्यूनतम व्याजदरमा ऋण उपलव्ध गराउन सहजिकरण गर्ने र उसले उत्पादन गरेको वस्तु विक्रिको आधारमा अनुदान दिने तथा वजारिकरणमा सहजिकरण एवम् आवश्यक तालिम दिने । • महिलाहरूको कार्यवोझ घटाउने खालका वस्तुहरूमा अनुदान दिने व्यवस्था गर्ने । महिलाले पुरुषले गर्ने काम गर्न खोज्छन भने उनीहरूलाई प्रोत्साहन सहयोग गर्ने । • स्थानीय परम्परागत ज्ञान तथा प्रविधिको वैज्ञानिक अनुसन्धान अभिलेखन प्रकाशन तथा बौद्धिक सम्पत्ति दर्ता गर्न सहयोग अभिवृद्धि गर्ने। परंपरागत सीप युवा पुस्ताहरूलाई हस्तान्तरण गर्दै जाने । • युवालाई लक्षित गरी मागमा आधारित सीप र उद्यमशिलता विकास सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने • स्थानीय समुदायलाई उद्योगको लागि आवश्यक कच्चा पदार्थको उत्पादनमा आधारित सचेतना, सीप र प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने • नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी एक स्थानीय तह एक औद्योगिक ग्राम कार्यक्रम अनुसार उद्योग ग्रामको स्थापना गर्ने • उद्योग वाणिज्य सङ्घ लगायत सरोकारवाला सङ्घ संस्थाको सहकार्यमा व्यापार प्रवर्द्धन गर्न कृषि मेला, सांस्कृतिक मेला आयोजना गर्ने । • पालिकास्तरीय उद्यमी तथा व्यवसायीहरूको सञ्जाल स्थापना गरी निरन्तर अन्तर्किया गर्ने । संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी औद्योगिक विकासको लागि आवश्यक सडक र अन्य पूर्वाधारको विकास र विस्तार गर्ने

४.१.७ वित्तीय सेवा, सहकारी तथा रोजगारी

यस गाउँपालिका भित्र रहेका वित्तीय सेवा, सहकारी र रोजगारी सम्बन्धी विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १११ : वित्तीय सेवा, सहकारी र रोजगारी सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान स्थिति र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
● बैकका शाखा: १७ वटा (साँग्रिला, कामना, एनआएसी एसिया, ग्लोवल, वैंक अफ काठमाण्डौ, नेपाल वंगलादेश, ज्योति, नविल, मुक्तिनाथ आदि) ● लघुवित्त वित्तीय संस्था २ वटा सञ्चालनमा रहेको ● २४ वटा सहकारी सञ्चालनमा रहेको ● बैंक तथा वित्तीय संस्था स्थापना र दैनिक कार्य सञ्चालनका लागि सहज सडक यातायातको पहुँच रहेको	● विपन्न वर्गहरूको ऋणमा पहुँच नभएको, सहुलियत व्याजदरको वारेमा आम सरोकारवालाहरूलाई जानकारी नभएकोले सुविधा लिन नसकेको । ● ऋणमा पहुँच टाँठावाठाको मात्र हुने गरेको । ऋण परिचालनमा सिन्डिकेट कायमै रहनु । ● उद्योग व्यवसायका लागि आवश्यक पर्ने पूँजीको पहुँच सहज नभएको ● कम आय भएकालाई कर्जा सहज उपलब्ध नभएको ● सहकारी शिक्षाको अभाव ● सहकारी मूल्य मान्यताको ङ्सरण नहुनु ● सुशासनको अभाव ● प्रभावकारी नियमन हुन नसक्नु ● वित्तीय अनुसन्धानमा कमी ● उत्पादनमूलक र रोजगारमूलक कार्यमा ध्यान नदिईनु ● वचत र ऋण संरक्षण नीतिको कमी	● सहुलियत व्याजदरको सही सदुपयोगका लागि नीति निर्माण गरी सो सम्वन्धमा आम सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखिकरण गर्ने । ● गरिव तथा विपन्न वर्गको सहुलियत व्याजदरमा सहज पहुँच स्थापनाका लागि वडागत रुपमा उद्यमशील गरिव तथा विपन्नहरूको तथ्याङ्क संकलन गर्ने । ● हरेक वडालाई पकेट प्याकेज क्षेत्रको रुपमा विकास गरी सो अनुसार ऋण लगानी गर्ने वातावरणको श्रृजना गर्ने । ● कृषिको क्षेत्रमा बढी लगानी गर्ने स्थानीय वैंक तथा वित्तिय संस्थाहरूलाई पुरस्कृत गर्ने । ● बैक तथा वित्तीय संस्था तथा स्थापित लक्षित समूहको ऋणीको वीचमा समन्वय, सहजिकरण र सिफारिसको काम गर्ने । ● वातावरणीय अनुकुलनलाई ध्यानमा राखी वढी उत्पादन हुने उन्नत वीउको प्रयोग सम्वन्धमा अभिमुखीकरण गरी पहुँच स्थापना गर्ने । ● सहकारीहरूको संस्थागत क्षमता सुदृढीकरणको माध्यमबाट सुशासन प्रवर्द्धन अभिवृद्धि गर्ने । ● भूमि वैंक अवधारणा अनुसार जमीनको उपयोग गर्ने । ● वित्तिय अनुगमन र नियमनलाई व्यवस्थित र नियमित गर्ने ।
आय तथा रोजगारी क्षेत्रको वस्तु स्थिति विवरण		
● रोजगारीको प्रमुख क्षेत्रको रुपमा कृषि, निर्माण व्यवसाय, बैदेशिक रोजगारी, निजी क्षेत्र, स्वरोजगारीका क्रियाकलापहरू रहेको ● बैदेशिक रोजगारीमा जानेको संख्या ६१३ रहेको ● कुल भित्रिने विप्रेषण आय रु. .... रहेको ● साना किसान परिवार औषत आय वार्षिक रु. ० हजार रहेको	● गाउँपालिकाभर रहेको बेरोजगारको संख्या १०३९ रहेको (चालू आ.व.को) ● तोकिएको श्रमको मूल्य (रु.६००) कम रहेको । ● सूचीकृत बेरोजगारहरू लक्षित समुदायवाट कम परेको । ● बेरोजगारहरूमा श्वेत रोजगारीमा जोड दिने मानसिकता । ● नातावाद तथा कृपावादको मानसिकताका कारणले निवेदन दिन पनि आनाकानी गर्ने प्रवृत्ति रहेको छ । ● उचित ज्ञान सीप क्षमताको पहिचान नभएको ● तालिमको अभाव ● ठूला उद्योग तथा व्यवसायहरूको स्थापना नहुनु ● सूचना तथा प्रविधिको अभाव शिक्षित युवा विदेशिनाले शैक्षिक वातावरणको अभाव	● दक्ष सीप र क्षमतावान व्यक्तिहरूलाई गाउँपालिका अन्तर्गत रहेको विभिन्न संघसंस्थाहरूमा आवद्ध गराउने ● बेरोजगारको सूचिकृत संख्या मध्येबाट दक्ष सीप ज्ञान भएका व्यक्तिमध्ये छनौट गरी विभिन्न संघसंस्थाहरूसंग समन्वय गरी रोजगारी श्रृजना गर्ने ● विप्रेषण आयलाई उत्पादनमूलक कार्यमा उपयोग गर्न प्रवर्द्धनात्मक कार्य सञ्चालन गर्ने ● रोजगार सूचना केन्द्रमा उपलब्ध सूचनाको उपयोग हेतु क्षमता विकास गर्ने ● रोजगार प्रवर्द्धनका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● बेरोजगारहरूको सूचनाका लागि वडास्तरीय अभियान सञ्चालन गरी सूचिकृत गर्ने व्यवस्था गर्ने । गाउँपालिकाले श्रम दरको सम्वन्धमा आवश्यक समीक्षा गरी नीतिगत परिमार्जन गर्ने ।

४.२ सामाजिक विकास

सामाजिक विकास क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरणमा शिक्षा, स्वास्थ्य तथा पोषण, खानेपानी तथा सरसफाई, महिला, बालबालिका, लक्षित वर्ग र सशक्तिकरण, युवा तथा खेलकुद उपक्षेत्रको विद्यमान स्थिति तथा संभावना, समस्या र चुनौती र संभावना उपयोगको रणनीति समावेश गरिएका छन् । उक्त विवरण गाउँपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवालासँगको परामर्श, सहभागितामूलक कार्यशाला गोष्ठी, पारिवारिक सर्भेक्षण तथा संस्थागत सूचनाको आधारमा तयार गरिएको छ । सो विवरण देहायअनुसार रहेको छ ।

४.२.१ शिक्षा तथा मानव संशाधन

यस गाउँपालिकाको शिक्षा तथा मानव संशाधन सम्बन्धी विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ ।

तालिका ११२ : शिक्षा तथा मानव संशाधन विकास सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- सामुदायिक विद्यालय ३६ र संस्थागत २ वटा गरी कुल ३८ वटा विद्यालय सञ्चालनमा रहेको (सामुदायिकतर्फ आधारभूत १ देखिसम्मका २३ वटा विद्यालय, आधारभूत ६ देखि ८ सम्मका ६ वटा, माध्यमिक तह ९ देखि १० सम्म ४ वटा र माध्यमिक ११ देखि १२ सम्म ३ वटा र संस्थागततर्फ कक्षा ११ देखि १२ सम्म सञ्चालनमा रहेका २ वटा विद्यालय रहेको) - कच्ची भवन १० र पक्की भवन ९१ वटा रहेको - सामुदायिक २ वटा क्याम्पस र निजी १ वटा क्याम्पस सञ्चालनमा रहेको तथा ३२ जना विद्यार्थी अध्ययनरत रहेको - विद्यालयमा आधारित कुल २७ वटा संघीय अनुदानबाट संचालित र ७ वटा गाउँपालिकाबाट सञ्चालित प्रारम्भिक वाल विकास केन्द्र सञ्चालनमा रहेको - ३ वटा सामुदायिक सिकाई केन्द्र सञ्चालनमा रहेको - कुल दरवन्दी १७० रहेकोमा कुल २१३ जना शिक्षक कार्यरत रहेको - शिक्षक विद्यार्थी अनुपान २७ प्रतिशत रहेको - साविक उमाविमा ४ जना अनुदानमा कार्यरत रहेको - प्राविधिक धारका १ वटा विद्यालय सञ्चालनमा रहेको - प्राविधिक धारतर्फ निमासि २ जना, मासि २ जना गरी ४ जना कार्यरत रहेको - शिक्षण सिकाइ अनुदान तर्फ संघीय मावि अनुदान १ जना र प्रदेश मावि अनुदान १ जना रहेको	- कोठाको कमी - सबै विद्यालयमा गुणस्तरीय खानेपानीको सहज सुबिधामा कमी - विद्यालयमा खेलमैदानको कमी - निमावि तथा प्रावि स्तरका सबै विद्यालयमा कम्प्युटर ल्यावको कमी - विद्यालयमा विद्युतीय पुस्तकालयको कमी - सबै निमावि स्तरका (६ वटा) विद्यालयमा विज्ञान प्रयोगशाला नभएको - शैक्षिक गुणस्तरको एक रुपतामा कमी - विद्यार्थी निरन्तरता दर कमी रहेको - विषयगत शिक्षकको कमी - विद्यालयमा बालमैत्री तथा अपांगमैत्री सुविधायुक्त कक्षा कोठाको कमी - सबै विद्युतिय हाजिरीको अभ्यासमा कमी - आधारभूत तहका विद्यालयमा इन्टरनेट सुबिधाको कमी - प्रारम्भिक बाल विकासमा केन्द्रको खेल सामाग्री, सिकाइ सामग्री तथा कक्षा कोठा व्यवस्थापनको कमी - बालविकास सहज कर्तामा उपयुक्त तालिमको कमी - मागमा आधारित शिक्षक तालिमको कमी - बालबालिकाको निरन्तरता दर र उपस्थिति दरमा कमी	- विद्यालयको पक्की भवन निर्माण गर्ने - सबै विद्यालयमा गुणस्तरीय खानेपानी व्यवस्था गर्ने - निमावि र माध्यमिक विद्यालयमा खेलमैदान निर्माण गर्ने - सबै निमावि स्तरका विद्यालयमा कम्प्युटर ल्यावको व्यवस्था गर्ने - वडा नं. को सबै वटा विद्यालयमा मातृभाषामा कक्षा सञ्चालन गर्ने - सबै माध्यमिक विद्यालयमा विद्युतीय पुस्तकालयको स्थापना गर्ने - सबै निमाविमा विद्यालयमा विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना गर्ने - विद्यालयमा नवनिर्माण भवनमा बालमैत्री तथा अपांगमैत्री सुविधायुक्त कक्षा कोठाको निर्माण गर्ने - सबै विद्यालयमा गुणस्तरीय इन्टरनेट सहित सूचना, सञ्चार र प्रविधि विस्तार गर्ने - हरित विद्यालय कार्यक्रम सञ्चालन गरी विद्यालयलाई हरियाली र आकर्षक गराउने - सबै प्रारम्भिक बाल विकासमा केन्द्रको खेल सामाग्री, सिकाइ सामग्री तथा कक्षा कोठा व्यवस्था गर्ने - सबै विद्यालयमा विद्युतिय हाजिरी स्थापना गर्ने - सबै मावि तथा निमावि स्तरका विद्यालयमा सिसि क्यामराको स्थापना गर्ने

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्रमा सहजकर्ता संघीय स्रोतका २७ जना र स्थानीय स्रोतको ७ जना गरी कुल ३४ जना कार्यरत रहेको - शैक्षिक सत्र २०७७ अनुसार विद्यालयमा कुल ६७९७ जना विद्यार्थी अध्ययनरत रहेको - कम्प्युटर ल्याव ७ वटा सामुदायिक विद्यालयमा रहेको - ६ वटा सामुदायिक माविमा पुस्तकालय रहेको - सबै विद्यालयमा आधारभूत तहको खानेपानी तथा शौचालय सुविधा रहेको - ६ वटा विद्यालयमा खेलकुद मैदान रहेको - ७ वटा माध्यमिक तहका सबै विद्यालयमा इन्टरनेट सुविधा रहेको - विद्यालयमा वि.व्य.स. गठन भएको - १ वटा विद्यालयमा स्कुल वस सुविधा रहेको - पूर्व प्राथमिक तहको अनुभव सहित कक्षा १ मा भर्ना हुने विद्यार्थी ९७ प्रतिशत रहेको - प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र देखि कक्षा सम्मका विद्यार्थीलाई दिवा खाजा सुविधा उपलब्ध रहेको - ६ वटा माध्यमिक विद्यालयमा विज्ञान प्रयोगशाला रहेको - माध्यमिक विद्यालयमा विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक भएको - विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति सुबिधा उपलब्ध रहेको - विद्यालय नर्स कार्यक्रम ३ वटा विद्यालयमा कार्यान्वयनमा रहेको - विद्यालयमा स्यानीटरी प्याडको व्यवस्था रहेको - स्थानीय स्रोतबाट २२ शिक्षक रहेको - दिवाखाजा भान्सेभत्ता स्थानीय रुपमा उपलब्ध रहेको - गाउँ शिक्षा योजना तथा स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण भएको - शिक्षक डायरी र परिचय पत्र तयार भएको	- विद्यालय अनुगमन संयन्त्रको कमी - अविभावक शिक्षाको अभ्यासमा कमी - शिक्षा शाखामा २ जना जनशक्तिको कमी - सबै विद्यालयमा व्यवस्थित घेरावारको कमी - विद्यालयमा खेलकुद तथा सिकाइ सामाग्रीको कमी - विद्युतिय सूचना प्रबिधिमा आधारित वैकल्पिक सिकाइ अभ्यासको कमी - अविभावकको चेतनामा कमी - कोभिड १९ को प्रकोपले शिक्षण सिकाइ प्रभावित रहेको - विद्यालयको शैक्षिक अभिलेख व्यवस्थापन कमी - बाल क्लब गठनको अभ्यासमा कमी - विद्यालयमा जंक फुड नियन्त्रणको कमी - शैक्षिक बेरोजगारी - व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अविभावक समितिको बैठकमा नियमिताको कमी तथा शैक्षिक एजेण्डाको कमी हुने गरेको - आवासिय विद्यालयको कमी - विद्यालयमा बालमैत्री शिक्षण विधिको कमी - बाल क्लवको कृयाशिलतामा कमी - कक्षा ११ तथा १२ सञ्चालित विद्यालयमा शिक्षकको दरवन्दी कमी - क्याम्पस तहमा आर्थिक स्रोतको कमी	- शिक्षण सिकाइ प्रकृयालाई बालमैत्री गराउने - बालविकास सहजकर्तालाई नियमित तालिमको व्यवस्था गर्ने - वर्षको दुइ पटक शिक्षक विद्यार्थीको घरमा पुगेर विवरण संकलन गर्ने - शिक्षा शाखामा २ जना जनशक्ति थप गर्ने - सबै विद्यालयमा मापदण्ड अनुरुपको घेरावार निर्माण गर्ने - सबै विद्यालयमा खेलकुद तथा सिकाइ सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने - उच्च शिक्षा कक्षा सञ्चालनमा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने - विद्यालयमा नियमितताका लागि आवासिय विद्यालय सञ्चालन गर्ने - अविभावक शिक्षा सञ्चालन गर्ने - विद्यालयको शैक्षिक अभिलेख व्यवस्थापन प्रभावकारी गराउने - विपन्न तथा अनाथ बालबालिकाका विशेष छात्रवृति व्यवस्था गर्ने - शिक्षक र विद्यार्थीलाई दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने - जनकल्याण माविमा प्राविधिक विषय अन्तरगत कृषि धारको कक्षा सञ्चालन गर्ने - मागमा आधारित शिक्षक तालिम व्यवस्था गर्ने - प्रत्येक विद्यालयमा गुनासो पेटीका स्थापना गर्ने - विद्युतिय सूचना प्रविधिमा आधारित शिक्षण तालिम सञ्चालन गर्ने - विद्यालयमा जंगफुड निषेध तथा अनुगमन गर्ने - माविस्तरका सबै विद्यालय नर्स कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - बाल क्लवको क्षमता विकास गर्ने - अतिरिक्त कृयाकलापलाई नियमित तथा प्रभावकारी गराउने - बालमैत्री स्थानीय शासनलाई आवश्यक आधार तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने

४.२.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

यस गाउँपालिकाको स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११३ : स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- एक वटा अस्पाताल, २ वटा स्वास्थ्य चौकी, वटा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र र एक वटा आर्युवेद औषधालय रहेको (डुम्रीचौर आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र वडा नं. १, कल्लेरी स्वास्थ्य चौकी वडा नं. २, आँम डाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र वडा नं. ३, कार्की डाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र वडा नं. ४, बिर्ताडाँडा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र वडा नं. , बैरनी अस्पताल वडा नं. ६, भोटे पलाङ आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र वडा न.. ७, गोगनपानी स्वास्थ्य चौकी वडा नं. ८, बैरेनी आयुर्वेद औषधालय वडा नं.) - १ शैयाको अस्पताल बैरेनीमा निर्माणधिन रहेको - खोप केन्द्र १० तथा गाउँघर क्लिनिक ७ वटा रहेको - संघीय राजधानीका स्वास्थ्य संस्थासँग यातायातको सहज पहूँच तथा भौगोलिक निकटता रहेको - ३ स्थानमा वर्थिङ केन्द्र रहेको - अधिकृत स्तरको ६ वटा, सहायक स्तरको २३ वटा गरी .कुल २९ जना स्वीकृत दरवन्दी रहेकोमा मेडिकल अधिकृत १ जना, अधिकृत छैटौं तह ४ जना, सहायक पाँचौ १७ जना, सहायक चौंथा ९ जना र कार्यालय सहयोगी १२ जना, एम्बुलेन्स चालक १ जना र विद्यालय नर्स पाँचौ तह ३ जना गरी ४७ जना जनशक्ति कार्यरत रहेको - सुआहरा गैससको स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहयोग गरिरहेको - कुपोषणको अवस्थामा सुधार हुँदै गएको - एक स्थानमा सुरक्षित गर्भपतन सेवा रहेको - स्वास्थ्य शाखामा २ जना कार्यरत रहेको - मापदण्ड अनुसारको २ वटा स्वास्थ्य चौकी र ३ वटा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रको भवन रहेको - २३ जना महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यरत रहेको - परिवार नियोजन साधनको प्रयोग दर करिब १६ प्रतिशत रहेको	- वृद्धि अनुगमन गरिएका २ वर्ष मुनिका कुल बालबालिका मध्ये ०.४ प्रतिशत बालबालिकामा कुपोषण रहेको - मापदण्ड अनुसार १ वटा हेल्थपोष्टका र २ वटा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र गरी कुल ३ वटा भवन कमी रहेको - मापदण्ड अनुसारका वडा नं ७ बाहेकका सबै वडामा खोप केन्द्र तथा गाउँघर क्लिनीकको भवनको कमी रहेको - स्वास्थ्य क्षेत्रमा जनचेतनाको कमी रहेको - बैरेनी अस्पताल बाहेका सबै स्वास्थ्य संस्थामा ल्याव सेवाको कमी - महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविका तथा स्वास्थ्यकर्मीलाई क्षमता विकासका अवसरको कमी - स्वास्थ्य संस्थामा स्तनपान कक्षको व्यवस्थापन नरहेको - स्वास्थ्य सेवाका लागि भौगोलिक विकटता र एम्बुलेन्स सेवाको कमी - बैरनी अस्पताल र कल्लेरी स्वास्थ्य चौकी बाहेकका स्वास्थ्य संस्थामा घेराबारको कमी - सबै स्वस्थ्य संस्थामा मापदण्ड अनुसारका शौचालयको कमी - पोषण तथा स्वस्थ आहार सम्बन्धी चेतनाको कमी - सबै स्वास्थ्य संस्थामा हस्पिटलजन्य फोहोर व्यवस्थापनको कमी - आमडाँडा तथा कार्की डाँडा आधारभूत स्वास्थ्य इकाइमा इन्टरनेट सुविधाको कमी - बैरनी अस्पताल बाहेकका सबै स्वास्थ्य संस्थामा विद्युतिय हाजिरीको अभ्यासमा कमी - बैरनी अस्पताल बाहेक सबै स्वास्थ्य संस्थामा सिसि क्यामराको उपयोगमा कमी - प्रोटोकल अनुसारको गर्भपरिक्षण नगर्ने महिला करिब १० प्रतिशत रहेको	- बालबालिकालाई वृद्धि अनुगमनको दायरामा ल्याउन स्वास्थ्य आमा समूह मार्फत जनचेतना वृद्धि गर्ने - पूर्ण खोप, पूर्ण संस्थागत सुत्केरी र पोषणको अवस्था सुधारका भिडियो विज्ञापन मार्फत प्रचार प्रसार गर्ने - मापदण्ड अनुसार गोगनपानी स्वास्थ्य चौकी र वडा नं १ र वडा नं ४ को ३ वटा भवन निर्माण गर्ने - वडा नं. ७ बाहेक सबै वडामा खोप केन्द्र भवन निर्माण गर्ने - स्वास्थ्यकर्मीका लागि नियमित तालिमको व्यवस्था गर्ने - सबै स्वास्थ्य संस्थामा स्वस्थ खानेपानीको व्यवस्था गर्ने - बैरनी बाहेकका सबै स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय तथा घेरावारको व्यवस्था गर्ने - बैरनी र कल्लेरी बाहेकका सबै स्वास्थ्य संस्थामा सोलार, सिसि क्यामरा, इन्टरनेट तथा विद्युतिय हाजिरी र कम्प्युटर तथा ल्यापटपको व्यवस्था गर्ने - सबै स्वास्थ्य संस्था, गाउँ कार्यपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयमा स्तनपान कक्षको निर्माण गर्ने - नसर्ने रोग नियन्त्रण गर्न पेन प्याकेजमार्फत जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने - नसर्ने रोग नियन्त्रण गर्न योग अभ्यासको अनुसरण र खानपान तथा जीवन शैलीलाई सुधार गर्न सचेतना वृद्धि गर्ने - वडा नं ६ बाहेक सबै वडामा एम्बुलेन्स सुबिधा थप गर्ने - शिक्षकहरूलाई स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने - बैरनी बाहेक सबै स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला विस्तार गर्ने - बैरनी स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला स्तरोन्नती गर्ने - वार्षिक रुपमा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने - ४० वर्ष माथिका नागरिकलाई नियमित स्वास्थ्य परिक्षणको दायरामा ल्याउन टोल टोलमा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- ८६ प्रकारका औषधी निशुल्क उपलब्ध रहेको - ९० प्रतिशत संस्थागत सुत्केरी हुने अभ्यास रहेको - प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भ परिक्षण गर्ने ८१ प्रतिशत गर्भवती सुत्केरी रहेको - ल्याव, ओपिडी र खोप, पोषण, परिवार नियोजन, आमा सुरक्षा, क्षयरोग, कुष्ठरोग, ग्रामीण अल्टा साउण्ड सेवा, मलेरिया तथा महामारी नियन्त्रण सेवा उपलब्ध रहेको - गाउँपालिका क्षेत्रभित्र एक वटा एम्बुलेन्स सञ्चालनमा रहेको - स्वस्थ्य क्षेत्रका सूचकहरूमा सुधार हुँदै गएको - एन्टिजिन तथा पिसिआर परिक्षणका लागि नमूना संकलन सेवा उपलब्ध रहेको	- अन्धविश्वास धामी झाँक्रीको अभ्यास कायमै रहेको - नसर्ने रोगको विस्तार तथा स्वस्थ खानपानको अभ्यासमा कमी - वडा नं ६ बाहेकका सबै वडामा एम्बुलेन्स सेवाको कमी - वृद्धि अनुगमनमा नियमितताको कमी - स्वस्थ आनिवानीको अभ्यासमा कमी - स्वास प्रस्वास संक्रमण दर उच्च रहेको - कोभिड १९ को जोखिम उच्च रहेको - नियमित स्वास्थ्य परिक्षणको कमी - रोग लुकाउने प्रचलन रहेको - स्वास्थ्य बीमाको अभ्यासमा कमी रहेको स्वास्थ्य संस्थामा सेवा प्रवाह गर्ने जनशक्तिको कमी	- स्वास्थ्य बीमालाई प्रभाबकारी गराउन जनचेतना तथा विशेष व्यवस्था गर्ने - स्वास्थ्य संस्था मार्फत घरमा प्रसुति चेक जाँचको व्यवस्था गर्ने - प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा अल्ट्रा साउण्ड कार्यक्रम र किशोरी आइरन तथा फोलिक एसिड वितरण कार्यक्रम - मादक पदार्थ तथा सुर्तीजन्य वस्तु निरुत्साहन गर्ने - स्वास्थ्य स्वयम सेविका लाई तालिमको व्यवस्था गर्ने - गर्भवती सुत्केरी भेटघाट कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - गर्भवतीका लागि निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा गर्भ परिक्षण सेवा लिन आउनेका लागि निशुल्क खाजा उपलब्ध गराउने

४.२.३ खानेपानी तथा सरसफाई

गाउँपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाईको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११४ : खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- संघ तथा प्रदेश सरकारले आवधिक विकास योजनामा एक घर एक धारा नीति लिएको - कुल ६१. प्रतिशत घरपरिवारमा पाइप धाराको पानी र करिव १६ प्रतिशत घरपरिवारमा निजी धारा उपयोग गर्ने अभ्यास रहेको - खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भइ सकेको - ९८ प्रतिशत घरपरिवारमा शौचालय निर्माण रहेको - खानेपानीका स्रोतका रुपमा मुल, खोला र भूमिगत जलस्रोत रहेको - वडा नं. ६ मा ३ वटा, वडा न.. १ मा १ वटा, वडा नं. ८ मा १ र वडा नं. ३ मा १ वटा लिफ्टिङ् खानेपानी सञ्चालनमा रहेको - स्थानीय सरकारले एक घर एक धारा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याएको	- करिव २ प्रतिशत घरमा शौचालय नरहेको - फोहोरको व्यवस्थापनमा चुनौति रहेको - घरबाट निस्कने फोहोरको व्यवस्थापनको अभ्यासमा कमी - ल्याण्डफिल्ड साइडको कमी - २८. प्रतिशत घरपरिवारमा पाइपबाट खानेपानी सुविधाको उपलब्धतामा कमी - गल्छी, बैरनी र मासटारमा सार्वजनिक सौचालयको कमी रहेको - व्यक्तिगत शौचालयको सरसफाइमा कमी - खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण नियमिततामा कमी - खानेपानी तथा सरसफाइ गुरुयोजना तयारीको कमी	- सवै घरमा शौचालयलाई अनिवार्य गराउने - एक घर एक धारा निर्माणलाई संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी प्रभाबकारी गराउने - गुणस्तरीय खानेपानी आपुर्तीका लागि खानेपानीको गुणस्तर परिक्षणलाई नियमित गर्ने - लिफ्टिङबाट सञ्चालन भएका खानेपानीलाई मर्मत तथा सञ्चालनको नियमित व्यवस्था गर्ने - स्वास्थ्य तथा सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतनाका लागि महिला समूह, पोषण समूह, बालक्लव, युवा क्लवलाई परिचालन गर्ने - गल्छी, बैरनी र मासटारमा सार्वजनिक शौचालय स्थापना गर्ने - खानेपानीको मुहान सरफाइ र संरक्षण व्यवस्थापनमा उपभोक्ता समितिलाई जिम्मेवार गराउने

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- सरसफाई सम्बन्धी आनीवानीमा सुधार हुँदै गएको - मिटर भएको धारा ७ प्रतिशत रहेको - खानेपानीको सेवा विस्तारले समयको वचत तथा तरकारी खेतीलाई सहज भएको - सबै घरमा शौचालयको निमार्ण प्रयोगको अभ्यास सहज हुँदै गएको - घरमा करेसावारी निर्माण गरी खेरजाने पानीको उपयोग हुने गरेको	- स्वास्थ्य तथा सरसफाइ सम्बन्धी आनिबानीमा कमी रहेको - खानेपानीको मुहान सफाइ तथा सुरक्षाको अभ्यासमा कमी - ल्याण्डफिल्ड साइटको स्थापना नभएको	- ल्याण्डफिल साइटको लागि स्थल छनौट गरी निर्माण गर्ने - घरमै फोहोर व्यवस्थापनका लागि सचेतना वृद्धि गर्ने - प्लास्टिक तथा शिसाजन्य वस्तुको कम उपयोग र गल्छी, बैरनी र मासटारमा फोहोरलाई पुनः प्रयोगको अभ्यास प्रवर्द्धन गर्ने - गल्छी, भल्टार, महेश देभान, मासटारमा पिउने पानीको सार्वजनिक धारा व्यवस्था

४.२.४ महिला, बालबालिका, लक्ष्यित वर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण

यस गाउँपालिकाको सामजिक समावेशीकरणको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११५ : सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- संविधान, राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक आवधिक योजनासहित दिगो विकास लक्ष्यले लक्षित वर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई महत्व दिएको - लैगिक नीति तयार भएको - लक्षित वर्गअन्तरगत महिला सञ्जाल गठन भएको - जेष्ठ नागरिक समिति र अपागं समिति वडास्तरमा गठन भएर कृयाशिल भएको - अनाथ तथा आमा बाबु विहिन बालबालिकाका ३१ जनालाई आर्थिक सहयोग उपलब्ध रहेको - ग वर्गको अपांगता भएका व्यक्तिलाई मासिक रु. ०० का दरले एकमुष्ट वार्षिक रुपमा रु. ६००० उपलब्ध गराइएको - बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयनको क्रममा रहेको - ४० वटा महिला समूह, १० वटा स्वास्थ्य आमा समूह र ६ वटा महिला सहकारी रहेको - सबै विद्यालयमा लैगिंक फोकल व्यक्ति र गुनासो पेटिका तथा हेल्प लाइनको जानकारी रहेको - सेनिटरी प्याडको वितरण ६ कक्षा माथीका सबै विद्यालयमा रहेको - ४ वडा माध्यमिक विद्यालयमा सेनिटरी प्याड भेण्डिङ मेसिन राखिएको	- सबै लक्षित वर्ग सञ्जालहरू गठन हुन नसकेको - बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन हुन नसकेको - ३१ जना अविभावक विहिन बालबालिका रहेको - घरेलु हिंसाका घटना आउने गरेको - अपांगमैत्री, बालमैत्री तथा जेष्ठ नागरिकमैत्री पूर्वाधारको कमी - छुवाछुतको अभ्यास विभिन्न स्वरुपमा रहेको कायम रहेको - अन्धविश्वास तथा गलत सामाजिक अभ्यास र बानी व्यवहार कायम रहेको - जेष्ठ नागरिकको मनोरञ्जनका लागि दिवासेवा केन्द्रको कमी - लक्षित वर्गको स्वरोजगारीका अवसरको कमी - दलित तथा जनजातिमा गरिवी व्यापक रहेको - बाल हिंसा, महिला हिंसा, जेष्ठ नागरिक हिंसा कायमै रहेको	- वडा तथा गाउँपालिकास्तरमा सबै लक्षित वर्गको सञ्जाल गठन तथा परिचालनलाई प्रभावकारी गराउने - बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयनका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने - हिंसामा परेका व्यक्तिलाई गोप्य रुपमा न्याय पाउने व्यवस्था गर्ने (स्थानीय महिला हिंसा हेल्पलाइन, पारिश्रमिक सहित मनोसामाजिक विमर्शकर्ता २० जना) - महिला तथा बालबालिका शाखामा हिंसा हेर्ने २ जना जनसक्ति थप गर्ने - सबै वडाका जेष्ठ नागरिक मनोरञ्जन, स्वास्थ्य परिक्षण, योगा र फिजियोथेरापी सेवा उपलब्ध गराउने - सबै वडामा जेष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने - गाउँपालिकास्तरमा असक्त र असहाय जेष्ठ नागरिक स्याहार केन्द्र स्थापना गर्ने - उत्कृट छोरा बुहारी पुरस्कार कार्यक्रम - लक्षित वर्ग उत्कृष्ट उद्यमी पुरस्कार (महिला, दलित, अपांग, आदिवासी जनजाति, एकल महिला) - सेफ हाउस स्थापना गर्ने - गाउँपालिका केन्द्रमा शिसुस्याहार केन्द्र स्थापना गर्ने - लक्षित वर्गका लागि क्षमता विकास तथा आय आर्जनका अवसर सृजना गर्ने - लक्षित वर्गको नेतृत्व विकासका अवसर उपलब्ध गराउने

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- एकल महिला, दलित, बालबालिका, जेष्ठ नागरिकका लागि ।कार्यक्रम सञ्चालनमा रहको - अपांगता भएका व्यक्तिका लागि अपांग कल्याण संघ मार्फत कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको - पूर्ण असक्त अपांगता भएका ४ जनाका लागि पुनस्थापना केन्द्रमा आश्रयमा राखिएको - सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सहज हुँदै गएको - अपांग कल्याण संघ, गुप्तेश्वरी अपांगता संघ, परिलक्षित नेपाल जस्ता संस्थाले लक्षित वर्गको क्षेत्रमा काम गर्ने गरेको - लक्षित वर्गको सहभागीता सबै क्षेत्रमा हुने गरेको - लैगिंक हिंसा, बाल विवाह तथा बहु विवाहमा सम्बन्धमा सचेताना कार्यक्रम कार्यान्वयनमा रहेको - स्तनपान कक्ष सहितको नमूना शौचालय निर्माणधिन रहेको	- बाल विवाह तथा बहु विवाहको अधिकता रहेको - छोरा छोरी विभेद कायम रहेको - लिगं पहिचान गरी भ्रुण हत्याको अभ्यास रहेको - बाल बालिकामा डिजिटल एडिक्सन कायम रहेको - बालबालिकामा दुर्वसन.वृद्धि रहेको - लक्षित वर्गको उद्यमशिलताका अवसरको कमी - सुरक्षित आवासको कमी	- विभेद अन्त्य गर्न धर्मगरु तथा सामाजिक अगुवाको अन्तरकृया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - सार्वजनिक पूर्वाधारलाई बालमैत्री, महिलामैत्री, अपागंमैत्री र जेष्ठ नागरिकमैत्री निर्माणमा जोड दिने - वडा कार्यालय, गाउँ कार्यपालिका कार्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थामा स्तनपान कक्षको स्थापना गर्ने - सांकेतिक भाषा प्रशिक्षक (जना) - हिंसा पिडित महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकका लागि उद्दार, राहात तथा पुनस्थापना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - बाल विवाह, बहु विवाह तथा सबै खाले हिंसाको अन्तका लागि महिला समुह, बाल क्लव, युवा क्लव तथा टोल सुधार संस्थालाई प्रभाबकारी रुपमा परिचालन गर्ने - डिजिटल एडिक्सन तथा लागु दुर्वसन नियन्त्रणका लागि बालक्लव मार्फत टोलस्तरमा अतिरिक्त कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने - विद्यालयमा किशोर किशोरी सचेतना कार्यक्रम

४.२.५ युवा तथा खेलकुद

गाउँपालिकाको युवा तथा खेलकुदको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११६ : युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- गाउँपालिकास्तरमा खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना हुने गरेको - वडा नं. ८ मा गाउँपालिका स्तरीय खेल मैदान निमार्णधीन रहेको - युवा क्लव संख्या ८ वटा रहेको - राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड आयोजना हुने गरेको - युवा क्लव मार्फत खेल आयोजनाको अभ्यास रहेको - खेलकुद सामग्री वितरण गर्ने अभ्यास रहेको - साइक्लिङको एक जना राष्ट्रिय खेलाडी रहेको - प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको - सि डिभिजन अन्तरगतका खेलाडी छनौट हुने गरेको	- युवा बेरोजगारी व्यापक रहेको - युवा स्वरोजगारीका अवसरको कमी - युवा कुलत तथा दुर्वेसनमा बढदो रहेको - बेदेशिक रोजगारीमा उच्च आक्रर्षण रहेको - खेलमैदान तथा खेल सामग्रीको उपलब्धतामा कमी रहेको - खेलकुदमा प्रशिक्षणको अभ्यासमा कमी - स्तरीय खेल मैदानको कमी रहेको - युवाका लागि सहुलियत ऋण उपलब्धता नरहेको - युवा आत्मनिर्भरता र स्वरोजगारीका अवसरमा कमी - शैक्षिक बेरोजगारी रहेको	- युवा स्वरोजगारीका अवसर सृजना गर्न तालिम, प्रोसाहन र सहुलियत कर्जाको व्यवस्था गर्ने - गाउँपालिका स्तरमा फुटवल, क्रिकेट, एथ्लेटिक्स, ब्याट मिन्टन, भलिवलको नियमित प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्ने - एक वडा एक स्तरीय खेल मैदान निर्माण गर्ने - खेलमा लाग्न चाहने युवालाई प्रोत्साहीत गर्ने - कृषि तथा उद्योग क्षेत्रमा युवाको सहभागीता बढाउन तालिम तथा सहज कर्जा उपलब्ध गराउने - युवा दुर्वेसन छुटाउन तथा सकारात्मक भावना विकास

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
- स्थानीय स्तरमा व्यवसायीक कृषिमा संलग्न युवा १० जना रहेको - युवा लक्षित रोजगारीमा व्यवस्था रहेको - राजनीतिक, सामाजिक तथा आर्थिक क्षेत्रमा युवा सहभागीता उल्लेखनिय रहेको	- युवा क्लवहरूमा सृजनशिलता तथा रचनात्मक कृयाकलापको कमी - युवाका लागि सीपमूलक तालिमको कमी - स्वरोजगारी र आत्मनिर्भरताको भावनामा कमी - युवालाई व्यवसायिकता र उद्यमशिलतामा प्रेरित गर्न नसकिएको	गर्न युवा उत्प्रेरणा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - खेलकुदको विकास तथा खेलाडीको सहयोगका लागि गाउँपालिका स्तरमा कोषको स्थापना गर्ने

४.३ पूर्वाधार विकास

पूर्वाधार विकास क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरणमा सडक तथा यातायात, आवास, भवन तथा शहरी विकास, ऊर्जा तथा सूचना र संचार उपक्षेत्रको विद्यमान स्थिति तथा संभावना, समस्या र चुनौती र संभावना उपयोगको रणनीति समावेश गरिएका छन् । उक्त विवरण गाउँपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवालासँगको परामर्श, सहभागीतामूलक कार्यशाला गोष्ठी, पारिवारिक सर्भेक्षण तथा संस्थागत सूचनाको आधारमा तयार गरिएको छ । सो विवरण देहायअनुसार रहेको छ ।

४.३.१ सडक, यातायत र पुल

गाउँपालिकाकोसडक तथा यातायात क्षेत्रको विद्यमान अवस्था, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता र संभावना उपयोगको रणनीति सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ

तालिका ११७: सडक, यातायत र पुल सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	संभावना उपयोगको रणनीति
१. नक्सापास कार्यविधि २०७ (संशोधन समेत तयार भएको, २. नक्सापास कार्यविधि बमोजिम २ घरनक्सा पास भएर सम्पन्न र २४ आवासीय घरको अभिलेखीकरण भएको ३. वडा नं. १ टारवेल्ट, वडा नं. ६ को जिन्टेटार, वडा नं. ७ डल्टार क्षेत्र एकीकृत बस्ती विकासको लागि उपयुक्त स्थान रहेको ४. वडा नं. १ को धर्मद्वारा, पाउँद्धार, वडा नं. ३ को गुप्तेश्वर महादेव, वडा नं. को भूमिचिली, वडा नं. ४ मा रणकालिका, वडा नं ६ मा अम्लेश्वर, वडा नं. ७ मा ढाडे बजार (बुद्धपार्क), वडा नं. ८ को छाङ्गेश्वर मन्दिर परिसर र रानीमाला क्षेत्रमा पार्क र पर्यटकीय क्षेत्रको विकासको ९ स्थानमा लागि उपयुक्त स्थान रहेको ५. वडा नं. १ को फोस्टार, वडा नं. ४ को मासटार, वडा नं. ६ बैरनीबजार, ७ को गल्छी र डल्टार क्षेत्रमा वटा क्षेत्रमा बजार विकासको संभाव्य स्थान रहेको	● भवन निर्माण मापदण्ड तथा आचारसहिता तयार तथा स्वीकृत नभएको ● भूउपयोग, वस्ती विकास तथा भौतिक विकास योजना निर्माण नभएको ● संभाव्य स्थानमा एकीकृत वस्ती तथा जग्गा विकास आयोजना सञ्चालन हुन नसकेको ● भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण नभएको ● गाउँ कार्यपालिका कार्यालयको प्रशासकीय भवन नभएको ● वडा नं. १, ३, , ६, ८ मा व्यवस्थित स्थान सहितको वडा कार्यालय भवन नभएको ● वडा नं. १, ३, ४, र ७ वटा वडाको वडा	● भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण गरी योजना तयार गर्ने सो अनुसार संरचना निर्माण कार्यलाई नियमित गर्ने ● सहरी योजना, बस्ती विकास र भवन निर्माण मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ● स्थान पहिचान र सर्भेक्षण गरी विषयगत सेवा सहितको गाउँ कार्यपालिका कार्यालयको प्रशासकीय भवन गरी सेवा सुचारु गर्ने र वडा नं. १ र ४ मा स्थान र जग्गा पहिचान गरी वडा कार्यालय भवन निर्माण गर्ने ● वडा नं. २, ३ , ६ र ७ मा वडा कार्यालय भवन सिघ्र सम्पन्न गर्ने विषयगत सेवा सहितको सेवा सुचारु गर्ने ● वडा नं. १ को टारवेल्ट क्षेत्र र वडा नं. ७ को डल्टार क्षेत्रमा एकीकृत, व्यवस्थित र सुरक्षित वस्तीको विकास गर्ने ● वडा नम्बर १ को फोस्टार, वडा नं. ४ को मासटार, वडा नं. ६ को बैरेनी बजार, वडा नं. ७ को गल्छी र डल्टारमा (सडक, ढल, सार्वजनिक शौचालय, पार्क र खुल्लास्थान, कृषि बजार, पार्किङस्थल, खानेपानी, विश्राम स्थल आदि पूर्वाधार बजार क्षेत्रको विकास गर्ने ● योजना, भवन र सहरी विकास तथा निर्माण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	संभावना उपयोगको रणनीति
६. वडा नम्बर २, ६ र ८ वडा कार्यालयको आफ्नै भवन कार्यालय सञ्चालनमा रहेको तथा २, ३, र ७ नयाँ भवन निर्माणाधिन रहेको ७. वडा नं. ३ को वडाको वडा कार्यालय भवन मापदण्ड अनुसार र भूकम्प प्रतिरोधी भएको ८. वडा नं. ६ को बैरेनी र ७ को गल्छीमा प्रहरी चौकी रहेको ९. ६० प्रतिशत नीजि आवासीय भवन भूकम्प प्रतिरोधी रहेको १०. ६ वटा स्वास्थ्य संस्था आफ्नै भवनमा सञ्चालनमा रहेको र आर्युवेद औषधालय भवन निर्माणाधिन रहेको ११. वडा नं. ६ महेश दोभान गुरुकुल र जिन्तेटारमा शहरी विकास विभागको कार्यालय भवन, वडा नं. ६ को सबडिभिजन कार्यालय भवन, नेपाली सेना ६ नं. वाहिनी कार्यालय, प्रहरी चौकी ३ भवन, वडा नं. ४ को धादिङ बहुमुखी क्याम्पस, वडा नं. ७ को नमूना वागेश्वरी क्याम्पस रहेको १२. वडा नं ४ को पाँचसयटारमा डिष्टिलरी र वडा नं. ६ को सुकेढुङ्गा नमस्ते ग्यास उद्योग सञ्चालनमा रहको वडा नं. ६ को चिरौदी क्षेत्रमा ल्याण्डफिल साइट निर्माणको लागि स्थान पहिचान भई वातावरणीय अध्ययन भई पहूँच मार्ग तयार भएको	कार्यालय भवन मापदण्ड अनुसार र भूकम्प प्रतिरोधी नभएको ● अधिकांश गाउँ तथा वस्तीहरू छरिएर रहेको ● ३८ वटा विद्यालयका भवन, ८ स्वास्थ्य संस्था भवन, ६ वटा वडा कार्यालय भवन मापदण्ड अनुसार निर्माण भएको र भूकम्प प्रतिरोधी नरहेको ● ६ वटा स्वास्थ्य संस्थाको भवन मापदण्ड अनुसार निर्माण भएको भूकम्म प्रतिरोधी भएको ● सामुदायिक भवनको उपयोगमा कमी रहेको	● वडा नं. १ को धर्मद्धार र पाउँद्धार, वडा नं. ३ को गुप्तेश्वर महादेव, वडा नं. ४ मा रणकालिका, वडा नं. को भूमिचिली, वडा नं ६ मा अम्लेश्वर, वडा नं. ७ मा ठाडे बजार (बुद्धपार्क), वडा नं. ८ को छाङ्गेश्वर मन्दिर परिसर र रानीमाला क्षेत्रमा पार्क र पर्यटकीय पूर्वाधारको विकास गर्ने ● सामुदायिक भवन नयाँ निर्माण, उपलब्ध भवनहरूको स्तरोन्नति गरी वहुउद्देश्यीय उपयोगको व्यवस्था गर्ने ● शहरी विकास मन्त्रालयसँगको साझेदारीमा वडा नं. ६ को चिरौदी क्षेत्रमा ल्याण्डफिल साइटको डिपिआर तयार गरी निर्माण र व्यवस्थापन गर्ने ● गाउँपालिका भित्रका मठमन्दिर र पाटीपौवा निर्माण, मर्मतसंभार र संरक्षण गर्ने ● प्राविधिक जनशक्ति, निर्माण व्यवसायी, निर्माणकर्मीहरूको लागि नयाँ तथा भूकम्प प्रातिरोधी प्रविधि, निर्माण सामाग्री, मापदण्ड, निर्माण गुणस्तर आदि सम्बन्धी तालिम तथा क्षमता विकास गर्ने ● छिमेकी गाउँपालिकाहरूको समन्वय र साझेदारीमा निर्माण गुणस्तर प्रयोगशाला स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने
पक्की सडक (१६ कि.मि.) १. पृथ्वी राजमार्ग १० कि.मि. रहेको २. पासाङ ल्हामु लोकमार्ग ३ कि.मि. रहेको ३. गल्छी भीमढुङ्गा सीतापाइला सडक (२ कि.मि.) ४. विद्यमान सडकहरूको ढलान करिब १ कि.मि पक्की सडक रहेको **देहायका सडकहरूको कुल लम्बाई मध्ये २६ कि.मि. ७८ सडक ग्राभेल र १८७ कि.मि. सडक कच्ची रहेको** १. गल्छी, गोगनपानी चकमके, भीमढुङ्गा लामीडाँडा सीतापाइला सडक कि.मि.) २. फोस्रेटार, परेवाटार वेनीदोभान सडक (वैकल्पिक राजमार्ग) (१२ कि.मि.)	● यातायात गुरुयोजना निर्माण भई गाउँपालिकाको सडकको वर्गीकरण, नक्साकंन, मापदण्ड निर्धारण, नामाकरण, साँकेतीकरण नभएको ● गाउँपालिका भित्रको पुरै .... कि.मि. सडक कच्ची रहेको ● अधिकांश सडकहरूमा नाला र पुल तथा कल्भर्ट नभएको ● सडकमा उच्च ग्रेड पर्खाल र नाली नभएको,	– सडकको वर्गीकरण, नामाकरण, मापदण्ड, साँकेतीकरण प्राथमिकता निर्धारण सहित सडक गुरुयोजना तयार गर्ने र सो अनुसार सडक तथा भवन निर्माणलाई व्यवस्थित गर्ने – प्राथमिकताको आधारमा सहयोगी संरचना समेत वार्षिक १२ कि.मि.का दरले ६० कि.मि. गाउँपालिका केन्द र वडा केन्द्र र २ वा ३ भन्दा बढी वडा जोड्ने देहायका सडक कालोपत्रे तथा ढलान गर्ने र बाँकी खण्ड ९४ कि.मि देहाय सडकको ग्राभेल र स्तरोन्नति गर्ने – गल्छी, गोगनपानी चकमके, भीमढुङ्गा लामीडाँडा सीतापाइला सडक सडक (१४ कि.मि.) – फोस्रेटार, परेवाटार वेनीदोभान सडक (वैकल्पिक राजमार्ग) (१२ कि.मि.) – सुत्केरीढुङ्गा, राउडाँडा, कार्कीडाँडा सिरवानी थाहा नगरपालिका सडक (१ कि.मि.)

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	संभावना उपयोगको रणनीति
३. सुत्केरीढुङ्गा, राउडाँडा, कार्कीडाँडा सिरवानी थाहा नगरपालिका सडक (१ कि.मि.) ४. आदमखोला आम्डाँडा गुप्तेश्वर सुनौलाबजार धादिङवेशी सडक (१० कि.मि) ५. कुचुलीभञ्ज्याङ गैरीगाउँ, विर्ताडाँडा सिरवानी महादेवखर्क (गजुरी गाउँपालिका) सडक (१७ कि.मि.) ६. कल्लेरीटार सुनटार फुस्रेमाटा धर्मद्धार पाउँद्धार वरभञ्ज्याङ सुनौलाबजार (१ कि.मि) ७. मासटार रणकालिका कार्कीडाँडा सिरवानी सडक (१० कि.मि) ८. ठाडेबान्द्रे कागेश्वरी गोठडाँडा, खेस्टेखोला टुक्टिङ कोइलीखर्क सडक (१० कि.मि) ९. डुम्रे अर्चले वरभञ्ज्याङ सडक (७ कि.मि.) १०. घिमिरेथुम्का मच्छेडी पलाङखर्क हुँदै वडा नं. जोड्ने सडक (७ कि.मि.) ११. चिसापानीकुवा वाहुनपलान गोठाले भञ्ज्याङ पाल्चोक सडक (१० कि.मि.) १२. खोर्सेटार पारिलाछाप दलाङ डुम्रीचौर सडक (८ कि.मि.) १३. जँगारे बतासे डुम्रीचौर सडक (कि.मि.) १४. कल्लेरी ढुङ्गेखर्क रीपछाप राईटोल (६ कि.मि.) १५. आदमखोला वेलेनीटार बसेरी कल्लेरी सडक (७ कि.मि.) १६. भल्टार बालकुमारी स्कुल भोटे पलाङ घिमिरेथुम्का सडक (कि.मि.) १७. मासटार चरीअमिली ज्यामिरेचौर कार्कीडाँडा (१० कि.मि.) १८. खयरघारी देउराली गोगनपानी सडक (७ कि.मि.) १९. फोर्सेटार कोशीखोला सुनौलो बजार सडक (कि.मि.) २०. अन्य शाखा सडक (१०० कि.मि.) **सडक पुल (चालु ३ वटा, निर्माणाधिनः** • कोल्फुखोला सडक पुल • वेल्खुखोला सडक पुल • चिरौदी खोला सडक पुल • गल्छी कल्लेरीटार सडक पुल, जिन्तेटार स्यालटार सडक पुल, मासटार केउरिनी टार सडक पुल	• सडकमा मोड (घुम्ती) नमिलेको) सडकको चौडाई कम भएको • वर्षैभरी सडक पूर्ण रुपमा सञ्चालन हुने अवस्था नभएको • निर्माण भएका सडकमा सार्वजनिक यातायातका साधन सञ्चालन हुन नसकेको	– आदमखोला आम्डाँडा गुप्तेश्वर सुनौला बजार धादिङवेशी सडक (१० कि.मि) – कुचुलीभञ्ज्याङ गैरीगाउँ, विर्ताडाँडा सिरवानी महादेवखर्क (गजुरी गाउँपालिका) सडक (१७ कि.मि.) – कल्लेरीटार सुनटार फुस्रेमाटा धर्मद्धार पाउँद्धार वरभञ्ज्याङ सुनौलाबजार (१ कि.मि) – मासटार रणकालिका कार्कीडाँडा सिरवानी सडक (१० कि.मि) – ठाडेबान्द्रे कागेश्वरी गोठडाँडा, खेस्टेखोला टुक्टिङ कोइलीखर्क सडक (१० कि.मि) – डुम्रे अर्चले वरभञ्ज्याङ सडक (७ कि.मि.) – घिमिरेथुम्का मच्छेडी पलाङखर्क हुँदै वडा नं. जोड्ने सडक – चिसापानीकुवा वाहुनपलान गोठाले भञ्ज्याङ पाल्चोक सडक (१० कि.मि.) – आदमखोला वेलेनीटार बसेरी कल्लेरी सडक (७ कि.मि.) – मासटार चरीअमिली ज्यामिरेचौर कार्कीडाँडा (१० कि.मि.) – खयरघारी देउराली गोगनपानी सडक (७ कि.मि.) – फोर्सेटार कोशीखोला सुनौलो बजार सडक (कि.मि.) यातायात गुरुयोजनाको मापदण्ड र प्राथमिकता अनुसार सहायक संरचना समेत देहायका सडकहरूको ६ कि.मि. ग्राभेल तथा स्तरोन्नति गर्ने – खोर्सेटार पारिलाछाप दलाङ डुम्रीचौर सडक (८ कि.मि.) – जँगारे बतासे डुम्रीचौर सडक (कि.मि.) – कल्लेरी ढुङ्गेखर्क रीपछाप राईटोल (६ कि.मि.) – भल्टार बालकुमारी स्कुल भोटे पलाङ घिमिरेथुम्का सडक (कि.मि.) – मासटार चरीअमिली ज्यामिरेचौर कार्कीडाँडा (१० कि.मि.) – खयरघारी देउराली गोगनपानी सडक (७ कि.मि.) – अन्य शाखा सडक (१३ कि.मि.) देहायका स्थानमा सडक पुल तथा कल्भर्ट निर्माण गर्ने – दरियारखोला सडक पुल (वडा नं. ४) – चिरौदी खोला सडक पुल (वडा नं. ६ र ४ जोड्ने) – आदमखोला सडक पुल (वडा नं. २ र सिद्धलेक जोड्ने)

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	संभावना उपयोगको रणनीति
गरी ३ वटा त्रिशुली नदीमा सडक पुल निर्माणाधिन रहेको **झोलुङ्गे पुल** बेल्खु भुतिया, शितलबजार केउरिनीटार, चिरौदी खोला धैरेनीटार, महेशदोमान मसटार, जिन्तेटार स्यालटार, गल्छी कल्लेटार, कोल्पुखोला कल्लेरीटार , केउरिनी फोर्सेटार, आपखोल्सी, खयरघारी जैसीकाल, चरिअमिले भल्टार, खेस्टेखोला, कोल्पुखोला पुल र कोल्पुटार कार्कीटोल पुल झोलुङ्गे पुल गरी १४ वटा झोलुङ्गे पुल रहेको		– कोशीखोला सडक पुल (वडा नं. १ र निलकण्ड नगरपालिका जोडुने) – कोशीखोला सडक (वडा न. ३ र निलकण्ठ नगरपालिका जोड्ने) – मसेडी खोला गैरीगाउँ सडक पुल (वडा नं. र) – कोल्पुखोला सडक (वडा नं. ८ र वेलकोटगढी) **झोलुङ्गे पुल** – प्रस्तावित ल्याण्डफिल साइट र वडा नम्बर ४ जोड्ने चिरौदी खोला – वेल्खु बेलिण्डा त्रिशुली नदी ● वडा नं १ र तारकेश्वर जोड्ने कोशी खोला

४.३.२ आवास, वस्ती विकास, भवन र शहरी विकास

गाउँपालिकाको आवास, भवन, वस्ती तथा शहरी विकासको विद्यमान अवस्था, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता र संभावना उपयोगको रणनीति सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११८ : आवास, भवन तथा बजार सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र सम्भावना	समस्या तथा चुनौती	सम्भावना उपयोगको रणनीति
१३. नक्सापास कार्यविधि २०७ (संशोधन समेत तयार भएको, १४. नक्सापास कार्यविधि बमोजिम २ घरनक्सा पास भएर सम्पन्न र २४ आवासीय घरको अभिलेखीकरण भएको १५. वडा नं. १ टारवेल्ट, वडा नं. ६ को जिन्टेटार, वडा नं. ७ डल्टार क्षेत्र एकीकृत बस्ती विकासको लागि उपयुक्त स्थान रहेको १६. वडा नं. १ को धर्मद्धारा, पाउँद्धार, वडा नं. ३ को गुप्तेश्वर महादेव, वडा नं. को भूमिचिली, वडा नं. ४ मा रणकालिका, वडा नं ६ मा अम्लेश्वर, वडा नं. ७ मा ढाडे बजार (बुद्धपार्क), वडा नं. ८ को छाङ्गेश्वर मन्दिर परिसर र रानीमाला क्षेत्रमा पार्क र पर्यटकीय क्षेत्रको विकासको ९ स्थानमा लागि उपयुक्त स्थान रहेको १७. वडा नं. १ को फोस्टार, वडा नं. ४ को मासटार, वडा नं. ६ बैरनीबजार, ७ को गल्छी र डल्टार क्षेत्रमा वटा क्षेत्रमा बजार विकासको संभाव्य स्थान रहेको १८. वडा नम्बर २, ६ र ८ वडा कार्यालयको आफ्नै भवन कार्यालय सञ्चालनमा रहेको तथा २, ३, र ७ नयाँ भवन निर्माणाधिन रहेको १९. वडा नं. ३ को वडाको वडा कार्यालय भवन मापदण्ड अनुसार र भूकम्प प्रतिरोधी भएको	● भवन निर्माण मापदण्ड तथा आचारसहिता तयार तथा स्वीकृत नभएको ● भूउपयोग, वस्ती विकास तथा भौतिक विकास योजना निर्माण नभएको ● संभाव्य स्थानमा एकीकृत वस्ती तथा जग्गा विकास आयोजना सञ्चालन हुन नसकेको ● भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण नभएको ● गाउँ कार्यपालिका कार्यालयको प्रशासकीय भवन नभएको ● वडा नं. १, ३, , ६, ८ मा व्यवस्थित स्थान सहितको वडा कार्यालय भवन नभएको ● वडा नं. १, ३, ४, र ७ वटा वडाको वडा कार्यालय भवन मापदण्ड अनुसार र	● भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण गरी योजना तयार गर्ने सो अनुसार संरचना निर्माण कार्यलाई नियमित गर्ने ● सहरी योजना, बस्ती विकास र भवन निर्माण मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ● स्थान पहिचान र सर्भेक्षण गरी विषयगत सेवा सहितको गाउँ कार्यपालिका कार्यालयको प्रशासकीय भवन गरी सेवा सुचारु गर्ने र वडा नं. १ र ४ मा स्थान र जग्गा पहिचान गरी वडा कार्यालय भवन निर्माण गर्ने ● वडा नं. २, ३ , ६ र ७ मा वडा कार्यालय भवन सिघ्र सम्पन्न गर्ने विषयगत सेवा सहितको सेवा सुचारु गर्ने ● वडा नं. १ को टारवेल्ट क्षेत्र र वडा नं. ७ को डल्टार क्षेत्रमा एकीकृत, व्यवस्थित र सुरक्षित वस्तीको विकास गर्ने ● वडा नम्बर १ को फोस्टार, वडा नं. ४ को मासटार, वडा नं. ६ को बैरेनी बजार, वडा नं. ७ को गल्छी र डल्टारमा (सडक, ढल, सार्वजनिक शौचालय, पार्क र खुल्लास्थान, कृषि बजार, पार्किङस्थल, खानेपानी, विश्राम स्थल आदि पूर्वाधार बजार क्षेत्रको विकास गर्ने ● योजना, भवन र सहरी विकास तथा निर्माण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● वडा नं. १ को धर्मद्धार र पाउँद्धार, वडा नं. ३ को गुप्तेश्वर महादेव, वडा नं. ४ मा रणकालिका, वडा नं. को भूमिचिली, वडा

विद्यमान अवस्था र सम्भावना	समस्या तथा चुनौती	सम्भावना उपयोगको रणनीति
२०. वडा नं. ६ को बैरेनी र ७ को गल्छीमा प्रहरी चौकी रहेको २१. ६० प्रतिशत नीजि आवासीय भवन भूकम्प प्रतिरोधी रहेको २२. ६ वटा स्वास्थ्य संस्था आफ्नै भवनमा सञ्चालनमा रहेको र आर्युवेद औषधालय भवन निर्माणाधिन रहेको २३. वडा नं. ६ महेश दोभान गुरुकुल र जिन्तेटारमा शहरी विकास विभागको कार्यालय भवन, वडा नं. ६ को सबडिभिजन कार्यालय भवन, नेपाली सेना ६ नं. वाहिनी कार्यालय, प्रहरी चौकी ३ भवन, वडा नं. ४ को धादिङ बहुमुखी क्याम्पस, वडा नं. ७ को नमूना वागेश्वरी क्याम्पस रहेको २४. वडा नं ४ को पाँचसयटारमा डिष्टिलरी र वडा नं. ६ को सुकेढुङ्गा नमस्ते ग्यास उद्योग सञ्चालनमा रहको • वडा नं. ६ को चिरौदी क्षेत्रमा ल्याण्डफिल साइट निर्माणको लागि स्थान पहिचान भई वातावरणीय अध्ययन भई पहूँच मार्ग तयार भएको	भूकम्प प्रतिरोधी नभएको • अधिकांश गाउँ तथा वस्तीहरू छरिएर रहेको • ३८ वटा विद्यालयका भवन, ८ स्वास्थ्य संस्था भवन, ६ वटा वडा कार्यालय भवन मापदण्ड अनुसार निर्माण भएको र भूकम्प प्रतिरोधी नरहेको • ६ वटा स्वास्थ्य संस्थाको भवन मापदण्ड अनुसार निर्माण भएको भूकम्म प्रतिरोधी भएको • सामुदायिक भवनको उपयोगमा कमी रहेको	नं ६ मा अम्लेश्वर, वडा नं. ७ मा ठाडे बजार (बुद्धपार्क), वडा नं. ८ को छाङ्गेश्वर मन्दिर परिसर र रानीमाला क्षेत्रमा पार्क र पर्यटकीय पूर्वाधारको विकास गर्ने • सामुदायिक भवन नयाँ निर्माण, उपलब्ध भवनहरूको स्तरोन्नति गरी वहुउद्देश्यीय उपयोगको व्यवस्था गर्ने • शहरी विकास मन्त्रालयसँगको साझेदारीमा वडा नं. ६ को चिरौदी क्षेत्रमा ल्याण्डफिल साइटको डिपिआर तयार गरी निर्माण र व्यवस्थापन गर्ने • गाउँपालिका भित्रका मठमन्दिर र पाटीपौवा निर्माण, मर्मतसंभार र संरक्षण गर्ने • प्राविधिक जनशक्ति, निर्माण व्यवसायी, निर्माणकर्मीहरूको लागि नयाँ तथा भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि, निर्माण सामाग्री, मापदण्ड, निर्माण गुणस्तर आदि सम्बन्धी तालिम तथा क्षमता विकास गर्ने • छिमेकी गाउँपालिकाहरूको समन्वय र साझेदारीमा निर्माण गुणस्तर प्रयोगशाला स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने

४.३.३ विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा

गाउँपालिकाको ऊर्जा क्षेत्रको विद्यमान अवस्था, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता र संभावना उपयोगको रणनीति सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११९ : विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र सम्भावना	समस्या तथा चुनौती	रणनीति तथा कार्यक्रम
• गाउँपालिकाको अधिकांश बस्तीहरूमा राष्ट्रिय प्रशारण लाईनको विद्युत सेवा उपलब्ध रहेको (९९ प्रतिशत घरपरिवारमा विद्युतको पहुँच रहेको) • गाउँपालिकाको २० प्रतिशत घरधुरीमा सोलार होम प्रणाली रहेको • गाउँपालिकाको २ घरधुरीमा वायोग्यास प्लाण्ट उपलब्ध रहेको • पृथ्वी राजमार्गको रहेका वडा नं. ६ बैरनी बजार, जिन्तेटार, वडा नं. ७ को गल्छी र भल्टार वडा नं. मासटार र वेल्खुमा २०० वटा सोलार प्रणालीमा आधारित सडक बत्ती जडान भएको • प्रतिशत घरपरिवारमा सुधारिको धुवारहित चुल्हो उपलब्ध रहेको • कार्यपालिका कार्यालय, वडा नम्बर ४, ६ र ७ को वडा कार्यालय,	• ट्रान्समिटरको क्षमता कम भएको • ३० प्रतिशतमा पुराना र काठेपोल रहेको • वितरण लाईनमा काठे तथा पुराना पोल रहेका • ट्रान्समिसन लाईनको गुणस्तर कम रहेको • करिब प्रतिशत घरधुरीमा विद्युतको पहुँच उपलब्ध नभएको • प्रमुख वस्ती/टोलहरूमा सडक वत्तीको व्यवस्था हुन नसकेको • गाउँ/बस्तीका प्रमुख स्थानमा सोलार प्रणालीमा आधारित सडक बस्तीको व्यवस्थामा कमी रहेको • कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालयमा पावर व्याकअप सुविधा नभएको र उपलब्ध भएकोमा समेत सुचारु नभएको	• विद्युत् नपुगेको घरपरिवार विद्युत् विस्तार गर्ने • ट्रान्समिटरको क्षमता र ट्रान्समिसन लाईनको स्तर वृद्धि गर्ने • काठेपोल र जिर्णपोल विस्थापन गर्ने • गाउँ/बस्तीको मुख्य चोकमा सोलार प्रणालीमा आधारित सडक बत्ती जडान गर्ने • वायोग्यास, सोलार र सुधारिएको चुल्हो प्रवर्द्धन र विस्तार गर्ने • पुराना र जिर्ण ट्रान्समिसन लाईन विस्थापन गर्ने • कार्यपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय, ११ वटा स्वास्थ्य संस्था र ४ वटा विद्यालयमा भरपर्दो प्रणालीको पावर व्याकअपको व्यवस्था गर्ने

विद्यमान अवस्था र सम्भावना	समस्या तथा चुनौती	रणनीति तथा कार्यक्रम
बैरेनी अस्पतालमा पावर व्याकअपको व्यवस्था रहेको		

४.३.४ सूचना तथा संचार प्रविधि

गाउँपालिकाको सूचना र संरचार सम्बन्धी विद्यमान अवस्था, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता र संभावना उपयोगको रणनीति सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२० : सुचना र संचार प्रविधि सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र सम्भावना	समस्या तथा चुनौती	आवश्यकता तथा रणनीति
- कार्यपालिका कार्यालय, ८ वडा कार्यालय, ६ माध्यमिक विद्यालय र ६ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा इन्टरनेट सेवा उपलब्ध रहेको - इन्टरएक्टिभ वेवसाइट अद्यावधिक भई रहेको, वेबसाइट, फेसबुक र प्रकाशन मार्फत प्रकाशन र प्रसारण भैरहेको - प्रोफाइल सूचना प्रणाली, SUTRA, राजस्व, पञ्जिकरण, HMIS, EMIS योजना, MIMS (Municipal Infrastructure Monitoring System) सफ्टवयर सञ्चालनमा रहेको - कार्यपालिका कार्यालय, वडा नं. ४ र ६, विषयगत शाखा, शहरी विकास मन्त्रालय फिल्ड कार्यालय, प्रहरी चौकीमा ल्याण्डलाइन ६ लाईन टेलीफोन रहेको - २० घरपरिवारमा ल्याण्डलाईन टेलिफोन उपलब्ध रहेको - धुनीवेशी स्थित रेडियो राजमार्गको टावर वडा नं. ८ को रानीमाला कभरेज रहेको कार्यपालिका कार्यालय, बैरेनी अस्पताल र वडा नम्बर ४, ६ र ७ कार्यालयमा पावर व्याकअप सुविधा उपलब्ध रहेको	- ल्याण्डलाइन टेलिफोन लाइन उपलब्धता र उपयोगमा कमी रहेको - सबै विद्यालय, स्वास्थ्य संस्थामा इन्टरनेट सुविधाको उपलब्ध नभएको - कार्यापालिका कार्यालय, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था इन्टरनेटको क्षमता र नेटवर्क कमजोर रहेको - मोवाइल टेलिफोन कभरेज कमी रहेको (सबै वडाहरूमा) - सबै स्वास्थ्य संस्थाहरू वडा कार्यालय वडा नम्बर १, २, ३, र ८ मा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रमा पावर व्याकअप नभएको टेलिफोन टावरहरू पावर व्याकअप पर्याप्त नभएको	- गल्छी विकास बुलेटिन प्रकासन र प्रसारण गर्ने (त्रैमासिक) - प्राविधिक सफ्टवयर र उपकरणहरू थप गर्ने - जिआइस सफ्टवयर खरिद तथा तालिम सञ्चालन गर्ने - कार्यपालिका कार्यलय, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालयहरूमा पावर व्याकअप, सर्भर र इन्टरनेटको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने - कार्यपालिका कार्यालय, विषयगत शाखा, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्थामा विद्युतीय माध्यमबाट सेवा प्रवाहको प्रबन्ध गर्ने - गल्छी गाउँपालिका मोवाइल एप्स स्थानीय तह मोबाइल एप्लिकेसन सञ्चालनको व्यवस्था गर्ने - जनता तथा जनप्रतिनिधि अन्तरसम्बाद कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

४.४ वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरणमा वन तथा जैविक विविधता, भू तथा जलाधार व्यवस्थापन, वातावरण व्यवस्थापन र विपद् व्यवस्थापनको विद्यमान स्थिति तथा संभावना, समस्या र चुनौती र संभावना उपयोगको रणनीति समावेश गरिएका छन् । उक्त विवरण गाउँपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवालासँगको परामर्श, सहभागीतामूलक कार्यशाला गोष्ठी, पारिवारिक सर्भेक्षण तथा संस्थागत सूचनाको आधारमा तयार गरिएको छ । सो विवरण देहायअनुसार रहेको छ ।

४.४.१ वन तथा जैविक विविधता

गाउँपालिकाको वन तथा जैविक विविधताको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२१ : आर्थिक वन तथा जैविक विविधता सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• वनले ढाकेको क्षेत्र कुल ६० व.कि.मी. रहेको • सा.व.को संख्या : ७१, ढाकेको क्षेत्रफल : ४४० हे, लाभान्वित घरधुरी : ६१६९ रहेको • क.व.को संख्या : २७, ढाकेको क्षेत्रफल : ६.६४ हे. (३.७० प्रतिशत), लाभान्वित घरधुरी : २१९ • विगत केही दशक अगाडिका तुलनामा वनको गुणस्तर उल्लेख्य रुपमा बढेको • उपलब्धमध्येमा राम्रो वन क्षेत्र गल्छी-१, कल्लेरीमा रहेको । यसले ४१० हे. क्षेत्रफल ओगटेको । • प्रायः साल, चिलाउने, कटुस, बोडधँगेरो, भलायोको पुनरुत्पादन दर राम्रो देखिएको । बिरुवाको वृद्धि विकासको अवस्था राम्रो रहेको । • वार्षिक काठ उत्पादन : ७००० क्युफिट • गैरकाष्ठ वन पैदावार : ४० भारी • काठ भएका वनहरूमा कालिकास्थान सामुदायिक वन, सिम्पानी कालिका सामुदायिक वन र मेगलडे सामुदायिक वन मुख्य रहेको । • समग्रमा ४० प्रतिशत सामुदायिक वन सक्रिय रहेका । आम्दानी खर्च आर्थिक वर्षको अन्तिममा समूह सदस्यलाई सुनाउने गरेको, भएका निर्णयका बारेमा समूह सदस्यलाई जानकारी गराउने गरेको । सामुदायिक वनमा महिला, विपन्न, सीमान्तीकृतलगायतको सहभागीता अर्थपूर्ण हुन नसकेको । साधारण सभा हुने गरेको । सा.व.को लेखा परीक्षण आन्तरिक मात्र हुने गरेको । • वार्षिक रु. १० हजारभन्दा कम आम्दानी हुने ३ वटा, १०-० हजारसम्म आम्दानी हुने २०, ०-१०० हजारसम्म वार्षिक आम्दानी हुने सा.व. ६ वटा र वार्षिक एक लाखभन्दा बढी आम्दानी हुने सा.व. १० वटा रहेको • वनमा आधारित उद्योग अन्तर्गत मूलतः फर्निचर उद्योग रहेका । दर्ता भएका फर्निचर कुल १३ वटा, यिनको बजार क्षेत्र मूलतः सम्बन्धित वडा र गापा रहेको । • कोइलीखर्कमा- १० जना क्षमताको एक वटा होम स्टे १ सुरु भएकाले पर्यापर्यटन विकासप्रति आकर्षण बढ्ने संभावना • रानीमालामा प्राकृतिक दृश्यावलोकनका लागि वार्षिक सरदर २० आउने गरेको • पर्याप्त पाइने (व्यावसायिक उत्पादन गर्न सकिने) गैरकाष्ठ वन पैदावार/जडिबुटी/ जंगली फलफूल अन्तर्गत कटुस, बाँस, निगालो, सालको पात, सल्लाको खोटो, अम्रिसो, कुरिलो, चिराइतो, लप्सी, आँप, लिचि, कटहर, तेन्दुपात पाइने गरेको । सबै जडीबुटी गरी कुल अनुमानित ८८०० कि.ग्रा. वार्षिक उत्पादन हुने गरेको । • गैरकाष्ठ वन पैदावारको बिक्रीका लागि बजारको उपलब्धता रहेको **जैविक विविधता :** • सुन गोहोरो, अजिंगर, बाघ, सालक जस्ता संरक्षित वन्यजन्तु पाइने गरेको	• वनले ढाकेको क्षेत्र धेरै भए पनि घना वन क्षेत्र कम रहेको • विद्यमान संभावना अनुसार वनमा आधारित उद्यम व्यवसाय विकास हुन नसकेको • बैरेनी क्षेत्रका वन ह्रासोन्मुख रहेको । • वार्षिक वन विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने सा.व. को हिस्सा न्यून रहेको (करिब ३० प्रतिशत) • व्यावसायिक स्तरमा उत्पादन गर्न सकिने स्तरमा जडिबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावारको उपलब्धता भए पनि संकलन, बिक्री, उत्पादनको अभ्यास नहुनु • वन डढेलो हरेक वर्षको दोहोरिइरहनु, नियन्त्रणका लागि पर्याप्त साधन, स्रोत, बजेट र प्रयास नहुनु • वन क्षेत्रमा पूर्ण रुपमा आश्रित परिवार संख्या न्यून रहनु (२० रहेको) • जैविक विविधताको सर्भेक्षण, अभिलेखन नहुनु • तोकिएको चरिचरन क्षेत्र नहुँदा चरिचरन अव्यवस्थित हुनु • खासगरी साल र सल्ला राजमार्ग क्षेत्रमा चोरी निकासी हुनु • मृग, कालिज, बाघको छाला, सालकको खपेटो आदिका लागि चोरी शिकारी हुनु • सिमल, चाँप, अमला जस्ता वनस्पतिहरू लोपोन्मुख अवस्थामा पुग्नु • मिचाहा प्रजाति खासगरी ठूलो वनमाराको प्रकोप रहनु	• वृक्षारोपण • वनमा आधारित उद्यम व्यवसाय विकास • वन उपभोक्ता समूहहरूको संस्थागत क्षमता विकास • वन डढेलो नियन्त्रण • खोरिया फडानी तथा वन अतिक्रमण नियन्त्रण • जैविक विविधताको सर्भेक्षण, अभिलेखन गर्ने • चोरी निकासी, शिकारी नियन्त्रण अभियान • जडीबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावारको प्रयोग र परिचालन बढाउने • वन डढेलो नियन्त्रण गर्ने • सामुदायिक वनहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने • मिचाहा प्रजाति नियन्त्रण गर्ने • रैथाने तथा लोपोन्मुख प्रजातिको संरक्षण गर्ने • खोरिया फडानी, वन

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
● बाँदर, स्याल, दुम्सी, गोहोरो, मृगजस्ता वन्यजन्तुहरू, काग, सारौ, ढुकुर, भँगेरा, लामपुछ्रे, कालिज, तित्रा, ढुकुर, वन कुखुरा जस्ता जंगली पक्षी धेरै मात्रामा पाइने गरेको ● न्यून मात्रामा पाइने जंगली पक्षी अन्तर्गत मयुर, सुगा पाइने गरेको ● डिभिजन वन कार्यालयको प्रगति प्रतिवेदन, अनुगमन प्रतिवेदन, सँगालो, ब्रोसर प्रकाशनबाट वन सम्बन्धी आधारभूत तथ्यांक उपलब्ध भएको ● चोरी, शिकारी नियन्त्रणका लागि तालिम, सचेतना गोष्ठी, कारवाही, दण्ड सजाय आदि सबडिभिजन वनले गर्ने गरेको ● नियन्त्रणका लागि अग्नि रेखा निर्माण सम्बन्धी तालिम (उ.स. र प्रहरीलाइ), वन डढेलो नियन्त्रण सामग्री ३ सेट वन सब-डिभिजनमा रहेको	● सा.व.बाट नर्सरी तथा बिरुवा उत्पादन नहुनु ● खोरिया फडानी तथा वन अतिक्रमण धेरै हुनु ● जनचेतना जिम्मेवारीबोध कम हुनु, चेतना भए पनि जिम्मेवारीबोध कम हुनु । मिचाहा प्रवृत्ति हावी हुनु । ● गाउँपालिकाको कार्यालयमा वन सम्बन्धी कुनै तथ्यांक नभएको	अतिक्रमण नियन्त्रण गर्ने ● जनचेतना तथा जिम्मेवारीबोधको भावना वृद्धि गर्ने

४.४.२ भूमि तथा जलाधार व्यवस्थापन

गाउँपालिकाको भुमी तथा जलाधार व्यवस्थापनको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२२ : भूमि तथा जलाधार व्यवस्थापन सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
● मुख्य नदी : त्रिशुली ● वर्षैभरि पानी बग्ने खोला : महेश खोला, बेल्खु खोला, डाङडुङे खोला ● पोखरी, ताल, सिमसार नरहेको ● पानीका मुहानहरू : कोइलीखर्क, ज्वालादेवी, आदम खोला, ● पहिरोहरू : चरिपौवा, छरछरे, गोठाला भञ्ज्याङ, भल्टार, बाइसकिलो, ● नदी/खोलाले कटान गरेको जमिन तुलनात्मक रुपमा कम रहेको । जस्तै टोसी खोला, आदम खोला, ● भूसंरक्षणमा भइरहेका कामः बिरुवा वितरण (वार्षिक १२००० हजार), ढुंगा गिट्टी उत्खनन्मा वातावरणीय अध्ययन, सडक क्षेत्रमा रिटेनिङ वाल, ग्याबियन वाल, ब्रेस्ट वाल, सडक निर्माणमा नाला अनिवार्य हुन थालेको, ● पुनर्भरण पोखरीको कार्यक्रम सुरु हुनु ● बायोइञ्जिनियरिङको कार्य भइरहेको : कुल ३० कि.मी. भएको ● सार्वजनिक, ऐलानी जग्गा रहेको- बैरेनी, गल्छी बजार	● पहिले गाउँगाउँमा रहेका पोखरीहरू सबै मासिनु ● छ बाहिनी अड्डा पछाडि र महेश दोभान क्षेत्र (करिब ०० मिटर) क्षेत्रमा त्रिशुली नदीबाट कटान ● जलाधार क्षेत्र संरक्षणका लागि अध्ययन अनुसन्धानमा आधारित कुनै काम नहुनु ● चरिपौवालगायतका क्षेत्रमा सडक निर्माणपश्चात् पहिरो जानु ● रासायनिक मलको बढ्दो प्रयोगले माटोको गुणस्तर निरन्तर खस्कँदै जानु ● साना सडक लगायत अन्य निर्माण कार्यमा वातावरणीय अध्ययन, प्रभाव मूल्यांकन नहुनु ● भूउपयोगको योजना, कार्यक्रम नहुनु	● जलाधार क्षेत्रको अध्ययन, सर्भेक्षण गरी संवेदनशीलताका आधारमा जलाधार क्षेत्र सर्भेक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ● जैविक मलको प्रयोग बढाउने ● साना सडक लगायत अन्य निर्माण कार्य गर्नुअघि संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन गर्ने

४.४.३ वातावरण तथा स्वच्छता

गाउँपालिकाको वातावरण र स्वच्छताको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२३ : वातावरण तथा स्वच्छता सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• सबै घरमा चर्पी भएको, खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा भएको। करिब ९० प्रतिशत घरपरिवारमा सफा चर्पीको अभ्यास रहेको • गाउँटोल सामान्यतया सफा स्वच्छ रहेका • बजार क्षेत्रमा सेफ्टीट्यांकीका फोहोर मेसिनबाट निकालेर बाहिर लैजाने गरेका • सुकेढुंगा सा.व.मा ल्याण्डफिल साइट निर्माण सुरु भएकाले फोहोरमैला व्यवस्थापन सहज हुने अवस्था भएको • डुमरी चौर विद्यालयमा बालउद्यान, भल्टारमा उद्यान निर्माणाधीन रहेकाले हरियाली र वातावरणीय सौन्दर्यता बढ्ने अवस्था रहेको • गल्छी बजार, अम्लेश्वर महादेव मन्दिर, भल्टार क्षेत्रमा, वडा कार्यालयहरू, विद्यालयहरू, स्वास्थ्य चौकीहरूमा फोहोर संकलन बाक्सा रहेका • टोल सरसफाइ चाडबाडमा सफा गर्ने प्रचलन रहेको • सौर्य ऊर्जा अधिकांश घरधुरीमा रहनु। ९० प्रतिशत घरधुरीमा सौर्य ऊर्जा र बायोग्याँस १ प्रतिशत घरधुरीमा हुनु	• सडक यातायातबाट निस्कने, प्लाष्टिक जलाउने, गाउँ क्षेत्रमा दाउरा बाल्ने, वन डढेलो आदि कारणबाट वायु प्रदूषण विद्यमान रहनु • बजारका भान्साबाट निस्कने फोहोर पानी गर्दा खोलामा मिसाउँदा खोला फोहोर हुँदै जानु • फोहोर वर्गीकरणको अभ्यास नभएको	• प्लाष्टिक जलाउने प्रचलन अन्त्य गर्दै पुनःचक्रीय प्रयोग बढाउने व्यवस्था गर्ने • घरपरिवार, बजार क्षेत्रबाट निस्काशन हुने फोहोर पानी व्यवस्थापन गर्ने • फोहोरमैला संकलन, वर्गीकरण, व्यवस्थापन प्रणाली विकास गर्ने

४.४.४ विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन

गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनको विद्यमान अवस्था तथा संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता तथा संभावना उपयोगका रणनीतिहरूको विस्तृत विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ।

तालिका १२४ : विपद् व्यस्थापन तथा जलवायु परिवर्त सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
• गापा स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समिति रहेको • वडा स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समिति तथा कार्यदल नरहेको • हरियाली क्षेत्र बढ्दै गएको • मौसमी खेती भइरहेको • विपद्पश्चात् गाउँपालिकाबाट तत्काल राहत सहयोग प्राप्त हुन सक्ने अवस्था रहनु	• वन डढेलोको निरन्तरता • बाढी पहिरो बढ्दै जानु • पहिरो, बाढी, भूकम्प, वन डढेलो, आगलागी, चट्याङ, सुख्खा पहिरो, खडेरी, महामारी, हावाहुरीजस्ता प्रकोपहरू वार्षिक रुपमा दोहोरिइरहनु • विपद् व्यवस्थापनमा दक्ष जनशक्तिको कमी हुनु • अव्यवस्थित सडकका कारण पहिरोको संख्या बढ्नु • समय अनुसार पानी नपर्नु- अतिवृष्टि, अनावृष्टि, खण्ड वृष्टि, • गर्मी/तापक्रम बढ्दै गएको • जनचेतना र जिम्मेवारीबोध कम हुनु • विपद् व्यवस्थापनमा पर्याप्त बजेटको कमी हुनु	• विपद् व्यवस्थापनका लागि दक्ष जनशक्तिको विकास गर्ने • तालिम तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू • वडास्तरमा उद्दार सामग्री व्यवस्था गर्ने • विपद् पूर्वसूचना प्रणालीको संभाव्यता अध्ययन तथा स्थापना • विपद् व्यवस्थापनमा पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गर्ने

५. संस्थागत विकास तथा सुशासन

संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरणमा कानून, नीति, नियम र सुशासन, संगठन तथा क्षमता विकास, स्रोत परिचालन तथा विकास व्यवस्थापनको विद्यमान स्थिति तथा संभावना, समस्या र चुनौती र संभावना उपयोगको रणनीति समावेश गरिएका छन्। उक्त विवरण गाउँपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र

सरोकारवालासँगको परामर्श, सहभागीतामूलक कार्यशाला गोष्ठी, पारिवारिक सर्भेक्षण तथा संस्थागत सूचनाको आधारमा तयार गरिएको छ । सो विवरण देहायअनुसार रहेको छ ।

५.१ गाउँपालिका कानुन, नीति, नियम र सुशासन

गाउँपालिको कानुन, नीति, नियम तथा सुशासनको विद्यमान स्थिति र संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता र संभावना उपयोगको रणनीति देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२५ : कानुन, नीति, नियम र सुशासन सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
१. ६ वटा विषयमा नीति तथा ऐन तयारी, ६ प्रमाणीकरण र स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भई कार्यान्वयन रहेको । २ विषयमा नियमावली, २० वटा विषयमा कार्यविधि, १ वटा निर्देशिका, २. न्यायिक समिति, विद्यायन समिति, लेखा समिति, योजना तर्जुमा समिति, विपत व्यवस्थापन समिति, सुशाासन तथा संस्थागत समिति, पूर्वाधार समिति, आर्थिक विकास समिति, समाजिक विकास समिति अन्य विषयगत गठन भएको, ३. १६ जना मेलमिलाप कर्ता छनौट भई तालिम दिएको, ४. १ जना कानुनी सहजकर्ता रहेको, . नागरिक वडापत्र भएको, डिजिटल वडापत्र पनि भएको ६. नागरिक सहायता कक्ष भएको ८. सर्वजनि सुनुवाई वार्षिक रुपमा वडागत रुपमा भएको ९. उजुरी पेटिका राखिएको १०. चौमासिक, अर्धवार्षिक र वार्षिक समिक्षा हुने गरेको १२. गाउँपालिकाको मोवाइल एप्स् भएको १४. अपाङ्गमैत्री नीति, अभिलेख, तथ्याङ्क, भएको तथा अपाङ्गता सहायता समग्री वितरण भएको १६. संस्थाहरू दर्ता सिफारिस र सुचिकृत हुने गरेको १८. प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गाउँ निर्णय भई भएको १९. विपन्नता अभिलेखकरणको क्रममा रहेको २०. लैङ्गिक हिंसामा परेका महिलाहरूका लागि राहत कोष सञ्चालन निर्देशिका भएको	१. शिक्षा ऐन, कर्मचारी व्यवस्थापन नियमावली, लगाएका केहि ऐन, नियमावली तथा कार्यविधि नभएको २. समिति तथा उपसमिति भएको नियमित बैठक नभएको, ३. सामुदायिक मेलमिलाम केन्द्र नभएको ४. कार्यविधि अनुसार काम गर्न नसकेको, . क्षतिपूर्तिसहितको नागरिक वडापत्र नभएको, ६. नागरिक सहायता कक्ष व्यवस्थित नभएको ८. गुनासो सुनाई संयन्त्र निमार्ण नभएको, लिखित उजुरीको दिने वानी जनतामा नभएको, ९. उजुरी दिएपछिको सुनुवाई हुन्छ भन्ने विश्वास नभएको १२. प्रभावकारी रुपमा एप्स् सञ्चालनमा नभएको १३. वालमैत्री, तथा वातावरण मैत्री नीति नभएको, वालमैत्री, अपाङ्गमैत्री तथा वातावरण मैत्री स्थानिय तह घोषणा नभएको १४. अपाङ्ग भएका व्यक्तिलाई सिपका आधारमा रोजगारी दिन नसकिएको १६. स्थानिय संस्थाहरूको प्रोफाइल नभएको १७. पुरस्कृत गर्ने संस्कृति नभएको १८. कार्यसम्पादनका सुचक हरू निर्माण नभएको १९. परिचय पत्र वितरण गर्न नसकेको, विपन्नता अभिलेखिकरण वस्तुनिष्ठ नभएको, २०. वास्तविक संरक्षण गर्नु पर्ने वर्ग पहिचान हुन नसकेको	१. तयार नभएका ऐन, नीति, नियमावली, कार्यविधि, रणनीति तयार गरि कार्यान्वयन गर्ने २. कानुन भएका समिति तथा उपसिमितिहरूका नियमित बैठक सञ्चालन गर्ने ३. सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रस्थापना गर्ने ४. क्षतिपूर्ति सहितको नागरिक वडापत्र तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने . नागरिक सहायता कक्ष थप व्यवस्थित गर्ने ६.गुनासो सुनाई संयन्त्र निमार्ण गर्ने, जनतामा गुनासोको सुनावाई चेतना र विश्वासको भावना जगाउने ७. टोल फ्रि नम्बरको व्यवस्था गर्ने ८. मोवाइल एप्स् मार्फत सेवा प्रवाहलाई विस्तार गर्ने ९. वालमैत्री, अपाङ्गमैत्री तथा वातावरण मैत्री वडागत हुर्दै घोषणा १०. आवश्यकता आधारमा सिप र दक्षता विकास गरि रोजगारी प्रदान गर्ने ११. स्थानिय संस्थाहरूको प्रोफाइल बनाउने १२. पुरस्कृत गर्ने संस्कृतिलाई प्रभावकारी गराउने १३. कार्यसम्पादनका अधारमा पद्धति विकास गर्ने १४. विपन्नता अभिलेखिकरण वस्तुनिष्ठ गरि परिचय पत्र वितरण गर्ने. १. वास्तविक संरक्षण गर्नु पर्ने वर्ग पहिचान गरी त्यस्ता वर्गको सशक्तिकरण गर्ने

५.२ संगठन तथा संस्थागत क्षमता विकास

गाउँपालिकाको संगठन तथा संस्थागत क्षमता विकासको विद्यमान स्थिति र संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता र संभावना उपयोगको रणनीति देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२६ : संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
१. गाउँपालिकाको एकमात्र वार्ड ८ आफ्नै कार्यालय भवन भएको, २, ३, , ६, र ७ आफ्नै कार्यालय भवन निमार्ण भइरहेको	गाउँपालिकाका वार्ड १, ४ आफ्नै कार्यालय भवन नभएका र गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन नभएको	१. गाउँपालिका भवन तथा वडा कार्यालय भवन निमार्ण समयमा नै सम्पन्न गर्ने
२. १ अस्पताल, २ वटा स्वास्थ्य चौकीको जग्गा र भवन रहेको, ४ वटा स्वास्थ्य केन्द्र भवनमा सञ्चालन भएको	२. स्वास्थ्य चौकी तथा स्वास्थ्य इकाईमा उपकरण नभएको, वार्ड ४ को आधारभुत स्वाास्थ्य केन्द्रको भवन नभएको, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा तारवार नभएको	२. स्वास्थ्य चौकी तथा स्वास्थ्य इकाईमा आवस्यक उपकरण र इकाईको भवन निमार्ण कार्य गर्ने, घेरावार निर्माण गर्ने
३. जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको क्षमता विकास कार्य भएको	३. क्षमता विकास योजना नभएको	३. क्षमता विकास योजना बनाउने
४. कर्मचारीको पदिय जिम्मेवारी भएको कार्यान्वयन योजना बनेको	४. सबै कर्मचारीलाई कार्य विवरण प्रदान नभएको, कार्य विवरण दिने कार्य संस्थागत नभएको ● संगठन तथा व्यवस्थागन सर्भेक्षण नभएको ● कार्ययोजना अनुसार कार्यान्वयन गर्न नसकिएको कार्य सम्पादन सम्झौता नभएको	. कार्य विवरण सबैलाई संस्थागत रुपमा दिने व्यवस्था गर्ने ● संगठन तथा व्यवस्थागन सर्भेक्षण गर्ने ● कार्ययोजना अनुसार कार्यसम्पादन गर्ने कार्य सम्पादन सम्झौता गर्ने
सबै वडा कार्यालयमा इन्टरनेट सुविधा सहित सेवा प्रवाह भएको ।	इन्टरनेट सेवाको प्रवाहमा समस्या आउने गरेको	इन्टरनेटको व्याकअप सेवा सुनिश्चित गर्ने
६. गाउँपालिका कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थामा ७३ दरवन्दी रहेको, जहाँ ४७ जना स्थायी र ४ करारमा जना कर्मचारी कार्यरत रहेको ।	दरवन्दी अनुसारको कर्मचारीको अभाव रहेको	दरवन्दी अनुसारको पदपुर्ति लागि पहल गर्ने
६. कर्मचारीहरूको नियमित बैठक हुने गरेको ७. कार्यपालिका र गाउँ सभा नियमित हुने गरेको	७. प्रभावकारी रुपमा बैठकहरू हुन सकेको छैन ।	८. बिषय वस्तुको तयारीका साथ बैठक सञ्चालन गर्ने
८. इन्टरनेट, राजमार्ग तथा बजार क्षेत्रमा सि.सि टिभि जडान भएको, वार्ड ४, ६, ७ र पालिकामा व्याकअप भएको	८. विद्युतिय हाजिरि पूर्ण प्रयोगमा नआएको, आवश्यक ठाँउमा सि.सि टिभि नभएको, व्याकअप पावर नभएको	८. विद्युतिय हजिरि पूर्ण प्रयोगमा ल्याउने, सि.सि टिभिको विस्तार गर्ने, विद्युतीय हाजिरी राख्ने व्याकअप व्यवस्थापन गर्ने

५.३ स्रोत परिचालन

गाउँपालिकाको स्रोत परिचालनको विद्यमान स्थिति र संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता र संभावना उपयोगको रणनीति देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२७ : स्रोत परिचालन सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
१. राजस्व सुधार योजना बनेको, २. गाउँपालिकामा राजस्व संकलनको लागि सफ्टवेयर जडान भएको ३. ४, ६ र ७ वडा तथा केन्द्रमा सफ्टवेयर जडानका भएको ४. राजस्व साखा साखा भएको,	३. गाउँपालिको आन्तरिक आयको स्रोत कमी भएको ४. राजस्व साक्षरता र अभियान सञ्चालन नभएको १, २, ३, र ८ वडा तथा केन्द्रमा सफ्टवेयर जडानका भएको	१. सबै वडामा राजस्व सफ्टवेयर राखी राजस्व संकलन गर्ने, २.राजस्व शाखालाई व्यवस्थापन गर्ने ३. राजस्व साक्षरता अभियान सञ्चालन गर्ने, ४. गाउँपालिकाको आन्तरिक आयको स्रोत खोज्ने र सो कार्य गर्ने
व्यवसाय दर्ताको कार्य सञ्चालन भएको	सबै व्यवसायहरूको नियमन गर्न नसकिएको	नियमनको दायरा बढाउने
६. राजस्व संकलनको कार्यलाई पारदर्शि (e-bidding) भएको	६. प्रक्रिया लामो र दररेट निर्धारण अगावै ठेक्का खोल्नुपर्ने,	६. खरिद ऐन संसोधन गर्नुपर्ने

५.४ विकास व्यबस्थापन

गाउँपालिकाको विकास व्यवस्थापनको विद्यमान स्थिति र संभावना, समस्या तथा चुनौती र आवश्यकता र संभावना उपयोगको रणनीति देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२८ : विकास व्यवस्थापनक सम्बन्धी वस्तुस्थिति विश्लेषण

विद्यमान अवस्था र संभावना	समस्या र चुनौती	आवश्यकता र रणनीति
१. योजना सञ्चालन सफ्टवेयर जडान भएको,	१. योजना सञ्चालन सफ्टवेयर वडासँग लिन्केज नभएको	१ योजना सञ्चालन सफ्टवेयर वडासँग लिन्केज गराउने तथा योजना सञ्चालन सफ्टवेयर सञ्चालनमा तालिम सञ्चालन गर्ने
२. सहभागिता मूलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया गरेको,	२. योजना तर्जुमा दिग्दर्शन अनुरुप पूर्ण कार्यान्वयन नभएको,	२. योजना तर्जुमा दिग्दर्शन अनुरुप योजना कार्यान्वयन सञ्चालन गर्ने
३. योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने गरेको, ४. योजना क्यालेण्ढर भएको	३. आयोजना वैंक नभएको	४. आयोजना वैंक बनाई व्यवस्थित गर्ने
LISA, GESI Audit कार्यान्वयन भएको र योजना बनाएको	LISA, GESI Plan को follow up समय समय समिक्षा गर्न नसकेको	LISA, GESI Audit/Plan को follow up समय समय समिक्षा गर्ने
६. GESI Audit भएको	६. GESI Audit नियमित नभएको	६. GESI Audit नियमित गर्ने
७. आवधिक योजना तयार हुदैं गरेको	७. मध्यकालिन खर्च संरचना नभएको	७. मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गर्ने ● गुरुयोजनाहरू बनाउने
८. योजनागत सामाजिक परिक्षण, वार्षिक सार्वजनिक सुनुवाई भएको	८. योजनागत सामाजिक परिक्षण, वार्षिक सार्वजनिक सुनुवाईमा चालु आ.व.को प्रक्रियामा भएको	८. अर्थपूर्ण, सक्रिय सहभागी र नियमित गराउने
९. जिन्सी सम्बन्धी सप्फ्टवयेर जडान भएको	९.जिन्सी सम्बन्धी सप्फ्टवयेर सञ्चालन भएको	९.जिन्सी सम्बन्धी सप्फ्टवयेर सञ्चालन गर्न

परिच्छेद - छ : लैंगिक तथा गरिबी विश्लेषण

यस परिच्छेदमा गाउँ पालिकाको लैंगिक समानता, समावेशीकरण गरिबी सम्बन्धी विवरण विश्लेषण गरिएको छ । जसमा अन्तर्गत एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, भूमिहिन, विस्थापित र विपन्न वर्ग अवस्था र गरिबीको अवस्था समावेश गरिएको छ ।

६.१ घरमुलीको विवरण

यस गाउँपालिका कुल परिवार मध्ये ८९.३१ प्रतिशत परिवारमा पुरुष घरमुली रहेका छन् र १०.६९ प्रतिशत महिलाले घर व्यवहार सम्हालेको देखिएको छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका १२९ : महिला घरमुली विवरण

वडा नम्बर	घरमुलीको आधारमा घरपरिवार संख्या			कैफियत
	पुरुष घरमुली	महिला घरमली	जम्मा	
१	७७३	११०	८८३	
२	७०५	८०	७८५	
३	३३०	५७	३८७	
४	७५८	८४	८४२	
५	६६२	६६	७२८	
६	४९१	६०	५५१	
७	६८९	५१	७४०	
८	६८२	१०१	७८३	
जम्मा	**५०९०**	**६०९**	**५६९९**	
प्रतिशत	**८९.३१**	**१०.६९**	**१००**	

स्रोत: गाउँपालिका, पारिवारिक सर्भेक्षण २०७८

६.२ अपाङ्गता भएका व्यक्ति सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाको कुल २८,३४२ जनसंख्या मध्ये ३१२ जना अपाङ्गता भएका जनसंख्या रहेका छन् । उक्त संख्या कुल जनसंख्याको १.१ प्रतिशत हो । अपाङ्गताको किसिम अनुसार जनसंख्या विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १३० : अपाङ्गता भएका व्यक्ति सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	अपाङ्गताको किसिम अनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्ति जनसंख्या										
	अपाङ्गता नभएको	शारीरिक अपाङ्गता भएका	वौद्धिक अपाङ्गता भएका	दृष्टि विहिन	वहिरा	स्वर वोलाई अपाङ्गता भएका	सुस्त श्रवण भएका	मनो सामाजिक अपाङ्गता भएका	सुस्त मनस्थिति भएका	बहु अपाङ्गता भएका	जम्मा
१	४४११	२४	४	४	२	०	२	१	२	०	४४५०
२	३६६८	२८	७	१	१	२	३	१	०	१	३७१२
३	२१७०	१३	४	५	२	३	०	२	०	०	२१९९
४	४१०२	२०	१	३	२	५	३	९	१	१	४१४७
५	३५८९	१९	७	३	६	३	२	४	४	३	३६४०
६	२६४७	१८	४	२	२	२	१	३	०	३	२६८२
७	३६३१	१९	०	२	२	२	२	२	०	२	३६६२
८	३८११	२०	३	५	१	१	२	४	२	१	३८५०
जम्मा	२८०२९	१६१	३०	२५	१८	१८	१५	२६	९	११	२८३४२

प्रतिशत	९८.९०	०.५७	०.११	०.०९	०.०६	०.०६	०.०५	०.०९	०.०३	०.०४	१००

स्रोतः गाउँपालिका, पारिवारिक सर्भेक्षण २०७८

६.३ अनौपचारिक क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्या

यस गाउँपालिकामा वेरोजगार, ज्याला मजदुरी गर्ने व्यक्ति र वैदेशिक रोजगारीमा गएका गरी अनौपचारिक क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्या १६७२ जना रहेको छ जुन कुल जनसंख्याको .३ प्रतिशत हो । यस गाउँपालिकामा शिक्षित वेरोजगार २.२ प्रतिशत रहेका छन् भने ज्याला मजदुरी गर्ने ११.४८ प्रतिशत रहेको छ । वैदेशिक रोजगारी जानेको अनुपात ४.९ प्रतिशत रहेको छ । अनौपचारिक क्षेत्रमा संलग्नता सम्बन्धी विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १३१ : अनौपचारिक क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्याको विवरण

वडा नम्बर	विभिन्न अनौपचारिक पेशा र रोजगार जंख्या						
	शिक्षित बेरोजगार	ज्याला मजदुरी	वैदेशिक रोजगार	रोजगार	विद्यार्थी	बालबालिका	जम्मा
१	२५	२६८	१२२	५३०	८६४	७८७	२५९६
२	९२	१३४	६६	४०३	७३०	५६२	१९८७
३	२१	१०८	९१	३४१	३८९	३२५	१२७५
४	९८	५१२	१०२	३२५	८४७	६७१	२५५५
५	१२	२१८	७१	७७	४७२	६७९	१५२९
६	७६	६५	८६	३७६	४८३	४३४	१५२०
७	७६	२५७	१२४	२१४	६६६	६३०	१९६७
८	१०९	२३७	११३	५०४	६५९	६२१	२२४३
जम्मा	**५०९**	**१७९९**	**७७५**	**२७७०**	**५११०**	**४७०९**	**१५६७२**
प्रतिशत	**३.२५**	**११.४८**	**४.९५**	**१७.६७**	**३२.६१**	**३०.०५**	**१००**

स्रोतः गाउँपालिका, पारिवारिक सर्भेक्षण २०७८

६.४ वैवाहिक स्थिति तथा सामाजिक रुपमा जोखिम रहेका जनसंख्या

घरपरिवार सर्भेक्षण २०७८ अनुसार बैवाहिक स्थिति तथा सामाजिक रुपमा जोखिम रहेका जनसंख्या विवरण विश्लेषण गर्दा एकल विवाह गरेका २.६ प्रतिशत, एकल महिला १. प्रतिशत अर्थात ४३७ जना र एकल पुरुष १७२ जना रहेका छन् । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १३२ : वैवाहिक स्थिति विवरण

वडा नम्बर	वैवाहिक स्थिति अनुसार जनसंख्या									
	अविवाहित	एकल विवाह	वहुविवाह	पुनःविवाह	एकल महिला	एकल पुरुष	सम्बन्ध विच्छेद	विवाहित तर अलग बसेको	कम उमेर	उपलब्ध नभएको
१	११२१	२३५६	२५	५	९१	२१	६	३	७८६	३६
२	९२३	१९९३	२६	७	३१	१६	४	३	५६३	१४६
३	५४७	१२११	८	१	९	४	७	३	३२५	८४
४	११६३	२१४७	१६	७	४८	२६	११	४	६७१	५४
५	९१७	१९२४	५	०	२८	१५	०	१	६७९	७१
६	६७१	१३३५	२५	१०	८१	३२	४	११	४३४	७९
७	६५६	१९७३	२४	२	४४	१३	२	७	६३६	३०५
८	१०२५	१९८१	१३	७	१०५	४५	२	०	६२१	५१
जम्मा	७०२३	१४९२०	१४२	३९	४३७	१७२	३६	३२	४७१५	८२६
प्रतिशत	२४.८	५२.६	०.५	०.१	१.५	०.६	०.१	०.१	१६.६	२.९

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

६.५ बालवालिकाहरूको जन्मदर्ताको अवस्था

यस गल्छी गाउँपालिकाका १० वर्षमुनिका बालबालिकाहरूमध्ये ८४.९ प्रतिशतको जन्म दर्ता भएको र १४.८७ प्रतिशतले जन्मदर्ता नभएको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १३३: १० वर्षमुनिका बालवालिकाहरूको जन्मदर्ताको अवस्था विवरण

वडा नम्बर	जन्म दर्ता भएका			जन्म दर्ता नभएका			कुल		
	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा
१	३६९	३६४	७३३	२७	२०	४७	३९६	३८४	६
२	२३३	२३३	४६६	४६	४२	८८	२७९	२७५	८
३	१५७	१४४	३०१	११	११	२२	१६८	१५५	२
४	२९१	२५९	५५०	६२	५८	१२०	३५३	३१७	१
५	२६५	२३८	५०३	७६	९३	१६९	३४१	३३१	७
६	१९७	१८६	३८३	२२	२१	४३	२१९	२०७	८
७	२८२	२७३	५५५	३६	३७	७३	३१८	३१०	२
८	२६३	२४३	५०६	५३	५७	११०	३१६	३००	४
जम्मा	**२०५७**	**१९४०**	**३९९७**	**३३३**	**३३९**	**६७२**	**२३९०**	**२२७९**	**३८**
प्रतिशत	**८६.०७**	**८५.१३**	**८४.९**	**१३.९३**	**१४.८७**	**१४.३**	**५०.७८**	**४८.४२**	**०.८१**

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

६.६ बालविवाहको अवस्था

यस गल्छी गाउँपालिकामा ०६ जनाले वालविवाह गरेको छन् जसमा ३४६ जना वालिका रहेका छन् भने १६० जना बालक रहेका छन् । वडागत रुपमा वालविवाहको विवरणलाई तल देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १३४ : बालविवाहको अवस्था

वडा नम्बर	वाल विवाह भएका वालवालिका वा युवायुवाती संख्या (२० वर्ष मूनिका)			कैफियत
	वालिका वा यूवती	वालक वा यूवा	जम्मा	
१	५६	२५	८१	
२	३८	२०	५८	
३	१३	७	२०	
४	४६	१९	६५	
५	६९	३८	१०७	
६	२८	५	३३	
७	४६	२४	७०	
८	५०	२२	७२	
जम्मा	३४६	१६०	५०६	
प्रतिशत	**६८.३८**	**३१.६२**	**१००**	

स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०७८

६.७ सुकुम्वासी सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुल १४ घरपरिवार सुकुम्बासी रहेका छन् । जस मध्ये सबभन्दा बढी वडा नं. ६ मा ६ परिवार रहेको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १३५ : सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	कुल घरपरिवार संख्या	सुकुम्बासी परिवार	प्रतिशत	सुकुम्बासी बसोबास रहेको प्रमुख स्थान
१	८७९	४	०.४६	
२	७८४	१	०.१३	
३	३८६	१	०.२६	

वडा नम्बर	कुल घरपरिवार संख्या	सुकुम्बासी परिवार	प्रतिशत	सुकुम्बासी बसोबास रहेको प्रमुख स्थान
४	८४०	२	०.२४	
५	७२८	०	०.००	
६	५४५	६	१.१०	
७	७४०	०	०.००	
	७८३	०	०.००	
जम्मा	५६८५	१४	०.२५	

स्रोतः घरपरिवार सर्भेक्षण २०७८

६.८ व्यक्तिगत घटना विवरण (२०७ चैत्र मसान्तसम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार)

गत आ.वर्षको विवरण अनुसार गाउँपालिकाभित्र कुल ३१२ जन्मदर्ता, ८२४ जनाको मृत्यु दर्ता र १२९० जोडिको विवाह दर्ता भएको देखिन्छ। बसाइँसराइको विवरण विश्लेषण गर्दा ४४० घरपरिवार बसाइसराई गरी अन्यत्र गएको र ११३ परिवार बसाई सरी आएको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका १३६ : व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

वडा नम्बर	जन्म			मृत्यु			विवाह	सम्बन्ध बिच्छेद (जोडी)	बसाइँसराई	
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा			आएको दर्ता संख्या	गएको दर्ता संख्या
१	२९५	२९६	५९१	८१	४२	१२३	२१९	३	१९	७१
२	१७४	१८२	३५६	७३	४१	११४	१६२	१	१५	६१
३	१६५	१५९	३२४	५२	३०	८२	१३९	४	१८	६४
४	२२६	२२६	४५२	७२	३७	१०९	१७६	१	१८	५९
५	१५४	२९०	४३४	६८	४५	११३	२०९	३	१६	७७
६	१३४	१२४	२५८	४१	३१	७२	११६	३	८	३३
७	१७३	१७६	३४९	४६	२९	७५	१३६	४	५	१९
८	१९०	१९८	३८८	८१	५५	१३६	१३३	४	१४	५६
जम्मा	१६११	१५५१	३१५२	५१४	३१०	८२४	१२९०	२३	११३	४४०

स्रोतः गाउँ कार्यपालिका कार्यालय, २०७८

६.९ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण (गत आ.व.)

गाउँ कार्यपालिका कार्यालयबाट उपलब्ध सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट गत आर्थिक वर्षमा २,८०० जनाले सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्गता, बाल सुरक्षा र दलित वर्ग अनुदान प्राप्त गरेका देखिन्छन्। उपरोक्त सामाजिक सुरक्षा वृत्तीमा तीन कारोड बत्तीस लाख अठ्तीस हजार वितरण भएको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १३७ : समाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण

रकम रु.हजारमा

वडा नम्बर	ज्येष्ठ नागरिक (७० वर्ष माथि)		ज्येष्ठ नागरिक(दलित)		ज्येष्ठ नागरिक एकल महिला		विधवा आर्थिक सहायता		आर्थिक सहायता क वर्ग		आर्थिक सहायता ख वर्ग		दलित बालबालिका		जम्मा	
	जना	रकम	जना	रकम	जना	रकम	जना	रकम	जना	रकम	जना	रकम	जना	रकम	जना	रकम
१	२१५	१३९१६६	७४	१६८८	३४	७९८	५२	११९०	९	३१८.४	१५	२६५.६	१५८	५६३.९	५१६	११८१६.७
२	२५८	३०५७.७	५६	४४०.९	१६	१२३	३९	३१२	९	१०८	२१	१२५.३	५५	८२.९६	४५४	४२४९.८६
३	१५२	१७६७.६	२६	२०८	३३	२६४	२७	२०८	५	६०	१०	६४	३३	४७.६८	२८६	२६१९.२६
४	२२१	२६२१.५	३८	३०१.८	२५	२००	४८	३८४	११	१२९	१७	१०७.२	५१	७६८५१	४११	३८२०.३७
५	२२९	२६६४	१२	८८८.३	१९	१५२	२५	२००	११	१३२	१६	१०२.४	१५	२२.८५	३२७	३३६१.४८
६	१२३	१४२७.३	१८	१४०	१७	१३५.७	३३	२६४	७	८४	१४	८९.६	२५	३८.४	२३७	२१७९.०७
७	१४७	१७२४.६	१४	११२	१७	१३६	४३	३४४	२	२४	९	५७.६	३५	४८.२५	२६७	२४४६.४५
८	१५३	१७७२.१	२१	१६५.९	३५	२८०	५०	३९८	४	४८	५	३२	३४	४८.५७	३०२	२७४४.६३
जम्मा	**१४९८**	**१५४२०१**	**२५९**	**३९४५**	**१९६**	**२०८९**	**३१७**	**३३००**	**५८**	**९०३.४**	**१०७**	**८४३.७**	**४०६**	**७७७०४**	**२८००**	**३३२३८**

स्रोत: गाउँ कार्यपालिका कार्यालय, २०७८

परिच्छेद - सात : वित्तीय विश्लेषण

प्रदेश नं. ३ अन्तर्गत धादिङ्ग जिल्लाको दक्षिण पूर्वमा अवस्थित यस गल्छी गाउँपालिका जडिबुटी, वन, जलस्रोत र पर्यटकीय सम्पदामा धनी रहको भएता पनि भौतिक पूर्वाधार, सेवा सुविधा उपलब्धता र संस्थागत विकासको दृष्टिकोणबाट पछाडि रहेको छ। यस परच्छिेदमा गाउँपालिकाको आय बजेट, आगामी वर्षको आय बजेटको प्रक्षेपण र विषय क्षेत्रगत विनियोजन सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गरिएको छ।

७.१ गाउँपालिकाको आय विवरण

यस गाउँपालिकाको आ.व. २०७८/७९ को कुल यथार्थ आय रु. ६५ करोड २० लाख ८९ हजार रहेको छ भने चालु आ.व. २०७८/७९ को अनुमान रु. एक अर्ब २० करोड ७३ लाख २८ हजार रहेको छ। यस सम्बन्धी थप विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका १३८ : गाउँपालिकाको तीन आर्थिक वर्षको आय विवरण

क्र.सं.	विवरण	आ.व. २०७५/७६ को यथार्थ	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को यथार्थ	प्रतिशत	चालु आ.व.को अनुमान	प्रतिशत
१.	आन्तरिक आय	११६१९९	१०६८६९	१४२०६९	२२	१०३१५०	९
२.	राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त रकम	६८०३०	३५५०७	३४३४३	५	९२७९४	८
	क. नेपाल सरकार	५२८१४	३१९१२	२२३६४	३	७५८२३	६
	ख. प्रदेश सरकार	१५२१६	३५९५	११९७९	२	१६९७१	१
३.	रोयल्टी बाँडफाँट	०	०	०	०	५०००	०
४.	नेपाल सरकार वित्तीय हस्तान्तरण	३०१०७१	२४२२७२	२६७८३२	४१	३५६९००	३०
	क. वित्तीय समानीकरण अनुदान	१४४१००	१०७४००	९७६०७	१५	१४७३००	१२
	ख. सशर्त अनुदान	१३००९३	१२६९६७	१५०४८४	२३	१९५१००	१६
	ग. समपूरक अनुदान	२६८७८	२६५१	३७८५	१	५०००	०
	घ. विशेष अनुदान	०	५२५४	१५९५६	२	९५००	१
५.	प्रदेश सरकार वित्तीय हस्तान्तरण	४२४४८	२२८७२	३४३१८	५	६२७७९	५
	क. वित्तीय समानीकरण अनुदान	८०३८	२४९६	२४१२	०	१२८८०	१
	ख. सशर्त अनुदान	१७५६९	६५६३	१६११५	२	१४३५९	१
	ग. समपूरक अनुदान	१६८४१	९१८२	१५७९१	२	२९७४०	२
	घ. विशेष अनुदान (बजेट)	०	४६३१	०	०	५८००	०
६.	आन्तरिक ऋण	०	०	०	०	०	०
७.	अन्य अनुदान	५२९२३	८९२९४	११४६५२	१८	१२६५००	१०
	- जिससबाट प्राप्त अनुदान	२०१८	७१२२	६०००	१	६०००	०
	- सरकारी निकायबाट प्राप्त रकम	८०००	१०३६२	३१८९१	५	३५०००	३
	- सामाजिक सुरक्षा अनुदान रकम	४२६००	७१४१०	७६२७६	१२	८५०००	७
	- PLGSP	३०५	४००	४८५	०	५००	०
८.	जनसहभागिता				०	४८०५	०
९.	अन्तर स्थानीय तह साझेदारी रकम				०	५०००	०
१०.	मौज्दात रकम	१०८२७९	१९३१०६	२२९१००	३५	२३५०००	१९

क.सं.	विवरण	आ.व. २०७५/७६ को यथार्थ	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को यथार्थ	प्रतिशत	चालु आ.व.को अनुमान	प्रतिशत
११.	अ/गैसस, विकास साझेदारबाट संचालित आयोजना/कार्यक्रममा लगानी रकम				०	७५०००	६
१२.	नेपाल सरकारबाट सञ्चालित कार्यक्रममा लगानी रकम				०	२०००००	१७
१३.	प्रदेश सरकारबाट सञ्चालित कार्यक्रममा लगानी रकम				०	१०००००	८
१४.	निजी क्षेत्रको लगानी रकम				०	५००००	४
	कुल	**५३१९७९**	**५५५०४८**	**६५२०८९**	**१००**	**१२०७३२८**	**१००**

स्रोतः गाउँपालिका अभिलेख, २०७६

७.२ गाउँपालिकाको आगामी वर्षको बजेट प्रक्षेपण

गाउँपालिकाको गत आ.व.को यथार्थ, चालु आ.व.को संशोधन र आगामी आ.व.को आन्तरिक आय तथा विगत वर्षहरूमा आयमा भएको फेरबदलको आधारमा आगामी वर्षमा राजस्व बाँडफाँट, वित्तीय हस्तान्तरण, जनसहभागिता र गैसस तथा विकास साझेदार मार्फत् हुने रकम प्रक्षेपण गरिएको छ । यस आधारमा विश्लेषण गर्दा यस योजना अवधिमा यस गाउँपालिकामा कुल रु.६ अर्ब ५४ करोड ७३ लाख ५६ हजार रकम परिचालन हुने अनुमान गरिएको छ । थप विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका १३९ : गाउँपालिकाको आगामी वर्षको आय बजेटको प्रक्षेपण विवरण

क.सं.	विवरण	चालु आ.व. २०७८/७९ को अनुमान	मध्यमकालीन बजेट अनुमान र प्रक्षेपण (रु.)					
			२०७९/८० को अनुमान	२०८०/८१ को प्रक्षेपण	२०८१/८२ को प्रक्षेपण	२०८२/८३ को प्रक्षेपण	२०८३/८४ को प्रक्षेपण	पाँच वर्षको कुल
१.	आन्तरिक आय	१०३१५०	१५०६९२	१५९८३९.१	१६९५४१.०३	१७९८३२	१९०७४७	८५०६५२
२.	राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त रकम	९२७९४	३६४२८	३९३४२	४२४८९	४५८८८	४९५५९	२१३७०६
	क. नेपाल सरकार	७५८२३	२३७२१	२६०९४	२८७०३	३१५७३	३४७३१	१४४८२२
	ख. प्रदेश सरकार	१६९७१	१२७०६	१३४६८	१४२७७	१५१३३	१६०४१	७१६२५
३.	रोयल्टी बाँडफाँट	५०००	५३०३	५५६९	५८४७	६१३९	६४४६	२९३०५
४.	नेपाल सरकार वित्तीय हस्तान्तरण	३५६९००	२८४०८९	२९८२९३	३१३२०८	३२८८६८	३४५३१२	१५६९७७१
	क. वित्तीय समानीकरण अनुदान	१४७३००	१०३५३२	१०८७०८	११४१४४	११९८५१	१२५८४३	५७२०७७
	ख. सशर्त अनुदान	१९५१००	१५९६१८	१६७५९९	१७५९७९	१८४७७८	१९४०१७	८८१९९१
	ग. समपूरक अनुदान	५०००	४०१५	४२१५	४४२६	४६४८	४८८०	२२१८४
	घ. विशेष अनुदान	९५००	१६९२५	१७७७१	१८६५९	१९५९२	२०५७२	९३५१९
५.	प्रदेश सरकार वित्तीय हस्तान्तरण	६२७७९	३६४०१	३८५८५	४०९००	४३३५४	४५९५५	२०५१९६
	क. वित्तीय समानीकरण अनुदान	१२८८०	२५५८	२७१२	२८७५	३०४७	३२३०	१४४२२
	ख. सशर्त अनुदान	१४३५९	१७०९३	१८११९	१९२०६	२०३५८	२१५८०	९६३५६
	ग. समपूरक अनुदान	२९७४०	१६७४९	१७७५४	१८८२०	१९९४९	२११४६	९४४१८
	घ. विशेष अनुदान (बजेट)	५८००	६१५२	६५२१	६९१२	७३२७	७७६७	३४६८०
६.	आन्तरिक ऋण	०	०	०	०	०	०	०

क्र.सं.	विवरण	चालु आ.व. २०७८/७९ को अनुमान	मध्यमकालीन बजेट अनुमान र प्रक्षेपण (रु.)					
			२०७९/८० को अनुमान	२०८०/८१ को प्रक्षेपण	२०८१/८२ को प्रक्षेपण	२०८२/८३ को प्रक्षेपण	२०८३/८४ को प्रक्षेपण	पाँच वर्षको कुल
७.	अन्य अनुदान	१२६५००	१२१६११	१३९८५३	१६०८३१	१८४९५५	२१२६९९	८१९९४९
	- जिससबाट प्राप्त अनुदान	६०००	६३६४	७३१९	८४१७	९६७९	११131	४२९१०
	- सरकारी निकायबाट प्राप्त रकम	३५०००	३३८२७	३८९०१	४४७३६	५१४४६	५९१६३	२२८०७३
	- सामाजिक सुरक्षा अनुदान रकम	८५०००	८०९०६	९३०४२	१०६९९८	१२३०४८	१४१५०५	५४५४९८
	- PLGSP	५००	५१४	५९२	६८०	७८२	९००	३४६९
८.	जनसहभागिता	४८०५	५०९७	५३५२	५६२०	५९०१	६१९६	२८१६५
९.	अन्तर स्थानीय तह साझेदारी रकम	५०००	५३०३	५५६९	५८४७	६१३९	६४४६	२९३०५
१०.	मौज्दात रकम	२३५०००	२४३००६	२५५१५६	२६७९१४	२८१३१०	२९५३७५	२९५३७५
११.	अ/गैसस, विकास साझेदारबाट संचालित आयोजना/कार्यक्रममा लगानी रकम	७५०००	७९५५२	८३५३०	८७७०६	९२०९२	९६६९६	४३९५७७
१२.	नेपाल सरकारबाट सञ्चालित कार्यक्रममा लगानी रकम	२०००००	२१२१४०	२२२७४७	२३३८८४	२४५५७८	२५७८५७	११७२२०५
१३.	प्रदेश सरकारबाट सञ्चालित कार्यक्रममा लगानी रकम	१०००००	१०६०७०	१११३७३	११६९४२	१२२७८९	१२८९२९	५८६१०३
१४.	निजी क्षेत्रको लगानी रकम	५००००	५३०३५	५७०१३	६१२८८	६५८८५	७०८२६	३०८०४७
	कुल	**१२०७३२८.४**	**११५८१७०**	**१२३२६३५**	**१३१२९५३**	**१३९९७१४**	**१४९३५७६**	**६५४७३५६**

स्रोतः गाउँपालिका लेखा शाखाको अभिलेख, २०७६ मा आधारित प्रक्षेपित

अनुसूची १: वस्तुस्थिति विववरण तथ्यांक संकलन फारमहरू

अनुसूची १ (क): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्भेक्षण फाराम

(दफा ८.१ (छ), ८.२ (ग), ८.३ (ख) सँग सम्बन्धित)

गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण (Profile)

संस्थागत तथ्याङ्क संकलन फाराम

गल्छी गाउँपालिका

२०७८

गल्छी गाउँपालिका
संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्भेक्षण फाराम

खण्ड १: जनसंख्या विवरण

१.१ परिचय

१.१.१ प्रदेश नं :

१.१.२ जिल्लाको नाम : कोड :

१.१.३ स्थानीय तहको नाम : कोड :

१.१.४ गाउँ/गाउँपालिका केन्द्रको जियोकोड :

१.२ व्यक्तिगत घटना विवरण (प्रत्येक वर्षको चैत्रमसान्त सम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार संख्या)

वडा नम्बर	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद (जोडी)	बसाईँसराई	
					आएको	गएको
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
जम्मा						

१.३ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण (गत आ.व.को १ वर्षको विवरण लिने) रकम रु.हजारमा

वडा नम्बर	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला		पूर्ण अपाङ्ग			आंसिक अपाङ्ग			बाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म	पु	रकम	म	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम
१																	
२																	
३																	
४																	
६																	
७																	
जम्मा																	

खण्ड ख: आर्थिक विकास स्थिति विवरण

२.१ प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संशाधनको विवरण (संक्षिप्त विवरण)

वडा नम्बर	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संशाधन																जम्मा
	कृषि र पशु		इञ्जिनियरिङ्ग		वन		मेडिसिन		खाद्यप्रसोधन		वकिल		पत्रकार		अन्य		
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
१																	

वडा नम्बर	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संशाधन																जम्मा
	कृषि र पशु		इञ्जिनियरिङ्ग		वन		मेडिसिन		खाद्यप्रसोधन		वकिल		पत्रकार		अन्य		
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
२																	
३																	
४																	
६																	
७																	
जम्मा																	

२.२ सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन

पोखरी रहेको स्थान	वडा नम्बर	पोखरी क्षेत्रफल (विघा वा रोपनी)	वार्षिक माछा उत्पादन (के.जी.)	स्वामित्व (कोसँग)	वार्षिक आम्दानी (रु.)	गाउँ/गाउँपालिका पालिकामा वार्षिक शुल्क (रु.)
जम्मा						

२.३ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता

सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नम्बर	सिंचाईको किसिम (सतह (कुलो/नहर), लिफ्टिङ्ग, बाँध, ट्युवेल/वोरिङ्ग, पोखरी वा अन्य)	सिंचाईको माध्यम (कुलो नहर, पाइप आदी)	स्रोतको विवरण		सिंचाईको उपलब्धता (बर्षैभरी वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
				इकाई (कि.मि, क्षेत्रफल)	परिमाण			
जम्मा								

२.४ आधुनिक पशुपालन (फार्म) सम्बन्धी विवरण

पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	वडा नम्बर	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष

पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	वडा नम्बर	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
जम्मा								

२. कृषि तथा पशुसेवासंग सम्बन्धित मानव संशाधन (संख्या)

वडा नम्बर	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषी कार्यकर्ता (जेटीए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नर्सरी संचालक
१				
२				
३				
४				
६				
७				
जम्मा				

२.६ कृषि तथा पशु सेवासंग सम्बन्धित सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण (संख्या)

वडा नम्बर	कृषक समूह			पशुपालन समूह			व्यवसायिक कृषि फर्म			कृषि सहकारी			एग्रोभेट तथा विउविजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र
	समूह संख्या	सदस्य		समूह संख्या	सदस्य		फर्म संख्या	सदस्य		सहकारी संख्या	सदस्य		संख्या	संख्या	संख्या
		म	पु		म	पु		म	पु		म	पु			
१															
२															
३															
४															
६															
७															
जम्मा															

२.७ घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पानी घट्ट संख्या		चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) संख्या			संकलन तथा प्रसोधन केन्द्र			विक्री केन्द्र वा कोसेली घर
	परम्परागत	सुधारिएको		पानी मिल	डिजेल मिल	विद्युत मिल	कृषि	जडीबुटी	उद्योग	
१										
२										
३										
४										
६										
७										
जम्मा										

२.८ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण (उद्योग तथा पर्यटन)

उद्योगको नाम तथा ठेगाना	वडा नम्बर	उद्योगको स्वामित्व (सरकारी, पब्लिक निजी, सहकारी)	उद्योगको प्रकार (लघु, घरेलु, साना, मफौला तथा ठूला आदी)	प्रत्यक्ष रोजगारी जना			उत्पादन हुने वस्तु र सेवाको नाम	उत्पादित वस्तु र सेवा बाट भएको वार्षिक आम्दानी (रु हजारमा)
				महिला	पुरुष	जम्मा		
ठूला								
मध्यम								
साना								
घरेलु								
लघु								
जम्मा								

२.९ व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण (किराना, मासु, तरकारी, फलफूल आदी)

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	व्यापार र व्यवसायको किसिम (* कोड प्रयोग गर्ने)	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोवार (रु. हजारमा)

★व्यापार र व्यवसायको किसिम कोड: *१. किराना वा व्यापरिक वस्तु, २. मासु विक्री केन्द्र, ३. तरकारी तथा फलफूल विक्री केन्द्र, ४. दूध चिस्यान तथा विक्री केन्द्र, . निर्माण सामाग्री, ६. औषधी पसल वा क्लिनिक, ७. मर्मत सेवा केन्द्र, ८. इलेक्ट्रिकल तथा इलेक्ट्रोनिक्स पसल, ९. होटेल तथा रेष्टुरेण्ट, १०. कपडा तथा फेन्सी*

२.१० धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण

स्थलको नाम	वडा नम्बर	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व (निजी, पब्लिक लि., सामुदायिक)	विशेषता (धार्मिक, साँस्कृतिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीयर अन्य)	वार्षिक पर्यटक आगमन संख्या
		सडकको पहुँच पुगेको/नपुगेको	होटल, लज, रेष्टुराँ संख्या	नजिकको बजार केन्द्र सम्मको दुरी (कि.मी.)			

२.११ होटेल, रिसोर्ट, रेष्टुरेण्ट र होमस्टे सम्बन्धी विवरण

नाम	वडा नम्बर	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार (आवासीय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेष्टुरेण्ट, अन्य)	होटेलको स्तर (स्टार, ननस्टार)	वार्षिक पर्यटक (संख्या)	
			कोठा संख्या	वेड संख्या			आन्तरिक	वाह्य (विदेशी)

२.१२ कृषि बजार तथा हाट बजार सम्बन्धी विवरण

कृषि बजार			हाट बजार (कृषि बजार बाहेक)			
कृषि बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधारहरू	हाट बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	हाट बजार लाग्ने दिन वा वार	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधार
थोक बजार						
खुद्रा बजार						

खण्ड ग: सामाजिक विकास

३.१. शैक्षिक तथा मानव संशाधन

३.१.१ विद्यालयको भौतिक अवस्था

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र (छ/छैन)	प्रयोगशाला	डेस्क/ वेञ्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान क्षेत्रफल (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड वालको किसिम (तारवार, कच्चि, पक्की पर्खाल)	चर्पीको सुविधा (छ/छैन)	स्वच्छ खानेपानी (छ, /छैन)
		पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची							

३.१.२ तहगत रुपमा विद्यालय (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा) तथा विद्यार्थी संख्या

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	विद्यालयको किसिम (सामुदायिक,संस्थागत, मदरसा,गुम्बा)	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१–८)			माध्यमिक (९–१२)			जम्मा		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
जम्मा														

३.१.३ कलेज तथा विद्यार्थी संख्या

कलेज/क्याम्पसको नाम	वार्ड नं.	संकाय	पढाई हुने तह	पढाई हुने प्रमुख विषयहरू	विद्यार्थी संख्या		
					छात्रा	छात्र	जम्मा
क. अप्राविधिक							
१.							
२.							

कलेज/क्याम्पसको नाम	वार्ड नं.	संकाय	पढाई हुने तह	पढाई हुने प्रमुख विषयहरू	विद्यार्थी संख्या		
					छात्रा	छात्र	जम्मा
ख. प्राविधिक							
१.							
२.							
जम्मा							

३.१.४ शिक्षक विवरण

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
				शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
जम्मा										

३.१. भर्ना दर, निरन्तरता दर, शिकाई उपलब्धी दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाइ उपलब्धी दर			उतिर्ण दर		
		पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
जम्मा													

३.१.६ विद्यार्थी उतिर्ण दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी		छात्रवृत्ती वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी		कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी		विज्ञान विषयमा कक्षा ११ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा

३.१.७ शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नम्बर	अपाङ्ग विद्यार्थी स्रोत कक्षा (भएको/नभएको)	CBEGRA कार्यान्वयन (भएको/नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/नभएको)	इन्टरनेट सुविधा (भएको/नभएको)	छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी (भएको /नभएको)

३.१.८ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन (भएको/ नभएको)	विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक (भएको/ नभएको)	बाल क्लब गठन (भएको/नभएको)	बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग (भएको/नभएको)

३.१.९ छात्रवृत्ती तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना (किसिम र तह)	वडा नम्बर	छात्रवृत्तीको किसिम अनुसार											
		दलित		अपाङ्ग		छात्रा	विपन्न		जेहेन्दार		अन्य सुविधा		
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्र		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	

३.२ स्वास्थ्य तथा पोषण विवरण

३.२.१ स्वास्थ्य संस्था विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	संस्थाको प्रकार★	स्वास्थ्यकर्मी		शैया संख्या	उपलब्ध सेवा तथा सुविधा (उपलब्ध छ/छैन)									
			स्वीकृत दरबन्दी	पूर्तिको अवस्था		प्रसुती सेवा	ल्याव	क्लिनिक	एक्सरे सेवा	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एससिटि	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व सेवा	रक्त संचार सेवा

★१.अस्पताल, २. प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ३. स्वास्थ्य चौकी, ४. निजी अस्पताल, . आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, ६. आखा उपचार केन्द्र, ७. प्रसुती गृह, ८. बाल अस्पताल, ९. मानसिक अस्पताल, १०. प्राकृतिक चिकित्सालय, ११. रक्त संचार केन्द्र, १२. एचआइभि परीक्षण तथा परामर्श केन्द्र, १३. शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, १४. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १. निजी क्लिनिक, १६. शिक्षण अस्पताल १७. फार्मेसी १८. अन्य

३.२.३ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	प्रकार	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या								
			विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमी	ल्याव टेक्निसियन	अन्य	अन्य

३.२.४ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बालबालिका संख्या			खोप लिने बालबालिका संख्या					वर्ष मुनीका बालबालिका	
	१ वर्ष मुनिका	२ वर्ष मुनिका	वर्ष मुनि	विसिजि	पेण्टाभ्यालेण्ट*	पोलियो तेस्रो	दादुरा /रुबेला	जापानिज इन्सफलाइटिस (जे.ई.)	वृद्धि अनुगमन गरिएका	वृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुषोषित

*डिपिटी, हेपबि, हिपवि३

३.२. सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	गत वर्षको गर्भवती/प्रसुती भएका महिला संख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवती		गर्भावस्थाको४ पटक जाँच गराउने गर्भवती संख्या	प्रसुती भएको आधारमा गर्भवतीको संख्या		
		टी.टी. १ (पहिलो जाँचमा)	टी.टी. २ (पहिलो खोप लिएको एक महिना पछि)		स्वास्थ्य संस्थामा	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा घरमा	स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा
१							
२							
३							
४							
६							
७							
	जम्मा						

३.२.७ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	गर्भावस्था/प्रसुती अवस्था/सुत्केरी पछिको ६ हप्ता भित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु संख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१-९ वर्षका महिलाको संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने				महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या
						महिला		पुरुष		
						स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	
१										
२										
३										
४										
६										
७										
	जम्मा									

३.२.९ गाउँपालिका भित्रमा देखा परेका प्रमुख रोग र तिनको उपचारसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१	निमोनिया					
२	झाडा पखाला					
३	मलेरिया					
४	कालाजार					
	क्षय रोग (टिवी)					
६	कुष्ठ रोग					
७	रक्तचाप					
८	मुटु रोग					
९	ग्यास्टीक/अल्सर					
१०	पक्षघात					
११	एचआइभि एड्स					
१३	क्यान्सर					
१४	मधुमेह (चिनी रोग)					
१	दम (स्वासप्रश्वास)					
१६	प्रसुतीजन्य रोग					
१७	अन्य					
	जम्मा					

नोट :- स्वास्थ्य संस्थामा सवैभन्दा वढी आएका १० वटा रोगहरूको नाम क्रमश: लेख्ने (रोगको नाम सूची राख्ने)

३.३ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

३.३.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जनस्थल सम्वन्धी विवरण

वडा नम्बर	**स्थलको नाम**	**उपयोग** (१.खेलकुद, २. प्रर्दशनी, ३. मनोरञ्जन, ४. पिकनिक)	**क्षेत्रफल/आकार (वर्ग मि.)**	**स्वामित्व** (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य)	**आम्दानी (वार्षिक रु)**	**सेवाग्राही/आगन्तुक संख्या (वार्षिक)**
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
जम्मा						

३.३.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण

वडा नम्बर	खेलाडीको नाम	लिङ्ग	उमेर	खेलको नाम	खेलाडीको स्तर (राष्ट्रिय, क्षेत्रीय, जिल्लास्तर)	पाएको सम्मान वा पुरस्कार

३.३.२ मुख्य चाड, पर्व तथा मेला जात्रा सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत

खण्ड ४: भौतिक पूर्वाधार स्थिति विवरण

४.१ सडक मार्ग

वडा नम्बर	सडकको नाम	जोडिने वस्तीहरू		लम्बाई (कि.मि.)	प्रकार (कच्ची, ग्राभेल, कालो पत्रे)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म			

४.१ पैदल मार्ग

वडा नम्बर	पैदलमार्गको नाम	जोडिने वस्तीहरू		लम्बाई (कि.मि.)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म		

४.२ पुल तथा पुलेसा

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरू		झोलुङ्गे/काठे / ट्रष्ट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरू		झोलुङ्गे/काठे / ट्रष्ट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				

४.३ सरकारी भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)
				जग्गा	भवन	

४.४ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेकोछ?	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		

खण्ड : वन, जैविक विविधता तथा वातावरण

.१ वनको विवरण

वडा नम्बर	वनको किसिम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	संचिति दर (क्यू.मि./हे)	वन पैदावरको वार्षिक उत्पादन		
						काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडीबुटी (केजी)
	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कबुलियती							
	धार्मिक							

नोटः जडीबुटी भन्नाले काठ, दाउरा र स्याउला बाहेक अन्य वन पैदावर जस्तैः जरा, पात, फल, फूल, खोटो, रस, चोप, कोया, विया, भुवा आदी बुझ्नु पर्दछ ।

.२ जडीबुटीको विवरण

जडीबुटीको नाम	वनको नाम	वडा नम्बर	उत्पादन (के.जि.)	वार्षिक आम्दानी (रु. हजारमा)	वार्षिक राजस्व संकलन (रु. हजारमा)घ
जम्मा					

.३ राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष र मध्यवर्ती तथा संरक्षित क्षेत्र

राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, र संरक्षित क्षेत्रको नाम	समेटिएका वडाहरू	जम्मा क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	मध्यवर्ती क्षेत्रको क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	संरक्षित र मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने घरधुरी
१.				
२.				
जम्मा				

.४ चरन क्षेत्र

वडा नम्बर	चरन क्षेत्रको नाम	चरन हुने स्थान	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	चरन व्यवस्थापन प्रणाली (घुम्ती, चक्लाबन्दी, सामान्य)

जम्मा				

. विपद जोखिम तथा व्यवस्थापन

..१ जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा वसोवास गरेका परिवार विवरण

वडा नम्बर	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी संख्या					
		पहिरो	नदी कटान	बाढी	अति भिरोलो	अन्य	जम्मा

..२ विपदबाट मानवीय क्षती

वडा नम्बर	आगलागी		बाढी		पहिरो		शितलहर		रोग माहामारी		सर्पदंस		जंगली जनावरबाट क्षती		भूकम्प		अन्य (चट्याङ)	
	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते
१.																		
२.																		
३.																		
४.																		
६																		
७.																		
८																		
९																		
जम्मा																		

..३ विपदको किसिम अनुसार जोखिमको समय(महिना उल्लेख गर्नुहोस्)

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग माहामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती

१							
२							
३							
४							
६							
७							
८							
९							
जम्मा							

..४ विपदको असर विवरण

क्षति विवरण	विपदको क्षेत्र अनुसार क्षति विवरण								
	वडा नम्बर	घरगोठ		पशुपंक्षी		बाली र जग्गाजमिन		अन्य क्षती	
		परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)
आगलागी									
बाढी डुवान									
पहिरो									
शितलहर									
रोग माहामारी									
सर्पको टोकाइ									
भूकम्प									
जंगली जनावरबाट क्षती									
अन्य									
जम्मा									

.. विपदबाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार (गत १ वर्षको असरको आधारमा)

क्षति विवरण	विपदको क्षेत्र अनसार क्षति विवरण										
	वडा नम्बर	विद्यालय		पुल पुलेसा		बाटोघाटो		कुलो नहर, खानेपानी		अन्य	
		संख्या	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)	कि.मी.	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)
बाढी डुवान											
पहिरो											
भूकम्प											
जंगली जनावरको क्षती											
अन्य											
जम्मा											

..६ संरक्षित पानी मुहान, जमिन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

संरक्षित पानीमुहान, जमिन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमिन, खेतवारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
संरक्षित पानी मुहान			हेक्टर	

संरक्षित पानीमुहान, जमिन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमिन, खेतवारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
नदी नियन्त्रण तथा उकासबाट संरक्षित क्षेत्रको नाम				
संरक्षित खेतवारीको क्षेत्रफल				
भिरालो रोकथाम तथा संरक्षित संरचना				
संरक्षित गल्छी र पहिरो			संख्या	

खण्ड ६ : संस्थागत विकास विवरण

६.१ गाउँपालिका , सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१.	**स्थानीय सरकार**					
	गाउँपालिका/गाउँपालिका					
	वडा कार्यालय					
२	**स्वास्थ्य संस्थाहरू**					
	अस्पताल					
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र					
	स्वास्थ्य चौकी					
	उप स्वास्थ्य चौकी					
३	**कृषि**					
४	**पशु सेवा**					
	हुलाक					

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
६	**वन**					
७	**प्रहरी कार्यालय**					
	जिल्ला/प्रदेश					
	इलाका					
	चौकी					
८.	अन्य कार्यालयहरू					
९.	सरकारी स्वामित्वका संस्थान, समिति आदी					

६.२ समुदायमा आधारित संस्था विवरण

६.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण

वडा नम्बर	सामुदायिक संस्थाको संख्या										
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत समूह (वडघर, गुठी, भेजा)	आमा समूह	नागरिक सचेतना केन्द्र	टोल सुधार समिति/टोल विकास संस्था	उद्यमी समूह	अन्य...
१											
२											
३											
४											
५											
६											
७											
८											
९											
जम्मा											

६.२.२ आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

समूह, संस्था संजालको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
आमा तथा महिला											
परम्परागत समूह											
कृषक तथा उद्यमी समूह											
बचत समूह											
अन्य											

समूह, संस्था संजालको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			

६.२.३ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण

नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
टोल विकास संस्था											
नागरिक सचेतना केन्द्र											
नागरिक मंच											

६.२.४ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

कृषक, उद्यमी तथा बचत समूह र संस्था नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			

६.२. बाणिज्य वैंक, विकास वैक, वित्तीय संस्था, लघु वित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	वार्षिक कारोबार रकम (रु.हजारमा)	लगानीरकम(रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
क.	**वाणिज्य वैंक**				
ख.	**विकास वैंक**				
	एन आई सि एशिया				
ग.	**वित्तीय संस्था**				
घ.	**लघु वित्त संस्था**				

क्र.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	वार्षिक कारोबार रकम (रु.हजारमा)	लगानीरकम(रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
ङ.	सहकारी संस्था				

६.२.६ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु.)	विषयगत क्षेत्र	जनशक्ति संख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम

६.२.७ गाउँपालिकाको आय विवरण

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	अनुमानित
शुरु मौज्दात			
स्थानीय कर			
सम्पत्ती कर			
मालपोत वा भूमिकर			
घरवहाल कर			
वहाल विटौरी शुल्क			
व्यवसाय कर			
विज्ञापन कर			
जडिबुटी, कवारी र जीवजन्तु कर			
सेवा शुल्क			
पर्यटन सेवा शुल्क			
पाकिङ्ग सेवा शुल्क			
फोहोरमैला व्यवस्थापन शुल्क			
सडक वत्ती व्यवस्थापन शुल्क			
ढुङ्गा, गिट्टी र वालुवा र दहत्तर वहत्तर विक्री शुल्क			
दस्तुर			
प्रशासनिक दस्तुर			
दण्ड जरिवाना			
अन्य आय			
राजस्व वाँडफाँड			
अन्त शुल्क			
मूल्य अभिवृद्धि कर			
सवारी कर			
घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क			
रोयल्टी बाँडफाँड			
प्रदेश सरकारको अनुदान			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	अनुमानित
संघीय सरकारको अनुदान			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
जम्मा आय			

अनुसूची १ (ख): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्भेक्षण फाराम

(दफा ८.१ (छ), ८.२ (ग), ८.३ (छ) सँग सम्बन्धित)

गाउँ/गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण

पारिवारिक विवरण संकलन फाराम

गंल्छी गाउँपालिका

२०७६

गल्छी गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण

पारिवारिक विवरण संकलन फाराम

१. परिचय

१.१ प्रदेश नं :
१.२ जिल्लाको नाम : कोड :
१.३ स्थानीय तहको नाम : कोड :
१.४ वडा नं :
१. वस्तीको नाम: कोड :
१.६ मार्गको नाम:
१.७घर क्रम संख्या (घर नम्बर) : घरको जियोकोड :
१.८ परिवार क्रम संख्या :
१.९ परिवारमुलीको नाम : लिंग (महिला/पुरुष/तेस्रो लिङ्गी):

२. परिवार सम्बन्धी विवरण

२.१ परिवार सदस्यको विवरण (परिवारमुलीबाट शुरु गर्ने र जेष्ठ सदस्यअनुसार क्रम मिलाएर उल्लेख गर्ने)

क्र.सं	नाम	थर	लिङ्ग	जन्म मिति	जात जाती	धर्म	मातृ भाषा	शैक्षिकस्तर *(वर्षमाथिका लागी मात्र)*	बसोबासको अवस्था (स्वदेशमा अन्यत्र वा विदेशमा बसेको सदस्यको हकमा यसपछिको विवरण नलिने)	पेशा (१० वर्ष भन्दा माथी)	वैवाहिक स्थिति (१० वर्ष भन्दा माथी)	अपाङ्गताको स्थिति

२.२ तपाईको परिवारमा १ वर्ष भित्र मृत्यु भएका सदस्यको विवरण दिनुहोस ।

मृत्यु हुनेको नाम	लिङ्ग (महिला/पुरुष/तेस्रो लिङ्गी)	उमेर (वर्ष/महिना)	मृत्युको कारण

२.३ खानेपानीको मुख्य स्रोत के हो ?

१. पाइपधारा घर कम्पाउण्डमा २. पाइपधारा सार्वजनिक ३. डिप वोरिङ्ग ४. ट्युववेल/हेन्डपम्प . ढाकिएको इनार/कुवा
६. नढाकिएको इनार/कुवा ७. मूलको पानी ८. नदी खोला ९. अन्य

२.४ खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मुख्य इन्धन कुन हो?

१. दाउरा २. मट्टीतेल ३. एल पि ग्यास ४. गुईठा . वायोग्यास ६. विद्युत ७. अन्य

२. परिवारले प्रयोग गर्ने बत्तीको मुख्य स्रोत के हो ?

१. विद्युत २. मट्टीतेल ३. वायोग्यास ४. सोलार . अन्य

२.६ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय कस्तो प्रकारको छ ?

१. शौचालय नभएको २. फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल) ३. फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क) ४. साधारण

२.७ निम्न कुन कुन सुविधाहरू परिवारले उपभोग गरेको छ ?

सुविधाहरू	*उपलब्ध (१. छ, २. छैन)*
रेडियो	
टेलिभिजन	
टेलिफोन/मोवाइल फोन	
कम्प्यूटर	
इन्टरनेट	
मोटरसाइकल	
मोटर/कार	
रेफ्रिजरेटर	

२.८ परिवारले कृषि कार्यका लागी जग्गा प्रयोग गरेको छ? *१. छ २. छैन २.१०* ⟹

२.९ यदी परिवारबाट कृषि कार्यका लागी जग्गा प्रयोग गरेको छ भने सो जग्गाको विवरण (क्षेत्रफल उल्लेख गर्ने)

२.९.१ *आफ्नो परिवारको नाममा रहेको जग्गा: ....(रोपनी/कट्ठा/हेक्टर/व.मि.)*
२.९.२ परिवार बाहेक अरुको नाममा रहेको जग्गा:..........................*(रोपनी/कट्ठा/हेक्टर/व.मि.)*
२.९.३ अन्य स्वामित्व खुलाउने:..*(रोपनी/कट्ठा/हेक्टर/व.मि.)*

२.१० परिवारका कुनै सदस्यको वैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता छ ? *१. छ* *२. छैन*

२.११ परिवारको सरदर वार्षिक आम्दानी कति छ? .... *(रु हजारमा उल्लेख गर्ने)*

२.१२ परिवारको सरदर वार्षिक खर्च कति छ? .... *(रु हजारमा उल्लेख गर्ने)*

२.१३ तपाईको वार्षिक बाली उत्पादन तथा बिक्रि कति छ?

बाली	उत्पादन (क्विन्टल)	खेती गरिएको		विक्री परिमाण (क्विन्टल)
		क्षेत्रफल	इकाई (कठ्ठा/रोपनी)	
अन्नबाली				
धान				
मकै				
गहु				
कोदो				
अन्य				
दलहन				
दाल				
रहर				
मुसरो				
चना				
सिमी				
भट्टमास				
अन्य				
तेलहन				
तोरी/सर्स्यु				
आलस/तिल				
सूर्यमुखी				
अन्य				
तरकारी				
आलु				
बन्दा/काउली/रायो				
बोडी				
गोलभेंडा				
काँक्रो, लौका, फर्सी				
परबल, कुन्द्रुक, काँक्रो				
करेला, घिरौला, चिचिण्डो				
अन्य				
नगदे बाली				
अदुवा/वेसार				
प्याज/लसुन				
च्याउ				
अन्य				
फलफल				
आँप/लिची				
केरा/मेवा				
सुन्तता/कागती (अमिलोजात)				
स्याउ/आरुवखडा				
किवी				
अन्य				
फूलखेती				

२.१४ परिवारले कुनै चौपाया तथा पशुपंक्षी पालेको छ? *१. छ* *२. छैन* *२.१६*

२.१ चौपाया तथा पशुपंक्षीहरूको विवरण दिनुहोस (संख्या उल्लेख गर्ने)।

क्र.सं	चौपाया तथा पशुपंक्षी	संख्या	दूध उत्पादन (लिटर)	मासु उत्पादन (के.जि.)	अण्डा (संख्या)	उन (के.जि.)	हाड/छाला (के.जि.)	अन्य	विक्रीबाट वार्षिक आम्दानी (रु.)
१	गाइगोरु/बाच्छाबाच्छी								
२	राँगाभैसी/पाडापाडी								
३	याक/चौरी								
४	बाखा/भेडा, खसी/बोका								
	सुँगुर/वंगुर								
६	कुखुरा/हाँस								
७	अस्ट्रिच								
	....								

२.१६ तपाइको परिवारमा माछा, मौरी र रेशमपालन गरिएको छ भने विवरण दिनुहोला?

१. माछापालन पोखरी संख्या: .... पोखरीको क्षेत्रफल: .... हेक्टर वार्षिक उत्पादन: .... के.जि.

२. मौरी घार संख्या: .... वार्षिक मह उत्पादन: .... केजि

३. रेशमखेती कोयो संख्या: .... उत्पादन: .... केजि

२.१७ आफ्नो उत्पादनले तपाईको परिवारलाई कति महिना खान पुग्छ ? (एकमा मात्र ठीक चिन्ह लगाउनुहोस) ।

क. ३ महिनासम्म *ख. ४ देखी ६ महिना सम्म*

ग. ७ देखी ९ महिनासम्म *घ. ९ महिना भन्दा बढी*

२.१८ परिवारमा कुनै सदस्यले विगत ३ वर्षमा व्यवसायिक सीप तालिम प्राप्त गरेकाछन? १. छ २. छैन यदी भए सोको विवरण दिनुहोस्

सीप विकासका क्षेत्रहरू	*महिला*	*पुरुष*
सूचना तथा प्रविधि, इलेक्ट्रीकल र इलेक्ट्रोनिक्स (कम्प्युटर, विद्युत, मोवाईल, रेडियो घडि आदी		
सिलाई बुनाई, बुटिक, सृंगार, पार्लर आदि		
निर्माण सम्बन्धी (म्यासन, कार्पेन्ट्री आदी)		
इञ्जिनियरिङ्ग, अटोमोवाइल र मेकानिक्स		
कृषि सम्बन्धी (जेटी, जेटीएर खाद्य प्रसोधन आदि)		
जनस्वास्थ्य सम्बन्धी		
पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी		
वन सम्बन्धी		
पर्यटन टुर गाइड, ट्राभल र सत्कार		
कला सम्बन्धी		
अन्य		

३. घर सम्बन्धी विवरण

३.१ तपाइको घर कती वटा छ? .... संख्या

३.२ तपाई बसेको घरको स्वामित्व कस्तो प्रकारको हो? (सहि उत्तरमा एकमा मात्र ठीक लगाउनुहोस)

१. निजी/आफ्नै २.भाडामा ३. संस्थागत ४. अन्य

३.३ बसोबास गर्ने घरको छानाको प्रकार (*एकभन्दा वढी घर भएमा मूल घरको विवरणका आधारमा* एकमा मात्र चिन्ह लगाउने)

१. फुस वा खरको छाना भएको *२. जस्ता वा च्यादर छाना भएको*

३. टायल वा ढुङ्गाको छाना भएको *४. आरसिसि ढलान भएको*

. काठको छाना भएको *६. माटोको छाना भएको*

७. अन्य (उल्लेख गर्ने) ....

३.४ तपाई बसेको घरको जग कस्तो प्रकारको छ?

१. माटो र ढुङ्गा २. सिमेन्ट र ढुङ्गा ३. फ्रेम स्ट्रक्चर ४. लोड वेयरिङ्ग . काठको खम्बा ६. अन्य (खुलाउने)

३. तपाई बसेको घर भवन मापदण्ड अनुसार बनेको छ? *१. छ २. छैन*

३.६ तपाई बसेको घर भूकम्प प्रतिरोधी छ? *१. छ२. छैन*

कोड प्रयोगका लागि विवरण

क. पारिवारिक विवरण

१.	क्र.सं.	परिवारमुलीबाट शुरु गर्ने र जेष्ठ सदस्यअनुसार क्रम संख्या उल्लेख गर्ने
२.	लिङ्ग	१. पुरुष २. महिला ३. तेस्रो लिङ्गी
३.	जन्ममिति	जन्मेको मिति (साल, महिना र गते उल्लेख गर्ने यदी महिना र गते थाहा नभएमा साल मात्र उल्लेख गर्ने तथा २ वर्ष मुनीको बच्चाको हकमा महिना उल्लेख गर्ने)
४.	जातजाती	१. पहाडी बाह्मण/क्षेत्री/ठकुरी/सन्यासी २. मधेशी बाह्मण क्षेत्री/राजपुत ३. पहाडी जनजाति आदीवासी ४. तराई जनजाति आदीवासी . पहाडी दलित ६. मधेशी दलित ७. मुस्लिम ८. पहाडी अन्य ९. मधेशी अन्य
.	धर्म	१. हिन्दू २. बौद्ध ३. मुस्लिम ४. क्रिश्चियन . अन्य ....
६.	मातृभाषा	१. नेपाली २. मैथिली ३. भोजपुरी ४.थारु . तामाङ्ग ६. नेवार ७. बज्जीका ८. मगर ९. डोटली १०. उर्दु ११. अवधी १२. लिम्बु १३. गुरुङ्ग १४. बैतडेली १. राई १६. अवधी १७. वान्तवा १८. राजवंशी १९. शेर्पा
७.	शैक्षिकस्तर	१. पूर्व प्राथमिक २. आधारभुत तह ३. माध्यामिक तह ४. स्नातक तह . स्नातकोत्तर ६. एमफिल र विद्या वारिधी (पिएचडि) ७. प्राविधिक एलएलसी ८. साधारण लेखपढ (साक्षर) ९. लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)
८.	बसोबासको अवस्था	१. गणना गरेको ठाउँमा बसेको, २. स्वदेशमा अन्यत्र बसेको, ३. विदेशमा बसेको
९.	पेशा	१. कृषि तथा पशुपालन २. नोकरी/जागीर ३. उद्योग तथा व्यापार ४. ज्याला/मजदुरी . वैदेशिक रोजगारी ६. व्यवसायिक कार्य (पत्रकार, वकिल, परामर्श, ठेक्का पट्टा, पुजारी आदी ७.विद्यार्थी (अध्ययनरत) ८.गृहणी ९. वेरोजगार १०. अन्य
१०.	वैवाहिक स्थिति	१. अविवाहित २. एकल विवाह ३. वहुविवाह ४. पुनःविवाह, . विधुर/विधवा ६. सम्बन्ध विच्छेद ७. विवाहित तर अलग बसेको
११.	अपाङ्गताको स्थिति	१. अपाङ्गता नभएको २. शारीरिक अपाङ्गता ३.बौद्धिक अपाङ्गता ४. दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने) . वोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा) ६.स्वर वोलाईसम्बन्धी अपाङ्गता (भकभके) ७. श्रवण दृष्टीविहिन ८. मनोसामाजिक अपाङ्गता

ख. पारिवारिक विवरण संकलनकालागि सामाजिक तथा जातिगत समूह

क्र.सं.	जातिगत समूह	प्रमुख जातजातीहरू
१.	पहाडी दलित	१. गन्धर्व (गाईने) २. परियार (दमाई, दर्जी, सुचीकार, नगर्ची, ढोली, हुड्के) ३. बादी ४. विश्वकर्मा (कामी, लोहार, सुनार, ओड, चुनँरा, पार्की, टमाटा) . सार्की (मिजार, चर्मकार, भूल)
२.	मधेशी दलित	१. कलर २. दुसाध (पासवान, हजरा) ३. ककैहिया ४. धोवी (रजक) हिन्दू . कोरी ६. पत्थरकट्टा ७. खटिक ८. पासी ९. खत्वे (मण्डल, खङ्ग) १०. बाँतर ११. मुसहर १२. चमार (राम, मोची, हरिजन, रविदास) १३. चिडिमार १४. मेस्तर (हलखोर) १. डोम (मरिक) १६. सरभङ्ग (सरवरिया) १७. तत्मा (ताँती, दास)
३.	पहाडी जनजातिआदिवासी	१. कुशवाडिया, बनकरिया, कुसुण्डा, राउटे, सुरेल, हायु, राजी, लेप्चा, २. चेपाङ, थामी, बोटे, दनुवार, बरामु, ल्होमी, माझी, दराई, सियार, थुदाम ३. सुनुवार, तामाङ, भुजेल, कुमाल, भोटे, पहरी, ताप्केगोला, डोल्पो, फ्रि, मुगाल, लार्के, ल्होपा, दुरा, वालुङ ४. गुरूङ, मगर, राई, लिम्वु, छैरोतन, ताङवे, तिनगाउले थकाली, बाह्र गाउले, मार्फाली थकाली, शेर्पा, याक्खा, छन्त्याल, जिरेल, व्यासी, ह्योल्मो. नेवार, थकाली
४.	मधेशी जनजाति तथा आदिवासी	१. किसान, मेचे (वोडो) २. धानुक, झाँगड, सतार (सन्थाल)ण ३. थारू, राजवंशी, गन्गाई, धिमाल, ताजपुरिया
५.	पहाडी बाह्मण तथा क्षेत्री	सबै पहाडी मूलका बाह्मण, क्षेत्री र ठकुरी
६.	मधेशी ब्राह्मण तथा राजपुत	झा, राजपुत, त्रिपाठी, मिश्रा, शुक्ला, कायस्थ
७.	मुस्लिम	मुस्लिम, चुरौटे
८.	पहाडी अन्यजाती	गिरी, पुरी, भारती, सन्यासी, योगी, कुँवर
९.	मधेशी अन्यजाती	यादव, तेली, कलवार, सुढी, कुमिर, कानु/हलवाई, हजाम/ठाकुर, बढही, राजभर, केवट, मल्लाह, नुनिया, कुम्हार, कहर, लोध, विङ/बिण्डा, गडेरी /भेडीहयार, माली, कामर, धुनिया, वराय, मुण्डा, बडाई, पञ्जावी, बंगाली, मारवाडी, नुराङ, कायस्थ, जैन, बानिया, अमात, कशवानिया, राजवोध, कुश्वाहा

सर्भेक्षक नामः

उत्तरदाताको नामः
दस्तखतः
फोन नम्बरः

दस्तखतः
फोन नम्बरः

अनुसूची १ : गाउँपालिकाबाट तथ्यांक संकलनका लागि छानिएका सर्भेक्षकहरूको नामावली

क्र.स	सर्भेक्षक नाम	ठेगाना, गल्छी	कार्य क्षेत्र	पद	मोबाइल नं.
१	भावना थापा मगर	१	१	घरधुरी सर्भेक्षक	
२	अनिता पोखरेल	१	१	घरधुरी सर्भेक्षक	
३	रञ्जित मगर	२	२	घरधुरी सर्भेक्षक	
४	राजन मगर	२	२	घरधुरी सर्भेक्षक	
५	अचुत खतिवडा	३	३	घरधुरी सर्भेक्षक	
६	सकंर शाक्य	३	३	घरधुरी सर्भेक्षक	
७	गगां सापकोटा	४	४	घरधुरी सर्भेक्षक	
८	विधुर रम्तेल	४	४	घरधुरी सर्भेक्षक	
९	गगन तामाङ्ग	५	५	घरधुरी सर्भेक्षक	
१०	सुरेन्द्र तामाङ्ग	५	५	घरधुरी सर्भेक्षक	
११	राममाया तामाङ्ग	६	६	घरधुरी सर्भेक्षक	
१२	सुमित्रा तामाङ्ग	६	६	घरधुरी सर्भेक्षक	
१३	रमेश तामाङ्ग	७	७	घरधुरी सर्भेक्षक	
१४	भिमसेन तामाङ्ग	७	७	घरधुरी सर्भेक्षक	
१५	सीता थापा मगर	८	८	घरधुरी सर्भेक्षक	
१६	रञ्जिता तामाङ्ग	८	८	घरधुरी सर्भेक्षक	
१७	श्रीसा लामिछाने			संस्थागत सर्भेक्षक	

अनुसूची २: गाउँपालिकामा उपलब्ध सिंचाइको विवरण

वडा नम्बर	सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	सिंचाईको किसिम (सतह (कुलो/नहर), लिफ्टिङ्ग, बाँध)	सिंचाईको माध्यम	स्रोतको विवरण		सिंचाईको उपलब्धता	सिंचित क्षेत्र (रोपनी)	लाभान्वित घरधुरी
				एकाई	परिमाण			
१	कल्लेरीटार सिँचाई	सतह	नहर	कि.मि	११	वर्षेभरी	२०००	२३०
	काउलेटारी फसटार, जलवविरे सिँचाई	सतह	कुलो	कि.मि	३	वर्षेभरी	३००	८०
	स्यालटार सिँचाई	लिफ्टिङ्ग	पाइप	मिटिर	२००	बर्षेभरी	२००	२५
	मसटार सिँचाई	लिफ्टिङ्ग, सतह	पाइप, कुलो	मिटिर	१५०	बर्षेभरी	३००	४०
	धैरेनी सिँचाई	लिफ्टिङ्ग	पाइप	मिटिर	२००	बर्षेभरी	५००	५०
	पारीलाछाप सिँचाई	सतह	पाइप	मिटिर	१५००	बर्षेभरी	५००	५०
	बहुमारा सिँचाई	सतह	कुलो	कि. मी.	२	मौसमी	९०	१५
	कालिखोला रम्तेल सिँचाई	सतह	कुलो	कि. मी.	१	मौसमीद्द	२५	११
	खर्क सिँचाई	सतह	कुलो	कि. मी.	१	मौसमी	५०	७
							३९६५	५०८
२	क्याउरेनीटार सिंचाई आयोजना, क्योरेनी	लिफ्टिङ्ग	पाइप	कि. मी.	२	मौसमी	५००	२००
	गर्दुवा खोला, क्योरीनीटार	सतह	कुलो	मी	५००	बर्षेभरी	२००	२५
	भुत्याहा कल्लावारी, कल्लावारी	लिफ्टिङ्ग	पाइप	मी	१२००	मौसमी	१८०	१५
	भुत्यहा नहर, भुत्यहा	सतह	नहर	मी	५००	मौसमी	१५०	२०
	वेलिनटार	लिफ्टिङ्ग	पाइप	मी	६००	मौसमी	४००	१५०
	अदमखोला वेलिनटार	सतह	कुलो	कि मी	४००	मौसमी	४००	२५०
	कोसिखोला, कोसिखोला	सतह	कुलो	कि मि	२	बर्षेभरी	२००	१५३
							२०३०	८१३
३	छविसे ढाँडे	सतह	कुलो	कि.मि	२	वर्षैभरि	३००	३०
	दश मुरै	सतह	कुलो	कि.मि	१.५	वर्षैभरि	१००	२०
	आमटारी	सतह	कुलो	कि.मि	१	वर्षैभरि	६०	२५
	रिठाबोट	सतह	कुलो	कि.मि	४	वर्षैभरि	२५०	२०
	डाँडा गाउँ	सतह	कुलो	कि.मि	१	वर्षैभरि	२३०	४०
	भण्डारी गाउँ	सतह	कुलो	कि.मि	१	वर्षैभरि	२०	८०
	मढुवा	सतह	कुलो	कि.मि	.८	वर्षैभरि	१२०	२०
	भुलभुले	सतह	कुलो	कि.मि	१	वर्षैभरि	१००	२०
	माझगाउँ	सतह	कुलो	कि.मि	.६	वर्षैभरि	२००	३५
	छोटेटार	सतह	कुलो	कि.मि	.७	वर्षैभरि	१५०	४५
	छाँगेटार	सतह	कुलो	कि.मि	१.५	वर्षैभरि	८५	३०
	पिप्ले	सतह	कुलो	कि.मि	.६	वर्षैभरि	७५	१५
	मुलकुलो	सतह	कुलो	कि.मि	१	वर्षैभरि	३५०	५०
	डुम्रेखोला टारी	सतह	कुलो	कि.मि	१	वर्षैभरि	२५०	५०
	डुम्रेखोला आमडाँडा	पोखरी	कुलो	कि.मि	१.५	वर्षैभरि	६०	२२
	ठुली खेत	सतह	कुलो	कि.मि	२	वर्षैभरि	१००	३०
							२४५०	५३२
४	विचकुलो	कुलो	नहर			मौषमी	४०	५०
	बेलटार	कुलो	नहर			मौषमी	५५	८०
	पल्लोकुला	कुलो	नहर			मौषमी	६०	७५

वडा नम्बर	सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	सिंचाईको किसिम (सतह (कुलो/नहर), लिफ्टिङ्ग, बाँध)	सिंचाईको माध्यम	स्रोतको विवरण		सिंचाईको उपलब्धता	सिंचित क्षेत्र (रोपनी)	लाभान्वित घरधुरी
				एकाई	परिमाण			
	ज्यामिरेचौर बाफ्रेगरा	कुलो	नहर			मौषमी	८०	१२५
	कोटखोला ओढार	कुलो	नहर			मौषमी	६५	१००
	गडुवाल चरौदी	कुलो	नहर			मौषमी	४५	९०
							३४५	५२०
५	सिरुवानी सिँचाई	सतह	पाइप	मिटर	१०००	वर्षै भरी	१५०	३०
	साउनटारी सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	२५००	मौसमी	२१	१४
	आमडाडाँ सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	४००	मौसमी	६०	१३
	आपचौर सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	१५००	मौसमी	५०	३०
	ढुंगे सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	१०००	मौसमी	१७	११
	विमिरे सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	१५००	मौसमी	१२	७
	वगर सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	७००	मौसमी	९	४
	सागिने खेत सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	५००	मौसमी	७	३
	खरकोटे सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	३०००	मौसमी	१५	१०
	कोइली खेत सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	१०००	मौसमी	२००	७०
	छहरा खेत सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	८००	मौसमी	१००	१२
	गैरीगाउँ सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	१२००	मौसमी	४०	१७
	टुटिङ पुच्छर सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	३५०००	मौसमी	२००	१५०
	टायल घर खेत सिँचाई	सतह	कुलो	मिटर	४५००	मौसमी	७०	१६
							९५१	३८७
६	महेश फाट	कुलो	कुलो	मिटर	३०००	मौसमी	८०	१५
	सिम्ले सिँचाई	कुलो	कुलो	मिटर	४००	मौसमी	५०	११
	चिरौदी सिँचाई	कुलो	कुलो	मिटर	२०००	मौसमी	६५	२४
	भट्टा कुलो	कुलो	कुलो	मिटर	७००	मौसमी	८०	१६
	माझी खेत सिँचाई	कुलो	कुलो	मिटर	३००	मौसमी	१५०	३०
							४२५	९६
७	डल्टार, भल्टार, खोस्टे खोला	सतह	नहर	कि मी	१०	वर्षैभरि	१५००	२००
	फोस्टार थोपा सिंचाई	सतह	पाइप	कि मी	७	मैसमी	१००	२०
							१६००	२२०
८	बागमारा खेत सिँचाइ	सतह	कुलो	कि.मि	१०	वर्षैभरी	२०००	१५०
	ढापखोला घान्द्रे सिँचाई	सतह	पाइप	मिटर	२००	वर्षैभरी	५०	२
	ढापखोला भैसे सिँचाइ	सतह	पाइप	मिटर	३००	मौसमी	१००	६
							२१५०	३७८

अनुसूची ४ : सडक मार्ग/सञ्जालको विद्यमान अवस्था

पक्की सडक (१६ कि.मि.)

५. पृथ्वी राजमार्ग १० कि.मि. रहेको
६. पासाङ ल्हामु लोकमार्ग ३ कि.मि. रहेको
७. गल्छी भीमढुङ्गा सीतापाइला सडक (२ कि.मि.)
८. विद्यमान सडकहरूको ढलान करिब १ कि.मि पक्की सडक रहेको

देहायका सडकहरूको कुल लम्बाई मध्ये २६ कि.मि. ७८ सडक ग्राभेल र १८७ कि.मि. सडक कच्ची रहेको

२१. गल्छी, गोगनपानी चकमके, भीमढुङ्गा लामीडाँडा सीतापाइला सडक कि.मि.)
२२. फोस्रेटार, परेवाटार वेनीदोभान सडक (वैकल्पिक राजमार्ग) (१२ कि.मि.)
२३. सुत्केरीढुङ्गा, राउडाँडा, कार्कीडाँडा सिरवानी थाहा नगरपालिका सडक (१ कि.मि.)
२४. आदमखोला आम्डाँडा गुप्तेश्वर सुनौलाबजार धादिङवेशी सडक (१० कि.मि)
२५. कुचुलीभञ्ज्याङ गैरीगाउँ, विर्ताडाँडा सिरवानी महादेवखर्क (गजुरी गाउँपालिका) सडक (१७ कि.मि.)
२६. कल्लेरीटार सुनटार फुस्रेमाटा धर्मद्धार पाउँद्धार वरभञ्ज्याङ सुनौलाबजार (१ कि.मि)
२७. मासटार रणकालिका कार्कीडाँडा सिरवानी सडक (१० कि.मि)
२८. ठाडेबान्द्रे कागेश्वरी गोठडाँडा, खेस्टेखोला टुक्टिङ कोइलीखर्क सडक (१० कि.मि)
२९. डुम्रे अर्चले वरभञ्ज्याङ सडक (७ कि.मि.)
३०. घिमिरेथुम्का मच्छेडी पलाङखर्क हुँदै वडा नं. जोड्ने सडक (७ कि.मि.)
३१. चिसापानीकुवा वाहुनपलान गोठाले भञ्ज्याङ पाल्चोक सडक (१० कि.मि.)
३२. खोर्सेटार पारिलाछाप दलाङ डुम्रीचौर सडक (८ कि.मि.)
३३. जँगारे बतासे डुम्रीचौर सडक (कि.मि.)
३४. कल्लेरी ढुङ्गेखर्क रीपछाप राईटोल (६ कि.मि.)
३५. आदमखोला वेलेनीटार बसेरी कल्लेरी सडक (७ कि.मि.)
३६. भल्टार बालकुमारी स्कुल भोटे पलाङ घिमिरेथुम्का सडक (कि.मि.)
३७. मासटार चरीअमिली ज्यामिरेचौर कार्कीडाँडा (१० कि.मि.)
३८. खयरघारी देउराली गोगनपानी सडक (७ कि.मि.)
३९. फोर्सेटार कोशीखोला सुनौलो बजार सडक (कि.मि.)
४०. अन्य शाखा सडक (१०० कि.मि.)

सडक पुल (चालु ३ वटा, निर्माणाधीनः

- कोल्फुखोला सडक पुल
- वेल्खुखोला सडक पुल
- चिरौदी खोला सडक पुल
- गल्छी कल्लेरीटार सडक पुल, जिन्तेटार स्यालटार सडक पुल, मासटार केउरिनी टार सडक पुल गरी ३ वटा त्रिशुली नदीमा सडक पुल निर्माणाधिन रहेको

झोलुङ्गे पुल

- बेल्खु भुतिया, शितलबजार केउरिनीटार, चिरौदी खोला धैरेनीटार, महेशदोमान मसटार, जिन्तेटार स्यालटार, गल्छी कल्लेटार, कोल्पुखोला कल्लेरीटार , केउरिनी फोर्सेटार, आपखोल्सी, खयरघारी जैसीकाल, चरिअमिले भल्टार, खेस्टेखोला, कोल्पुखोला पुल र कोल्पुटार कार्कीटोल पुल झोलुङ्गे पुल गरी १४ वटा झोलुङ्गे पुल रहेको

अनुसूची १३ : सन्दर्भ सामग्री

१. संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय (२०७४ वि.सं.) *गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधी २०७४,* सिंहदरबार, काठमाण्डौं

२. केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, (२०७० वि.सं.) । *नेपालमा गरिवीको लघु क्षेत्र अनुमान २०६८,* काठमाण्डौं: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग थापाथली ।

३. Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Village Development Committee/Municipality),* Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

४. Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population Census 2011 (Household and Population by Sex Ward Level),* Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

५. Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Usual Activity Performed in the 12 Month and Economic Activity),* Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

६. Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Usually Active and Not Active Population and Living Arrangement of Children),* Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

७. Central Bureau of Statistics, (2016). *Statistical Year Book 2015,* Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

८. National Planning Commission, (2014). *Nepal Human Development Report, 2014.* Kathmandu: GoN, National Planning Commission.

९. Survey Department, (1996). *Land Reform and Mapping Project Report.* Kathmandu: GoN, Ministry of Land Reform and Management.